

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı

Doktora Tezi

Küllüoba Höyüğü Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi
(*Übergangsperiode*) : Mimari ve Çanak Çömlek

Fatma ŞAHİN

2502060376

Danışmanlar

Prof. Dr. Nur Balkan-Athı

Prof. Dr. Turan Efe

İstanbul 2013

DOKTORA

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Fatma ŞAHİN

Numarası : 2502060376

Anabilim/Bilim Dalı : Arkeoloji Anabilim Dalı
Protohistorya ve Önasya Ark. Bilim Dalı

Danışman Öğretim Üyesi: Prof. Dr. Nur
BALKAN ATLI
Prof. Dr. Turhan EFE (2.Danışman)

Tez Savunma Tarihi : 01.10.2013

Tez Savunma Saati : 14:00

Tez Başlığı : “Küllüoba Höyüğü Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi (Übergangsperiode) : Mimari
ve Çanak Çömlek”

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği’nin 50. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ’NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Nur BALKAN ATLI		kabul
2-Prof. Dr. Turhan EFE		kabul
3-Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU		KABUL
4- Doç. Dr. Şevket DÖNMEZ		KABUL
5- Yrd. Doç. Dr. Aslıhan YURTSEVEN		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Mihriban ÖZBAŞARAN		
2- Prof. Dr. Kemalettin KÖROĞLU		

ÖZ

Fatma Şahin

Küllüoba Höyüğü Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (*Übergangsperiode*) : Mimari ve Çanak Çömlek

İTÇ III dönemi ortalarında, diğer bir deyişle MÖ. 2200'lerde, İç Anadolu'nun kuzey kesiminde, özellikle çanak çömleğin gösterdiğine göre kültürel gelişim sürecinde, belki de gerisinde siyasal gelişmelerin yattığı önemli bir kırılma noktası yaşanır. İçbatı Anadolu'nun kuzey kesimi, kültürel anlamda daha önce Batı Anadolu'nun ayrılmaz bir parçası iken bu dönemde Orta Anadolu'nun kuzeyi ile kültürel ve belki de politik bir birlik oluşturur. Bu yeni oluşumun sınırları, zamanla İç Anadolu'nun güney kesimini de içine alacak şekilde genişler. İşte Orta Anadolu'da, İTÇ III ortalarından Assur Ticaret Kolonileri Dönemi'nin başına kadar olan kabaca 300 yıllık bu süreç, W. Orthmann tarafından (*Übergangsperiode*) olarak adlandırılmıştır. Bu dönem çanak-çömleğinin yayılım alanı, daha sonra Orta Anadolu'da tarih sahnesine çıkacak olan Hitit Krallığı'nın Eski Hitit dönemindeki çekirdek bölgesi ile kabaca uyuşmaktadır. Dolayısıyla bölgede daha sonra Hitit siyasal ve kültürel birliğinin ortaya çıkmasına yol açacak koşullar ilk olarak Geçiş Döneminde sağlanmış olmalıdır.

Eskişehir yakınlarındaki Küllüoba Höyüğü, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin yayılım alanının batısındaki en kapsamlı araştırılan tek yerleşim yeri konumundadır. İşte Küllüoba'nın bu dönem mimarisi ve çanak çömleği bu tezin içeriğini oluşturur. Önce, söz konusu bu mimari ve çanak çömlek ayrıntılı bir şekilde tanıtılmış ve daha sonra da bu oluşumun yayılım alanı içindeki diğer çağdaş Orta Anadolu yerleşmeleri ile karşılaştırılmalar yapılmıştır. Mimari ve çanak çömleğin incelenmesi sonucu elde edilen veriler doğrultusunda, Orta Anadolu Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin kültürel özellikleri ve gelişim evreleri tanımlanmış; bunların ilk nasıl ve nerede ortaya çıktığı sorusuna cevaplar aranmıştır. Son olarak da bu dönemin başlangıcının ve sonunun tarihlendirilmesi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küllüoba, İTÇ, OTÇ'ye Geçiş Dönemi, mimari, çanak çömlek, kalınlaştırılmış dudaklı kase.

ABSTRACT

Fatma Şahin

The Transitional Period in to the Middle Bronze Age (*Übergangsperiode*) of the Küllüoba Mound: Architecture and Pottery

Toward the middle of the EB III period, in other words around ca. 2200 BC. emerges an *important* breaking point -especially based on the pottery- in the cultural development of the northern part of Central Anatolia, most probably due to the political developments. While northern part of inland western Anatolia was earlier culturally integral part of western Anatolia, it appears to have bonded culturally -and most likely politically as well- with northern Central Anatolia. The borders of this new formation eventually encompass the southern part of Central Anatolia as well. This timespan lasting about three hundred years from the mid of the EB III to the beginning of the Assyrian Colony Period was called “Transitional Period” (*Übergangsperiode*) by W. Orthmann. The distribution area of the pottery of this period roughly coincides with the nucleus area of the Hittite Kingdom during the Old Hittite Period. Thus, the requirements which would eventually lead to the emergence of Hittite cultural and political entity might have been first furnished during the Transitional Period.

The mound of Küllüoba near Eskişehir is so far the only site in which the Transitional Period has been extensively investigated in the west of the distribution area. The architecture and pottery of this period from Küllüoba constitutes the topic of the thesis. First, the architecture and pottery under question has been introduced in detail and then, analogies made with the other contemporary sites within the distribution area of this unity. According to the data collected in terms of architecture and pottery, the cultural elements and developmental stages of the Transitional Period have been revealed and looked for possible answers to how and where these elements first appeared. And finally, the dating of the beginning and the end of the period have been focused.

Key Words: Küllüoba, EBA, The Transitional Period in to the Middle Bronze Age, architecture, pottery, bead-rim bowl.

ÖNSÖZ

W. Orthmann 1960'lı yılların başlarında yaptığı doktora tezinin yayınında, çanak çömleğin gösterdiği gelişmeyi dikkate alarak Orta Anadolu İlk Tunç Çağı için yeni bir kronoloji ortaya koymuştur. Bu kronolojide Orthmann, geç İTÇ III'e (kabaca MÖ. 2200-1900 yılları arası) denk gelen zaman dilimini, Assur Ticaret Kolonileri Dönemi'ne –O'nun değişimiyle Erken Eski Hitit Dönemi'ne- geçiş anlamında "Geçiş Dönemi" (Übergansperiode) olarak adlandırmıştır ve bu terim o zamandan bu yana kullanılagelmıştır¹.

Bugüne kadar çok az araştırıldığı için hakkında çok az bilgi sahibi olduğumuz bu dönem, Eskişehir yakınlarında yer alan Küllüoba'da 5 mimari evre olarak saptanmış bulunmaktadır. İşte Küllüoba Geçiş Dönemi'nin mimarisi ve çanak çömleği bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Burada Koloni Dönemi'ne veya Erken Eski Hitit Dönemi'ne geçiş yerine "Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi" tanımlaması tercih edilmiştir.

Söz konusu döneme ait Küllüoba'daki kazıların önemli bir kısmı şahsımın açma başkanlığında yapılmıştır; dolayısıyla bu durum bana malzemenin değerlendirilmesi aşamasında büyük avantaj sağlamıştır. Tez kapsamında, öneminden ötürü, özellikle stratigrafik çanak çömleğin tanımlanması ve gelişiminin istatistiki değerlendirilmesi için gayet titiz bir çalışma yürütülmüştür.

Bu vesileyle öncelikle, bu tezin hazırlanması aşamasında gerekli olan zamanın sağlanmasında bana büyük ayrıcalıklar tanıyan ve hiçbir zaman desteğini esirgemeyen birinci danışmanım Prof. Dr. Nur Balkan-ATLI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi ile ilgili tez hazırlamama müsaade eden, Küllüoba arşivinden yararlanmamı sağlayan ve aynı zamanda tezimin her aşamasında destek, emek ve deneyimlerini esirgemeyen ikinci danışmanım Prof. Dr. Turan EFE'ye ne kadar teşekkür etsem azdır.

¹ Orthmann, W., 1963a, **Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien**, Berlin.

Tez izleme komitesinde yer alarak görüş ve önerileriyle katkıda bulunan Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu'na, Prof. Dr. Gülsün Umurtak'a, Prof. Dr. Mihriban Özbaşaran'a ve Doç. Dr. Şevket Dönmez'e de teşekkürlerimi sunarım

Tez çalışması sırasında, zaman zaman geziler yapılarak Geçiş Dönemi'ni içeren kazı yerleri ziyaret edilmiş ve malzeme koleksiyonları incelenmiştir. Bu kapsamda aşağıda adları geçen kazı başkanlarına ve ayrıca İngiliz Arkeoloji Enstitüsü çanak çömlek koleksiyonundan yararlanmamı sağlayan kurum yetkililerine de sonsuz teşekkürü bir borç bilirim: Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu (Kültepe), Prof. Dr. Tayfun Yıldırım (Resuloğlu), Doç. Dr. Tunç Sipahi (Eskiyapar), Dr. Sachihito Omura (Kaman-Kalehöyük), Dr. Masako Omura (Yassihöyük), Dr. Kimiyoshi Matsumura (Büklükale), Gülçin İlgezdi Bertram ve Jan-K. Bertram (Çayyolu Höyük), Prof. Dr. Eşref Abay (Beycesultan), Prof. Dr. Nejat Bilgen (Seyitömer). Tez çalışmam sırasında University College London'da araştırma yapmama olanak sağlayan ve desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Roger Matthews'a; 2012 yılı doktora araştırma bursları çerçevesinde tez çalışmamı maddi olarak destekleyen Suna – İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü'ne (AKMED) de sonsuz teşekkür ederim

Tezin çeşitli aşamalarında bilgi ve deneyimlerini paylaşarak değerli görüş ve önerileri yanı sıra, manevi desteklerini de hiçbir zaman eksik etmeyen, her zaman yanımda olan ve birçok konuda yükümü hafifleten, ihtiyaç duyduğum her an imdadıma koşan dostlarım Doç. Dr. Ayşegül Aykurt'a ve Yrd. Doç. Dr. Aslıhan Yurtsever-Beyazıt'a ne kadar teşekkür etsem az kalır.

Tezin bölümlerinden özellikle mimari çizimlerin 3 boyutlu hale getirilmesini sağlamanın dışında, manevi desteğini de esirgemeyen Murat Afşar'a; başta profil çizimleri olmak üzere her türlü çizim konusunda yardım ve desteklerini esirgemeyen Burhan Gülkan'a; Mustafa Can Yalçın'a ve Gülfem Oraner'e de teşekkürü bir borç bilirim.

Tezi zamanında bitirebilmemde önemli rol oynayan ve her konuda destek veren İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalı'nın tüm öğretim üye ve görevlilerinesonsuz teşekkür ederim Ayrıca görüş ve bilgilerini esirgemeyerek destek veren Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Murat Türkteki, Yrd. Doç Dr. Erkan Fidan'a, bölüm öğrencilerinden İshak Taş, Evrim Çürük ve Şevkiye Akpınar'a çok teşekkür ederim

Tezin çeşitli bölümleri için ihtiyaç duyduğum yayınların çevirilerini çok büyük zahmetlerle yapmanın yanı sıra, gönülden verdikleri manevi destekleri için Şeref ve Semra Sarı'ya, tezin kütüphane çalışması sırasında -özellikle Londra'da olduğum süreçte- maddi ve manevi desteklerini eksik etmeyen Cem Düzgün ve ailesine; Veysel Apaydın, Banu Aydınoğlugil ve Armağan Tan'a; ayrıca tezin son aşamalarında manevi destek veren Arslan ailesine ne kadar teşekkür etsem az kalır.

Oldukça uzun bir zaman alan bu tezin hazırlanma sürecinde uzak kaldığım, ancak desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ailem, ailemden ayırmadığım ve özellikle sona sakladığım, olmasalardı bu tezin bitmeyeceğine inandığım, Deniz Ay-Efe, Yrd. Doç. Dr. Deniz Sarı ve Burçin Afşar, kendilerine minnet ve şükran duygularımın ifadesinde kelimelerin yetmediği kişilerdir. Son olarak özellikle tezimin son aşamalarında sıkıntılarımı paylaşan, sabırla bana destek olan H. Özgüzel'e ve burada adını zikredemediğim tüm dostlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım

Bu tezin Anadolu İlk Tunç Çağı araştırmalarına katkılarda bulunması ve ileride yapılacak çalışmalara ışık tutması ümit ve dileğiyle.

Fatma ŞAHİN

İstanbul, 2013

İÇİNDEKİLER

Öz.....	iii
Abstract	iv
Önsöz.....	v
İÇİNDEKİLER	viii
Şekil Listesi.....	xiii
Tablo Listesi	xiv
Harita Listesi	xv
Çizim Listesi.....	xv
Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi Mal Grupları Listesi.....	xv
Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi Form Grupları Listesi.....	xvi
Levha Listesi.....	xviii
Kısaltmalar Listesi	xxv
GİRİŞ..	1
Amaç.....	1
Yöntem	5
1. Küllüoba Höyüğü Hakkında Genel Bilgiler	8
1.1 Yerleşmenin Coğrafi Konumu	8
1.2 Araştırma Tarihçesi	10
1.3 Stratigrafi ve Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi Öncesine Genel Bir Bakış	10
1.3.1 Geç Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi.....	12
1.3.2 İlk Tunç Çağı I Dönemi	12
1.3.3 İlk Tunç Çağı II Dönemi	13
1.3.4 Erken İlk Tunç Çağı III Dönemi	16
2. Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi.....	19
2.1 Mimari.....	19
2.1.1 Kullanılan malzeme.....	20
2.1.1.1 Taş.....	20
2.1.1.2 Kerpiç	21
2.1.1.3 Ahşap	22
2.1.2 Mimari Öğeler ve Yapım Teknikleri.....	22
2.1.3 Evlere Göre Mimarinin Tanıtılması	25
2.1.3.1 Öncü Geçiş Dönemi.....	26

viii

2.1.3.1.1	II E Evresi Mimarisi	26
2.1.3.1.2	II D Evresi Mimarisi	28
2.1.3.2	Geçiş Dönemi.....	29
2.1.3.2.1	II C Evresi Mimarisi	29
2.1.3.2.2	II B Evresi Mimarisi	30
2.1.3.2.3	II A Evresi Mimarisi	33
2.2	Çanak Çömlek	34
2.2.1	Mal Grupları.....	34
2.2.1.1	Mal Gruplarının Tanıtılması	38
2.2.1.1.1	A Malı: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (<i>Red Slipped Ware</i>).....	39
2.2.1.1.2	B Malı: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (<i>Red Coated Ware</i>).....	39
2.2.1.1.3	C Malı: Öncü Hitit ve Hitit Malları.....	40
2.2.1.1.3.1	C1 Malı: Öncü Hitit Malı	41
2.2.1.1.3.2	C2 Malı: Hitit Malı.....	41
2.2.1.1.4	D Malı: Portakal Renginde Astarlı Mal (<i>Orange-Slipped Ware</i>).....	42
2.2.1.1.5	E Malı: Siyah Astarlı Açıklı Mal (<i>Black-Slipped Burnished Ware</i>)	42
2.2.1.1.6	F Malı: Gri Mal.....	42
2.2.1.1.6.1	F1 Malı: Yerel Gri Mal (<i>Gray Ware</i>)	43
2.2.1.1.6.2	F2 Malı: İnegöl Gri Malı (<i>İnegöl Gray Ware</i>).....	43
2.2.1.1.7	G Malı: Film Astarlı Mal (<i>Wash Ware</i>)	43
2.2.1.1.8	H Malı: Yalın Mal (<i>Plain Ware</i>)	44
2.2.1.1.8.1	H1 Malı: El Yapımı Yalın Mal.....	44
2.2.1.1.8.2	H2 Malı: Çark Yapımı Yalın Mal	44
2.2.1.1.9	I Malı: Mutfak Kapları (<i>Cooking Ware</i>)	44
2.2.1.1.10	K Malı: Kaba Mallar	45
2.2.1.1.11	L Malı: Kahverengi Astarlı Açıklı Mal	45
2.2.1.2	Mal Gruplarının Evrelere Göre İstatistiki Değerlendirilmesi.....	46
2.2.2	Çanak Çömlek Formları ve İstatistiki Değerlendirmesi.....	53
2.2.2.1	Formlar.....	53
2.2.2.1.1	Form 1: Tabaklar	59
2.2.2.1.1.1	Form 1a: Erken İTÇ III Gelenekli Tabaklar	59
2.2.2.1.1.1.1	Form 1a1: Düz Profilli Tabaklar	59
2.2.2.1.1.1.2	Form 1a2: Hafif Dışa Açılan Ağızlı Tabaklar	60
2.2.2.1.1.2	Form 1b: A2 Tabakları.....	60
2.2.2.1.2	Form 2: Basit Profilli Kaseler	61
2.2.2.1.2.1	Form 2a: Hafif Dışbükey Profilli Sığ Kaseler.....	61
2.2.2.1.2.2	Form 2b: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Kaseler	62
2.2.2.1.2.2.1	Form 2b1: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Sığ Kaseler	62
2.2.2.1.2.2.2	Form 2b2: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Derin Kaseler	62
2.2.2.1.2.3	Form 2c: Dibi İple Kesilmiş Kaseler	63
2.2.2.1.3	Form 3: Yarım Küresel Gövdeli Kaseler	63
2.2.2.1.3.1	Form 3a: Basit Profilli Kaseler.....	63
2.2.2.1.3.1.1	Form 3a1: Basit Profilli Sığ Kaseler.....	63
2.2.2.1.3.1.2	Form 3a2: Basit Profilli Derin Kaseler	64
2.2.2.1.3.2	Form 3b: Şişkin Dudaklı Kaseler.....	64
2.2.2.1.3.3	Form 3c: Kalınlaştırılmış Dudaklı (<i>Bead-Rim</i>) Kaseler.....	65
2.2.2.1.3.3.1	Form 3c1: Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı Kaseler	66
2.2.2.1.3.3.2	Form 3c2: Yassılaştırılmış Kalın Dudaklı (<i>Flattened bead-rim</i>) Kaseler	66
2.2.2.1.4	Form 4: Omurgalı Kaseler	67
2.2.2.1.4.1	Form 4a: Basit Profilli Omurgalı Kaseler.....	67
2.2.2.1.4.2	Form 4b: Kalınlaştırılmış Dudaklı Omurgalı Kaseler	68

2.2.2.1.5	Form 5: “S” Profilli Kaseler	68
2.2.2.1.5.1	Form 5a: Erken İTÇ III Gelenekli “S” Profilli Kaseler	68
2.2.2.1.5.2	Form 5b:Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kaseleri.....	69
2.2.2.1.6	Form 6: İlmik Kulplu Maşrapalar	69
2.2.2.1.7	Form 7: Dikey Kulplu Fincanlar	70
2.2.2.1.8	Form 8: <i>Gobletler</i>	70
2.2.2.1.8.1	Form 8a: Basit Profilli <i>Gobletler</i>	71
2.2.2.1.8.2	Form 8b: “S” Profilli <i>Gobletler</i>	71
2.2.2.1.9	Form 9: Çaydanlıklar.....	72
2.2.2.1.10	Form 10: <i>Depaslar</i>	73
2.2.2.1.10.1	Form 10a: Uzun <i>Depaslar</i>	73
2.2.2.1.10.2	Form 10b: Konik (Basık) <i>Depaslar</i>	73
2.2.2.1.11	Form 11: Kadehler.....	74
2.2.2.1.11.1	Form 11a: Kulplu Kadehler.....	74
2.2.2.1.11.2	Form 11b: Dibi İple Kesilmiş Kadehler	75
2.2.2.1.12	Form 12: Huniler	76
2.2.2.1.13	Form 13: Testiler.....	76
2.2.2.1.13.1	Form 13a: Basit Ağızlı Testiler	77
2.2.2.1.13.2	Form 13b: Yonca Ağızlı Testiler	77
2.2.2.1.14	Form 14: Gaga Ağızlı Testiler	78
2.2.2.1.14.1	Form 14a: Basit Gaga Ağızlı Testiler.....	78
2.2.2.1.14.2	Form 14b: Sivri Gaga Ağızlı Testiler (<i>Schnabelkanne</i>)	79
2.2.2.1.15	Form 15: Çömlekler.....	80
2.2.2.1.15.1	Form 15a: Normal Boyunlu Çömlekler.....	80
2.2.2.1.15.2	Form 15b: Dışa Doğru Açılan Boyunlu Çömlekler	80
2.2.2.1.15.3	Form 15c: Küresel Gövdeli Çömlekler	81
2.2.2.1.15.3.1	Form 15c1: Hafif İçe Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler..	81
2.2.2.1.15.3.2	Form 15c2: Dar Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler.....	82
2.2.2.1.15.3.3	Form 15c3: Dışa Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler	82
2.2.2.1.16	Form 16: Büyük Çömlekler ve Küpler	83
2.2.2.1.16.1	Form 16a: Dışa Doğru Kıvrılarak Açılan Geniş Boyunlular	83
2.2.2.1.16.2	Form 16b: Dışa Keskin Dönen Dudaklılar	84
2.2.2.1.17	Form 17: Minyatür Kaplar	84
2.2.2.2	Form Gruplarının Evrelere Göre İstatistiki Değerlendirilmesi.....	85
2.2.2.3	Mal Grubu-Form İlişkisinin İstatistiki Olarak Değerlendirilmesi.....	91
2.2.3	Çanak Çömleğinin Muhtelif Kısımlarına Ait Parçalar	101
2.2.3.1	Kapaklar.....	101
2.2.3.2	Dipler, Kaideler ve Ayaklar	101
2.2.3.2.1	Dipler	101
2.2.3.2.1.1	Yuvarlak Dipler	102
2.2.3.2.1.2	Düz Dipler.....	102
2.2.3.2.1.3	Omfolos Dipler	103
2.2.3.2.1.4	Halka Dipler.....	103
2.2.3.2.2	Kaideler.....	103
2.2.3.2.3	Üçayaklar	104
2.2.3.3	Kulplar ve Tutamaklar	105
2.2.3.3.1	Kulplar	105
2.2.3.3.2	Tutamaklar.....	109
2.2.4	Bezeme.....	110
2.2.4.1	Çizi Bezeme	110
2.2.4.2	Yiv Bezeme	111
2.2.4.3	Oluk Bezeme.....	112

2.2.4.4	Sokma ve Baskı Bezeme	113
2.2.4.5	Kabartma Bezeme.....	115
2.2.4.6	Parmak Baskı ve Parmak Baskılı Kabartma-Bant Bezeme.....	116
2.2.4.7	Boya Bezeme	116
2.2.5	Çanak Çömlek Yapım Teknolojisi	117
3.	Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi Yerleşmeleri ve Karşılaştırmalar.....	122
3.1	Orta Anadolu	122
3.1.1	Coğrafi/Kültürel Bölgeler.....	122
3.1.1.1	Polatlı Bölgesi	122
3.1.1.1.1	Yerleşim Yerleri	123
3.1.1.1.1.1	Polatlı Höyük	123
3.1.1.1.1.2	Gordion (Yassıhöyük).....	125
3.1.1.1.1.3	Asarcık-Ilıca	127
3.1.1.1.1.4	Karayavşan Höyük	128
3.1.1.1.2	Bölgesel Kronoloji.....	128
3.1.1.1.3	Küllüoba'nın Polatlı Bölgesi ile Karşılaştırılması	132
3.1.1.2	Ankara Bölgesi	136
3.1.1.2.1	Yerleşim Yerleri	136
3.1.1.2.1.1	Karaoğlan	136
3.1.1.2.1.2	Etiyokuşu.....	137
3.1.1.2.1.3	Ahlatlıbel.....	138
3.1.1.2.1.4	Çayyolu Höyük.....	138
3.1.1.2.2	Bölgesel Kronoloji.....	139
3.1.1.2.3	Küllüoba'nın Ankara Bölgesi ile Karşılaştırılması	142
3.1.1.3	Kızılırmak Kavsî'nin Kuzey Kesimi ve Yakın Komşu Bölgeler	145
3.1.1.3.1	Yerleşim Yerleri	146
3.1.1.3.1.1	Boğazköy.....	146
3.1.1.3.1.2	Alacahöyük.....	147
3.1.1.3.1.3	Eskiyapar Höyük	148
3.1.1.3.1.4	Resuloğlu.....	150
3.1.1.3.1.5	Balıbağı	151
3.1.1.3.1.6	Salur Mezarlığı.....	152
3.1.1.3.1.7	Kastamonu-Kınık.....	152
3.1.1.3.1.8	İkiztepe	153
3.1.1.3.2	Bölgesel Kronoloji.....	154
3.1.1.3.3	Küllüoba'nın Kızılırmak Kavsî'nin Kuzey Kesimi ve Yakın Çevresi İle Karşılaştırılması	172
3.1.1.4	Kızılırmak Kavsî'nin Güney Kesimi.....	186
3.1.1.4.1	Yerleşim Yerleri	187
3.1.1.4.1.1	Alışar	187
3.1.1.4.1.2	Kültepe.....	189
3.1.1.4.1.3	Acemhöyük	190
3.1.1.4.1.4	Kaman-Kalehöyük.....	191
3.1.1.4.2	Bölgesel Kronoloji.....	192
3.1.1.4.3	Küllüoba'nın Kızılırmak Kavsî'nin Güney Kesimi İle Karşılaştırılması.....	208
3.2	Batı Anadolu	216
3.2.1	Yerleşme Yerleri.....	217
3.2.1.1	Beycesultan	217
3.2.1.2	Seyitömer Höyüğü	218
3.2.2	Bölgesel Kronoloji	220

3.2.3 Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin Batı Anadolu'da Bilinen Çağdaş Merkezlerle Karşılaştırılması.....	230
SONUÇ	236
Kaynakça.....	251
Katalog.....	274-402
Ekler:	
1 Harita	404
3 Tablo	405-407
141 Levha.....	408-548
Özgeçmiş	

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1a	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ele geçen tüm çanak çömlek parçalarının ait oldukları mal gruplarının evrelere göre toplam sayısal değerleri.
Şekil 1b	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait profil parçalarının mal gruplarına ve evrelere göre sayısal değerleri.
Şekil 2	Mal gruplarının evrelere göre genel dağılımı.
Şekil 3	Mal gruplarının II E Evresi'ndeki dağılımı.
Şekil 4	Mal gruplarının II D Evresi'ndeki dağılımı.
Şekil 5	Mal gruplarının II C Evresi'ndeki dağılımı.
Şekil 6	Mal gruplarının II B Evresi'ndeki dağılımı.
Şekil 7	Mal gruplarının II A Evresi'ndeki dağılımı.
Şekil 8	Mal gruplarının genel dağılımı.
Şekil 9	Mal gruplarına göre el ve çark yapımı çanak çömlek oranları.
Şekil 10	El ve çark yapımı çanak çömleğin evrelere göre dağılımı.
Şekil 11a	Form gruplarının genel dağılımı ve oranları.
Şekil 11b	Form gruplarının evrelere göre sayısal dağılımı.
Şekil 12	II E Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.
Şekil 13	II D Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.
Şekil 14	II C Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.
Şekil 15	II B Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.
Şekil 16	II A Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.
Şekil 17	A Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 18	B Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 19	C1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 20	C2 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 21	D Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

Şekil 22	E Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 23	F1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 24	F2 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 25	G Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 26	H1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 27	H2 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 28	I Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 29	K Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 30	L Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.
Şekil 31	Kulpların mal gruplarına göre dağılım oranları.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1	Küllüoba'nın Tabakalanması.
Tablo 2	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi Form Cetveli.
Tablo 3	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömlek formlarının evrelere göre dağılımı.
Tablo 4	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi bezeme çeşitlerinin evrelere göre dağılımı.
Tablo 5	Küllüoba, Polatlı, Gordion ve Asarcık/Ilıca İTÇ III yerleşmelerine ait stratigraflerin karşılaştırılması.
Tablo 6	Küllüoba, Polatlı ve Ankara Bölgesi İTÇ III yerleşmelerine ait stratigraflerin karşılaştırılması.
Tablo 7	Küllüoba, Boğazköy, Alacahöyük, Eskiypar, Resuloğlu, İkiztepe Geç İTÇ III yerleşmelerine ait stratigraflerin karşılaştırılması.
Tablo 8	Küllüoba, Kültepe, Alishar, Acemhöyük ve Kaman-Kalehöyük Geç İTÇ III yerleşmelerine ait stratigraflerin karşılaştırılması.
Tablo 9	Küllüoba, Beycesultan, Seyitömer, Troya ve Liman Tepe İTÇ III yerleşmelerine ait stratigraflerin karşılaştırılması.
Tablo 10	OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği içeren yerleşmelere ait karşılaştırmalı kronoloji tablosu.

HARİTA LİSTESİ

- Harita 1 Tezde adı geçen belli başlı yerleşmeler.
- Harita 2 OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin söz konusu olduğu çekirdek bölge ve yayılım alanı.

ÇİZİM LİSTESİ

- Çizim 1 Kültepe Karum II. tabaka yapı planlarından örnekler (Özgüç, T., 2003, Kültepe. Kanis /Neša, s.85, İstanbul).
- Çizim 2 İç Kuzeybatı Anadolu'da, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi sonrasına (OTÇ) tarihlendirilen bazı karakteristik çanak çömlek formları.

KÜLLÜOBA OTÇ'YE GEÇİŞ DÖNEMİ MAL GRUPLARI LİSTESİ

- A Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (*Red Slipped Ware*)
- B Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*)
- C Öncü Hitit ve Hitit Malları
- C1 Öncü Hitit Malı
- C2 Hitit Malı
- D Portakal Renginde Astarlı Mal (*Orange-Slipped Ware*)
- E Siyah Astarlı Açkılı Mal (*Black-Slipped Burnished Ware*)
- F Gri Mal
- F1 Yerel Gri Mal (*Gray Ware*)
- F2 İnegöl Gri Malı (*İnegöl Gray Ware*)
- G Film Astarlı Mal (*Wash Ware*)
- H Yalın Mal (*Plain Ware*)
- H1 El Yapımı Yalın Mal
- H2 Çark Yapımı Yalın Mal
- I Mutfak Kapları (*Cooking Ware*)
- K Kaba Mallar
- L Kahverengi Astarlı Açkılı Mal

KÜLLÜOBA OTÇ'YE GEÇİŞ DÖNEMİ FORM GRUPLARI LİSTESİ

Form 1 Tabaklar

- 1a Erken İTÇ III Gelenekli Tabaklar
 - 1a1 Düz Profilli Tabaklar
 - 1a2 Hafif Dışa Açılan Ağızlı Tabaklar
- 1b A2 Tabakları

Form 2 Basit Profilli Kaseler

- 2a Hafif Dışbükey Profilli Sığ Kaseler
- 2b İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Kaseler
 - 2b1 İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Sığ Kaseler
 - 2b2 İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Derin Kaseler
- 2c Dibi İple Kesilmiş Kaseler

Form 3 Yarımküresel Gövdeli Kaseler

- 3a Basit Profilli Kaseler
 - 3a1 Basit Profilli Sığ Kaseler
 - 3a2 Basit Profilli Derin Kaseler
- 3b Şişkin Dudaklı Kaseler
- 3c Kalınlaştırılmış Dudaklı (*Bead- Rim*) Kaseler
 - 3c1 Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı Kaseler
 - 3c2 Yassılaştırılmış Kalın Dudaklı (*Flattened bead-rim*) Kaseler

Form 4 Omurgalı Kaseler

- 4a Basit Profilli Omurgalı Kaseler
- 4b Kalınlaştırılmış Dudaklı Omurgalı Kaseler

Form 5	“S” Profilli Kaseler
5a	Erken İTÇ III Gelenekli “S” Profilli Kaseler
5b	Hafif”S” Profilli Geçiş Dönemi Kaseleri
Form 6	İlmik Kulplu Maşrapalar
Form 7	Dikey Kulplu Fincanlar
Form 8	<i>Gobletler</i>
8a	Basit Profilli <i>Gobletler</i>
8b	“S” Profilli <i>Gobletler</i>
Form 9	Çaydanlıklar
Form 10	<i>Depaslar</i>
10a	Uzun <i>Depaslar</i>
10b	Konik (Basık) <i>Depaslar</i>
Form 11	Kadehler
11a	Kulplu Kadehler
11b	Dibi İple Kesilmiş Kadehler
Form 12	Huniler
Form 13	Testiler
13a	Basit Ağızlı Testiler
13b	Yonca Ağızlı Testiler
Form 14	Gaga Ağızlı Testiler
14a	Basit Gaga Ağızlı Testiler
14b	Sivri Gaga Ağızlı Testiler (<i>Schnabelkanne</i>)
Form 15	Çömlekler
15a	Normal Boyunlu Çömlekler

- 15b Dışa Doğru Açılan Boyunlu Çömlekler
- 15c Küresel Gövdeli Çömlekler
- 15c1 Hafif İçe Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler
- 15c2 Dar Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler
- 15c3 Dışa Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler
- Form 16** Büyük Çömlekler ve Küpler
- 16a Dışa Doğru Kıvrılarak Açılan Geniş Boyunlular
- 16b Dışa Keskin Dönen Dudaklılar
- Form 17** Minyatür Kaplar

LEVHA LİSTESİ

- Levha 1 Küllüoba AA 18 açması güney profil çizimi.
- Levha 2 Küllüoba Z 19, Z 20 açmaları Doğu; Z 19, AA 19, AB 19 açmaları kuzey profilleri konumu.
- Levha 3 Küllüoba Z 19, Z 20 açmaları doğu profil çizimleri.
- Levha 4 Küllüoba Z 19, AA 19, AB 19 kuzey profilleri çizimi.
- Levha 5 Küllüoba II E Evresi mimari çizimi.
- Levha 6 Küllüoba II E Evresi şematik mimari planı.
- Levha 7 Küllüoba II D Evresi mimari çizimi.
- Levha 8 Küllüoba II D Evresi şematik mimari planı.
- Levha 9 Küllüoba II C Evresi mimari çizimi.
- Levha 10 Küllüoba II C Evresi şematik mimari planı.
- Levha 11 Küllüoba II C Evre mimarisinin üç boyutlu çizim denemesi.
- Levha 12 Küllüoba II B evresi mimari çizimi.
- Levha 13 Küllüoba II B Evresi şematik mimari planı.
- Levha 14 Küllüoba II B Evresi mimarisinin üç boyutlu çizim denemesi.
- Levha 15 Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi genel yerleşim planı.

Levha 16	Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi yerleşmesinin topografik plan üzerindeki konumu.
Levha 17a	Küllüoba Höyüğü güneyden görünümü.
Levha 17b	Küllüoba Höyüğü çalışılan alanlarının topografik plandaki konumu (1996-2012).
Levha 18a	Küllüoba II B Evresi 6 no'lu oda tabanı.
Levha 18b	Küllüoba II B Evresi 6 no'lu oda içindeki ocak.
Levha 18c	Küllüoba II B Eversi 2 no'lu oda içindeki ocak tabanı.
Levha 19	Küllüoba II E Evresi mimari kalıntıları.
Levha 20	Küllüoba II D Evresi mimari kalıntıları.
Levha 21	Küllüoba II C Evresi mimari kalıntıları.
Levha 22	Küllüoba II B Evresi B1 yapısı mimari kalıntıları.
Levha 23	Küllüoba II B Evresi B2 yapısı mimari kalıntıları.
Levha 24	Küllüoba II B Evresi B2 yapısı mimari kalıntıları.
Levha 25	Küllüoba II B Evresi B3 yapısı mimari kalıntıları.
Levha 26	Küllüoba II A Evresi taban ve taban üstü buluntuları (Gömüler hariç).
Levha 27	Küllüoba II E-D Evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 28	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 29	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 30	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 31	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 32	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 33	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 34	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 35	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 36	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 37	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 38	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 39	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 40	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 41	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.

Levha 42	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 43	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 44	Küllüoba II E-D evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 45	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 46	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 47	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 48	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 49	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 50	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 51	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 52	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 53	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 54	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 55	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 56	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 57	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 58	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 59	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 60	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 61	Küllüoba II C evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 62	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 63	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 64	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 65	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 66	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 67	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 68	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 69	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 70	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 71	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 72	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.

Levha 73	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 74	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 75	Küllüoba II B evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 76	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 77	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 78	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 79	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 80	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 81	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 82	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 83	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 84	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 85	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 86	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 87	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 88	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 89	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 90	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 91	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 92	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 93	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 94	Küllüoba II A evresi çanak çömlek çizimleri.
Levha 95	Küllüoba evresi saptanamayan çanak çömlek çizimleri.
Levha 96	Küllüoba evresi saptanamayan çanak çömlek çizimleri.
Levha 97	Küllüoba evresi saptanamayan çanak çömlek çizimleri.
Levha 98a	Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) fotoğrafları.
Levha 98b	Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) fotoğrafları.
Levha 99a	Öncü Hitit Malı (C1 Malı) fotoğrafları.
Levha 99b	Hitit Malı (C2 Malı) fotoğrafları.
Levha 100a	Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) fotoğrafları.
Levha 100b	Siyah Astarlı Açıklı Mal (E Malı) fotoğrafları.

- Levha 101a Yerel Gri Mal (F1 Malı) fotoğrafları.
- Levha 101b İnegöl Gri Malı (F2 Malı) fotoğrafları.
- Levha 102a Film Astarlı Mal (G Malı) fotoğrafları.
- Levha 102b El Yapımı Yalın Mal (H1 Malı) fotoğrafları.
- Levha 103 Çark Yapımı Yalın Mal (H2 Malı) fotoğrafları.
- Levha 103b Mutfak Kapları (I Malı) fotoğrafları.
- Levha 104a Kaba Mallar (K Malı) fotoğrafları.
- Levha 104b Kahverengi Astarlı Açıklı Mal (L Malı) fotoğrafları.
- Levha 105a II E-D Evreleri Erken İTÇ III gelenekli tabak örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 105b II E-D Evreleri A2 tabak örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 106a II E-D Evreleri Şişkin Dudaklı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 106b II E-D Evreleri Şişkin Dudaklı Kase ve Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 107a II E-D Evreleri Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kase fotoğrafı.
- Levha 107b II E-D Evreleri İlmik Kulplu Maşrapa fotoğrafı.
- Levha 107c II E-D Evreleri Dibi İple Kesilmiş Kadeh fotoğrafı.
- Levha 108a II E-D Evreleri *Depas* ve Kadeh fotoğrafları.
- Levha 108b II E-D Evreleri Küresel Gövdeli Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 108c II E-D Evreleri Küresel Gövdeli Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 109a II D Evresi kapak fotoğrafı.
- Levha 109b II E-D Evreleri kaide örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 110a II C Evresi Basit Profilli Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 110b II C Evresi Basit Profilli Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 111a II C Evresi Şişkin Dudaklı Kase fotoğrafı.
- Levha 111b II C Evresi Şişkin Dudaklı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 111c II C Evresi Şişkin Dudaklı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 112a II C Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 112b II C Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase fotoğrafı.

- Levha 113a II C Evresi Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kase fotoğrafı.
- Levha 113b II C Evresi Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 114a II C Evresi İlmik Kulplu Maşrapa, Dikey Kulplu Fincan ve *Goblet* örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 114b II C Evresi Çaydanlık örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 115a II C Evresi Çaydanlık fotoğrafı.
- Levha 115b II C Evresi Çaydanlık ve Akıtacak örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 116a II C Evresi Çömlek fotoğrafı.
- Levha 116b II C Evresi Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 117a II C Evresi Çömlek fotoğrafı.
- Levha 117b II C Evresi Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 118a II C Evresi Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*), Minyatür kap ve Üçayak örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 118b II C Evresi bezeme örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 119a II B Evresi Dibi İple Kesilmiş Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 119b II B Evresi Şişkin Dudaklı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 120a II B Evresi Şişkin Dudaklı Kase fotoğrafı.
- Levha 120b II B Evresi Şişkin Dudaklı Kase fotoğrafı.
- Levha 120c II B Evresi Şişkin Dudaklı ve Dikey Kulplu Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 121a II B Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase fotoğrafı.
- Levha 121b II B Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase fotoğrafı.
- Levha 121c II B Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 122a II B Evresi Hafif “S” Profilli Geçiş Dönemi Kase ve Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 122b II B Evresi Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) fotoğrafı.
- Levha 123a II B Evresi Çömlek fotoğrafı.

- Levha 123b II B Evresi Atnalı Tutamaklı Çömlek örneğine ait fotoğraf.
- Levha 124a II B Evresi Çömlek fotoğrafı.
- Levha 124b II B Evresi Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 125a II B Evresi Çömlek örneğine ait fotoğraf.
- Levha 125b II B Evresi Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 126a II B Evresi minyatür kaba ait fotoğraf.
- Levha 126b II B Evresi kulp örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 126c II B Evresi bezeme örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 127a II A Evresi Dibi İple Kesilmiş Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 127b II A Evresi Basit Profilli Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 128a II A Evresi Kırmızı Haç Motifli Kase fotoğrafı.
- Levha 128b II A Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase fotoğrafı.
- Levha 129a II A Evresi Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 129b II A Evresi Yassılaştırılmış Kalın Dudaklı (*bead-rim*) Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 130a II A Evresi Omurgalı Kase fotoğrafı.
- Levha 130b II A Evresi Omurgalı Kase fotoğrafı.
- Levha 131a II A Evresi Omurgalı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 131b II A Evresi Omurgalı Kase örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 132a II A Evresi *Goblet* fotoğrafı.
- Levha 132b II A Evresi Çaydanlık örneğine ait fotoğraf.
- Levha 133a II A Evresi Akıtacak parçası fotoğrafı.
- Levha 133b II A Evresi Çaydanlık ve Akıtacak örneklerine ait fotoğraflar.
- Levha 134a II A Evresi Kadeh fotoğrafı.
- Levha 134b II A Evresi huni fotoğrafı.
- Levha 135a II A Evresi Yonca Ağızlı Testi parçası fotoğrafı.
- Levha 135b II A Evresi Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) fotoğrafı.
- Levha 136a II A Evresi Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) fotoğrafı.
- Levha 136b II A Evresi Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) fotoğrafı.

Levha 137a	II A Evresi Çömlek fotoğrafı.
Levha 137b	II A Evresi Atnalı Tutamaklı Çömlek örneklerine ait fotoğraflar.
Levha 138	II A Evresi Çömlek fotoğrafı.
Levha 139a	Evresi Belli Olmayan İlmik Kulplu Maşrapa örneklerine ait fotoğraflar.
Levha 139b	Evresi saptanamayan Çaydanlık örneklerine ait fotoğraflar.
Levha 140a	Evresi saptanamayan <i>Depas</i> fotoğrafı.
Levha 140b	Evresi saptanamayan Sivri Gaga Ağızlı Testi (<i>Schnabelkanne</i>) örneğine ait fotoğraf.
Levha 141	Evresi saptanamayan Kaide örneğine ait fotoğraf.

KISALTMALAR LİSTESİ

Abb.	Abbildungen
A.g.e	Adı geçen eser
ANMED	Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri
AJA	American Journal of Archaeology
AoF	Altorientalische Forschungen.
AS	Anatolian Studies
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
AÜDTCF Dergisi	Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi
A.y.	Aynı yer
BAR	British Archaeological Reports.
Bkz.	Bakınız
BMEJ	Bulletin of the Middle Eastern Culture Center in Japan.
cm	Santimetre
Çev.	Çeviren
Ed.by	Yayına hazırlayan
et.al.	ve diğerleri
Figs./ Fig.	Figures/ Figure.
İTÇ	İlk Tunç Çağı
Km	Kilometre
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı
Lev.	Levha
m	Metre
MASTROP	Mimarlar, Arkeologlar, Sanat Tarihçileri, Restoratörler Ortak Platformu
MDOG	Mitteilungen der Deutschen Orientgesellschaft (Berlin).
M.Ö.	Milattan Önce

OIP	Oriental Institute Publications.
OTÇ	Orta Tunç Çağı
Pl.	Plate
Res.	Resim
s.	Sayfa
Tab	Tablo
TAD	Türk Arkeoloji Dergisi.
TAY	Türkiye Arkeolojik Yerleşimleri
TTK	Türk Tarih Kurumu
TTKY	Türk Tarih Kurumu Yayınları
TÜBA-AR	Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
v.d.	ve diğerleri
Vdd	Ve devamı
Yay. Haz.	Yayına Hazırlayan

GİRİŞ

Amaç

Özellikle son senelerde yapılan araştırmaların gösterdiğine göre, Batı ve Orta Anadolu'da İTÇ II sonlarından itibaren, şehirciliğin gelişmeye ve merkezi yönetimlerin giderek güçlenerek siyasal bir kimlik kazanmaya başladığı anlaşılmaktadır. Özellikle bu gelişmeye paralel olarak ihtiyaçlar çeşitlenmiş ve uzak bölgeler arası kültürel ve ticari ilişkiler giderek yoğunlaşmıştır.

Bu dönemde, Mezopotamya yönünden gelen etkiler, ilk defa iki bölgede açık bir şekilde görülür. Bunlardan biri Kızılırmak kavsinin içindeki bölgenin güney kesimidir. Bu bölgede, özellikle Kültepe ve Alişar'da Kuzey Suriye ve Kilikya kökenli mal grupları ve özellikle Suriye şişeleri yerel malzeme içinde ortaya çıkar. Diğer bölge ise, Konya ovası, Eskişehir ve İznik-İnegöl ovaları üzerinden Kuzey Ege'de Troya'ya kadar uzanan bölgedir².

Bu dönemde çömlekçi çarkının kullanımı Troya'ya kadar ulaşırken, madencilikte Mezopotamya'dan Troya'ya kadar olan bölgede yeni teknikler kullanılır³. Zenginlik ve itibar sembolü süs eşyalarında önemli bir artış görülür. Özellikle, Kültepe'de ele geçirilen metal eserler teknolojik ve tipolojik olarak Mezopotamya yerleşmelerinde ele geçirilenlerle birçok ortak özellikler içerir⁴.

Bazı bilim insanları Troya'da Mezopotamya etkilerinin ve dolayısıyla çömlekçi çarkının Anadolu sahilleri boyunca gerçekleştirilen deniz ticareti ile Troya'ya kadar ulaştığını öne sürerken⁵ T. Efe Kilikya'dan Konya Ovası, iç

² Efe, T.-E. Fidan, 2006, "Pre-Middle Bronze Age Metal Objects from Inland Western Anatolia", *Anatolia Antiqua* XIV, p.21; Sarı, D. 2012, "İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi", *MASROP/ E-Dergi* 7, s.216.

³ Müller-Karpe, A., 1994, *Anatolisches Metallhandwerk*, Neumunster, p.13.

⁴ Özgüç, T. 1986, "New Observations on the Relationships of Kültepe with Southeast Anatolia and North Syria During the Third Millenium B.C.", *Ancient Anatolia. Aspects of Change and Cultural Development. Essays in honor of Machteld J. Mellink*, (Ed. J.V.Canby), The University of Wisconsin Press, s. 31-47.

⁵ Mellink, M., 1989, "Anatolian and Foreign Relations of Tarsus in the Early Bronze Age". *Anatolia and the Ancient Near East. Studies in Honor of Tahsin Özgüç*, Ed. Kutlu Emre vd., Ankara, p.319-329.

kuzeybatı Anadolu ve buradan da Eskişehir ve İznik-İnegöl ovaları üzerinden kuzey Ege'ye uzandığı, “Büyük Kervan Yolu” olarak adlandırdığı bir kara ticaret yolunun var olduğu tezini öne sürmektedir, Efe bu görüşünü de özellikle çizilen güzergah üzerindeki bazı yerleşmelerde doğu ve batı kökenli çanak çömleğin ve bazı madeni eserlerin bir arada bulunmasına dayandırır⁶.

İTÇ III döneminde çanak çömlekte bazı önemli yenilikler ortaya çıkar. Bunlar arasında *tankard*, *depas* türü kaplar ve Troya tabakları olarak adlandırılan çark yapımı tabaklar başta gelir. Çarkın giderek yaygın kullanımı çanak çömlekte yöresel farklılıkları giderek ortadan kaldırır; seri üretim ve standartlaşmayı getirir.

Mezopotamya ile kurulan söz konusu ilişkilerin Anadolu Yarımadası'ndaki kültürel ve siyasal gelişim süreci üzerinde belirgin bir etki yapmadığı anlaşılmaktadır; Erken İTÇ III'te kültür bölgelerinin sınırları fazla bir değişikliğe uğramadan aynen devam etmektedir. Ancak, bu dönemin sonunda, diğer bir deyişle OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin başında bu doğrultuda önemli bir değişiklik ortaya çıkar: İçbatı Anadolu'nun kuzey kesimi kültürel anlamda daha önce Batı Anadolu'nun bir parçasıyken, bu dönemde Orta Anadolu'nun kuzey kesiminde ortaya çıkan yeni bir kültürel/politik oluşumun ayrılmaz bir parçası olur. Özellikle bu durumun Batı Anadolu'da ticaret ağının yeniden şekillenmesine ve söz konusu kervan yolunun eski önemini kaybetmesine yol açmış olabileceği söylenmektedir⁷.

İlk aşamada, Eskişehir bölgesinden Kızılırmak kavsinin içine kadar olan coğrafyayı içine alan ve zamanla da sınırlarını güneye doğru genişleten bu yeni oluşum, özellikle yeni bir çanak çömlek grubu ile karakterize olur. İşte Orta Anadolu'da, İTÇ III ortalarından (Kabaca MÖ. 2200) Assur Ticaret Kolonileri

⁶ Efe,T.,1988, **Demircihöyük Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978**. Vol III, 2. Die Keramik 2, C: Die Frühbronzezeitliche Keramik der Jüngeren Phasen (ab Phase H). Mainz: Verlag Phillip von Zabern. p.93-99 ; 2007, “The Theories of the ‘Great Caravan Route’ Between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia. *Anakara. A.S.* 57, p.48-49.

⁷ Efe,T.-Deniz Ş. M. Ay Efe, 2001, “Küllüoba: İç Kuzeybatı Anadolu'da bir İlk Tunç Çağı Kenti.1996-2000 Yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmaların Genel Değerlendirmesi”, **TÜBA-AR** 4, s.55

Dönemi'nin başına kadar olan kabaca 300 yıllık bu süreç W. Orthmann tarafından (*Übergangsperiode*)⁸ olarak adlandırılmıştır.

Orthmann Geçiş Dönemi'nde iki farklı çanak çömlek grubundan bahsetmektedir. Bunlardan ilki Kızılırmak Kavsi'nin kuzey kesiminde, ikincisi ise Kızılırmak Kavsi'nin güney kesiminde görülen gruplardır⁹. Orthmann bu ikinci çanak çömlek grubu içine Aharköy, Tavşanlı ve Beycesultan yerleşmelerinde ele geçen çanak çömleği de dahil etmekte ve bu bölgeleri de Geçiş Dönemi yayılım alanını içinde kabul etmektedir¹⁰; ayrıca Polatlı, Ahlatlıbel, Boğazköy ve Alacahöyük gibi yerleşmelerde ilk kez Geçiş Dönemi'nde görülen çark yapımı çanak çömleğin bölgenin hemen batısındaki bölgeden bir etki ile ortaya çıkmış olabileceğini ileri sürmektedir¹¹. Mellaart ise "Hitit Malı"¹² olarak değerlendirdiği ve Hitit malının kökeni olarak gördüğü bu çanak çömleğin, kuzeybatıda bir bölgede ortaya çıkarak buradan hemen doğusundaki Ankara bölgesine ve Orta Anadolu'ya, daha sonra da güneye yayılmış olabileceği görüşündedir¹³.

Erken İTÇ III döneminde son şeklini alan ve Frigya Kültür Bölgesi olarak adlandırılan bölge OTÇ'ye Geçiş dönemi çanak çömleğinin oluşumunda önemli bir yere sahiptir¹⁴. D. Sarı, Frigya Kültür Bölgesi ile Büyük Menderes-Yukarı Porsuk Kültür Bölgesi arasındaki sınırın Geçiş Dönemi çanak çömleği yayılım alanının batı sınırı ile örtüştüğü görüşündedir¹⁵. Aynı sınır, Eski Hitit Dönemi tarihi coğrafya haritalarında çizilen Arzawiya-Hatti sınırı ile de örtüşmektedir¹⁶. Diğer taraftan, T. Efe tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında ziyaret edilen Eskişehir-İnönü

⁸ Orthmann 1963a, s.9.

⁹ Orthmann, W., 1963b, **Frühe Keramik von Boğazköy; aus den Ausgrabungen am Nordwesthang von Büyükkale**. Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft 74, Berlin, s. 50.

¹⁰ A.y.

¹¹ Orthmann 1963a, s. 100.

¹² Lloyd-Mellaart, 1962, **Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels**, Vol I, London, s. 261.

¹³ Mellaart, J., 1970, "The Second Millennium Chronology of Beycesultan", **Anatolian Studies** 20, Londra, s.58.

¹⁴ Sarı 2012, s.193.

¹⁵ A.y.

¹⁶ A.y. ; Forlanini M., -M. Marazzi, 1986, **Anatolia: L'impero Hittita**, Atlantante Storico del Vicino Oriente 4.3, Tav. XVII.

yakınlarındaki Bahçehisar'da¹⁷ ele geçmiş olan bir grup çanak çömlek, tamamen Geçiş Dönemi'nin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

Bu dönem çanak çömleğinin yayılım alanı, daha sonra Orta Anadolu'da tarih sahnesine çıkacak Hititler'in Eski Hitit dönemindeki çekirdek bölgesi ve nüfuz alanı ile kabaca uyuşmaktadır. Dolayısıyla, bölgede daha sonra Hitit siyasal ve kültürel birliğinin ortaya çıkmasına yol açacak koşullar ilk olarak Geçiş Döneminde sağlanmış olmalıdır¹⁸.

Orta Anadolu'nun Geçiş Dönemi hakkında çok fazla bilgimiz yoktur. Dar alandaki sondajlar şeklinde çok az yerleşmede kazılar yapılmıştır. Bunlar içinde Boğazköy, Büyükkale Kuzeybatı Yamacı'nda (Nordwest Hang) oraya çıkarılmış olan Geçiş Dönemi yerleşmesi en iyi bilinenidir¹⁹. Burada Geçiş Dönemi başından Koloni Dönemi sonuna kadar olan süreçte çanak çömleğin gösterdiği gelişme – ayrıntılı istatistiksel veriler olmasa da- açık bir şekilde ortaya konmuştur.

MÖ. 4. binyıl'ın sonlarından 2. binyıl başlarına kadar kesintisiz bir stratigrafi veren Küllüoba yerleşmesi ise iç batı Anadolu'da Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin en kapsamlı araştırıldığı tek yerleşim yeri konumundadır. Dolayısıyla, bu iki yerleşmenin Geçiş Dönemi stratigraflerinin karşılaştırılması tezin en önemli kısmını oluşturur.

Bu çalışmanın esas amacı; Eskişehir-Seyitgazi yakınlarındaki Küllüoba'da bugüne kadar Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'ne ait ortaya çıkarılan mimari ve çanak çömleği tanıtmak ve bölgenin İTÇ çanak çömlek gelişimi içindeki yerini kronolojik olarak saptamaktır. Tezin ikinci önemli amacı ise bu dönem Küllüoba mimarisi ve çanak çömleğini çağdaş diğer Orta Anadolu yerleşmeleri ile karşılaştırarak söz konusu birliğin yayılım alanını ve bu alan içinde yöresel ve ortak kültür özelliklerinin neler olduğunu saptamak; bu oluşumu karakterize eden kültür özelliklerinin ilk hangi bölgede ortaya çıktığına dair ipuçları elde etmek ve bu

¹⁷Efe, T. 1994, "Early Bronze Age III Pottery from Bahçehisar: The significance of the Pre-Hittite Sequence in the Eskişehir Plain, Northwestern Anatolian", **American Journal of Archaeology** 98: 5-34.

¹⁸ Efe, T., 2003, "Batı Anadolu Tunç Çağı Uygarlığının Doğuşu," **ArkeoAtlas** 2,s. 118-122.

¹⁹ Orthmann 1963b.

dönemin Batı ve Orta Anadolu İTÇ kronolojisi içindeki yerini belirlemektir. Bu tez kapsamında, Orta Anadolu Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi, Küllüoba kazıları ve diğer yeni araştırmalar ışığında ilk defa bu kadar kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

Yöntem

Bu tezde öncelikle Küllüoba yerleşmesinin coğrafi konumu, araştırma tarihçesi ele alınmıştır. Daha sonra OTÇ'ye Geçiş Dönemi öncesinde ilk olarak Geç Kalkolitik dönemde iskan edilen ve OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne kadar kesintisiz olarak devam eden Küllüoba yerleşim stratigrafisi hakkında genel bilgiler verilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde ise yerleşmenin OTÇ'ye Geçiş Dönemi mimarisi ayrıntılarıyla tanıtılmıştır. Evrelere göre mimari tanıtımından önce OTÇ'ye Geçiş Dönemi mimarisinde kullanılan malzemeler ve bunların kullanım şekilleri ele alınmıştır. Ayrıca, mimari elemanlar ve bunların yapım teknikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra da mimari eskiden yeniye doğru, yerleşim katlarına göre kapsamlı olarak ele alınmıştır.

Beş mimari evre içeren Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi burada, "Öncü Geçiş Dönemi" ve "Geçiş Dönemi" olarak iki aşamada incelenmiştir. II E ve II D evreleri Öncü Geçiş Dönemi'ne; II C, II B ve II A evreleri ise Geçiş Dönemi'ne denk gelmektedir.

Bu çalışma için ilk olarak 1996 yılından bu yana aralıksız olarak kazıların devam ettiği Küllüoba kazı arşivinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda arazide her dönem ve her evre için ayrı ayrı olarak yapılmış mimari çizimler ve bu çalışmalar sırasında günlük olarak belgelenmiş ayrıntılı günlük defterler ve fotoğraflardan yararlanılmıştır. 1/20 ölçeğinde milimetrik kağıda çizilmiş olan bütün mimari çizimler OTÇ'ye Geçiş Dönemi Evreleri için tek tek ayrılmış ve bu çizimler aydinger üzerinde birleştirilmiştir. Birleştirilen çizimler daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmış ve Photoshop, Coreldraw ve 3d Max gibi programlar kullanılarak renklendirilmiştir; bu şekilde bunların üç boyutlu görünümü elde edilerek tez içinde

sunulmuştur. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin her evresine ait yapılar ve odalar kendi içinde ayrı ayrı numaralandırılmış ve detaylı olarak tanıtılmıştır.

Bunun dışında, OTÇ'ye Geçiş Dönemi kalıntılarının ele geçtiği açmaların bu dönem dolgusunu içeren profil çizimleri yapılmıştır. Bunlar doğu-batı ve kuzey-güney yönde birleştirilerek OTÇ'ye Geçiş Dönemi dolgusunun ve yerleşimdeki dolgu kalınlıklarının net bir şekilde görülmesi sağlanmıştır. Tüm bu profil çizimleri de bilgisayar ortamına aktarılmış olup Coreldraw programı kullanılarak çizilmiş ve renklendirilmiştir.

Mimariden sonra çanak çömlek bölümü hazırlanmıştır. Çanak çömlek çalışmasında ilk olarak mimari evrelere göre her açmadaki karışmamış kova numaraları belirlenmiş, bu kovalardaki çanak çömlek parçaları tek tek incelenerek gövde, ağız, kulp ve dip gibi parçalar ayrılmıştır. Ayrılan bu parçalardan yaklaşık 1000 adedi 1/1 ölçeğinde çizilmiş ve çizilen bu parçalar bilgisayar ortamına aktarılmıştır; Coreldraw programı kullanılarak temiz çizimler elde edilmiştir. Daha sonra çanak çömlek için mal grupları ve form grupları belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra tüm malzeme için (ağız ve gövde parçaları birlikte toplam 24906 parça) - Evre, Tip, Mal, Astar, Perdah, Hamur, Bezeme, Katkı, Öz, Cidar, Çap, Kesit, Yapım özelliklerine göre- oldukça ayrıntılı bir istatistik çalışması yapılmıştır.

Tez içinde ilk olarak çanak çömlek için mal grupları ve ardından form grupları tanıtılmıştır. Gerek mal grupları ve gerekse form grupları için oldukça detaylı istatistiki grafikler oluşturulmuş ve bu grafikler metin içinde ilgili yerlerde sunulmuştur. Form grupları tanıtılırken her bir form için bir ya da iki çanak çömlek çizimi de örnek olarak verilmiştir. Çanak çömlek grupları levhalar kısmında verilen çizim ve fotoğraflar ile de desteklenmiştir. Daha sonra OTÇ'ye Geçiş Dönemi Çanak çömleğinin muhtelif kısımlarına ait, kapak, dip, kaide, uçayak, kulp ve tutamaklar ayrı ayrı tanıtılmıştır. Son bölümde ise bezeme çeşitleri ele alınmıştır.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin kolay anlaşılabilmesini sağlamak amacıyla görselliğe önem verilmiş ve bu kapsamda genel form tablosu, formların

evrelere göre dağılım tablosu ve bezeme çeşitlerinin evrelere göre dağılım tablosu hazırlanarak tezde sunulmuştur.

Tezin III. bölümünde ise OTÇ'ye Geçiş Dönemi ile ilgili yerleşmeler hakkında genel Bilgiler verilmiştir. İlk olarak Orta Anadolu Bölgesi incelenmiş ve bu bağlamda Orta Tunç Çağına Geçiş Dönemi çanak çömlek gruplarını tespit etmek ve tanımlayabilmek için esas olarak W. Orthmann tarafından ortaya konulan ve “Übergangsperiode” olarak tanımlanan²⁰ tabakaların görüldüğü merkezler incelenmiştir. Bu merkezlerin yanı sıra daha sonraki yıllarda yapılan kazılar da değerlendirilmiştir. Buna göre Orta Anadolu; Polatlı Bölgesi, Ankara Bölgesi, Kızılırmak Kavsının Kuzeyi, Kızılırmak Kavsının Güneyi olmak üzere farklı coğrafi bölgelere ayrılmıştır. Orta Anadolu Bölgesine ek olarak Geçiş Dönemi çanak çömleğinin ele geçirildiği en batıdaki yerleşme konumunda olan Beycesultan yerleşmesi ile de karşılaştırmalar yapılmıştır. Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü koleksiyonunda yer alan Beycesultan malzemesi kapsamlı olarak incelenmiştir. Yukarıda bahsi geçen Orta Anadolu yerleşmelerinden birçoğu yerinde ziyaret edilerek bu döneme ait çanak çömlek malzeme grupları incelenmiş ve kazı başkanları ile fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Son bölüm olan IV. bölümde ise karşılaştırmalar ve tarihlendirme ele alınmıştır. İlk olarak Orta Anadolu'daki yerleşim merkezleri ile mimari ve çanak çömlek bağlamında benzerlikler ortaya konmuş ve kronolojik anlamda tarihlendirme ve eşleştirmeler yapılmıştır. Benzer çalışma Batı Anadolu yerleşmeleri için de yapıldıktan sonra, bir kronoloji tablosu oluşturulmuştur.

Tezin “Sonuç” bölümünde ise -özellikle Küllüoba kazılarının sonuçlarına göre- Geçiş Dönemi çanak çömleğinin ilk nerede şekillenmiş olabileceği, gelişimi ve yayılım alanının sınırları ile ilgili saptamalarda bulunulmuştur. Bölümün sonunda, Orta Anadolu Geçiş Dönemi'nin başlangıcı ve sonunun göreceli ve mutlak tarihlendirilmesi üzerinde durulmuştur.

²⁰ Orthmann 1963a.

1. KÜLLÜOBA HÖYÜĞÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1 Yerleşmenin Coğrafi Konumu

Küllüoba höyüğü, İç Anadolu'yu güneyden sınırlandıran Toroslar ile batıda doğu Marmara kıyılarına kadar olan coğrafyada ardı ardına sıralanan bir dizi çöküntü ovasından biri olan Yukarı Sakarya Ovaları'nın batı kesiminde yer alır. Diğer bir deyişle bu bölge, Ege Bölgesi'nin sahil kesimi ile İç Anadolu arasında yer alan İç Batı Anadolu eşiğinin kuzeydoğusunda yer alır. Üzerinde dağların ve yüksek ovaların yer aldığı İç Kuzeybatı Anadolu'nun deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 800-1000 m civarında değişmektedir²¹. Kabaca Kütahya, Afyon, Bilecik ve Eskişehir illerini içine alan bölge; batıdan Uludağ, güneyden Türkmen Dağı, Frigya Yaylası ve Emirdağ, doğudan Sivrihisar Dağları, kuzeyden de Sündiken dağ sıraları ile sınırlıdır. İznik-İnegöl, İnönü-Eskişehir ve Yukarı Sakarya ovaları, prehistorik yerleşmelerin yoğunlaştığı bölgenin önemli ovalarıdır. Bu ovalar tektonik hareketlere bağlı olarak, değişik yüksekliklerde oluşmuştur. Örneğin: Yukarı Sakarya ovaları Eskişehir ovasından, 100 m daha yukarıdadır.

İç Kuzeybatı Anadolu, Porsuk ve Sakarya ırmakları ve onların kolları tarafından sulanmaktadır. Porsuk ve kolları Eskişehir ovasını; Yukarı Sakarya ovasının orta kesiminden doğan Sakarya ırmağı da Yukarı Sakarya ovalarının doğu kesimini sulamaktadır. Türkmen dağlarının eteklerinden ve Frigya yaylasından doğan derelerle beslenen Seydisuyu ise söz konusu ovanın batı kesimini sulayarak doğuda Sakarya ile birleşir. Derelerin çoğu yazın kurur; Seydisuyu çayının suyu da üzerine yapılan sulama barajı yüzünden artık yaz aylarında oldukça azalmaktadır. Bölge tamamen İç Anadolu'nun karasal iklim özelliklerini taşır: Kışlar soğuk ve kar yağışlı, yazlar sıcak ve kuraktır. Bununla beraber bölgenin batı kesimlerinde yazın kısa süreli sağanak yağışlar da görülür. Ancak bunlar yüksek kesimlere yakın yerlerde (Uludağ'ın etekleri, Frigya yaylası, Türkmen dağlarının etekleri gibi) bölgesel sağanak geçişleri şeklindedir.

21 İzbirak, R., 1972, **Türkiye I**, Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, İstanbul, s.16.

Bitki örtüsü de yağışlarla orantılı olarak dağların eteklerinde ve Frigya yaylasında çoğunlukla iğne yapraklı ağaç türleri ve yüksek boylu çalılıklar, ovaların yağış almayan kesimlerinde bodur, bozkır bitkileri şeklindedir. Son yıllarda ovaların neredeyse tamamında sulu tarım yapıldığından, doğal bitki örtüsü ancak ekime elverişsiz yerlerde ve meralarda varlığını sürdürmektedir.

En geniş yerinin 76 km olduğu ve deniz seviyesinden yüksekliğinin 800-1000 m arasında değiştiği Yukarı Sakarya ovaları, batıdan Eskişehir ovaları ve gerisindeki dar vadilerle Marmara kıyıları; güneyden Seydisuyu vadisi ve Frigya yaylası ile güney kesimleri; doğu taraftan ise Orta Anadolu ve gerileri ile bağlantılıdır. Bu nedenle ovanın, sadece kuzey ve güney bölgelerini değil, özellikle doğu ve batı bölgelerini de birbirine bağlayıcı bir özelliği vardır. Dolayısıyla bu ova, söz konusu bölgeler arasındaki ilişkilerin sağlanmasında çok önemli bir konuma sahiptir²².

Bu tezin konusunu oluşturan Küllüoba yerleşmesi, Yukarı Sakarya Ovalarının batı kesiminin tam ortasında yer alır. Ovanın bu kesimi batıda Türkmen dağlarının doğu etekleri, güneyde ise Frigya yaylası ile sınırlıdır. Ovanın en önemli akarsuyu olan Seydisuyu, yerleşmenin yaklaşık 15 km güneyinden, ovayı güneyden sınırlandıran alçak dağ eteklerini takip ederek akar. Kireç ve çakmaktaşıdan oluşan bu yükseltiler Frigya Yaylası'nın kuzey sınırını oluşturur. Doğru tarafta ise 1301 m yükseklik ile ovanın en yüksek dağı olan Kırgız dağı yer alır.

Yerleşme yeri Eskişehir ili, Seyitgazi ilçesi, Yenikent Köyü sınırları içinde yer almakta olup Yenikent köyü-Seyitgazi yolunun hemen doğusunda ve köye 1300 m mesafededir. Ova tabanından yüksekliği 10 m olan höyük, 300X150 m ebatlarındadır. Doğru, batı ve güneyde olmak üzere belli belirsiz üç koni içeren höyüğün hemen güneyinden günümüzde kurumuş olan Kireçkuyusu Deresi akmaktadır.

22 Efe, T- D.Ş.M Ay Efe 2001, s. 45

1.2 Araştırma Tarihçesi

Küllüoba Höyüğü Kültür Bakanlığı, Eski Eserler Gayrimenkul ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı'nın 15.11.1980 tarihli ve A-2498 sayılı kararıyla, Eskişehir Arkeoloji Müzesi tarafından tescil edilmiştir. O zamanlar İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olan T. Efe; 1988 yılında Eskişehir, Kütahya ve Bilecik İllerini içine alan İç Kuzeybatı Anadolu'da yüzey araştırmalarına başlamıştır²³ ve bu kapsamda 1993 ve 1995 yıllarında Küllüoba'yı ziyaret etmiştir²⁴. Bilahare T. Efe 1996 yılında - Kültür Bakanlığı'nın izinleri ile- halen devam etmekte olan Küllüoba Kazıları'nı başlatmıştır²⁵.

1.3 Stratigrafi ve Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi Öncesine Genel Bir Bakış

Küllüoba'da bugüne kadar yapılan çalışmalar²⁶ sonucunda saptanmış olan stratigrafi aşağıda cetvel halinde verilmiştir²⁷. Burada Doğu ve Güney konisindeki çalışmalar sonucu ortaya çıkan stratigrafi de dönemler Romen rakamları ile mimari katlar da büyük harflerle tanımlanmıştır; Batı kesimindeki katlar ise arap rakamları ile numaralandırılmıştır.

²³ Efe, T., 1990, "1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları". **VII. AST**, Ankara: 405-424; 1991 "1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları". **VIII. AST**, Ankara: 163-192; 1992, "1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **IX. AST**, Ankara: 561-583.

²⁴ Efe, T. 1995, "1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **XII. AST**, Ankara, s. 251; 1997, "1995 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **XIV-II. AST**, Ankara, s. 216.

²⁵ Efe, T.-Deniz Ş.M. Ay Efe, 2001, s. 44

²⁶ Bu bölümün hazırlanmasında : AY, D. Ş. M, 1999 "Küllüoba Geç Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı I Çanak Çömleği", İstanbul Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi**; Fidan, M. E., 2012, "Küllüoba İlk Tunç Çağı Mimarisi" **MASROP/ E-Dergi 7**: 1-44 ; Sarı 2012 ; Türkteki, M, 2012, "Batı ve Orta Anadolu'da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı", **MASROP/ E-Dergi 7**: 45-111. yayınlarından yararlanılmıştır.

²⁷ Efe 2007, s. 62, fig.18.

Geç Dönem	KÜLLÜOBA	
	Doğu	Batı
	I	
Orta Tunç Çağı'na Geçiş (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi Öncü Geçiş Dönemi
	II B	
	II C	
	II D	
	II E	
Erken İTÇ III	III A	
	III B	
	III C	
İTÇ II	IV A IV B IV C IV D IV E IV F IV G?	1
İTÇ I		2
İlk Tunç Çağı'na Geçiş		3
		4
		5
Geç Kalkolitik		6
		7
		8

Tablo 1: Küllüoba'nın Tabakalanması.

Höyüğün tabakalanmasına kısaca bir göz atacak olursak, burada Geç Kalkolitik'ten Orta Tunç Çağı başlarına kadar kesintisiz bir yerleşim söz konusudur. Ayrıca, höyüğün güney yamaçlarında, doğuya ve güneye doğru olan tarlalarda, geniş bir alana yayılmış olarak geç Hellenistik dönem yerleşmesi yer alır.

1.3.1 Geç Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi

Geç Kalkolitik, İlk Tunç Çağına Geçiş Evresi ve İlk Tunç Çağı I Dönemi tabakaları şimdiye kadar esas itibariyle Höyüğün batı ve kısmen doğu konisinde ortaya çıkarılmıştır. Geç Kalkolitik dönem, batı açmalarında sınırlı bir alanda araştırılmış olup altta ana toprağa açılan çukurlar ve üst katlarda bazı taş döşemeler ve duvar temelleri ile temsil edilmektedir. Henüz yayınlanmamış olan bu dönem çanak çömleğinin esaslı siyah ağılıdır; Kaba, astarsız ve açık renkli çanak çömlek çok az temsil edilmektedir.

İTÇ' ye Geçiş Dönemi daha geniş alanda araştırılmıştır ve üst üste üç ana evre içerir. Bunlar 5'ten 3'e kadar varan arap rakamları ile numaralanmıştır. Bu dönemde yerleşme, dışta gayet belirgin zikzaklar yapan kerpiç bir surla çevrilidir. Evler arka taraflarından sura bitişik olarak inşa edilmiştir. Bunlar büyük olasılıkla ön tarafta avluya açılmaktadır. Bu plan İTÇ I ve II dönemlerinde, özellikle İç Batı Anadolu için karakteristik olan "Anadolu Yerleşim Planı'nın" öncü bir evresini temsil etmiş olabilir²⁸. Dolayısıyla, Küllüoba İTÇ'ye geçiş dönemi yerleşim planı, Batı Anadolu'da uzun bir süre devam edecek olan bu mimari geleneğin ortaya çıkışı ile ilgili önemli bilgiler vermektedir.

Bu evrede bir önceki siyah ağılı çanak çömleğin yerini giderek gri ve gri-kahverengi ağılılar alır; İlk Tunç Çağı'nın tipik Kırmızı Astarlı ve Ağılı Malı ve basit profilli, ilmi kulplu kaseleri ile basit gaga ağızlı testileri de ilk defa görülür. Bu dönemde amforalar da diğer karakteristik formlardan birini oluşturur.

1.3.2 İlk Tunç Çağı I Dönemi

İlk Tunç Çağı I Dönemine ait buluntular batı ve doğu konilerde, ayrıca Aşağı Yerleşme'nin yer aldığı güneydoğu yamaçta ele geçirilmiştir. Batı konide bazı duvar parçaları ve ortasında bir ocağın yer aldığı geniş bir taban; doğu konide de bazı kısa

²⁸ Efe, T.- D.Ş.M. Ay Efe, 2001, s. 46-47, Çizim: 1.

duvarlar ve çukurlar ele geçirilmiştir. Aşağı Yerleşme’de ise birbirinden bağımsız inşa edilmiş evlerin söz konusu olduğu anlaşılmıştır.

İlk Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi’nin devamı niteliğindeki bu dönem çanak çömleği, Demircihüyük’ünki ile (D-G evreleri) birçok ortak özellikler içerir. Ancak iki grubu birbirinden ayıran bazı önemli farklılıklar da söz konusudur. İTÇ başından itibaren Demircihüyük’te ana mal gruplarından olan *Black-topped* çanak çömlek, Yukarı Sakarya grubunda yok denecek kadar azdır. Demircihüyük grubunda kırmızımsı kahverengi yüzeyler ve taşçık katkı yaygındır; buna karşı Yukarı Sakarya grubunda daha açık kırmızı yüzeyler söz konusudur.

Artık, bir kısmı saman katkılı olan Kırmızı Astarlı ve Açıklı çanak çömlek hakim duruma gelmiştir. En karakteristik formlar arasında basit profilli kaseler, maşrapalar, basit gaga ağızlı testiler, amforalar ve küresel gövdeli mutfak kapları başta gelir. İçi kırmızı haç motifli kaseler her iki bölgede yaygındır. Ayrıca Beycesultan İTÇ I kırmızı ve siyah, oluk bezemeli, ince cidarlı çanak çömleği de az miktarda temsil edilmektedir (*import?*). Bu grup Küllüoba İTÇ I katları ile Beycesultan İTÇ I katlarının örtüştürülmesinde önem taşır.

1.3.3 İlk Tunç Çağı II Dönemi

IV G-A olmak üzere yedi mimari evre içeren İlk Tunç Çağı II Dönemi ise oldukça geniş bir alanda, höyüğün doğu ve güney konilerinde araştırılmıştır. Bu mimari evreler çanak çömleğe göre üç gelişim aşaması içerir: IV G-E evresi, bu aşamalardan ilkin, IV D- C 2.aşamayı, IV B-A ise son aşmayı temsil eder. İlk aşama olan IV G-E evrelerinde yerleşme, Aşağı ve Yukarı Yerleşmeler olmak üzere iki ayrı kesimden meydana gelmektedir.

Yukarı Yerleşme’de, o dönem için anıtsal sayılabilecek nitelikte kamusal yapılar yer alır. Burada "Anadolu Yerleşim Planı" farklı bir uygulamayla karşımıza çıkar: Yukarı Yerleşme’yi çevreleyen sur, büyük ihtimalle yerleşmenin üzerine kurulduğu topografyadan kaynaklanan nedenle, yuvarlak değil, yer yer üzerinde gayet belirgin zikzakların bulunduğu köşeli bir plan sergiler. Evler bağımsız

duvarları ile yana yana bitişik olarak inşa edilmiştir; Bu şekilde arka duvarlar, aynı zamanda savunma duvarı veya diğer bir deyişle, çevre duvarı işlevi görmüştür. Ayrıca, yer yer dış kısma ikinci bir duvar ilave edildiği de görülmektedir. Yukarı şehirde -biri büyük olmak üzere- iki avlu yer alır. Doğudaki küçük avlu etrafındaki yapı kompleksleri ile birlikte, büyük bir kompleks oluşturmuş olmalıdır (Kompleks I). Bu kısma, doğu ve batıdan olmak üzere, sadece iki kapı ile girilebilmektedir. Büyük avluda ise kamusal işlevleri olduğu düşünülen iki bağımsız yapı yer alır. Bunlardan biri 31x25 m ebatlarında bir yapı kompleksi (Kompleks II), diğeri ise 15 m uzunluğunda, trapez şeklinde bir yapıdır.

Aşağı şehre ait kalıntılar şimdiye kadar höyüğün güneydoğu ve batısında araştırılmıştır. Batı tarafta yapılan kazılarda, aşağı şehrin etrafında da evler ve işliklerin çevrelediği avluların varlığı anlaşılmıştır.

Küllüoba'da çanak çömlekte bu dönemde, saman katkı ile içi kırmızı boyalı kaseler azalarak devam eder. Çanak çömleğin kalitesinde düzelme olur; konturlar şimdi biraz daha akıcıdır. Bu dönemde esas itibarıyla Demircihöyük için karakteristik olan basık ve geniş boyunlu gaga ağızlı testiler ile amforalar artık Küllüoba'da ortadan kalkar. Kaseler daha bir sığlaşır ve dudaklar içe döner. "*Flower pot*" olarak adlandırılan geniş ağızlı küpler ve az olmakla beraber kesik gaga ağızlı testiler ortaya çıkar. Oluk ve kabartma bezeme yaygınlaşır. İTÇ II'nin orta evresi olarak kabul edilen IV D-C tabakalarında çanak çömlek esas itibarıyla ana hatlarıyla devam ederken bazı yenilikler de karşımıza çıkar ki bunların başında "S" profilli kaselerin ortaya çıkması sayılabilir. D evresinde basit formuyla görülen kaselerin C evresinde keskin "S" profilli ve sığ örnekleri ortaya çıkar. Demircihöyük'te L-M katlarında ortaya çıkan bu tip kaselerin gelişimi Küllüoba ile paralellik göstermektedir. Keskin "S" profilli *black-topped* kaselerin iç kısımlarında çoğunlukla yiv bezeme ortaya çıkar.

Daha ziyade Afyon bölgesinden bilinen omurgalı/*antisplash* kaseler ilk kez bu evrede ortaya çıkar. İTÇ II'nin sonlarına yaklaşan bu evrede güney ve doğu komşularla ilişkiler daha bir yoğunlaşır. Ankara Bölgesi'nden bildiğimiz parlak siyah

açkılı mal nadiren de olsa görülmeye başlar. Afyon grubu için karakteristik olan kıızımsı kahverengi devetüyü mallar da söz konusudur.

İTÇ II'nin sonlarına doğru ise çanak çömlekte gözle görülür bir değişim söz konusudur ve bir sonraki İTÇ III çanak çömleği bu dönemde şekillenmeye başlamıştır. Küllüoba'da bu dönem çanak çömleği için karakteristik olan özellikler ilk IVB evresinde görülmeye başlar ve İTÇ III'e geçiş evresi olan IVA evresinde ise yoğunluk kazanır. Bu dönem Demircihöyük'te P Evresi ve sadece yüzey malzemesi ile bilinen Q evreleri ile paralellik gösterir. Küllüoba'da bu evreye ait çok sayıda *in-situ* malzeme Kompleks II'de ve batı yamaçta açığa çıkarılan yangın geçirmiş odalarda ele geçirilmiştir. Artık kaselerin dudakları daha belirgin bir şekilde içe kıvrılır, "S" profilli kaselerde omurgalar daha bir keskinleşir, gaga ağızlı testiler genelde daha küçük boyutlu olup gövdeleri omurgalı veya bikoniktir. İtinatsız bant-astar uygulaması ilk olarak bu evrede görülür. Gövde üzerinde sık sık kabartma veya oluk bezemeye rastlanır. Yine İTÇ III'de karakteristik olan geriye yatık boyunlu testiler, kubbeli ve silindirik kapaklar ve üç ayaklı mutfak kapları da ilk defa ortaya çıkar.

Boyunlu çömleklerin gövdeleri bikoniktir ve sık sık omuz üzerinde karşılıklı ip delik tutamaklar ile şevron bezeme yer alır. IV A evresine gelindiğinde ise İTÇ III için karakteristik olan ve doğuda Polatlı bölgesine kadar karşımıza çıkan *red-coated* karakterli malın öncüsü Portakal Rengi Astarlı, Parlak Açkılı Mal'dan ilk *tankard*lar; Troya A2 tabakları olarak literatüre geçmiş tabakların ilk ve el yapımı örnekleri, boya bezeme ve saklı astar bezeme uygulaması ortaya çıkar. İTÇ I'de sıkça rastlanan ve İTÇ II'nin başlarında azalarak devam eden içi kırmızı boya bezemeli kaseler İTÇ II sonunda tekrar popülerlik kazanır ve bir sonraki İTÇ III'ün erken evrelerinde yeni mal grubu ve bezemelerle varlığını sürdürür.

IV A evresinden sonra Küllüoba'da ilk çark yapımı çanak çömleğin görüldüğü erken İTÇ III tabakaları başlar. Küllüoba'da İTÇ II'nin sonunda (IV A Evresi) çanak çömlekte ortaya çıkan bazı öncü İTÇ III özellikleri, bir anlamda bölgede İTÇ II'den İTÇ III'e geçişin ani olmadığını göstermektedir.

Küllüoba İTÇ I ve II dönemi yerleşmeleri, arada kayda değer bir kırılma olmaksızın kültürel olarak birbirinin devamı niteliğindedir. Eskişehir bölgesinde, söz konusu dönemler bağlamında birbirleri ile ilişkili üç çanak çömlek grubu söz konusudur: Bunlar batıdan doğuya doğru Demircihüyük, Yukarı Sakarya ve Emirdağ gruplarıdır. İTÇ I'de bu grupların oluşturduğu kültürel bütünlük ise Frigya Kültür Grubu olarak adlandırılmaktadır. Küllüoba Yukarı Sakarya Çanak Çömlek Grubu'nun bir temsilcisidir. İTÇ II'de ise çanak çömlek grupları aynı şekilde devam ederken, Frigya Kültür Grubu doğu Marmara kıyılarına kadar yayılmaktadır. Böylece, İznik Çanak Çömlek Grubu'nun da Frigya Kültür Grubu'na dahil olmasıyla, kültür grubunun adı artık Bithinya-Frigya Kültür Grubu olarak tanımlanmaktadır.

1.3.4 Erken İlk Tunç Çağı III Dönemi

Bugüne kadar Erken İTÇ III dönemi Küllüoba'da, İTÇ II yerleşmesinin avlusunun içinde kalan AA 19 ve Z 19 plankarelerinde, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi dolgusunun altında stratigrafik olarak saptanmıştır. Söz konusu alanda tabakalar birbirinden taban ve dolgularla açık bir şekilde ayrılmıştır; ancak mimari kalıntılar ele geçmemiştir. Bu döneme ait mimari kalıntılar sadece AD 18 ve 19 plankarelerinde, çok sınırlı bir alanda ve oldukça tahrip olmuş bir şekilde ortaya çıkarılabilmektedir.

Küllüoba'da Erken İTÇ III, aşağıdan yukarıya doğru IIIC, IIIB ve IIIA olmak üzere üç alt evreye ayrılmıştır. En erken evre olan IIIC'de çanak çömlekte; mal grupları, formlar ve çanak çömlek yapım teknolojisi açısından önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Söz konusu dönemin başında ilk defa çömlekçi çarkı, çanak çömlek üretiminde kullanılmaya başlanmış ve çarkta üretim giderek artmıştır. Üretimde bu tekniğin kullanılması form ve mal gruplarına da yansımıştır. Özellikle yalın mal (*plain ware*) adını verdiğimiz mal grubu çömlekçi çarkının kullanılmasına paralel olarak ortaya çıkar ve bu üretim tekniğinin karakteristik mal grubunu oluşturur. Erken İTÇ III'ün ilk evresinde bir önceki Geç İTÇ II döneminin sonunda ortaya çıkan ve *Proto Red-Coated* adı verilen mal grubundan gelişen *Red Coated*

(Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı) mallar ilk defa ortaya çıkar. El yapımı ve çark yapımı olarak çanak çömlek üretiminde kullanılan bu mal grubu, kaliteli hamurdan, genellikle koyu kırmızı tonlarında astarlı, zaman zaman açık izleri görülecek şekilde parlak açıklı ve iyi fırınlanmış olarak üretilmiştir.

Erken İTÇ III döneminde IIIC evresinde ortaya çıkan bir diğer mal grubu ise *wash ware* adı ile bilinen film astarlı mal grubudur. Söz konusu mal grubu kırmızı ya da kahverengi olmak üzere iki ana renk tonunda çok ince astarlıdır. Bu mal grubu çoğunlukla çark yapımı çanak çömlekle temsil edilir. Erken İTÇ III döneminin başında ortaya çıkan bu mal gruplarının yanı sıra, İTÇ II'nin geleneksel Kırmızı Astarlı Malları bu dönemde de devam eder ve oransal olarak en yoğun kullanılan mal grubunu oluşturur. Mal gruplarında olduğu gibi bazı formlar da bu dönemde ilk defa ortaya çıkar. Kase formları içerisinde İTÇ II'den devam eden hafif “S” profilli kase ile hafif içe doğru kıvrılan ağızlı kase formlarının yanı sıra, özellikle *red coated* mal ile karakterize olan hafif omurgalı kaseler bu dönemin karakteristik kase formudur.

Çömlekçi çarkının kullanımından önce Geç İTÇ II döneminin son evresinde ilk defa görülen tabak formunun bu dönemde ilk defa *Troya A2 tabağı* olarak da bilinen çark yapımı örnekleri ortaya çıkar. Ayrıca daha düz profilli ve *A1 tabağı* olarak anılan form da bu dönemin başında ilk defa ortaya çıkan formlar arasında sayılabilir.

İTÇ II'nin son evresinde ortaya çıkan tek kulplu *tankard* formuna İTÇ III döneminde çift kulplu örnekler de eklenir. İlk defa İTÇ III'ün en erken evresi olan IIIC evresinde el yapımı örneklerle temsil edilen ve daha sonra çarkta da üreilmeye başlanan *depas* formu, Küllüoba'da oldukça fazla sayıda ele geçmiştir. Çeşitli tipler içeren söz konusu form, yoğun olarak *Red-Coated* mal ile üretilmiştir. Bu mal grubu ile yapılmış *Depas*larda ağız kenarı altında bant-astar uygulaması (*rim-slip*) oldukça karakteristiktir. İTÇ II'nin son evresinde ortaya çıkan bu uygulama, ilk başlarda daha kalın bir bant şeklindeyken İTÇ III döneminde oldukça ince ve zarif olarak uygulanmıştır. Bazı *depas*lar dikey veya yatay sığ oluk bezemelidir. Bu şekilde bezemeli bir diğer form ise kaideli kadehlerdir.

Geniş boyunlu ve silindirik boyunlu çömlekler ile küresel gövdeli çömlekler yaygın olarak kullanılmıştır. Üç ayaklı mutfak kapları ise İTÇ II'nin sonundan itibaren kullanılmaktadır. Küllüoba'da bu dönemde daha az sayıda ele geçen gaga ağızlı testi formunun çark yapımı örnekleri de ilk defa bu dönemde ortaya çıkar. Ayrıca bu formun çarkta yapılmış matara biçimli örnekleri de bulunmaktadır.

Erken İTÇ III dönemi'nde uzak bölgelerle ilişkilerin yoğunlaşmasına paralel olarak bazı ithal mal grupları ve ithal formlar da ilk defa bölgeye ulaşmıştır. Bunlardan biri Kuzey Suriye kökenli kadeh ya da bardak (*beaker*) olarak adlandırılan formdur. Söz konusu forma ait bugüne kadar Batı Anadolu'da sadece Küllüoba'da ele geçen örnekler bölgeye tamamen yabancı mal gruplarıyla üretilmiştir.

Uzak bölgeler arası ilişkileri gösteren bir diğer form ise Suriye şişeleridir. Kuzey Suriye ve özellikle Orta Fırat Havzası'nda görülen formun *alabastron* biçimli örnekleri Batı Anadolu'da özellikle Erken İTÇ III'ün geç evrelerinde görülür. Formun tek ve çift dudaklı, oval ve yuvarlak gövdeli ya da hafif dışa açılan ağızlı uzun boyunlu örnekleri Küllüoba'da ele geçirilmiştir.

Genel olarak tüm Erken İTÇ III dönemi çanak çömleği içerisinde çark yapımı çanak çömleğin III C evresinde % 3, III B evresinde % 8 ve III A evresinde ise % 13 olmak üzere, giderek artan bir oranda üretildiği anlaşılmaktadır.

Bu dönemde Küllüoba'nın kültürel gelişim sürecinde bir kırılma söz konusu olmasına rağmen bu değişikliklerin önemli bir kısmı, yine aynı kültürel bölge içinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bu durum, bölgede kültürel/siyasal sınırların büyük oranda devam ettiğinin bir göstergesidir. Hatta söz konusu Frigya Kültür Grubu'nun özellikle çanak çömlek bağlamında bazı özelliklerinin doğuya doğru Ankara bölgesine kadar ulaştığını görüyoruz. Bu şekilde, hemen Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi öncesinde, en azından doğuda Polatlı bölgesi, Frigya Kültür Grubu'nun sınırları içinde değerlendirilmektedir.

2. KÜLLÜOBA ORTA TUNÇ ÇAĞI'NA GEÇİŞ DÖNEMİ

Bu tezin konusunu oluşturan II. Yapı Katı ise beş mimari evre içermekte olup bunlar eskiden yeniye doğru II E, II D, II C, II B ve II A olarak numaralandırılmıştır. Küllüoba'daki OTÇ'ye Geçiş Dönemi, bu tez çalışmasında "Öncü Geçiş Dönemi" ve "Geçiş Dönemi" olarak iki aşamada incelenmiştir (Levha 4). Bu ayırımın yapılmasının gerisinde yatan neden, "Öncü Geçiş Dönemi'nde" söz konusu olan çanak çömleğin, Orta Anadolu Geçiş Dönemi çanak çömleğinin öncüsü olabilecek özellikler içermesidir. Bu konu karşılaştırmalar bölümünde (Bölüm III) daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

II E ve II D evreleri Öncü Geçiş Dönemi'ne, II C, II B ve II A evreleri ise Geçiş Dönemi'ne tarihlenmektedir. Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi stratigrafik ve mimari olarak höyükte esas itibariyle en iyi Z/AA/AB 16-20 plankarelerinin bulunduğu kesimde araştırılmıştır. Dolayısıyla burada büyük oranda bu plankarelerde yapılan çalışmalar ve ele geçirilen mimari ve çanak çömlek tanıtılmaktadır. Özellikle doğu konide ortaya çıkarılmış olan adak ve çöp çukurları, tezin kapsamı dışında bırakılmıştır.

2.1 Mimari

Bu bölümde, ilk olarak Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi mimarisinde kullanılan malzemeler ve bunların kullanım şekilleri tanıtılmıştır. Ayrıca, mimari elemanlar ve bunların yapım teknikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra da dönemin mimarisi, eskiden yeniye doğru, yerleşim katlarına göre kapsamlı olarak ele alınmıştır.

2.1.1 Kullanılan malzeme

Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi mimarisinde kullanılan ana malzemeler taş ve kerpiçtir; ahşap daha az kullanılmıştır²⁹.

2.1.1.1 Taş

Mimaride taş, en çok temellerde kullanılmıştır; ayrıca cadde ve sokaklar ile oda tabanlarının da zaman zaman taşla döşendiği görülmektedir. Yapı temellerinde çoğunlukla tarla taşları kullanılmıştır. Genel olarak en alttaki bir-iki sırada daha büyük taşlar tercih edilmiştir. Bunların üzerine ise nispeten daha küçük ve kenarları daha düzgün taşlar, karşılıklı olarak çift sıra halinde, düzenli bir şekilde dizilmiştir. Bilahare bu iki sıra taşın arasında oluşan boşluklar da daha küçük taşlar ve toprak ile doldurulmuştur. Bu sistemle inşa edilen taş temeller ve üzerlerine yapılan kerpiç duvarların her iki yüzeyi genellikle kille sıvanmıştır.

Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi mimarisinde taş, ayrıca cadde, sokak ve avlu döşemelerinde de kullanıldığı gibi iç mekan tabanlarında ve yapı içlerindeki ocak ve fırınların yapımında da kullanılmıştır.

Yerleşmenin daha önceki dönemlerinde olduğu gibi Orta Tunç Çağı'na Geçiş Döneminde de mimaride farklı renk, boyut ve türden taşlar kullanılmıştır. Bunlar, kireçtaşı, killi kireçtaşı, çört (çakmaktaşı), tortul (çökel) ve kuvarsitten oluşan kayaçlarıdır. Yapılan incelemelerde bazı taşlar ilk bakışta düzeltilmiş izlenimi verse de bu taşların, doğada bulundukları veya kaynağından çıkarıldıkları gibi hiçbir işleme tabi tutulmadan kullanıldıkları anlaşılmaktadır³⁰.

Yerleşmenin çevresinde yapılan araştırmalar neticesinde birçok taş yatağı tespit edilmiştir. Ancak yapılan bir araştırma bize, Küllüoba sakinlerinin, esas olarak

²⁹ Bu bölümdeki bilgiler için şu kaynaktan yararlanılmıştır: Fidan 2012.

³⁰ 2008 ve 2009 yılları yaz aylarında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik - Mimarlık Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Uygulamalı Jeoloji Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın Küllüoba Yerleşmesi mimarlığında kullanılan taşları inceleyerek muhtemel taş yataklarını araştırmıştır. Bu bölümdeki bilgiler bu araştırma sonuçlarına dayanmaktadır.

yerleşmenin yaklaşık 4-5 km batısında bulunan taş yataklarını kullanmış oldukları yönünde bilgiler vermektedir. Bunun yanı sıra yakın çevredeki tarlalardan ve höyüğün hemen güneyinden geçen ve günümüzde kurumuş olan Kireçkuyusu Deresi'nin yatağından da kısmen taş temin edilmiş olabilir.

2.1.1.2 Kerpiç

Küllüoba'da kerpiç, hemen hemen her dönemde olduğu gibi Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nde de en önemli yapı malzemesi olmuştur. Kerpiç, tuğla şekline getirilerek güneşte kurutulmuş ve binaların inşasında kullanılmıştır. Kerpiç yapılırken sağlamlığı ve dayanaklılığı arttırmak için bazı yöntemler uygulanmaktadır: genellikle kerpiç harcının içine saman katılır. Bu uygulama, prehistorik dönem mimarlığında oldukça sık rastlanan bir yöntem olmasına rağmen Küllüoba kerpiçleri bu genel uygulamanın dışındadır; Saman yerine burada kerpice kül katılmıştır. Ancak bu da Küllüoba'da kullanılan tüm kerpiçler için genel bir uygulama değildir; Ayrıca bazı kerpiçler katkı ilavesi olmadan sadece civardan elde edilen topraktan oluşturulmuştur.

Küllüoba yerleşmesinde üç farklı tipte kerpicein kullanıldığı anlaşılmıştır. Bunlardan en fazla kullanılmış olanı, yerleşme civarındaki kırmızı renkli ham topraktan üretilmiş olan, oldukça iyi pekişmiş, kırmızı/turuncu renkli kerpiçtir. Diğer iki kerpiç ise gri renkte olup kül katkılı kerpiçlerdir. Bunlardan biri gayet iyi pekişmiştir; diğeri ise oldukça yumuşak olup gevşek dokuludur ve duvar içlerinde tuğlalar ayırt edilememektedir; dolayısıyla, dökme kerpiç olabilir.

Tezin konusu olan dönemde Küllüoba'da kırmızı/turuncu kerpiç ile iyi pekişmiş gri kerpicein daha yoğun kullanıldığı; bazen de duvarların her iki kerpiç cinsinin birlikte kullanılarak inşa edildiği anlaşılmaktadır. İyi pekişmemiş gri kerpiçler ise daha az oranda ve genellikle bölme duvarlarının yapımında kullanılmıştır.

Yerleşmede kullanılan kerpiç tuğlalar az oranda kare ve daha yaygın olarak dikdörtgen formunda yapılmıştır. Kare tuğlalar daha çok 40 x 40 x 8 cm ve 50 x 50 x

8 cm ölçülerindedir. Dikdörtgen tuğlalar ise genellikle 66 x 58 x 8 cm, 56 x 38 x 7 cm, 56 x 42 x 8 cm ve 52 x 32 x 7 cm ebatlarında veya bunlara yakın ölçülerdedir. Duvar örülürken alta konulan kerpiç tuğla ile üzerine yerleştirilen tuğlaların derzleri üst üste getirilmemiştir. Duvarların her iki yüzü de çoğu zaman 3-5 cm kalınlığında kil ile sıvanmış olup sıvanın üzeri de sarı, gri ya da beyaz renklerde badanalanmıştır.

2.1.1.3 Ahşap

Küllüoba yerleşmesinde gerek daha önceki dönemlerde, gerekse Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nde kerpiç duvarların dayanıklılığını ve sağlamlığını arttırmak için yatay ve dikey hatıllar şeklinde ahşap kullanılmıştır. Küllüoba'da İTÇ dönemi yerleşim mimarisinin yangın geçiren tabakalarında ele geçirilmiş olan ağaç hatılların benzerleri ne yazık ki OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde yangın geçiren bir tabaka olmadığı için tam olarak saptanamamıştır. Ancak yapıların içlerinde ortada ve duvar kenarlarında; ayrıca sundurmalı girişlerde, taşıyıcı olarak kullanılmış olan ahşap dikmelere ait izlere rastlanmıştır. Bunların yanı sıra ahşap, pencere ve kapı çerçevesi ile kapı eşiklerinde ve az da olsa taban döşemesi olarak da kullanılmıştır. Yatay olarak duvar aralarına yerleştirilerek duvarı kuvvetlendirme amaçlı kullanıldığı da düşünülmekte olan bu malzeme, ayrıca çatılarda da kullanılmış olmalıdır. Henüz bir araştırma yapılmadığı için Küllüoba'da kullanılan ahşapların ait oldukları ağaç cinsleri hakkında bilgimiz mevcut değildir.

2.1.2 Mimari Öğeler ve Yapım Teknikleri

Bu bölümde yerleşmedeki duvarlar ile iç mimari öğeler (tabanlar/döşemeler, ocaklar/fırınlara ve depo yerleri/silolar) tanıtılarak bunların yapım tekniklerine değinilmiştir.

Duvarlar: Küllüoba'da, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'ne ait duvarlarda, genel olarak taş temel üzerine kerpiç tuğla kullanılmıştır. Yağmur ve sel sularının tahrip edici etkisini önlemek amacıyla, temel taşlarının çoğunlukla zemin seviyesinden yukarı doğru bir miktar daha devam ettiği anlaşılmaktadır. II E ve II D evresinde ortak kullanıldığı anlaşılan bağımsız büyük yapının güney duvarı, yaklaşık 1.50 m

yüksekliğe kadar korunmuş taş temellere sahiptir (Lev.:5-8 ,Lev.:19a, 20a). Diğer evrelerdeki yapılardan farklı olarak, bu duvarın dışına tekrar ikinci bir duvar daha örülmüştür. Yerleşme bu kesimde güneye doğru meyillidir. Bu ikinci duvar da olasılıkla arazinin bu eğiminden dolayı evin güney duvarını desteklemesi amacı ile yapılmış olmalıdır.

II B evresinde çok yaygın olmamakla beraber, bazen yapıların iç bölme duvarlarının sadece kerpiç kullanılarak örüldüğü tespit edilmiştir. Yapı içinde dış hava koşullarına maruz kalmayan duvarların inşasında sadece kerpicing tercih edilmesi, büyük olasılıkla taştan tasarruf etmek için olabilir.

Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi duvar yapım tekniği, daha önceki dönemlerdeki ile hemen hemen aynıdır: Kazılan temel çukurlarına önce daha büyük taşlar yerleştirilmiştir. Bu taşların üzerine ise en azından bir kenarı düzgün daha küçük taşlar, düzenli olarak iki sıra halinde örülmüştür. Bu iki taş sırası arasında oluşan boşluklar ise küçük taşlar ve çamur harcı ile doldurulmuştur. Temelin en üst sırasını oluşturan taşlar, özellikle düzgün yüzeyli olanlardan seçilmiştir; Bu uygulamada amaç, üst örgüyü oluşturan kerpiç tuğlaların, bu düzgün yüzey üzerine daha muntazam ve kolay bir şekilde yerleştirilebilmesi olmalıdır. Ayrıca zaman zaman temel üzerindeki bu düzgün yüzeyi oluşturmak için yatay ahşap hatılların kullanıldığı da görülmektedir.

Taş temellerin üzerine güneşte kurutulmuş yaklaşık aynı boyutlardaki, kerpiç tuğlalar yerleştirilmiştir. Kerpiç tuğlalar dizilirken, yukarıda da bahsedildiği gibi derzler bir alttaki tuğlaların ortasına denk getirilmeye çalışılmış ve aralarında kil harç kullanılmıştır. Gerek taş temeller gerekse kerpiç tuğlalar, kil sıva ile içten ve dıştan sıvanmış olup sıvanın üzeri ise badanalanmıştır.

Duvarların tamamı bağımsız olarak inşa edilmiştir. Sadece yukarıda da sözünü ettiğimiz II E ve D evresinde ortak kullanılmış olan bağımsız yapının güney duvarında çift duvar uygulaması vardır. Bu dönem yapılarının bodrum katları olduğuna dair bir bilgi ele geçmemiştir. Sadece II B evresinde A Yapısı'nın 3 No.lu odası zemine oyulmuş bir depo yeri işlevi görmüş olabilir (Lev.12-13).

Tabanlar: Özenle yapılmamış ve genel olarak açık gri ya da sarımsı bir renkte olan yapı tabanlarının büyük çoğunluğunun, serilen kilin sıkıştırıldıktan sonra kil harçla sıvanması sonucu oluşturulduğu anlaşılmaktadır (Lev.18a). İnce tabakalar halinde açığa çıkartılan bu tabanlar çoğu zaman iyi korunmamıştır.

Ocaklar ve fırınlar: Ocaklar, ısıtma, aydınlatma ve aynı zamanda yemek pişirmek için, fırınlar ise aydınlatma dışındaki günlük yemek pişirme, ekmek yapma veya diğer gerekli işler için kullanılmış olmalıdır. Küllüoba'da ocaklar genellikle yuvarlaktır (Lev.10-13). II B evresindeki B2 Yapısının 6 No.lu odası içinde yer alan ocak ise platformlu olması yönünden diğerlerinden ayrılmaktadır (Lev.18b). Ocak tabanları çoğunlukla kırık çanak çömlek parçaları ve çok küçük taş parçaları ile döşenmiş ve bunların üzeri de kil ile sıvanmıştır (Lev. 18c).

Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi ile ilgili olarak, bugüne kadar fırınlar, iyi korunmuş durumda ele geçirilememiştir. Bu dönem mimarisine ait tüm mekanlar tamamen açığa çıkarılmadığı için, hemen hemen her evde mevcut olan ocak ya da fırın gibi mimari öğelerin, tam konumları ve yerleşme içindeki sayıları ile ilgili kesin bir değerlendirme yapmak bu gün için zordur. Ancak açılan alanlarda, her evrede mekan içinde veya dışında ocaklar tespit edilmiştir.

Genellikle bu ocaklar mekanın ortasına yakın bir şekilde ya da mekanların arka duvarları önüne veya mekanların köşelerine gelecek şekilde yapılmıştır (Lev.12-13). Daha az sayıda olsa da -II C evresinde olduğu gibi- yapı dışında yer alan ocak örnekleri de vardır (Lev.9-11). Ocakların mekân içerisindeki konumları dikkate alındığında, dumanın mekân dışına nasıl çıkarıldığı önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilinçli olarak köşelere ya da arka duvarlara yakın şekilde konan ocakların dumanı pencereler ya da çatıda açılan bir boşluk vasıtasıyla dışarı çıkarılmış olmalıdır.

Neolitik dönemden beri artı ürünün depolanması için kullanılan silolar, Küllüoba yerleşmesinde çok sayıda ve çeşitli şekillerde tespit edilmiştir. Bunlar çoğunlukla kerpiç tuğlalar ile çevrilmiş olup iç çeperleri ve tabanları sıvandıktan sonra sarımsı bir renge boyanmıştır. II C evresinde yapı dışında yuvarlak ya da kare

formlu bağımsız depolama yerleri saptanmıştır (Lev.9-11). II B evresine ait, B1 Yapısının 4 No.lu mekanında da yuvarlak bir silo (Lev.12-13) ile yine aynı yapının depo yeri olarak kullanılmış olabileceğini düşündüğümüz, taban altına oyulmuş, muhtemelen ahşap bir merdiven vasıtasıyla inilen 3 No.lu mekanı da (Lev.12-13) ele geçen diğer örneklerdir.

2.1.3 Evrelere Göre Mimarinin Tanıtılması

İç Batı Anadolu'da M.Ö. 4. Binyıl'ın sonlarından 2. Binyıl başlarına kadar kesintisiz bir stratigrafi veren Küllüoba yerleşmesi, bu gün için Batı ve Orta Anadolu'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin en kapsamlı araştırıldığı neredeyse tek yerleşme yeri konumundadır. Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi tabakaları daha çok Y 19; Z 17, Z18, Z19, Z20; AA 16, AA17, AA18, AA19, AA20; AB 16, AB17, AB18 açmalarında tespit edilmiştir (Lev.15). Bu açmalar, İTÇ II dönemine ait büyük avlunun kuzeydoğu kesimine denk gelmektedir (Lev. 16). Sürekli boş alan olarak kullanılması sonucu, moloz birikiminin az oluşu nedeni ile çevresine göre zemini çok daha düşük seviyede kalan avluya inşa edilen mimari kalıntılar ve dolayısıyla OTÇ'ye Geçiş Dönemi tabakaları, fazla tahrip olmadan zamanımıza kadar gelebilmiştir. Küllüoba'nın gerek yüzeyinde tarım sebebiyle yüzyıllardır oluşan erozyon ve gerekse de Yenikent sakinlerinin -köy evlerinin inşasında kullanılmak üzere- höyükten taş çekmeleri sonucu, OTÇ'ye Geçiş Dönemi tabakaları bu alan dışında neredeyse tamamen yok olmuştur. Ancak höyük eteklerinde yer yer bu döneme ait dolgular saptanabilmektedir.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi tabakalarının en iyi korunduğu Z/AA 18-19 plankarelerinde, bu dönem dolgusunun kalınlığı en fazla 3.5-4.0 m kadardır (Lev. 1-3). Bu kalınlık, buradan itibaren her yöne doğru giderek incelik ve dolgu nihayet tamamen ortadan kalkar. Bunun doğal sonucu olarak, höyüğün tepe kısmı hariç, diğer alanlarda genellikle hemen yüzeyden İTÇ II dönemi tabakaları başlamaktadır. Ancak höyüğün eteklerinde yer yer saptanan mimari kalıntılardan, OTÇ'ye Geçiş

Dönemi yerleşmesinin, höyükte umulandan daha geniş bir alana yayılmış olduğunu varsayabiliriz.

II E, II C, II B ve II A evrelerinde açığa çıkarılan yapılar, arap rakamları ile numaralanmıştır. Numaranın önündeki büyük harf -örneğin “E1 Yapısı”, “C1 Yapısı” gibi- binanın ait olduğu evreyi tanımlamaktadır.

2.1.3.1 Öncü Geçiş Dönemi

Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi’ne ait olan toplam beş evrenin ilk ikisi- II E ve II D evreleri- bu döneme aittir. Bu bölümde, evrelere göre eskiden yeniye doğru, mimari kalıntılar aşağıda tanıtılmıştır.

2.1.3.1.1 II E Evresi Mimarisi

II E evresi Öncü Geçiş Dönemi’nin en erken evresini oluşturmaktadır. Bu evreye ait mimari kalıntılar Y 19, Y 20 ve Z 19, Z 20 plankarelerinde saptanmıştır (Lev.5-6). Ortaya çıkarılan üç ayrı yapı kalıntısı E1, E2 ve E3 olarak adlandırılmıştır.

Kazılan kısımlarından anlaşıldığı kadarıyla kuzeydoğu-güneybatı yönünde inşa edilmiş olan E1 yapısı, (Lev.19/a,b), yaklaşık 8.5 m uzunluğunda ve 7.40 m genişliğinde kareye yakın bir plana sahip, bağımsız bir yapıdır. 60-70 cm kalınlıkta taş duvarlar içeren yapının doğu ve güney duvarları hemen hemen tamamen, batı duvarının da güney tarafı kazılmıştır. Boydan boya doğu yarısı kazılabilen batı duvarının ise ancak alt sıra taşları korunabilmiştir (Lev.19/c). Duvarlar üzerinde herhangi bir girişe rastlanmamıştır. Batı duvarının yaklaşık 3 m den sonra son bulması ve önündeki tabanın tahrip olmaması, yapının girişinin burada olabileceği olasılığını gündeme getirmektedir.

E1 yapısının güney duvarı tamamen açığa çıkartılmıştır. Yaklaşık 1.5 m yükseklikte korunmuş olan bu duvarın dışında, ikinci bir duvar daha tespit edilmiştir. Bu ikinci duvar, oldukça büyük olan yapıyı desteklemek, bu alandaki arazinin doğal eğiminin sebep olabileceği çökmeyi engellemek ve yapının statikini artırmak amacıyla yapılmış olmalıdır. Bu yapının bölme duvarlarının olup olmadığı

saptanamamıştır ve yapının büyüklüğü göz önüne alındığında, özellikle çatıyı taşımaya da yardımcı olacak olan bölme duvarlarının mevcut olması gerektiği düşünülmektedir. Ancak bunların kazılmayan kesimde bulunması olasılığını da akıldan çıkarmamak lazımdır.

II E ve II D evrelerinin tabanları, doğu taraftan E1 yapısına temas etmektedir. Dolayısıyla bu yapı II E’de inşa edilmiş ve yeni bir taban oluşturulmadan II D’de de kullanılmaya devam edilmiştir. Bu sebeple, bina dolgusundan gelen malzeme, binanın son kullanım evresi olan II D’ye ait olmalıdır.

E1 yapısının kuzey doğusunda E2 yapısı yer almaktadır (Lev.19/d). Çok az kısmı açığa çıkarılan bu yapının tam ölçüleri ve planı hakkında net bir şey söylemek zordur. Ancak elimizdeki kalıntılardan, bunun arka kısmı apsisli dikdörtgen bir yapı olduğu söylenebilir. Bu alanda daha sonraki dönemlerde açılmış olan çok sayıdaki çöp çukuru yapının tahribine neden olmuştur.

E2 yapısının içinde, arka duvara bitişik olarak kerpiç tuğla ile inşa edilmiş, yaklaşık 2.0 m çapında büyük bir silo yer almaktadır. Kil ile sıvanmış olan silo tabanı üzerinde çanak çömlek parçaları dışında herhangi bir buluntuya rastlanmamıştır.

E2 yapısının hemen kuzeyinde E3 yapısı yer alır. Kare ya da dikdörtgen planlı olabilecek olan bu yapının, ne yazık ki sadece güneybatı köşesi açılabilmiştir (Lev.19/d). Yaklaşık 30-50 cm kalınlığındaki taş temellerin sadece alt sıra taşları korunabilmiştir. Batı ve güney duvarlarının birleşme yerinde dar bir açıklık vardır. Bu kesimin yapının girişi olduğu söylenebilir. OTÇ’ye Geçiş Dönemi mimarisinde daha sonraki evrelerde girişlerin mekanların köşelerine yapıldığı bilinmektedir. II E evresi mimari yapılarına ait –büyük olasılıkla sınırlı alanlarda çalışılmasından kaynaklanan nedenle- herhangi bir ocak ya da fırın saptanamamıştır.

2.1.3.1.2 II D Evresi Mimarisii

II D evresi mimari kalıntıları tıpkı II E evresinde olduğu gibi Y 19, Y 20 ve Z 19, Z 20 plankarelerinde saptanmıştır (Lev.15). Ortaya çıkarılan üç ayrı yapı kalıntısı D1, D2 ve D3 yapısı olarak adlandırılmıştır (Lev.7-8). Bu binalar, II E evresinde inşa edilmiş ve II D evresinde de yenilenerek kullanılmaya devam edilmiştir (Lev.20/a). D1 yapısı E1 yapısıyla tamamen aynı olup hiçbir değışiklik yapılmaksızın II D evresinde de kullanılmıştır.

Yaklaşık 6.5 m uzunluğunda ve 4 m genişliğinde olan D2 yapısının arkası apsisli bir görünüme sahiptir (Lev.20/b). Diğer bir deyişle, dışta yuvarlatılan arka köşeler, iç kısımda köşelidir. Yapının batı duvarı tamamen, kuzey ve doğu duvarı ise kısmen korunmuştur. Yaklaşık 60 cm kalınlığındaki duvarlar, küçük taşlardan çift sıralı olarak inşa edilmiştir. D2 yapısının batı duvarının en güney ucu, herhangi bir yöne dönüş yapmadan burada sona erdiği için, yapının girişinin bu kısımda olduğu anlaşılmaktadır. Tamamlanan planda giriş bu kesimde gösterilmiştir.

D3 yapısı ise E3 yapısı ile aynı plana sahip olup hiçbir değışiklik yapılmadan kullanılmaya devam edilmiştir. Ancak II D evresinde duvarlar biraz daha iyi korunmuştur (Lev.20/c).

Genel olarak bakıldığında; II E ve II D evrelerinde kare, dikdörtgen ya da yuvarlatılmış köşeleri olan yapıların, birbirlerinden bağımsız olarak inşa edildikleri ve yapı girişlerinin daha çok güneybatı köşelere yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.1.3.2 Geçiş Dönemi

Aşağıda eskiden yeniye doğru Geçiş Evresi'ne ait (II C, II B ve II A evreleri) mimari kalıntılar ele alınmıştır.

2.1.3.2.1 II C Evresi Mimarisi

Z 18, Z 19, Z 20, AA 18, AA 19 ve AA 20 plankarelerinde yapılan çalışmalarda, II C Evresi ile ilgili olarak *megaron* planlı iki bağımsız yapı gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.15). Bunlar C1 yapısı ve C2 yapısı olarak adlandırılmıştır (Lev.9-10, 21).

Kuzeydoğu-güneybatı yönünde inşa edilen C1 yapısı, yaklaşık 8 m uzunluğunda ve 5 m genişliğindedir; 40 cm - 60 cm kalınlığındaki duvarlar yaklaşık 80 cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Önde yaklaşık 1 m genişliğinde sundurması olan bu yapı tek odalıdır. Doğu taraftaki *ante* duvarı hariç yapının duvarları iyi korunmuştur. 50 cm genişliğindeki giriş, yapının uzun aksı üzerinde değil, batı yan duvarına yakın yerdedir. Kapının buraya açılış nedeni, C1 yapısının önünü kısmen kapatan C2 yapısının, tam bu kesimde binanın önüne denk gelmemesi olabilir.

Önde sundurması ve arkada tek odası ile C2 yapısı, aynı mimari plandaki C1 yapısının hemen güneyinde ve yine aynı yönde inşa edilmiştir. Bu yapı 7.5x3.5 m ebatları ile C1 yapısından biraz daha küçüktür. Doğu duvarının yarısı kazılmayan alan içinde kalmıştır. Kuzey duvarı da sonraki dönem çukurları tarafından tahrip edildiği için kısmen korunabilmiştir. Yapının eksik olan kısımları, tamamına yakını açığa çıkartılmış olan C1 yapısına göre tamamlanmıştır. Bu yapının sundurması da 1 m derinliğe sahiptir. Batı tarafta tabanın tamamı açığa çıkarılmıştır. Bu kesimde duvarlar yaklaşık 1 m yükseklikte korunmuştur. Yaklaşık 75 cm genişliğindeki kapı, yapının uzun aksı üzerindedir.

Her iki yapının tabanlarına belli alanlarda ulaşılmıştır. Sıkıştırılmış kerpiçten tabanlar özenle sıvanmıştır ve bunların içinde herhangi bir ocağa rastlanmamıştır;

dolayısıyla bunlar, büyük olasılıkla kazılmayan alanlar içinde kalmış olmalıdır. Ancak, C1 yapısının batı duvarına bitişik olarak yapılmış 2 m çapında yuvarlak planlı bir silo ve hemen bu silonun güneyinde de yaklaşık 1 m çapında bir ocak yer almaktadır. Bunların batı tarafları profile girmektedir. Kerpiç ile örülmüş duvarlara sahip olan yaklaşık 2.0 m çapında, köşeleri yuvarlatılmış kare planlı ikinci silo ise C1 yapısının doğusunda yer almaktadır. Bu silonun içinde geniş boyunlu büyük bir depolama kabı ele geçmiştir (Lev.21).

Tüm bu yapıların dışında, C1 yapısının kuzeyinde, yaklaşık 4 metrelik kısmı korunan bir duvar saptanmıştır. Oval ya da yuvarlak planlı bir yapıya ait olabilecek bu duvar bekli de büyük bir siloya aittir. Ancak açığa çıkarılan kısmına bakılarak bunu kesin olarak söylemek mümkün değildir. II C evresi mimari yapılarının üç boyutlu çizim denemesi de yapılarak bunlar levhalar kısmında verilmiştir (Lev. 11).

2.1.3.2.2 II B Evresi Mimarisi

Küllüoba II B Evresi, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin en kapsamlı ve en geniş alanda araştırılan evresidir. Bu evreye ait mimari kalıntılar, Z 17, Z 18, Z 19, Z 20; AA 16, AA 17, AA 18, AA 19, AA 20; AB 16, AB 17 ve AB 18 plankarelerinde saptanmıştır (Lev.15). Önceki evrelerde daha çok birbirinden bağımsız tek mekanlı yapılar söz konusuysa, bu evrede çok odalı büyük yapılar ortaya çıkar. Bu evrede saptanan üç ayrı yapı, güneyden kuzeye doğru B1, B2 ve B3 olarak adlandırılmıştır (Lev.12-13). Yapı duvarlarının birçoğunda, taş temeller üzerinde kerpiç duvarlar da yer yer korunmuştur.

En güneyde yer alan B1 yapısı 14x10 m ölçülerinde olup toplam 5 mekandan oluşmaktadır. Yan yana olmak üzere 1 ve 2 no'lu mekanlar ve bunların güneyinde de 4 ve 5 no'lu mekanlar yer almaktadır. 3 no'lu mekan ise 1 ve 4 no'lu mekan arasında yer alır. Ortak duvara sahip mekanlardan sadece 2 ve 5 no'lu mekanlar arasında geçiş yeri tespit edilmiştir. Diğer duvarlar üzerinde ise mekanlar arasında herhangi bir giriş veya geçiş yeri saptanamamıştır. Ancak, 2 ve 5 no'lu mekanların doğu duvarları ile 4 ve 5 no'lu mekanların güney duvarları kazılmayan alan içinde kaldığı için de herhangi bir giriş saptanamamış olabilir.

1 no'lu mekan 6 m uzunluğa ve 5 m genişliğe sahiptir. Yapının 75 cm genişliğindeki ana girişi bu mekanın güney duvarı üzerinde batı kenara yakın yerdedir. 1 no'lu mekanın duvar kalınlığı yaklaşık 70 cmdir ve yer yer 70 cm yüksekliğe kadar korunmuştur (Lev.22/ a,c).

1 no'lu mekanın doğusunda, yaklaşık 5x4 m ölçülerindeki 2 no'lu mekan yer almaktadır. Bu iki mekanın ortak duvarının kalınlığı yaklaşık 50 cm genişliğe sahiptir. Oldukça iyi durumda olan 2 no'lu mekanın kuzey duvarı yaklaşık 1.10 yükseklikte korunmuştur (Lev.22/b). Bu mekanın güney duvarının hemen hemen orta kesiminde yer alan yaklaşık 75 cm genişlikte bir giriş ile 5 no'lu mekana geçiş sağlanmaktadır. 5 no'lu mekan yaklaşık 8.5x4.5 m ölçülerindedir. Bu mekanın hemen batısında 8.0x3.5 m ölçülerindeki 4 no'lu mekan yer almaktadır. Bu mekanın duvarları da diğerleri gibi yaklaşık aynı genişlikte olup 75 cm yüksekliğe kadar korunmuştur.

4 ve 1 no'lu mekanların arasında, diğer mekanlara göre oldukça küçük olan bir başka mekan yer almaktadır. Diğerlerine göre çok daha küçük olması (3.0x2.0 m) ve girişinin bulunmaması, bu mekanın silo olarak kullanılmış olması ihtimalini artırmaktadır. B1 yapısının hiçbir mekanında ocak tespit edilememiştir. Sadece 4 no'lu mekanın batı duvarına bitişik olarak yapılmış yaklaşık 1.5 m çapında bir silo saptanmıştır.

B1 yapısının hemen kuzeyinde daha büyük ve geniş alanda araştırılmış olan B2 yapısı yer almaktadır. Yaklaşık olarak 21.0x18.0 m ölçülerindeki bu yapının toplam 8 odası vardır. Bu şekilde, yapı diğerlerinden çok daha büyük bir alanı kaplamakta olup doğal olarak oda sayısı da daha fazladır.

Batı taraftaki ana girişe yaklaşık 1.0 m genişliğinde ve 2.0 derinliğindeki bir sundurmadan ulaşılır (Lev.23). Ana girişin kuzey tarafında birbirine bitişik olarak yapılmış 6 mekan ve güneyinde ise 2 mekan yer almaktadır. Sundurmalı girişten sonra büyük mekanlarından biri olan 4 no'lu mekana girilir. 6.5x5.5 m ölçülerindeki bu mekan B2 yapısının hemen hemen orta kısmına denk gelmektedir ve tabanı ortaya henüz çıkarılamadığı için bunun herhangi bir oda mı, merkezi salon mu yoksa bir

merkezi avlu mu olduğu konusunda şimdilik kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Bu mekanın batısında 5.0x3.5 m ölçülerindeki 5 no'lu mekan; doğusunda ise 6x5 m ölçülerinde 3 no'lu mekan yer almaktadır. 4 no'lu mekanın 3 ve 5 no'lu mekanlar ile bağlantısı saptanamamıştır.

4 no'lu mekandan güneyindeki 1 no'lu mekana geçilmektedir. 7x4.5 m ölçülerinde yamuk bir plana sahip bu mekanın hemen doğusunda 2 no'lu mekan yer almaktadır. Her iki mekan arasında bir geçiş olup olmadığı, üzerinde girişin olması gereken ortak duvar kazılmayan alan içinde kaldığı için saptanamamıştır. 8x5 m ölçülerinde dikdörtgen planlı 2 no'lu mekandan 50 cm genişliğindeki bir kapı vasıtasıyla, kuzeyinde yer alan 3 no'lu mekana geçilmektedir.

B2 yapısının kuzey kanadında ise 6, 7 ve 8 no'lu mekanlar yer almaktadır (Lev. 24). Merkezi 4 no'lu mekandan 60 cm genişliğindeki bir kapı ile kuzeybatı köşede yer alan, 8.5x6.0 m ölçülerindeki 6 no'lu mekana; buradan da hemen batıdaki 7 no.lu mekana ve oradan da 8 no'lu mekana geçilmektedir.

Bunlardan 7 no'lu mekan 3.5x6.0 m, 8 no.lu mekan ise 4.5x6.0 m, ebatlarındadır. Bina girişi, 1 no.lu mekanın girişi, 4, 6 ve 7 no.lu mekanlar arasında trafiği sağlayan iki girişte olduğu gibi kapılar odaların köşelerinde birbirlerine yakın olarak yer alır. Bunda amaç, mekanlar arası geçişleri kolaylaştırmak olsa gerektir. Yapının 1, 2, 3, 6 ve 8 no'lu mekanlarında ocaklar yer alır. Bu ocaklar, 1,3,6 no.lu mekanların orta kısımlarına yakın yerde, 2 ve 8 no.lularda ise arka duvarlara bitişik olarak inşa edilmiştir. Ocaklar yuvarlak olup yaklaşık 1.5 m çapındadır. Sadece 6 no'lu mekan içindeki ocağın doğu kenarına bir platform eklenmiştir (Lev.18/b).

B2 yapısının kuzeyinde, yaklaşık 1.5 m genişlikte bir sokaktan sonra, B3 yapısı yer alır (Lev.25). B3 yapısının henüz sadece güneydoğu köşesindeki iki odası kısmen kazılabilmektedir. Genişliği 3.0 m olan doğudaki 1 no'lu mekan içinde, doğu duvarına bitişik bir ocak yer alır. II B evresi mimarisi göz önüne alındığında, B3 yapısının da birçok mekandan oluşmuş olması ihtimali büyüktür.

2.1.3.2.3 II A Evresi Mimarisi

OTÇ'ye Geçiş Döneminin en geç evresi olan II A evre mimarisi çok dar bir alanda araştırılabilmiştir. Yukarıda da sözü edildiği üzere, II A dolgusu, yüzey toprağının hemen altından başlaması sebebiyle, büyük oranda tahrip olmuştur.

Z 17 ve AA 17 plankarelerinde araştırılan bu evre, alttaki II B evresinden gayet belirgin bir tabanla ayrılmaktadır. Bu evreyle ilişkili olarak ortaya çıkarılan çok zayıf birkaç duvar kalıntısı yanında, taban üzerinde testi, huni ve ocak ayağı gibi *in-situ* buluntular ele geçirilmiştir (Lev.26).

Genel özellikleriyle OTÇ'ye Geçiş Dönemi mimari özelliklerini değerlendirdiğimizde; Erken evreler olan II E ve II D evresinde daha çok birbirinden bağımsız olarak inşa edilmiş tek mekandan oluşan kare, dikdörtgen ya da yuvarlatılmış köşeli, dörtgen planlı yapılar mevcuttur. Bir üstteki II C evresinde ise yine bağımsız olarak inşa edilmiş *megaron* planlı yapılar söz konusudur. II B evresinde ise daha geniş bir alana yayılmış, çok mekanlı yapı grupları yer almaktadır. Bu evre yapılarının dış konturları –özellikle B2 yapısında olduğu gibi- düzgün bir kare veya dikdörtgen plan vermemektedir. Dıştan girişler, yapıların uzun aksı üzerinde olmayıp yan duvar üzerindedir. Mekanların içlerinde veya dışarıda açık alanlarda ocaklar ve silolar yer alır. Temellerde belli bir seviyeye kadar taş kullanılmış ve üzeri de kerpiçle örülmüştür. Höyüğün İTÇ II mimarisi ile karşılaştırıldığında, Geçiş Dönemi evlerinin –alt sıra taşları haricinde- temellerinde nispeten daha küçük taşlar kullanılmış olup duvarlar daha zayıf olarak inşa edilmiştir.

2.2 Çanak Çömlek

2.2.1 Mal Grupları

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin özelliklerinin saptanmasında ve istatistiki değerlendirilmesinde, ağız ve gövde parçaları olarak toplam 24906 parçadan yararlanılmıştır. Bu malzemenin evrelere göre sayısal dağılımı şu şekildedir:

II E evresi: 1232

II D evresi: 2576

II C evresi: 5192

II B evresi: 8443

II A evresi: 7412

Evresi saptanamayan, ancak söz konusu dönem için önem taşıyan 51 parça da bu çalışmaya ilave edilmiştir. Yukarıda miktarı belirtilen parçalar üzerinde, evrelere göre ayrıntılı bir istatistik çalışması yapılmış ve bu kapsamda yaklaşık 1000 profil parçası 1/1 ölçeğinde çizilmiştir. Bunlardan 549 adedi levhalarda yer almıştır (Lev.:27-97). Çizilen parçalardan oluşturulan OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait form cetveli Tablo 2'de verilmiştir.

Erken İTÇ III çanak çömlek özelliklerinin kısmen devam etmesi ve kendi içlerinde homojen bir görünüm sergilemesi sebebiyle, tezde "Öncü Geçiş Evresi" olarak tanımlanan IIE ve II D evrelerinin çanak çömleği bir bütün olarak ele alınmış ve dolayısıyla levhalarda da bir arada verilmiştir (Lev.27-44). 1/6 oranında küçültülen Levha 93'deki parça haricindeki tüm çanak çömlek çizimleri 1/3 ölçeğinde küçültülerek verilmiştir.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin mal ve form özellikleri aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. İstatistiki değerler her bir evre için önce o evreye ait toplam parça üzerinden ayrı ayrı saptanmış ve daha sonra da bu değerlerin evrelere göre dağılımı ortaya konulmuştur. Hazırlanan grafiklerde mal gruplarına ait yüzdelik oranları verilmiştir. Yüzdelik oranlar o mal grubundan ele geçen ağız parçalarına göre yapılmıştır ve ayrıca bu parçaların yüzdelik oranları yanında sayısal miktarları da verilmiştir (Şekil 1b).

Çalışmalar sırasında gövde parçalarının ilavesiyle yapılan istatistiki bir değerlendirme, ağız parçalarına göre yapılan istatistiklerle hemen hemen aynı sonuçları vermiştir; bu nedenle tüm istatistiklerde sadece ağız parçalarının kullanılması, gövde parçalarının ilavesiyle elde edilen değerlerin sadece liste halinde sunulması kararlaştırılmıştır (Şekil 1a).

Mal gruplarının evrelere göre elde edilen oranları için grafiklerde farklı renkler kullanılmıştır. Her bir evre için seçilen rengin, o evrenin mimari çiziminde kullanılanla aynı olmasına dikkat edilmiştir. Örneğin: II B mimari evresinin çizimleri yeşil renkli olup mal grupları istatistiklerinde de bu evre çanak çömleği ile ilgili değerler yeşil renk ile gösterilmiştir.

Toplam Parça							
Mal Grubu	IIE Evresi	IID Evresi	IIC Evresi	IIB Evresi	IIA Evresi	Evresi Saptanamayan	Toplam
A	333	821	588	7	0	10	1759
B	99	148	64	0	0	0	311
C1	184	287	1793	4011	2843	12	9130
C2	0	0	267	1168	1365	3	2803
D	47	25	61	72	87	1	293
E	2	10	40	30	22	4	108
F1	13	62	66	30	0	0	171
F2	2	7	31	50	105	8	203
G	4	4	1	56	69	0	134
H1	104	197	377	275	267	5	1225
H2	14	57	86	54	68	4	283
I	327	787	1292	2079	1926	4	6415
K	103	171	526	582	617	0	1999
L	0	0	0	29	43	0	72
Toplam	1232	2576	5192	8443	7412	51	24906

Şekil 1a. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ele geçen tüm çanak çömlek parçalarının ait oldukları mal gruplarının evrelere göre toplam sayısal değerleri.

Profil Parçaları							
Mal Grubu	IIE Evresi	IID Evresi	IIC Evresi	IIB Evresi	IIA Evresi	Evresi Saptanamayan	Toplam
A	45	90	87	3	0	10	235
B	24	45	19	0	0	0	88
C1	24	53	238	284	167	12	778
C2	0	0	33	81	115	3	232
D	17	20	49	38	31	1	156
E	1	4	3	7	5	4	24
F1	4	11	10	1	0	0	26
F2	2	4	24	10	11	8	59
G	0	1	1	17	14	0	33
H1	15	18	55	56	53	5	202
H2	8	25	21	7	5	4	70
I	23	36	82	91	91	4	327
K	3	3	16	15	8	0	45
L	0	0	0	7	11	0	18
Toplam	166	310	638	617	511	51	2293

Şekil 1b. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait profil parçalarının mal gruplarına ve evrelere göre sayısal değerleri.

2.2.1.1 Mal Gruplarının Tanıtılması

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin ilk iki evresinde (IIE ve IID evreleri) Erken İTÇ III çanak çömleği azalarak devam eder. IIC Evresi'nden itibaren çanak çömlek -bazı *import*lar hariç- tamamen Geçiş Dönemi özellikleri taşır. Mal grupları incelenirken çanak çömleğin hamur nitelikleri, yüzey işlemleri, astar özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre toplam 11 farklı ana mal grubu saptanmış olup bunlar, büyük harflerle A'dan L'ye kadar adlandırılmıştır. Ana mal grupları içindeki alt gruplar ise arap rakamları ile belirtilmiştir. Mal grupları adlandırılırken Küllüoba için yabancı olan mallar, yerleşmedeki benzer gruplarla birlikte değerlendirilmiştir. İthal Mallar adı altında ayrı bir grup yapılmamıştır. Örneğin F grubu altında toplanan gri mallar, F1 Yerel Gri Malı ve F2 İnegöl Gri Malı olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal grupları aşağıda bir liste halinde verilmiş ve devamında da her bir grup ayrı ayrı tanıtılmıştır.

A. Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (*Red Slipped Ware*)

B. Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*)

C. Öncü Hitit ve Hitit Malları

C1. Öncü Hitit Malı

C2. Hitit Malı

D. Portakal Renginde Astarlı Mal (*Orange-Slipped Ware*)

E. Siyah Astarlı Açkılı Mal (*Black-Slipped and Burnished Ware*)

F. Gri Mal

F1. Yerel Gri Mal (*Gray Ware*)

F2. İnegöl Gri Malı (*İnegöl Gray Ware*)

G. Film Astarlı Mal (*Wash Ware*)

H. Yalın Mal (*Plain Ware*)

H1. El Yapımı Yalın Mal

H2. Çark Yapımı Yalın Mal

I. Mutfak Kapları (*Cooking Ware*)

K. Kaba Mallar

L. Kahverengi Astarlı Açkılı Mal

2.2.1.1.1 A Malı: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (*Red Slipped Ware*)

Bu mal grubu, önceki İTÇ dönemlerinin geleneksel el yapımı ve kırmızı astarlı çanak çömleğinin bir devamı niteliğindedir. Kırmızının çeşitli tonları ile bej rengi arasında değişen hamur iyi fırınlanmıştır. Ele geçen bu mal grubunun çoğunluğu mika katkılı olmakla birlikte mika yoğunluğu az orandadır. Sadece %2-3 oranında kum ya da saman katkılı olan bu mal, daha çok ince tanecikli olup küçük taşçık katkılıdır; ya da iyi arıtılmış katkısız bir hamura sahiptir. Ele geçen örneklerle göre bu malın yaklaşık 96'sı özsüzdür. Yüzeyler kırmızının çeşitli tonlarında astarlı ve açıktır. Bu mal adından da anlaşılacağı gibi çoğunlukla el yapımıdır; çark yapımı örnekler nadiren görülür (Lev.98a).

2.2.1.1.2 B Malı: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*)

İlk defa Troya yayınlarında *Red Coated Ware*³¹ adıyla tanımlanmış olan bu mal, Küllüoba erken İTÇ III döneminin ana mal grubudur.³² Hamur, bej ve kahverenginin tonlarında olup çok ince ve temizdir; yüksek ısıda fırımlandığı için oldukça sert ve iyi pekişmiştir. % 83 oranında özsüz bir hamura sahip olan bu malın hemen hemen tamamında az oranda mika katkı görülmektedir. Yüzey genelde kırmızımsı kahverengi, morumsu kırmızı, pembemsi kırmızı veya kahverengi tonlarında astarlı ve çok iyi açıktıdır. Morumsu kırmızı renkli örnekler daha çok Afyon, Eskişehir ve Polatlı bölgeleri için çok tipik ve yüzeyde çoğunlukla dikey kısmen de yatay yönde açık izleri vardır³³. Küllüoba'da ilk olarak IV A Evresinde ortaya çıkan ve "*Proto-Red Coated*" adı verilen mal söz konusu bu malın öncüsü olmalıdır³⁴. Karakteristik olarak kapalı kapların içte ağız kenarlarında bant astar (*rim-slip*) uygulaması vardır. Bu mal grubu ile temsil edilen kaplar oldukça zariftir ve cidarlar genellikle incedir.

³¹ Blegen et al. 1950, **Troy I**, General Introduction The First and Second Settlements, Princeton University Press, s.221.

³² Bu mal grubu ile ilgili daha fazla bilgi için bkz: Türkteki 2012, s.55.

³³ Blegen et al. 1950, s.221

³⁴ Sarı, D., 2009, "Late EBII Pottery Recovered in Complex II of Küllüoba" **Anatolia Antiqua** 17, s. 92

B Malı, hem el ve hem de çark yapımı olarak temsil edilmektedir. Özellikle kaselerde, yüzey çarkta şekillendirildikten sonra astarlanıp açkılındığı için genellikle çark izleri ortadan kalkmıştır; dolayısıyla açık formların çarkta yapılıp yapılmadığı çoğu zaman anlaşılamamaktadır (Lev.98b).

2.2.1.1.3 C Malı: Öncü Hitit ve Hitit Malları

Bu mal grubu³⁵ Küllüoba'nın Geçiş Dönemi çanak çömleğinin esasını oluşturur. Yerel çanak çömlek ile birlikte gelişen bu grup, ilk olarak Öncü Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkmış olup üst katlarda oranı giderek artmış ve Geçiş Dönemi'nin ana mal grubunu oluşturmuştur. MÖ. II. Binyılda, bu mal Hitit çanak çömleğinin esasını oluşturur. Bu noktadan hareketle K.Emre, Geçiş Dönemi'ne tarihlenen bu grup Kültepe- Karum III-IV çanak çömleğini –her ne kadar Hitit öncesine tarihlense de- “Hitit Malı” olarak adlandırmıştır³⁶. Burada da aynı ismin kullanılması uygun görülmüştür.

Bu mal, Öncü Hitit Malı (C1) ve Hitit Malı (C2) olarak iki alt grupta incelenmiştir. C1 Malı, adından da anlaşılacağı üzere, Hitit Malı'nın henüz tüm özellikleri ile ortaya çıkmadığı öncü bir evresini oluşturmaktadır; dolayısıyla Küllüoba'da Geçiş Dönemi'nin erken evreleri için karakteristiktir. C2 Malı ise IIC Evresi'nden itibaren görülmeye başlar. C1 ve C2 grupları birlikte değerlendirildiğinde, bu mal OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde en fazla orana sahip mal grubunu oluşturmaktadır. Bu mal ile temsil edilen çanak çömlek büyük oranda çark yapımıdır; el yapımı ender olarak büyük kaplarda karşımıza çıkmaktadır (Lev.99a,b).

³⁵ Efe 1994, s. 8-9.

³⁶ Emre, K., 1989, “Pottery of Levels III and IV at the Karum of Kanesh”, **Anatolia and the Ancient Near East : Studies in Honor of Tahsin Özgüç**, Eds. K. Emre, M Mellink, B. Hrouda, N. Özgüç, Ankara, s.112.

2.2.1.1.3.1 C1 Malı: Öncü Hitit Malı

Bu malın hamuru kırmızı ve kahverenginin çeşitli tonlarındadır; iyi arıtılmıştır; zaman zaman gayet ince mineral katkı içerir. Bu mal %81 oranında katkısız kile sahipken sadece % 19 oranında ince taşçık katkıdır. C1 malından üretilmiş çanak çömlek üzerinde yapılan incelemelere göre %81 oranında özsüz hamura sahip olan bu mal, % 18 oranında genellikle grinin çeşitli tonlarında özlü örneklerle sahiptir. % 1 lik oranda ise tabakalı hamura sahiptir. Bu malın tamamına yakını mika katkıdır; bunun % 50 kadarı orta-yoğun derecededir. Yüzey rengi kırmızı ve pembemsi kırmızı tonlarındadır. Astar oldukça ince olup çoğunlukla yüzeyden pul pul dökülmüştür. Bu malın diğer bir ayırıcı özelliği de çoğunlukla çark yapımı kaplarla temsil edilmesidir (Lev.99a).

2.2.1.1.3.2 C2 Malı: Hitit Malı

C1 grubununkine göre çok daha ince ve temiz olan hamur, kırmızı ve kahverenginin tonlarındadır; oldukça iyi fırınlanmıştır. % 78 oranında özsüz bir hamura sahip olan bu mal % 22 oranında da grinin çeşitli tonlarında özlü hamura sahiptir. Hamur %92 oranında katkısız olup geriye kalan % 8'lik oranı ise daha çok büyük kaplarda söz konusu olan ince taş katkıdır. Bu malın tamamı mika katkıdır; ancak bunun %33'ü orta oranda mikaya sahiptir. Yüzey kırmızı ve kahverenginin tüm tonlarındadır. Bu mal ile yapılmış kaplar zarif olup ince cidarlı ve oldukça iyi açıktır ve özenle yapılmıştır. Birçok kabın dış yüzeyi yatay yönde açıklandığı için açılama sonucu hemen ağız kenarı altında ve dış kısımda iç tarafta birbirinden ayrılan yatay yüzeyler (façata) oluşmuştur. B. Kull bu tekniğin daha çok kap çarkta şekillendirildikten sonra, yüzeyin bir kemik, çaytaşı ya da ahşap bir malzeme yardımıyla açılmasını sonucu oluştuğunu belirtmektedir³⁷. Bu mal grubu, Kültepe – Karum III-IV çanak çömleği kalitesindedir ve % 97 oranında çark yapımı kaplarla temsil edilmektedir (Lev.99b).

³⁷ Kull, B., 1998, "Middle Bronze Age Occupation at Demircihüyük", **Uluslararası Assiriliyoloji Kongresi XXXIV**, p.702; 1988 **Demircihüyük. Die Ergebnisse der Ausgrabungen von 1975-1978**, Mainz.

2.2.1.1.4 D Malı: Portakal Renginde Astarlı Mal (*Orange-Slipped Ware*)

Portakalimsı kırmızı, açık kırmızı ya da bej renkli hamur incedir ve oldukça iyi pekişmiş olup çoğunlukla çok iyi fırınlanmıştır. % 27 oranında özlü olan hamur, % 84 oranında katkısızdır; sadece % 16 oranında oldukça küçük ve az taşçık katkıdır. Bu malın % 36'sında hiç mika katkı görülmez; geri kalanda ise çok az mika katkı söz konusudur. Pembemsi ve portakalimsı kırmızı tonlarında astarlı yüzey, genelde ağıksız olup mat bir görünüme sahiptir; astar genellikle yüzeyden pul pul dökülmektedir. Hem el ve hem de çark yapımı kaplarla temsil edilen bu mal grubu, kabaca bugünkü Kütahya, Afyon (güney kesimi), Uşak ve Denizli illerini içine alan İç Batı Anadolu'da yaygındır; Büyük Menderes–Yukarı Porsuk Kültür Bölgesi'nde İTÇ III'de karakteristik mal grubunu oluşturmaktadır³⁸. Söz konusu mal, bir sonraki geç İTÇ III'de de aynı bölgede yaygın olarak devam eder. Çok az sayıda ele geçirildiği için, Eskişehir bölgesinde *import* olmalıdır³⁹ (Lev.100a).

2.2.1.1.5 E Malı: Siyah Astarlı Açıklı Mal (*Black-Slipped Burnished Ware*)

Siyah veya koyu gri renk hamur genellikle özsüzdür ve oldukça iyi arıtılmıştır; orta oranda mika katkıdır. Yüzey siyah astarlı ve parlak açıklıdır. OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal grupları içinde oranı en düşük olanlardan biri olan bu mal grubu ile temsil edilen formlar, genellikle çarkta yapılmıştır (Lev.100b).

2.2.1.1.6 F Malı: Gri Mal

Bu grup “Geleneksel Gri Mal” ve “İnegöl Gri Malı” olmak üzere iki alt grup altında incelenmiştir.

³⁸ Sarı 2012, s. 187.

³⁹ Efe, T.-M. Türkiye'deki, 2005, “The Stratigraphy and Pottery of the Period Transitional into the Middle Bronze Age at Külliöba (Setitgazi-Eskişehir)” *Anatolia Antiqua-Eski Anadolu XIII*, s. 126 ; Efe-İlaslı-Topbaş, 1997, “Pottery Links between the Troad and Inland Northwestern Anatolia during the Trojan Second Settlement”, *Poliochni, el'Antica eta del Bronzo nell'Egeo Settentrionale*. Atina: 596-609; Sarı 2012, s. 187.

2.2.1.1.6.1 F1 Malı: Yerel Gri Mal (*Gray Ware*)

Özsüz hamur açık ve koyu gri renklerde; iyi arıtılmıştır; az mika katkılıdır. Daha çok koyu gri astarlı ve az açıkı olan bu mal grubu, Erken İTÇ III dönemindeki devamı niteliğindedir. Bu mal grubu ile temsil edilen çanak çömleğin yaklaşık %50'si çarkta yapılmıştır (Lev.101a).

2.2.1.1.6.2 F2 Malı: İnegöl Gri Mal (*İnegöl Gray Ware*)

Daha çok İnegöl bölgesinden bilinen ve D. French tarafından “İnegöl *Gray Ware*”⁴⁰ olarak adlandırılan bu mal grubunu bir önceki alt gruptan ayıran en belirgin özelliklerin başında, çoğunlukla özsüz olan hamurunun çok daha iyi arıtılmış olması gelir. Az ya da zaman zaman orta derecede mika katkı söz konusudur. Grinin her tonunda olabilen yüzey çok iyi açkılanmıştır; dokunulduğunda sabunumsu bir kayganlık hissi verir. Çoğunlukla çark yapımı olan bu mal grubunda; sokma, baskı ve çentik bezeme yaygın olarak görülür (Lev.101b).

2.2.1.1.7 G Malı: Film Astarlı Mal (*Wash Ware*)

İlk olarak İTÇ III döneminin başlarında *Red coated ware* mal grubu ile birlikte görülen film astarlı mallar (*wash ware*)⁴¹ genelde çark yapımı kapların üzerine uygulanan çok ince bir astar ile karakterize olur. Uygulama, normalden fazla sulandırılmış bir kil içine kabın batırılması ya da bir fırça yardımıyla sürülmesi şeklinde olmalıdır. Astar renkleri kırmızıdan morumsu kırmızı ve kahverenginin tonlarına kadar değişmektedir. Astar, inceliği nedeniyle yer yer kap yüzeyinden çıkmıştır. *Wash Ware* terimi ilk defa J. Mellaart⁴² tarafından kullanılmış ve Kırmızı Parlak Açkılı Mal'ın ince astarlı bir çeşitlemesi olarak değerlendirilmiştir. Oldukça iyi arıtılmış katkısız derecede ince olan hamur %30 oranında özlüdür ve orta

⁴⁰ French, D., 1967, “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia I: The İznik Area.” *Anatolian Studies* XVII, p.64; 1969a, “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II: The Balıkesir and Akhisar/Manisa Area,” *Anatolian Studies* XIX, p.41-98.

⁴¹ Bu mal grubu ile ilgili daha fazla bilgi için bkz: Türkteki 2012, p.56

⁴²Lloyd-Mellaart1962, s.199.

derecede mika katkılıdır. Bu mal daha ziyade çark yapımı formlarla temsil edilmektedir (Lev.102a).

2.2.1.1.8 H Malı: Yalın Mal (*Plain Ware*)

Üzerine herhangi bir astar ve açkı uygulanmamış kaplar Yalın Mal olarak adlandırılmıştır. Bu mal el ve çark yapımı olarak iki alt grupta incelenmektedir.

2.2.1.1.8.1 H1 Malı: El Yapımı Yalın Mal

Bu mal tüm astarsız, açkısız ve el yapımı örnekleri kapsamaktadır. % 92 oranında özsüz olan hamur iyi pekişmiştir; az ya da orta derecede ince taşçık ve mika katkı içerir. Yüzey rengi daha çok bej ve açık kahverengi tonlarındadır (Lev.102b).

2.2.1.1.8.2 H2 Malı: Çark Yapımı Yalın Mal

Çömlekçi çarkının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte yoğunluğu giderek artan, iyi arıtılmış ve kısmen çok ince tanecikli, iyi pekişmiş, özsüz ve az mika katkılı hamura sahip olan bu mal grubunda, çarktan sonra yüzeye hiçbir işlem uygulanmamıştır. Bunun nedeni, bu mal ile temsil edilen kapların daha çok günlük kullanıma yönelik olarak seri bir şekilde üretilmiş olması olabilir. Küllüoba'da ilk olarak Erken İTÇ III döneminin ilk evresinde (IIIC) ve Troya'da da II c 'den⁴³ itibaren görülen söz konusu bu mal grubu, her iki yerleşmede de ilk olarak A2 tabak formu ile temsil edilir (Lev.103a).

2.2.1.1.9 I Malı: Mutfak Kapları (*Cooking Ware*)

Bu mal grubunda, orta derecede fırınlanmış, kırmızı ya da kahverengi tonlarındaki hamur, % 96 oranında özsüzdür; orta derecede küçük ve iri taşçık katkı içerir; oldukça bol ve iri mika katkılıdır. Açkılı veya açkısız olabilen yüzey, kahverenginin ve grinin çeşitli tonlarındadır. El yapımı örnekler yanında, az da olsa çarkta yapılmış olanlar da vardır. Bu gruptaki kaplar, ayırıcı özellik olarak dışta, ağız

⁴³ Blegen et al., 1950, s.222.

kenar altında ya at nalı biçimli tutamak ya da dikey kulp içerir. Sadece çömlek ve büyük depolama kaplarının yapımında kullanılmış olan bu mal, OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde hemen hemen tüm evrelerde aynı yoğunluğa sahiptir (Lev.13b).

2.2.1.1.10 K Malı: Kaba Mallar

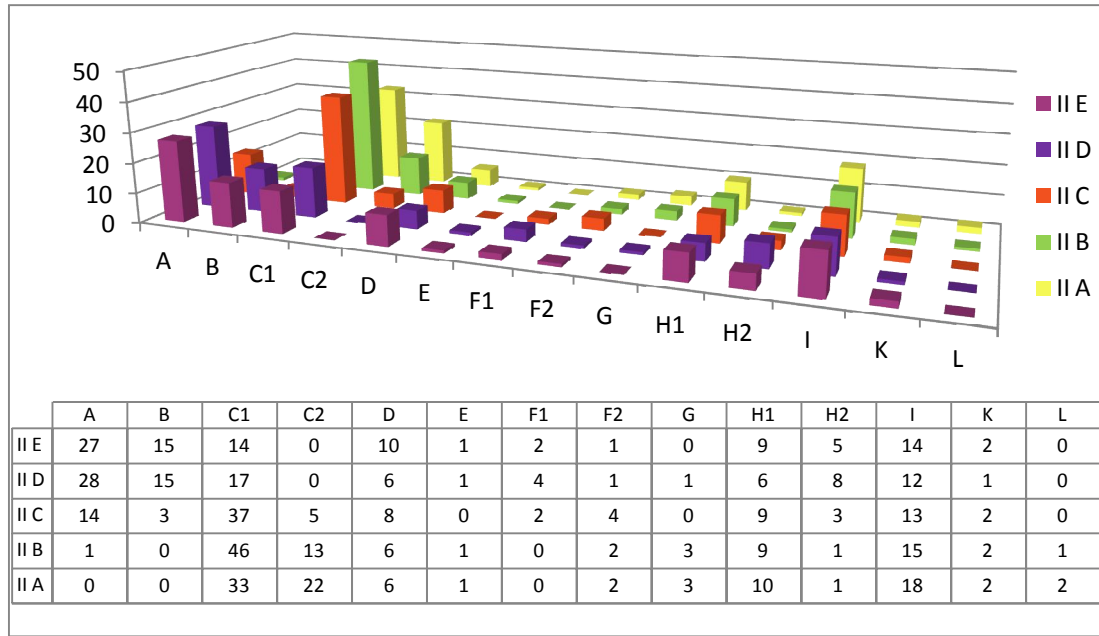
Oldukça kaba nitelikli hamur, kırmızı ve kahverengi tonlarında olup fırınlama iyi değildir. Genel olarak özsüz olan ve yoğun olarak iri tanecikli taş ya da taşıyıcı katkı hamur, orta derecede mika katkı içerir. Yüzey rengi kahverengi, gri ve devetüyüdür. Bu mal grubu daha çok büyük çömlekler ve küplerin yapımında kullanılmıştır ve tamamı el yapımıdır (Lev.104a).

2.2.1.1.11 L Malı: Kahverengi Astarlı Açıklı Mal

Özsüz olan hamur, oldukça iyi arıtılmış olup çok seyrek olarak ince taşıyıcı katkıdır; mika katkı örnekler çok azdır. Yüzey kahverenginin çeşitli tonlarında astarlı olup çok iyi düzeltilmiştir. Bazı örneklerde yüzeydeki belirgin fırça izleri, astarın bir fırça yardımıyla kabın yüzeyine uygulandığını gösterir. Fırça izi olmayan kahverengi astarlı örnekler özellikle çok iyi fırınlanmış olup neredeyse metalik bir görünüm sergiler. Malzemenin tümü içinde % 1 gibi düşük bir orana sahip olan bu mal grubu, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde II B evresinde ortaya çıkmış ve bir sonraki II A evresinde oranı nispeten artmıştır. Küllüoba'da daha önceki İTÇ II ve Erken İTÇ III'te saptanamamış olan bu mal grubu, çevredeki yerleşmelerden de bilinmemektedir. En yakın benzerlerine Kaman Kalehöyük OTÇ'ye Geçiş katlarına ait malzeme içinde rastlanmıştır. Küllüoba'da Geçiş Dönemi'nin son evrelerinde ortaya çıkması sebebiyle, bu mal geç İTÇ III'e özgü olmalıdır. Küllüoba mal gruplarına tamamen yabancı olan ve sadece % 1 oranında temsil edilen bu malın, yerleşmeye dışarıdan geldiği yüksek bir ihtimaldir. Şimdilik menşei bilinmediği için ithal mal adı altında incelenmemiştir. Bu mal grubunda el ve çark yapımı çanak çömlek bir arada görülmektedir (Lev.104b).

2.2.1.2 Mal Gruplarının Evrelere Göre İstatistiki Değerlendirilmesi

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal gruplarının evrelere göre dağılımı sayısal ve grafik olarak bir arada Şekil 2' de verilmiştir. Daha sonra bu mal gruplarının her bir evre için ayrı ayrı istatistiksel değerlendirilmeleri yapılmıştır.

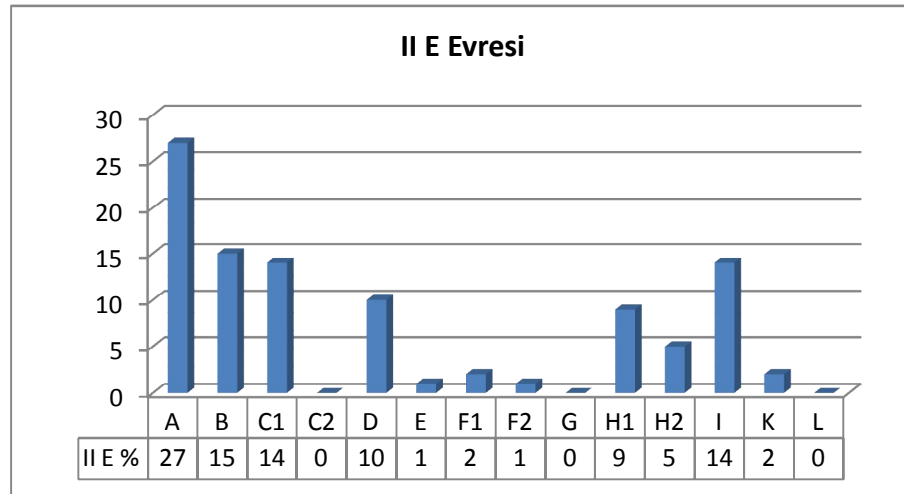

Şekil 2. Mal Gruplarının evrelere göre genel dağılımı.

II E Evresi: Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi olarak adlandırılan II E ve II D evrelerinde söz konusu olan mal grupları, bir sonraki Geçiş Dönemi mal gruplarına göre farklılık göstermektedir. II Evresinde en fazla temsil edilen mal grupları, % 27 oranı ile Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A malı) ve % 15 oranı ile Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B malı) dır. Bunlar bir önceki erken İTÇ III döneminden devam eden mal gruplarıdır. Öncü Geçiş Dönemi'nde ilk olarak görülen mal grubu ise % 14'lük oranı ile Öncü Hitit Malı olan C1 malıdır. Oranı Geçiş Dönemi boyunca artarak devam eden bu malın daha özenle yapılmış bir türü olan "Hitit Malı" (C2) ise ilk olarak II C evresinde görülür. Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) ise % 10 oranı ile temsil edilir. Bu mal, tüm evreler içindeki en yüksek oranına bu evrede ulaşır.

II E evresinde Siyah Astarlı Açkılı Mal (E Malı) % 1; Yerel Gri Mal (F1 Malı) % 2 oranlarında temsil edilirken İnegöl Gri Malı'nın (F2 Malı) oranı sadece % 1'dir. Erken İTÇ III döneminden devam eden diğer bir mal grubu olan F1 Malı da yine en fazla Öncü Geçiş Dönemi'nde saptanmıştır. II E evresinde % 1 oranında görülen İnegöl Gri Malı, sonraki evrelerde giderek artmış, Geçiş Dönemi sonlarına doğru Yerel Gri Mal (F1 Malı) tamamen ortadan kalkarken bunun yerini İnegöl Gri Malı (F2 Malı) almıştır.

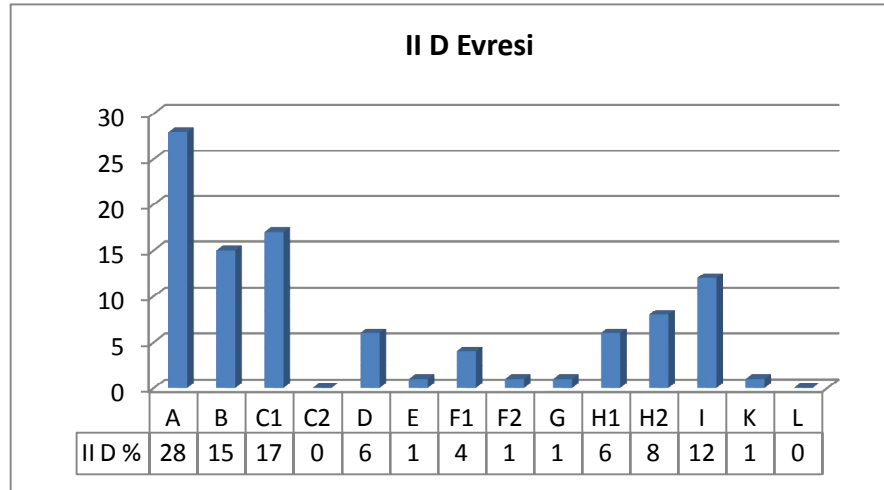
Film Astarlı (G Malı) ve Kahverengi Astarlı ve Açkılı Mallar (L malı) II E Evresinde hiç ele geçmemiştir. Bu evrede Yalın Mal'ın (H Malı) el yapımı örnekleri % 9 oranında iken çark yapımı örnekler % 5 oranında temsil edilmektedir. Çark Yapımı Yalın Mal da yine erken İTÇ III döneminden devam eden bir mal grubudur ve en yoğun Öncü Geçiş Dönemi'nde saptanmıştır; daha sonraki evrelerde de az da olsa varlığı devam eder. Bu evrenin diğer iki mal grubunu ise daha çok çömlek ve depolama kaplarının yapıldığı Mutfak Kapları ve Kaba Mallar oluşturmaktadır. Mutfak Kapları (% 14) Kaba Mallara oranla daha fazla temsil edilmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Mal Gruplarının II E Evresi'ndeki dağılımı.

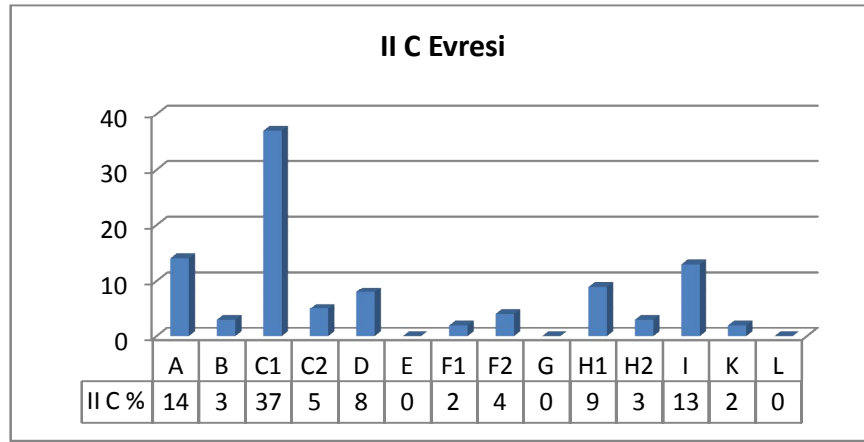
II D Evresi: II D evresinde de mal gruplarının dağılımı ve oranları, E Evresi'ndekinden çok fazla bir farklılık göstermez. Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (B Malı) hemen hemen aynı oranda görülmektedir. Ancak Öncü Hitit Malı'nın (C1 Malı) oranı artarak % 17 seviyesine ulaşmıştır. Hitit Malı (C2 Malı) ise henüz bu evrede de ortaya çıkmamıştır. Portakal renginde astarlı D malı % 6 oranı ile II D evresinde bir düşüş gösterirken Siyah Astarlı Açkılı Mal (E Malı) aynı oranda devam eder. Yerel Gri Mal (F1 Malı) II D evresinde biraz artış göstermekle birlikte, İnegöl Gri Malı (F2 Malı) aynı oranda kalır.

İTÇ III döneminden devam eden Film Astarlı Mal (G Malı) az da olsa halen mevcuttur. Yalın mallardan El Yapımı Yalın Malların oranında düşüş görülürken Çark Yapımı Yalın Mallar artar. Mutfak Kapları ve Kaba Malların oranı ise hemen hemen aynıdır. Kahverengi Astarlı ve Açkılı Mal olan L Malı ise henüz bu evrede de ortaya çıkmamıştır (Şekil 4).

Şekil 4. Mal Gruplarının II D Evresi'ndeki dağılımı.

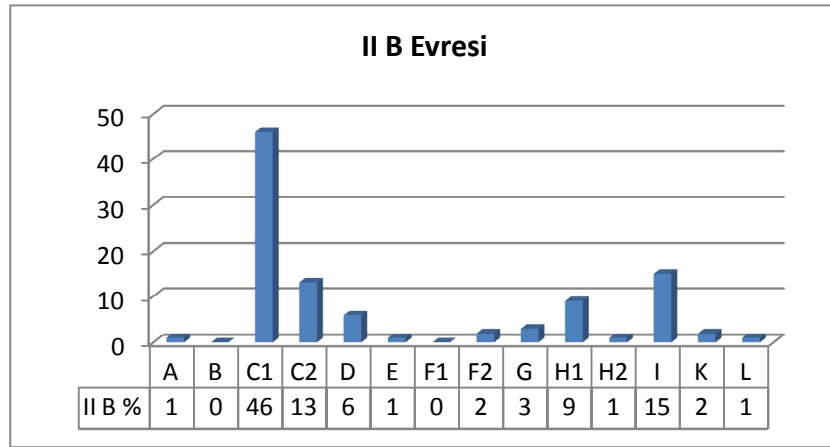
II C Evresi: Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C evresinde Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) oranlarında bariz bir düşüş görülür. Buna karşılık Öncü Hitit Malı'nın (C1 Malı) oranında % 37 gibi gayet açık bir artış gözlenir. Diğer taraftan, bu malın daha kaliteli türü olan Hitit Malı (C2 Malı) da yine bu evrede ortaya çıkar. Film Astarlı Mal (G Malı) ve Kahverengi Astarlı ve Açıklı Mal (L Malı) II C evresinde ele geçmemiştir. Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) ise hemen hemen aynı oranda II C evresinde de devam eder. Yerel Gri Mal (F1 Malı) aynı oranda devam ederken İnegöl Gri Malı'nda (F2 Malı) ise artış görülmektedir. Diğer taraftan, El Yapımı Yalın Malların oranında hafif bir artış görülürken Çark Yapımı Yalın Malların oranında ise düşüş söz konusudur. Mutfak Kapları ve Kaba Malların oranlarında ise bir değişiklik gözlenmemektedir (Şekil 5).

Şekil 5. Mal Gruplarının II C Evresi'ndeki dağılımı.

II B Evresi: II B evresinde Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) sadece % 1 oranında saptanmıştır. Oranın çok düşük olması sebebiyle, ele geçirilen parçaların *intrusif* olma olasılığı yüksektir. Dolayısıyla bu malın II C evresinden sonra tamamen ortadan kalktığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal da (B Malı) aynı şekilde II C evresinden sonra görülmez.

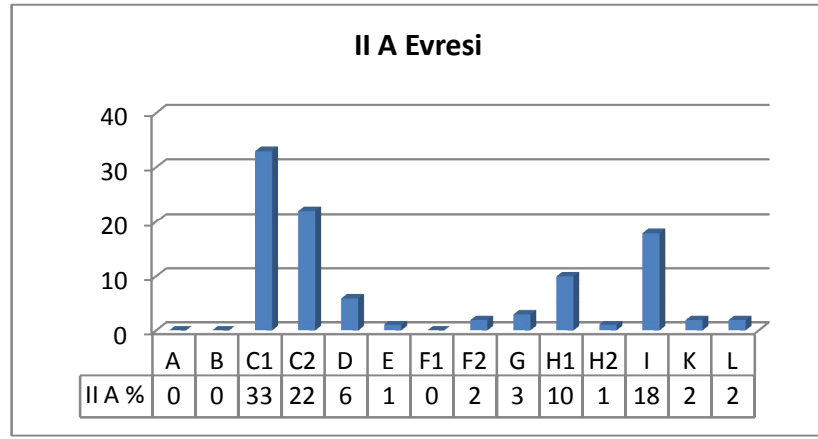
Buna karşılık Öncü Hitit Malı'nın (C1) oranı % 46'lara kadar bir yükseliş göstermiştir. Bu, C1 Malı'nın ulaştığı en yüksek orandır. Aynı şekilde, Hitit Malı'nda da (C2) artış gözlenir. Portakal Renginde Astarlı Mal (D) ise hemen hemen aynı oranda varlığını sürdürür. Siyah Astarlı ve Açkılı Mal ise bu evrede %1 oranında temsil edilir. Gri mallardan Yerel Gri Mal (F1) bu evrede tamamen ortadan kalkarken İnegöl Gri Malı'nın (F2) oranında bir değişiklik görülmez. Film Astarlı Mal bu defa % 3 oranı ile temsil edilir. Yalın mallardan El Yapımı Yalın Mal aynı oranda devam ederken Çark Yapımı Yalın Mal'ın oranı % 1'lere kadar düşer. Mutfak Kapları ve Kaba Mallar ise çok hafif bir artışla varlığını sürdürmeye devam eder. Kahverengi Astarlı ve Açkılı Mal olarak adlandırılan L malı ise ilk defa bu evrede ortaya çıkar; ancak genel mal dağılımı içinde %1 gibi çok düşük bir oranda temsil edilmektedir (Şekil 6).

Şekil 6. Mal Gruplarının II B Evresi'ndeki dağılımı.

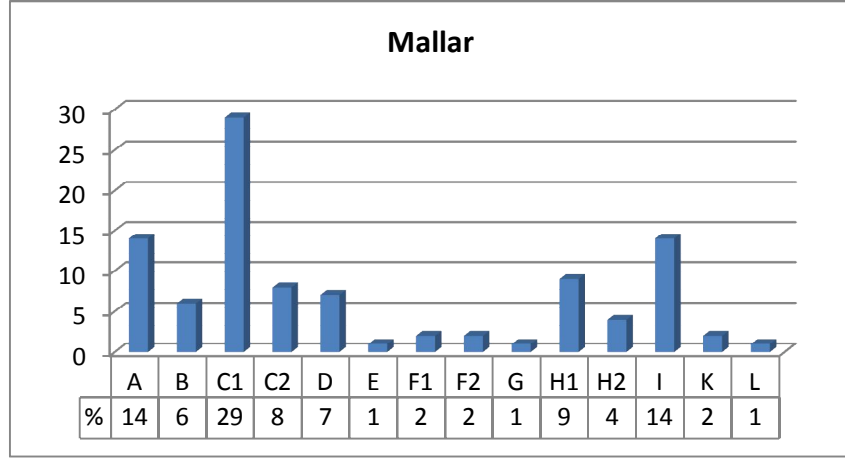
II A Evresi: Geçiş Dönemi'nin son evresi olan II A evresinde Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (B Malı) görülmez. II C evresinde en yüksek seviyeye ulaşan Öncü Hitit Malı'nda (C1) biraz düşüş görülür. Bunun nedeni ise hiç şüphesiz Hitit Malı'nda (C2) görülen artıştır. C1 mal grubundan gelişen söz konusu bu mal, bir sonraki Assur Ticaret Kolonileri Dönemi'nin ana mal gruplarından birini oluşturacaktır.

Portakal Renginde Astarlı Mal, Siyah Astarlı Açkılı Mal, Gri Mal, Film Astarlı Mal ve Yalın Mal'ın oranları bir önceki evredeki gibidir. Çömlek ve büyük depolama kaplarından oluşan Mutfak Kapları'nda II A evresinde bir artış görülmektedir. Aynı şekilde, L Malı da en yüksek oranda II A evresinde temsil edilmektedir (Şekil 7).

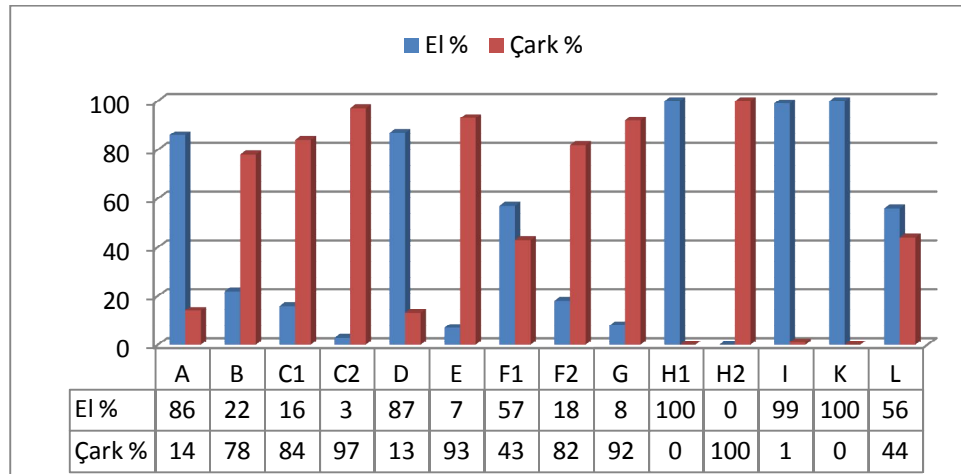
Şekil 7. Mal Gruplarının II A Evresi'ndeki dağılımı.

Yukarıdaki istatistiki değerlendirmeler ışığında, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal grupları ile ilgili olarak, aşağıdaki genellemeleri yapabiliriz. Diğer bütün Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi yerleşmelerinde olduğu gibi Küllüoba'da da Öncü Hitit ve Hitit Malı (C Malı) en karakteristik ve oranı en yüksek mal grubunu oluşturur. Üst evrelere doğru erken İTÇ'ten devam eden A, B ve H2 mal grupları giderek ortadan kalkarken bu mal –ve özellikle de bu malın alt grubu olan C2 Malı– daha bir önem kazanır. Dönemin diğer belirgin mal grubunu temsil eden Mutfak Kapları her evrede hemen hemen aynı oranlarda saptanmıştır. Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı), Güneybatı Anadolu'nun karakteristik malı olup Eskişehir bölgesinde bu mal, söz konusu bölgenin kuzey kesimini oluşturan Afyon-Altıntaş bölgelerinden ithal olmalıdır. Çok daha az ele geçirilen bir diğer ithal mal grubunu da İnegöl Gri Malı (F2) oluşturur. Evreleri dikkate almaksızın, Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi mal gruplarının genel dağılımı Şekil 8'de verilmiştir.

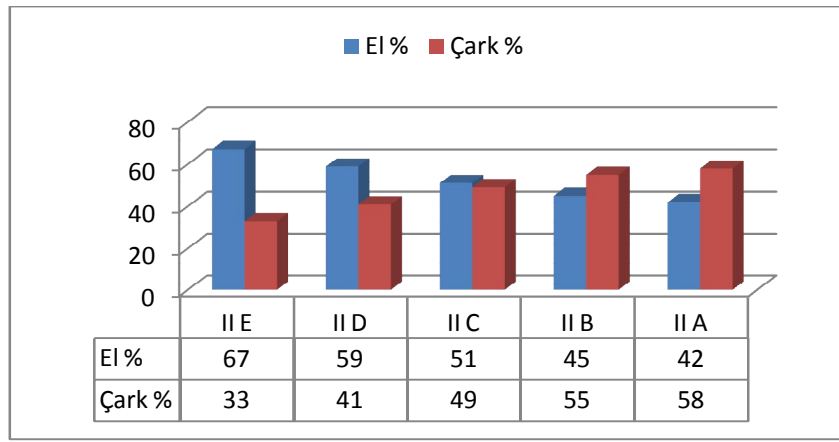
Şekil 8. Mal gruplarının genel dağılımı.

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal gruplarının el ve çark yapımı çanak çömlek oranları da aşağıda bir tablo halinde sunulmuştur (Şekil 9). Buna göre OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal gruplarından A, D, F1, H1, I ve K mallarının daha çok elde; B, C1, C2, E, F2, G ve H2 mallarının ise çarkta; sadece L malının ise aşağı yukarı eşit oranda el ve çark ta şekillendirildiği görülmektedir.

Şekil 9. Mal gruplarına göre el ve çark yapımı çanak çömlek oranları.

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi mal gruplarının, evrelere göre el ve çark yapımı çanak çömlek oranları da değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye göre ilk evre olan II E evresinde el yapımı çanak çömlek oranının çark yapımı örneklerine göre daha fazla olduğu, ancak üst evrelere doğru çark yapımı çanak çömleğin giderek artarak IIA evresinde hemen hemen % 60 oranına ulaştığı görülmektedir (Şekil 10).

Şekil 10. El ve çark yapımı çanak çömleğin evrelere göre dağılımı.

2.2.2 Çanak Çömlek Formları ve İstatistiki Değerlendirmesi

Bu bölümde önce formlar tanıtılmış ve daha sonra da bu formların evrelere ve mal gruplarına göre istatistiki değerlendirilmesi yapılmıştır.

2.2.2.1 Formlar

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği üzerinde, yaygın kullanım gören batı Anadolu İTÇ çanak çömlek terminolojisi ve tipolojisine mümkün olduğunca sadık kalınarak yapılan inceleme sonucunda, 17 ana form grubu saptanmıştır. Bu bağlamda, bir hususu önemle vurgulamamız gerekmektedir: O da kase formunun önce “Kaseler” adı altında ana form olarak listede yer almaması,

bunun yerine kaselerin dört ayrı ana form olarak gruplandırılmasıdır. Bunda amaç, özellikle Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin karakteristik şişkin veya kalınlaştırılmış dudaklı, yarımküresel kaselerini diğerlerinden kolaylıkla ayırabilmektir.

Tek başına bir kap formunu temsil etmemekle birlikte, kaideler kronolojik açıdan oldukça önemli bir yere sahip olduğu için, 18 numara ile kap formları içinde değerlendirilmiş ve tüm grafiklerde gösterilmiştir.

Her ana form grubu altında da derinlik, profil ve dudak özellikleri dikkate alınarak alt gruplar oluşturulmuştur. Kap formlarının dışında dipler, ayaklar, kulplar, tutamaklar ve bezeme çeşitleri de ayrı olarak değerlendirilmiştir. Tüm ana formlar ve alt grupları form numaraları ile birlikte aşağıda liste halinde verilmiştir:

Form 1. Tabaklar

Form 1a. Erken İTÇ III Gelenekli Tabaklar

Form 1a1. Düz Profilli Tabaklar

Form 1a2. Hafif Dışa Açılan Ağızlı Tabaklar

Form 1b. A2 Tabakları

Form 2. Basit Profilli Kaseler

Form 2a. Hafif Dışbükey Profilli Sığ Kaseler

Form 2b. İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Kaseler

Form 2b1. İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Sığ Kaseler

Form 2b2. İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Derin Kaseler

Form 2c. Dibi İple Kesilmiş Kaseler

Form 3. Yarımküresel Gövdeli Kaseler

Form 3a. Basit Profilli Kaseler

Form 3a1. Basit Profilli Sığ Kaseler

Form 3a2. Basit Profilli Derin Kaseler

Form 3b. Şişkin Dudaklı Kaseler

Form 3c. Kalınlaştırılmış Dudaklı (*Bead- Rim*) Kaseler

Form 3c1. Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı Kaseler

Form 3c2. Yassılaştırılmış Kalın Dudaklı (*Flattened bead-rim*) Kaseler

Form 4. Omurgalı Kaseler

Form 4a. Basit Profilli Omurgalı Kaseler

Form 4b. Kalınlaştırılmış Dudaklı Omurgalı Kaseler

Form 5. “S” Profilli Kaseler

Form 5a. Erken İTÇ III Gelenekli “S” Profilli Kaseler

Form 5b. Hafif ”S” Profilli Geçiş Dönemi Kaseleri

Form 6. İlmik Kulplu Maşrapalar

Form 7. Dikey Kulplu Fincanlar

Form 8. *Gobletler*

Form 8a. Basit Profilli *Gobletler*

Form 8b. “S” Profilli *Gobletler*

Form 9. Çaydanlıklar

Form 10. *Depaslar*

Form 10a. Uzun *Depaslar*

Form 10b. Konik (Basık) *Depaslar*

Form 11. Kadehler

Form 11a. Kulplu Kadehler

Form 11b. Dibi İple Kesilmiş Kadehler

Form 12. Huniler

Form 13. Testiler

Form 13a. Basit Ağızlı Testiler

Form 13b. Yonca Ağızlı Testiler

Form 14. Gaga Ağızlı Testiler

Form 14a. Basit Gaga Ağızlı Testiler

Form 14b. Sivri Gaga Ağızlı Testiler (*Schnabelkanne*)

Form 15. Çömlekler

Form 15a. Normal Boyunlu Çömlekler

Form 15b. Dışa Doğru Açılan Boyunlu Çömlekler

Form 15c. Küresel Gövdeli Çömlekler

Form 15c1. Hafif İçe Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

Form 15c2. Dar Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

Form 15c3. Dışa Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

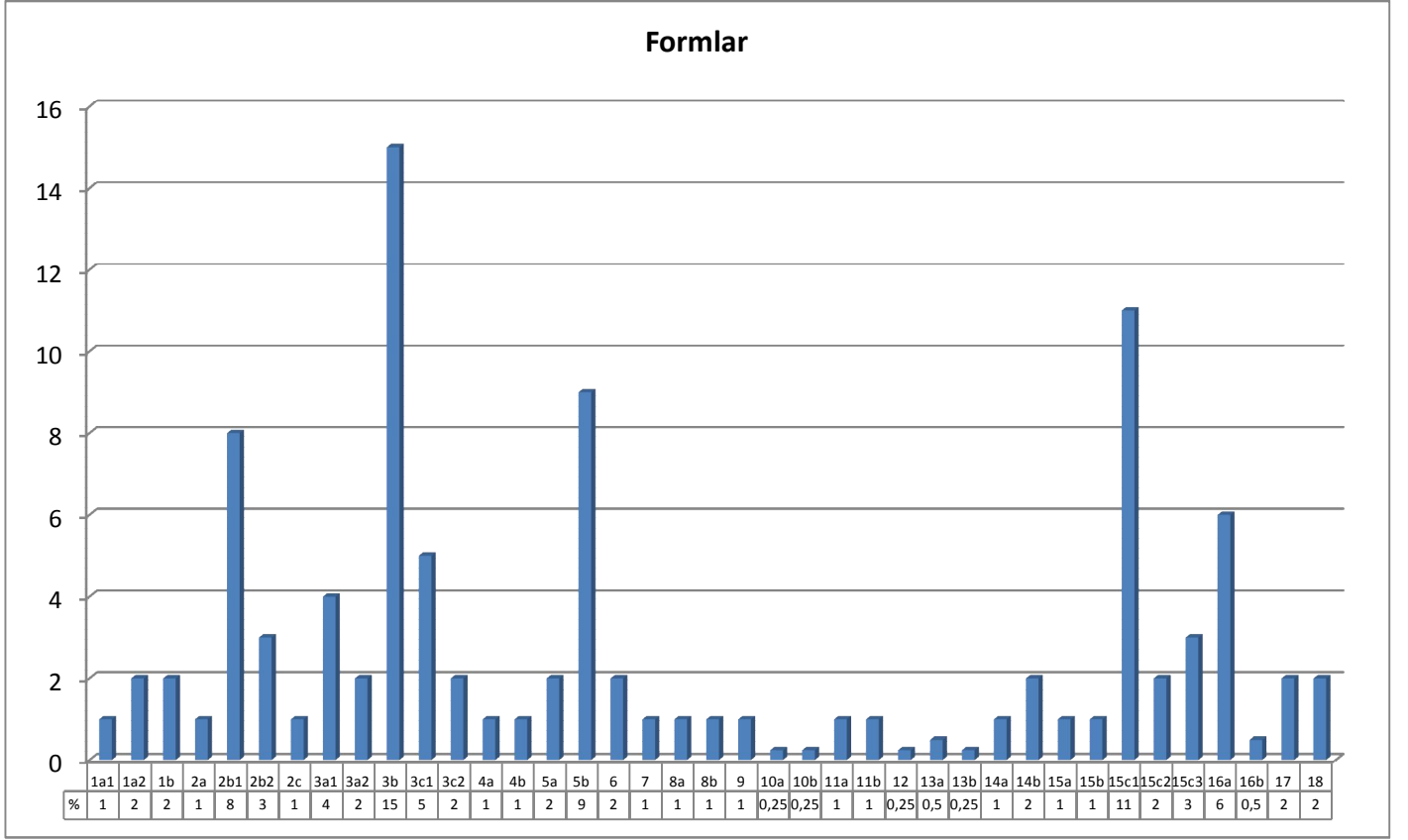
Form 16. Büyük Çömlekler ve Küpler

Form 16a. Dışa Doğru Kıvrılarak Açılan Geniş Boyunlular

Form 16b. Dışa Keskin Dönen Dudaklılar

Form 17. Minyatür Kaplar

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi formlarının genel ve tek tek istatistiksel değerlendirmesi yapılmıştır. Formların genel oranı ve tüm sayısal değerleri aşağıda Şekil 11 a ve 11 b'de verilmiştir.

Şekil 11a. Form gruplarının genel dağılımı ve oranları.

Form	II E	II D	II C	II B	II A	Evresi Saptanamayan	Toplam
1a1	1	5	4	0	0	0	10
1a2	5	9	10	0	0	0	24
1b	5	17	6	0	0	1	29
2a	2	6	3	0	0	0	11
2b1	17	21	43	33	33	0	147
2b2	5	8	11	20	16	2	62
2c	0	0	0	20	12	1	33
3a1	5	5	28	24	18	1	81
3a2	2	3	12	11	8	1	37
3b	20	51	116	105	34	11	337
3c1	0	0	20	49	40	1	110
3c2	0	0	0	0	33	0	33
4a	0	0	2	2	7	1	12
4b	0	0	0	0	12	5	17
5a	5	15	0	0	0	0	20
5b	21	14	49	61	28	5	178
6	5	7	13	6	3	3	37
7	0	1	1	1	1	0	4
8a	0	0	1	1	1	0	3
8b	1	0	10	1	5	1	18
9	0	0	10	9	7	6	32
10a	0	2	0	0	0	0	2
10b	0	0	3	0	0	1	4
11a	1	3	1	4	1	0	10
11b	1	4	2	0	0	1	8
12	0	0	0	0	3	1	4
13a	0	0	6	3	0	0	9
13b	0	0	0	0	1	0	1
14a	0	3	2	2	3	0	10
14b	0	0	14	18	15	3	50
15a	0	4	1	2	1	1	9
15b	0	0	3	2	1	0	6
15c1	23	26	74	78	75	2	278
15c2	3	2	7	18	11	2	43
15c3	4	9	16	10	19	0	58
16a	6	12	30	36	27	0	111
16b	0	0	4	2	0	0	6
17	3	4	8	14	1	0	30
18	6	8	4	4	3	1	26
							1900

Şekil 11b. Form gruplarının evrelere göre sayısal dağılımı.

Tüm OTÇ'ye Geçiş Dönemi form grupları aşağıda ayrı ayrı tanıtılmıştır. Kolay takip edilebilmesi için önce her bir formu temsil eden bir veya iki çizim de tanıtıcı metne eklenmiştir.

2.2.2.1.1 Form 1: Tabaklar

Küllüoba'da ilk olarak Geç İTÇ II döneminde el yapımı örneklerinin ortaya çıktığı⁴⁴ ve Erken İTÇ III döneminde çarkın kullanımıyla birlikte yoğunluğunun arttığı tabak formları OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde de belli bir süre kullanılmaya devam edilmiştir. Ancak, Öncü Geçiş Dönemi evreleri olan II E-II D evrelerinde görülen tabak formları Geçiş Dönemi başında (II C Evresi) azalarak ortadan kalkmıştır. Genel form dağılımı içinde tabak formları % 5'lik bir orana sahiptir (Şekil 11a). Öncü Geçiş Dönemi'ne ait tabaklar iki alt grup altında incelenmiştir.

2.2.2.1.1.1 Form 1a: Erken İTÇ III Gelenekli Tabaklar

Bu form erken İTÇ III döneminde söz konusu olan ve “Troya A1” formu olarak bilinen tabakların bir devamı niteliğindedir. Bunlar “düz profilli” veya “hafif dışa açılan ağızlı” olmak üzere iki alt grup altında incelenmiştir.

2.2.2.1.1.1.1 Form 1a1: Düz Profilli Tabaklar

⁴⁴ Türkteki 2012, s.60, Res.6

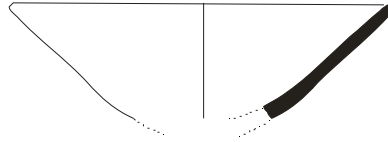
Farklı derinliklerde olan bu tabakların bazıları derin olmaları sebebiyle oldukça konik bir forma sahiptir ve cidarlar oldukça incedir (Form 1a1), (Lev. 27/1-4, Lev.45/149-151). OTÇ'ye Geçiş Dönemi genel form dağılımı içinde % 1'lik orana sahip olan bu tabaklar (Şekil 11a), genellikle 22-24 cm ağız çapına sahiptir. Bunların % 60'ı çark yapımıdır. Bu form II C evresinden sonra görülmemektedir.

2.2.2.1.1.2 Form 1a2: Hafif Dışa Açılan Ağızlı Tabaklar

Hafif dışa açılan ağızlı ve çok ince cidarlı olan bu form çok hafif “S” yapan bir profile sahiptir (Form 1a2), (Lev.27/5-13, Lev.45/152-155, Lev.105a). OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde % 2'lik bir orana (Şekil 11a) sahip olan bu tabaklar, genellikle 18-20 cm çapındadır. Bunların % 79'u çarkta yapılmıştır. En fazla Öncü Geçiş Dönemi evrelerinde (II E-D evreleri) görülen bu form, II C evresinde azalmış ve II B evresinde ise tamamen ortadan kalkmıştır. Bu formdaki kaplardan biri diğerlerine göre farklılık göstermektedir. Bu parça morumsu kırmızı parlak açıkılı yüzey renginde olup dış yüzeyde yatay sıg oluk bezemeye sahiptir. (Lev.27/10, Lev105a).

2.2.2.1.1.2 Form 1b: A2 Tabakları

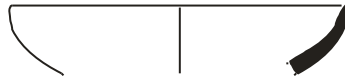

Tamamının H2 Malı'ndan üretildiği ve çarkta yapıldığı A2 tabakları (Form 1b), (Lev. 28/14-21, Lev.45/156-158, Lev.105b) erken İTÇ III dönemi çark yapımı çanak çömleği içinde en fazla orana sahip olup⁴⁵ OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde de varlığını sürdürmüştür. Bu tabaklar iç ve dış yüzeylerindeki çark izlerinin oldukça belirgin olmasıyla erken örneklerden ayrılır. Yüzeyde herhangi bir düzeltme ve astar uygulaması yoktur. Büyük olasılıkla çarkın üzerinden dip kısımları ip ile kesilerek alınmış ve daha sonra dip kısmında düzeltme yapılmıştır. Daha çok 5-8 cm cidar kalınlığına sahip olan bu tabakların çapları, 18-22 ya da 24-28 cm arasında değişir. A2 tabak formu, genel form dağılımı içinde % 2'lik bir orana sahiptir (Şekil 11a). Bu form II B evresinde tamamen ortadan kalkmıştır.

2.2.2.1.2 Form 2: Basit Profilli Kaseler

Form 2 kaselerinin tamamı basit profilli olup değişik derinliklerdedir. Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde (Şekil 11a) oldukça yüksek bir orana sahip olan bu form (% 13) üç farklı alt grup içermektedir.

2.2.2.1.2.1 Form 2a: Hafif Dışbükey Profilli Sığ Kaseler

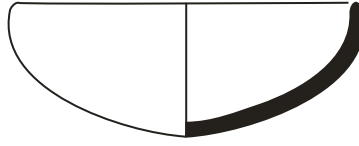
Bu kase formundaki örnekler (Form 2a) hem el hem de çarkta yapılmıştır (Lev.22/22-26, Lev.46/159-161, Lev.110a). Çapları 10-24 cm arasında değişen bu form, tüm OTÇ'ye Geçiş Dönemi formları içinde % 1 lik bir orana sahiptir (Şekil 11a). Çark yapımı örneklerin oranı % 45'tir. En yüksek oranda Öncü Geçiş Dönemi'nde II E-II D evrelerinde üretilen bu form, II B evresinde tamamen ortadan kalkmıştır.

⁴⁵ Türkteki 2012, s.63.

2.2.2.1.2.2 Form 2b: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Kaseler

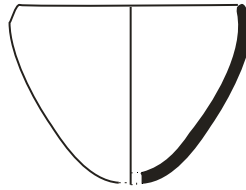
Basit ağız kenarlı kaselerin bir diğ er grubunu oluşturmakta olan ie doğru kıvrılan dudaklı kaseler sığ ve derin olmak üzere iki alt grup altında toplanmıştır.

2.2.2.1.2.2.1 Form 2b1: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Sığ Kaseler

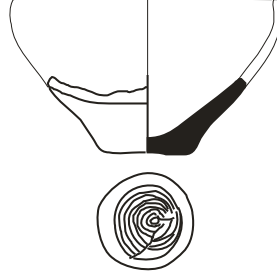
İçe doğru kıvrılan ağız kenarlı kaselerin sığ olanları (Lev.29/27-31, Lev.46/162-165, Lev.62/288-291, Lev.76/409-414, Lev.110a) hem el ve hem de çarkta üretilmiştir. Bu formun % 47'si çark yapımıdır. Çapları daha çok 8-16 cm arasında değış en bu kaselerin genel form dağılım içindeki oranı % 8 dir (Şekil 11a). Bu form, Geçiş Döneminde oranı azalmakla birlikte, tüm OTÇ'ye Geçiş Dönemi boyunca her evrede üretilmiştir.

2.2.2.1.2.2.2 Form 2b2: İçe Doğru Kıvrılan Dudaklı Derin Kaseler

Yukarıdaki gruptan sadece derin olmasıyla ayrılan bu kaseler (Form 2b2), (Lev.30/32-36, Lev.46/166-167, Lev.62/292-296, Lev.76/415-417) içinde çarkta yapılanların oranı % 74'tür. Genel form dağılımı içinde % 3'lük orana sahip olan bu form OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde görülür; çaplar 8-24 cm arasında değış ir. Bu form en fazla Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) ile temsil edilir ve bazı örneklerin dış düzeylerinde, kabartma şeklinde yapılmış bıyık motifi yer alır (Lev.30/32,35).

2.2.2.1.2.3 Form 2c: Dibi İple Kesilmiş Kaseler

Hafif içe doğru kıvrılan ağız kenarlı olan bu kaseler (Lev.63/297-304, Lev.77/418-424) konik gövdeli olup düz diplidir (Lev.119a, Lev.127a). Dipte, kabın çarktan iple kesilerek ayrıldığını gösteren oldukça belirgin ip izleri vardır. Tamamının çarkta yapıldığı bu kaselerin her iki yüzeyinde de çark izleri açık bir şekilde görülebilmektedir. Çaplar 8-16 cm arasında değişir. Bu formun genel form dağılımı içindeki oranı % 1'dir. Form ilk olarak Geçiş Dönemi II B evresinde ortaya çıkar ve II A evresinde de varlığını sürdürür.

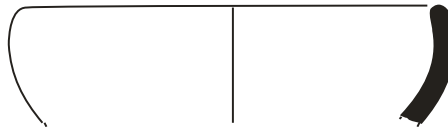
2.2.2.1.3 Form 3: Yarım Küresel Gövdeli Kaseler

Kaselerin ikinci önemli tipini yarım küresel gövdeli kaseler oluşturmaktadır. Bu kaseler basit profilli, şişkin dudaklı ve kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-rim*) olmak üzere üç farklı alt grup altında incelenmiştir. Bu grup, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde % 28 ile en yüksek orana sahiptir.

2.2.2.1.3.1 Form 3a: Basit Profilli Kaseler

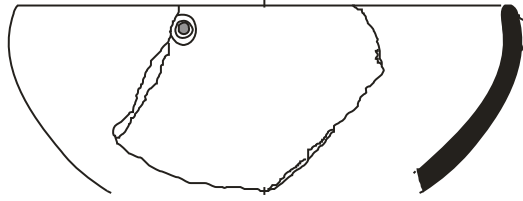
Bu grup, sığ ve derin olmak üzere, iki alt grup içermektedir.

2.2.2.1.3.1.1 Form 3a1: Basit Profilli Sığ Kaseler

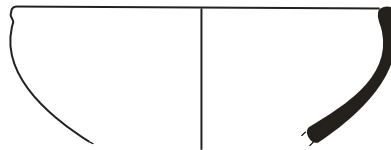
Bu kaselerin dudakları muntazam bir şekilde ie doğru kıvrılmaktadır (Form 3a1), (Lev.30/37-40, Lev.47/168-173, Lev.64/305-310, Lev.77/425-430, Lev.110b, Lev.127b). Dipler genellikle düz ya da yuvarlaktır. Bu form % 59 oranında çarkta yapılmıştır ve çaplar 8-28 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 4'lük orana sahip olan form, tüm evrelerde görülür. Bu kaselerin bazı örneklerinin dış yüzeylerinde kabartma şeklinde yapılmış bıyık motifi yer alır (Lev.64/309, Lev.77/425).

2.2.2.1.3.1.2 Form 3a2: Basit Profilli Derin Kaseler

Bu form (Form 3a2), yukarıdaki gruptan sadece derin olmasıyla farklılık göstermektedir (Lev.31/41-44, Lev.47/174-181, Lev.64/311-315, Lev.78/431-435, Lev.110b). arkta yapılanların oranı % 33'tür. Formun diğer tüm özellikleri bir önceki 3a1 Formu ile aynıdır. Genel form dağılımı içinde % 2'lik bir orana sahip olan bu kaselerin nc Geçiş Dönemi evrelerinde daha az olan yoğunluğu Geçiş Dönemi içinde giderek artar. Bu kaselerin bazı örneklerinin dış yüzeylerinde memecikler veya basit kabartma motifler yer alır (Lev.47/174,176, Lev.64/312-313).

2.2.2.1.3.2 Form 3b: şişkin Dudaklı Kaseler

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin en karakteristik formlarından birini yarım küresel gövdeli ve şişkin dudaklı kaseler (Form 3b) oluşturur (Lev.31/45-50, Lev.32/51-62, Lev.48/182-187, Lev.49/188-198, Lev.50/ 199-204, Lev.65/316-329, Lev.66/ 330-342, Lev.78/ 436-441, Lev.106a,b Lev.111a,b,c, Lev.120a,b,c). Bu forma ait örnekler hem el hem de çarkta yapılmıştır. Çarkta yapılanların oranı % 88'dir. Çok değişiklik göstermekle birlikte, çoğunlukla çaplar 18-24 cm arasında değişir.

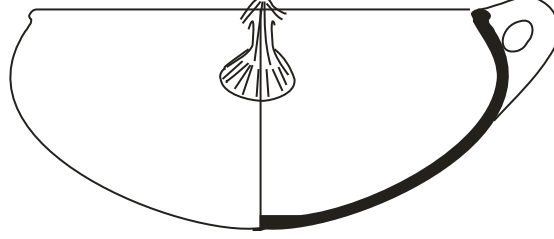
Form ilk olarak Öncü Geçiş Dönemi'nin başında ortaya çıkar ve II A'ya kadar hemen hemen aynı oranda temsil edilir; ancak II A'da oranı birden bire düşer. Bu düşüşün nedeni, II A'da, kalınlaştırılmış ve yassılaştırılmış dudaklı kaselerin (*bead-rim*) giderek önem kazanmasıdır. Bir anlamda, kalınlaştırılmış dudaklı kaseler bu formdan gelişmiş olmalıdır. Şişkin dudaklı kaselerin genel form dağılım içindeki oranı % 15'tir.

Bu kaselerin diğer bir özelliği de bazılarının yuvarlak ya da üçgen kesitli dikey kulplulara sahip olmasıdır (Lev.32/62, Lev.50/199-202, Lev.66/330,335,337-342). Bazılarının dış yüzeyinde kabartma olarak yapılmış yarım ay (Lev.32/55,57-58) veya bıyık (Lev.32/59) motifi; bazı örnekler de ise baskı veya sokma bezeme (Lev.32/60-61, Lev.50/203-204, Lev.66/334-335) yer alır. Ele geçen iki örnek ise dış yüzeylerindeki sığ oluk bezeme ile farklılık göstermektedir (Lev.31/48-49, Lev.106b).

2.2.2.1.3.3 Form 3c: Kalınlaştırılmış Dudaklı (*Bead- Rim*) Kaseler

Yarım küresel gövdeli kaselerin son grubunu Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı (*bead-rim*) Kase formu oluşturur. Bu form Geçiş Dönemi'nin için en karakteristik ve en önemli formlardan biridir. Bu form iki alt grup altında incelenmiştir.

2.2.2.1.3.3.1 Form 3c1: Kalınlaştırılmış Yuvarlak Dudaklı Kaseler

Bu kaselerin kalınlaştırılmış dudakları yuvarlak bir kesit vermektedir. Tamamının çarkta yapıldığı bu formun ağız çapları çoğunlukla 20-24 cm arasında değişir. İlk olarak II C evresinde ortaya çıkan bu form, giderek artarak II A evresinde en yüksek oranına ulaşmıştır (Lev.112a,b, Lev.121a,b,c, Lev.128a,b, Lev.129a).

Genel form dağılımı içinde % 5'lik bir orana sahip olan bu kaselerden bazıları, yuvarlak kesitli dikey kulplara sahiptir (Lev.67/345, Lev.79/442); ancak bu kulplar hemen bir önceki form olan 3b formundaki örneklere göre daha küçüktür ve oranı da daha azdır. Söz konusu tek kulplu bu kaselerden bir tanesi oldukça büyük önem taşımaktadır. Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde tek örnek olarak II A evresinden ele geçmiş olan bu kasenin içinde (Lev.79/442, Lev.128a), açık kırmızı boya ile yapılmış bir haç motifi yer alır.

Bu kaselerin dış yüzeyinde de bezeme çok yaygın değildir; ancak II C evresinden ele geçen bir örneğin dış yüzeyinde hem kabartma şeklinde yapılmış bıyık motifi, hem çizi bezeme olarak yapılmış zig-zak ve kafes motifi yer almaktadır (Lev.50/205).

2.2.2.1.3.3.2 Form 3c2: Yassılaştırılmış Kalın Dudaklı (*Flattened bead-rim*) Kaseler

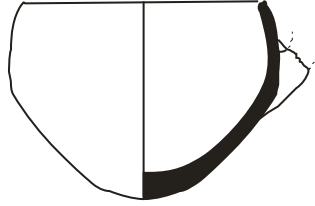
Bu form, bir öncekinden, sadece dudak kesitinin yuvarlak değil, yassılaştırılmış olması ile ayrılmaktadır. Tamamının çarkta yapıldığı bu gruba ait kaselerin ağız çapları 22-28 cm arasında değişir (Lev.81/458-465, Lev.129b).

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin son evresinde (II A) ortaya çıkan ve bir sonraki dönem olan Orta Tunç Çağı'nda en karakteristik formlarından biri olacak olan bu yassılaştırılmış kalın dudaklı kaselerin genel form dağılımı içindeki oranı % 2'dir.

2.2.2.1.4 Form 4: Omurgalı Kaseler

Omurgalı kaseler çok az ele geçirilmiş olup bunların genel form dağılımı içindeki oranı % 1 kadardır. Bu form iki alt grup içerir.

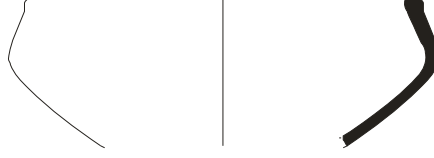
2.2.2.1.4.1 Form 4a: Basit Profilli Omurgalı Kaseler

Basit ağız kenarlı olan ve tamamının çarkta yapıldığı bu form çift konik gövde formuna sahiptir (Lev.51/212-213, Lev.68/355, Lev.82/466-468, Lev. 130a,b). Çaplar çoğunlukla 15-18 cm dir; ancak 10-12 cm çapa sahip örnekler de vardır.

Bu form genel form dağılımı içinde %1 oranı ile temsil edilir; ilk olarak Geçiş Dönemi II C evresinde ortaya çıkarken, Geçiş Dönemi'nin en geç evresi olan II A evresinde oranı artar.

2.2.2.1.4.2 Form 4b: Kalınlaştırılmış Dudaklı Omurgalı Kaseler

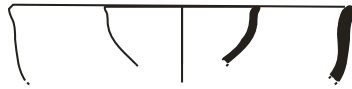

Bu grubu diğer kalınlaştırılmış dudaklı kaselerden ayıran tek özellik omurgalı olmasıdır (Lev.82/469-476, Lev.131a,b). Tamamının çark yapımı olduğu bu kaselerin çapları genellikle 22-24 cm arasında değişmekte olup az da olsa çapları 30-32 cm'ye ulaşanlar da vardır. Genel form dağılımı içindeki oranı % 1 olan bu form OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ilk olarak en geç evre olan II A'da ortaya çıkar. Bir sonraki Orta Tunç Çağı'nda bu form en karakteristik kase formu olacaktır.

2.2.2.1.5 Form 5: “S” Profilli Kaseler

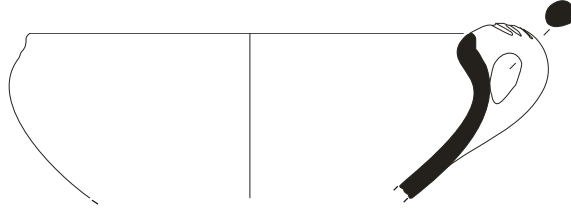
OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde “S” profilli kaseler, sahip oldukları % 11'lik oran ile ikinci en yüksek temsil edilen form grubunu oluşturmaktadır. Bu kaseler Erken İTÇ III Gelenekli “S” Profilli Kaseler ve Hafif ”S” Profilli Geçiş Dönemi Kaseleri olmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır.

2.2.2.1.5.1 Form 5a: Erken İTÇ III Gelenekli “S” Profilli Kaseler

Oldukça ince cidarlı ve zarif bir görünüme sahip olan bu “S” profilli kaselerin (Lev.33/63-72) % 58'i çark yapımıdır. Bunların çapları çok çeşitlilik göstermekte olup genellikle 8-24 cm arasında değişir. Erken İTÇ III döneminin karakteristik formlarından olan bu grup, sadece Öncü Geçiş Dönemi'nde (II E ve II D evreleri) söz konusudur ve genel form dağılımı içinde % 2 oranında temsil edilmektedir. Bu forma ait dikket çeken iki örnekten biri krem üzerine kırmızı boyalı (Lev.33/66), diğeri ise yiv bezemelidir (Lev.33/71).

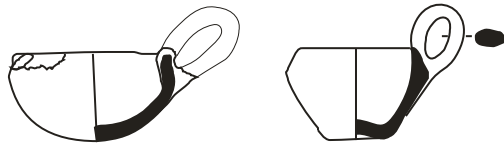
2.2.2.1.5.2 Form 5b:Hafif "S" Profilli Geçiş Dönemi Kaseleri

Form 5b, "S" profilli kaselerin ikinci grubunu oluşturur. Kasenin üst kısmında profil içe doğru kıvrılır; dudak ise dışa dönüktür (Lev.34/73-78, Lev.51/214-216, Lev.52/217-225, Lev.68/356-364, Lev.83/477-483, Lev.106b, Lev.107a, Lev.113a,b, Lev.122a). Bu form % 73 oranında çarkta yapılmıştır. Ağız çapları 8-28 cm arasında değişir. Tüm evrelerde ele geçmiş olmasına rağmen, en yüksek oranda II E evresinde saptanmıştır; genel form dağılımı içinde % 9 gibi yüksek bir orana sahiptir.

Bu form üzerinde sık sık yuvarlak ya da üçgen kesitli dikey bir kulp yer alır (Lev.34/76, Lev.51/214, Lev.68/362,364, Lev.83/483). Bu kaselerde bezeme çok yaygın olmamakla birlikte, iki yiv bezemeli (Lev.33/71, 68/362) ve bir kabartma bezemeli örnek (Lev.55/221) saptanmıştır.

2.2.2.1.6 Form 6: İlmik Kulplu Maşrapalar

Bu form, Külloba OTÇ'ye Geçiş dönemi için oldukça karakteristiktir. Daha önce ilmik kulplu küçük kaseler olarak adlandırılmış⁴⁶ olan bu formlar burada ilmik

⁴⁶ Efe, T.-M. Türkteki 2005, s. 126

kulplu maşrapa olarak tanımlanmıştır (Lev.34/79-81, Lev.52/226-228, Lev.84/484, Lev. 107b, Lev.114a, Lev.139a). Bu form daha çok basit, “S” profillidir veya içe kapanan ağız kenarına sahiptir. Ağız kenarı üzerine ilmik kulp yerleştirilmiştir. Bu formun hemen hemen hepsi el yapımıdır; çok az örnek çarkta yapılmıştır (% 8). Ağız çapları genellikle 8-12 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 2’lik bir orana sahip olan bu form, OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nin tüm evrelerinde görülmekle birlikte, üst katlara doğru oranı düşer.

Bu form üzerinde bezemeye rastlanmamıştır. Ele geçirilen sağlam örneklerin (Lev.96/537-539) maalesef evreleri saptanamamıştır.

2.2.2.1.7 Form 7: Dikey Kulplu Fincanlar

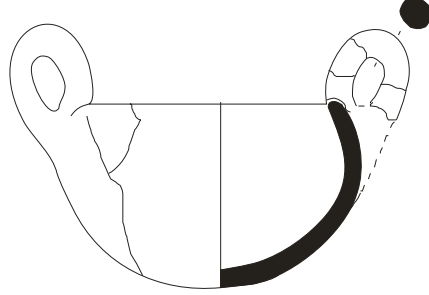
Küllüoba OTÇ’ye Geçiş Dönemi içinde oldukça az oranda temsil edilen bu form (Lev.34/82, Lev.53/229, Lev.69/365, Lev.84/485, Lev.114a), daha çok “S” profilli olup oldukça zarif bir görünüme sahiptir. Ağız kenarı altından başlayan tek dikey kulp karakteristiktir. Ağız çapları 8-10 cm arasında değişir.

Genel form dağılımı içinde %1’lik bir orana sahip olan bu form, OTÇ’ye Geçiş Dönemi içinde, II E evresi hariç, her evrede ele geçmiştir. Ancak, bazı küçük parçaların bu forma ait olup olmadıkları kesin olarak anlaşılamamıştır. Ele geçen parçaların hemen hemen hepsi çark yapımıdır. Bu form üzerinde herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.8 Form 8: *Gobletler*

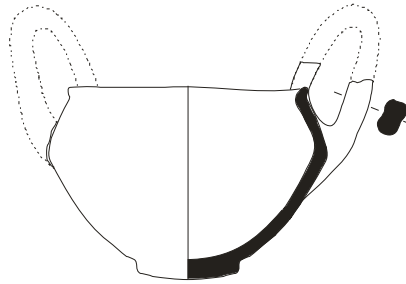
Gobletler Külloba OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nde basit profilli ve “S” profilli olmak üzere iki farklı alt gruba ayrılmıştır. Bu gruplardan 8a formu çift kulplu kase yerine *goblet* olarak değerlendirilmiştir. Ele geçen tek sağlam örneğin yuvarlak dipli olmasına rağmen söz konusu bu formun kaideli örneklerinin de olabileceği göz önünde bulundurularak bu form altında incelenmiştir.

2.2.2.1.8.1 Form 8a: Basit Profilli *Goblet*ler

Hafif içe kapanan basit ağız kenarlı bu form (Lev.69/366, Lev.84/486, Lev.132a) yarım küresel olup; dip yuvarlaktır. Ağız kenarından yükselen karşılıklı iki ilmik kulp vardır. Ağız çapları 12-14 cm arasında değişir. Bu forma ait örnekler de hem elde hem de çarkta yapılmıştır. El yapımı örnekler portakal renginde astarlı D malı, çark yapımı örnekler ise Öncü Hitit C1 malı ile temsil edilmektedir. Çok az sayıda, sadece üst evrelerde ele geçirilmiş olan bu formun genel form dağılımı içindeki oranı %1'dir. Herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır. *Goblet* örneklerinden tek sağlam olanı II A evresine ait bir taban üzerinde ele geçirilmiştir (Lev.84/486).

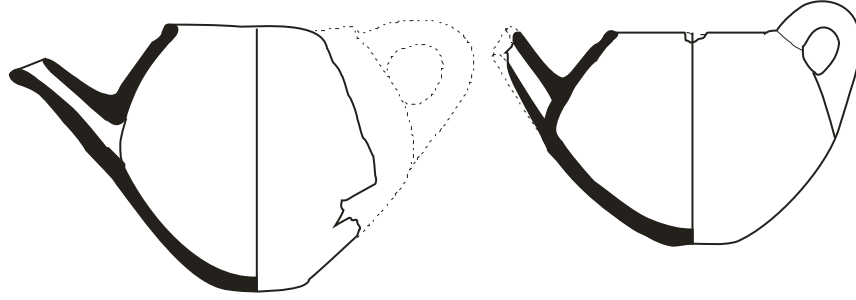
2.2.2.1.8.2 Form 8b: “S” Profilli *Goblet*ler

“S” profilli bu *goblet* formu (Lev.34/83, Lev.53/230-233, Lev.84/487, Lev.114a) kalınlaştırılmış düz diplidir. Ağız kenarı üzerinde yükselen oval ilmik kulbun diğer ucu omurga üzerine oturtulmuştur. Bu formun ağız çapları 8-14 cm arasında değişir. Yaklaşık % 50'sinin çarkta yapıldığı bu *goblet*ler, genel form dağılım içinde % 1'lik bir orana sahiptir. Ele geçen bu tip *goblet*lerden en iyi korunmuş bir örneğin ne yazık ki evresi saptanamamıştır (Lev.96/540).

Bu form OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde II D evresi hariç tüm evrelerde ele geçmiştir. Bu örnekler hem mal grubu ve hem de form olarak Güneybatı Anadolu için tipiktir; dolayısıyla bunlar, güney komşu bölgelerden ithal olarak gelmiş olabilir. Tüm bu *goblet* formlarında herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.9 Form 9: Çaydanlıklar

Daha çok basit ya da kalınlaştırılmış ağız kenarlı olan çaydanlıklar çift konik gövdeli/omurgalı ve düz diplidir (Lev.53/234-240, Lev.69/367-368, Lev.84/488-494, Lev.114b, Lev.115a,b, Lev.132b, Lev.133a,b, Lev.139b).

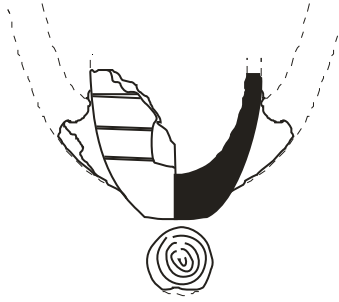
Dikey kulbun tam karşısına gelecek şekilde, omurganın hemen üzerinde ise bir emzik yer alır. Emzikler genelde gövdeye belli bir açı ile yerleştirilmiştir, bunun amacı sıvının dökülmesini kolaylaştırmak için olmalıdır. Ağız çapları 10-16 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 1 oranında temsil edilen form, % 81 oranında çarkta yapılmıştır; ilk olarak II C'de ortaya çıkar ve II B-IIA evrelerinde de kullanılmaya devam eder. Ele geçen çaydanlıklardan bazıları geometrik çizi (Lev.53/236), yağmur damlası şeklinde baskı, sokma (Lev.53/237, Lev.84/488-489) ve çentik bezemelidir. Bir çaydanlığa ait olması gereken ancak kopuk bir şekilde ele geçen ünik bir akıtacak parçasının ucu⁴⁷ koç olduğu düşünülen bir hayvan başı şeklinde şekillendirilmiştir (Lev.84/490). Bu durum, bu kapların kültürel veya törensel işlevlerinin olabileceğini düşündürmektedir.

⁴⁷ Efe, T.-M. Türkiye 2005, s. 129, Fig.9b:12

2.2.2.1.10 Form 10: *Depaslar*

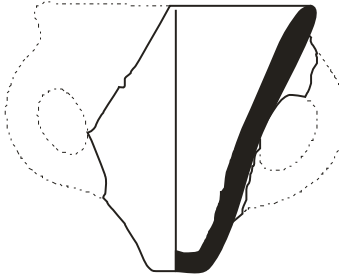
Esas olarak Küllüoba'da İTÇ III dönemi için tipik olan *depas* formu, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde de az sayıda da olsa varlığını sürdürmüştür. Burada *depaslar* iki alt grup altında toplanmıştır.

2.2.2.1.10.1 Form 10a: Uzun *Depaslar*

Az sayıda, parçalar halinde ele geçirilen bu tür *depasların*, Erken İTÇ III dönemi *depaslarına* göre, mal özellikleri daha farklıdır. II D evresinden ele geçen tek örnek (Lev.35/84, Lev.108a) film astarlı G malından üretilmiştir; yatay derin yivlidir ve kadehlerdeki gibi dibi iple kesilmiştir; dolayısıyla çarkta yapılmıştır. Genel form dağılımı içinde % 0,25 gibi düşük bir oranda temsil edilen bu form, Geçiş Dönemi'nde yerini basık ve konik *depaslara* bırakır.

2.2.2.1.10.2 Form 10b: Konik (Basık) *Depaslar*

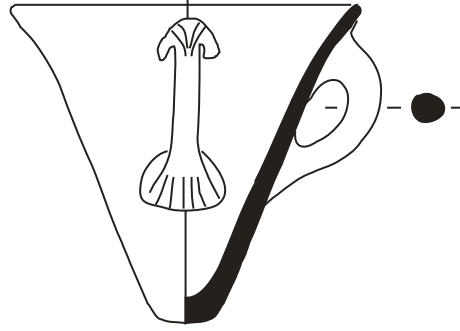
İlk defa Geçiş Döneminde ortaya çıkan bu *depas* formu (Lev.54/241, Lev.97/545, Lev. 140a) basık, dar düz dipli, konik ve geniş ağızlıdır. Gövde üzerinde karşılıklı iki dikey kulp yer alır. Ağız çapları 12-14 cm arasında değişir.

Genel form dağılımı içinde % 0.25 oranında temsil edilen ve tamamının çarkta yapılmış olduğu bu form, ilk olarak II C evresinde saptanmıştır. Ele geçen tüme yakın bir örneğin ne yazık ki evresi saptanamamıştır (Lev.97/545).

2.2.2.1.11 Form 11: Kadehler

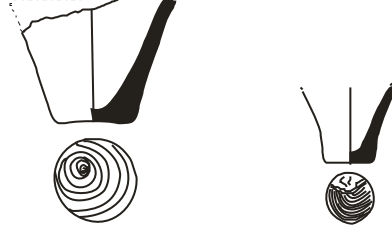
OTÇ'ye Geçiş Dönemi için tipik form olan kadehler, konik ve dibi iple kesilmiş olmak üzere iki alt grup içermektedir. Bu form genel form dağılımı içinde % 2'lik bir orana sahiptir.

2.2.2.1.11.1 Form 11a: Kulplu Kadehler

Bu tip kadehler (Lev.35/85-86, Lev.54/242, Lev.85/495, Lev.108a, Lev.134a) konik *depas*lara çok benzemekle birlikte, bunlar ağız kenarlarına doğru daha fazla incelen cidarlı, ağız kenarları dışa doğru açılan ve dolayısıyla daha fazla çana benzeyen zarif kaplardır. Ağız çapları 12-18 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 1 oranında temsil edilen ve OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde her evrede ele geçirilen bu form % 60 oranında çarkta yapılmıştır.

2.2.2.1.11.2 Form 11b: Dibi İple Kesilmiş Kadehler

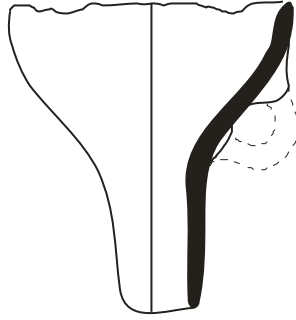
Basit ağız kenarlı, konik gövdeli ve düz dipli bu kadehler (Lev.35/87-90, Lev.54/243-244, Lev.97/546, Lev.107c, Lev.108a) OTÇ'ye Geçiş Dönemi için oldukça karakteristik olup ilk gruba göre daha küçüktür. Diplerinin iple kesilmiş olması sebebiyle, bunların tamamının çarkta yapıldığı anlaşılmaktadır. Çaplar 6-10 cm arasında değişir. Çok az sayıda ele geçirilmiş olan bu kadehlerin genel form dağılımı içindeki oranı % 1 kadardır. Erken evrelerde söz konusu olan bu form, üstteki II B ve II A evrelerinde ele geçirilememiştir. Bunun nedeni belki de ilk olarak bu evrelerde ortaya çıkan dibi iple kesilmiş kaselerin kadehlerin yerini almış olmaları şeklinde açıklanabilir. Lev.97/546'daki örneğin evresi bilinmemektedir. Yalın mal ile temsil edilen bu kadehler üzerinde herhangi bir bezeme yer almamaktadır.

Bu tür kadehler Küllüoba'da ilk olarak İTÇ III döneminde ortaya çıkmıştır. Benzerlerinin Kuzey Suriye'de görüldüğü bu kadeh formlarından 3 örnek Küllüoba'da IIIA evresinde ele geçmiştir. Bunlardan ilk örnek Küllüoba'da ithal olarak görülen yalın bir mal grubuyla temsil edilir. Söz konusu örneğin dip kısmındaki dairesel ip izleri kabın çömlekçi çarkı dönerken kesildiğini göstermektedir. Gri mal ile temsil edilen bir diğer örnek ise yine çömlekçi çarkında şekillendirilmiştir. Dip kısmında kabın tamamlanışından sonra dairesel bir oluk meydana getirilmiştir. Evresi belli olmayan üçüncü ve son örnek ise film astarlı mal ile şekillendirilmiştir. Halka dipli bu örneğin de en yakın benzerleri Tell Brak'ın Akkad dönemi katlarından bilinmektedir⁴⁸.

⁴⁸ Türkteki 2012, s.66-68, Resim. 8-10.

İlk örneklerinin daha çok ithal olarak değerlendirildiği bu tür kadehler hemen sonraki Öncü Geçiş Döneminde sevilen formlardan biri olmuş ve yerel olarak yalın mal ile yapılmaya başlamıştır. Erken İTÇ III dönem örnekleri Geçiş Dönemi kadehlerinin öncüsü olmalıdır.

2.2.2.1.12 Form 12: Huniler

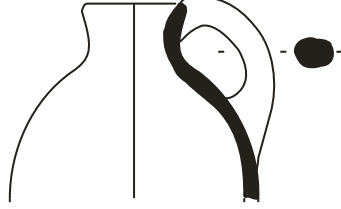
OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde sadece son evrede (II A Evresi) görülen huni şeklindeki bu form (Lev.85/496-498, Lev.134b) basit dışa açılan ağız kenarlı olup alt kısım silindiriktir. Ağız kenarı altına yerleştirilmiş dikey bir kulp vardır. Ağız çapları 12-15 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 0,25 oranında temsil edilen bu form, Öncü Hitit Malı ile temsil edilmektedir ve çark yapımıdır.

Dış yüzeylerinde herhangi bir bezemeye rastlanmayan hunilerden bir tanesi II A evresine ait bir taban üzerinde sağlam olarak ele geçmiştir (Lev.26).

2.2.2.1.13 Form 13: Testiler

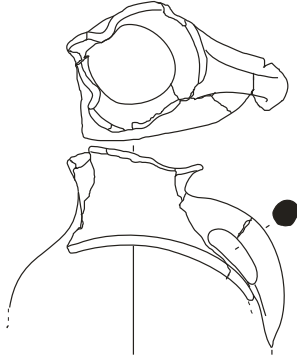
OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde testiler, diğer formlara göre oldukça düşük bir oranda (% 1) temsil edilmektedir ve iki alt grup içermektedir.

2.2.2.1.13.1 Form 13a: Basit Ağzılı Testiler

Bu testi formu (Lev.54/245, Lev.69/369) basık ve dar boyunludur. Ağız kenarından omuza inen dikey bir kulp vardır. % 0.25 oranında olan bu testi formuna ait örnekler sadece üstteki Geçiş Dönemi evrelerinde ele geçirilmiştir. Tamamına yakını el yapımı olan bu testilerde herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.13.2 Form 13b: Yonca Ağzılı Testiler

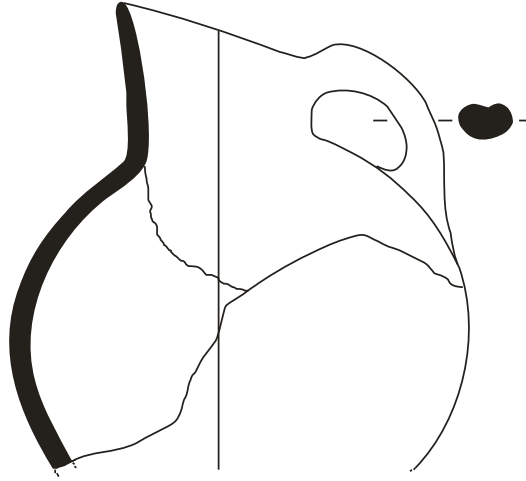

Yonca ağzılı testi formu (Lev.85/499, Lev.135a) II A evresine ait taban üzerinde ele geçirilen tek bir örnek ile temsil edilmektedir (Şekil 44). Sadece üst kısmı korunmuş bu örnek, yonca ağzılı ve basık boyunlu olup boyun dibinden gövdeye inen dikey bir kulp içerir. Bu tek örnek Öncü Hitit Malı ile temsil edilir ve üzerinde herhangi bir bezeme yoktur.

2.2.2.1.14 Form 14: Gaga Ağzlı Testiler

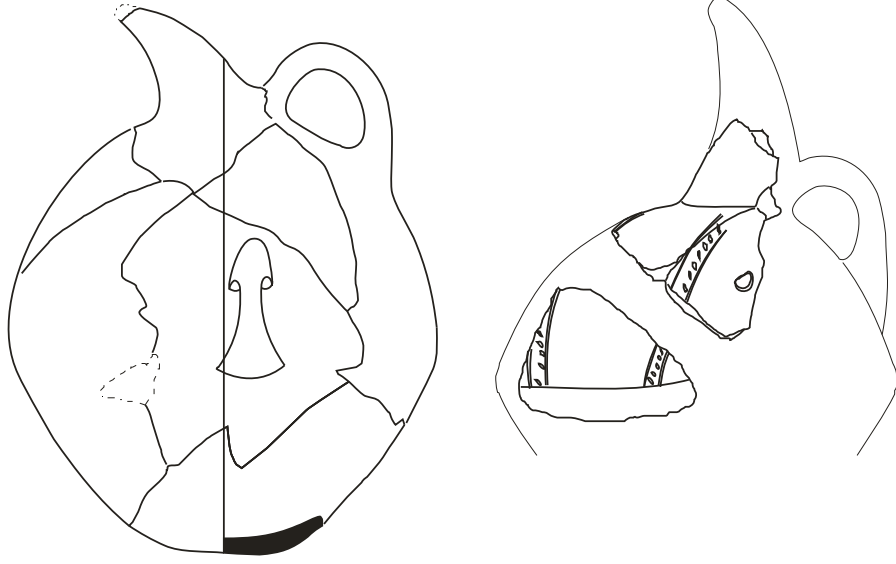
OTÇ'ye Geçiş Dönemi için oldukça karakteristik bir form olan gaga ağızlı testiler Küllüoba'da bu dönem içinde % 3 oranında temsil edilmektedir ve iki alt grup içermektedir.

2.2.2.1.14.1 Form 14a: Basit Gaga Ağzlı Testiler

Dar boyunlu ve küresel gövdeli olan bu testilerde (Lev.35/91, Lev.86/500) gaga ağız diyagonal kesilmiştir. Kulp ağız kenarından omuza iner. Form bu özellikleriyle İTÇ I-II dönemlerinin klasik gaga ağızlı testilerine benzemektedir. Tamamına yakınının el yapımı olduğu bu gaga ağızlı testiler, genel form dağılımı içinde % 1 oranında temsil edilmektedir ve II E evresi hacrinde diğer tüm evrelerde ele geçmiştir. Bezemeli örnekler ele geçmemiştir.

2.2.2.1.14.2 Form 14b: Sivri Gaga Ağzılı Testiler (*Schnabelkanne*)

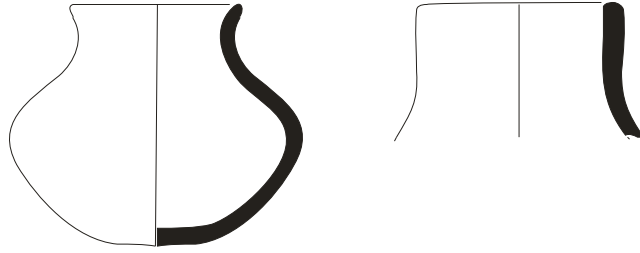
İlk gruptan, gagasının öne doğru uzatılmış olması ve sivri bir uçla sonlanması ile ayrılan bu testiler (Lev.54/246, Lev.70/370-371, Lev.86/501, Lev.87/502, Lev.88/503, Lev.89/504-506, Lev.122a,b, Lev.135b, Lev.136a,b, Lev.140b) basık boyunludur; ağız kenarından başlayan dikey kulp omuza birleşir. Gövde üzerinde ayrıca dikey kulp-tutamak da bulunabilmektedir. Gövdeler küresel, oval veya çift koniktir; dipler yuvarlak ya da düzdür. Genel form dağılımı içinde % 2 oranında temsil edilen bu formun % 32'si çarkta yapılmıştır. Öncü Geçiş Dönemi'nde görülmeyen ve ilk olarak Geçiş Dönemi evrelerinde ortaya çıkan bu formun, en geç evre olan II A evresinde yoğunluğu giderek artmıştır.

Bu testilerden bazıları oldukça özenli yapılmış olup dış yüzeylerde memecik, ters V şeklinde yapılmış kabartma bezeme (Lev.88/503), ayrıca çizgi ve sokma bezeme (Lev.70/370, Lev.89/504) görülür. Bunlardan, büyük oranda korunmuş olan iki örneğin evreleri saptanamamıştır (Lev.97/547-548).

2.2.2.1.15 Form 15: Çömlekler

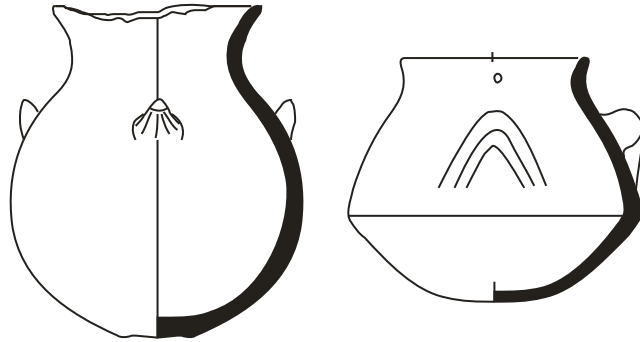
Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde % 19 oranı ile oldukça iyi temsil edilen çömlekler üç ana alt grup altında toplanmıştır.

2.2.2.1.15.1 Form 15a: Normal Boyunlu Çömlekler

Bu çömlek formu (Lev.54/247, Lev.70/372-373, Lev.123a) hafif dışa dönük dudaklı veya silindirik bir boyun içerir. Ağız çapları 8-16 cm arasında değişir. Hemen hemen tamamı el yapımı olan bu çömlekler, genel form dağılımı içinde % 1 oranında temsil edilir. Bu form II E hariç, diğer tüm evrelerde ele geçmiştir; bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.15.2 Form 15b: Dışa Doğru Açılan Boyunlu Çömlekler

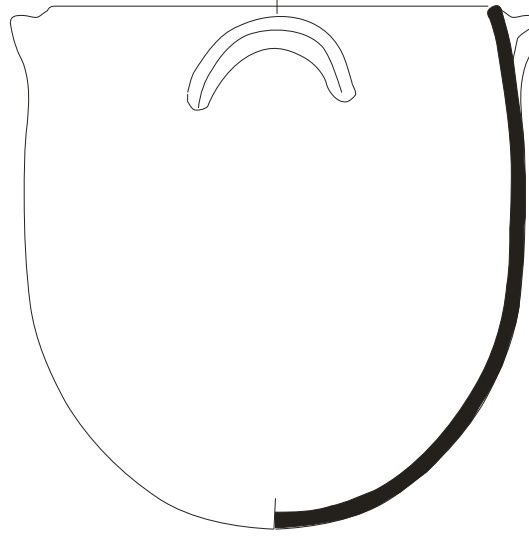
Bu çömlekler (Lev.54/248-249, Lev.70/374, Lev.89/507, Lev.137a) bir önceki gruptan boyunlarının dışa doğru açılması ile ayrılmaktadır. Bunların ağız çapları 18-20 cm arasında değişir. Hemen hemen tamamı el yapımı olan bu çömlekler, genel form dağılımı içinde % 1 gibi düşük bir orana sahiptir. Öncü Geçiş

Dönemi'nde görülmeyen bu form, Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde ele geçmiştir. Sağlam durumda ele geçen bu çömleklerden bir tanesinin üzerinde, karşılıklı olarak yerleştirilmiş dört adet memecik yer alır (Lev.89/507). Bir diğerinin üzerinde de omuzda, karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki küçük tutamak ve yiv bezeme yer alır (Lev.70/374).

2.2.2.1.15.3 Form 15c: Küresel Gövdeli Çömlekler

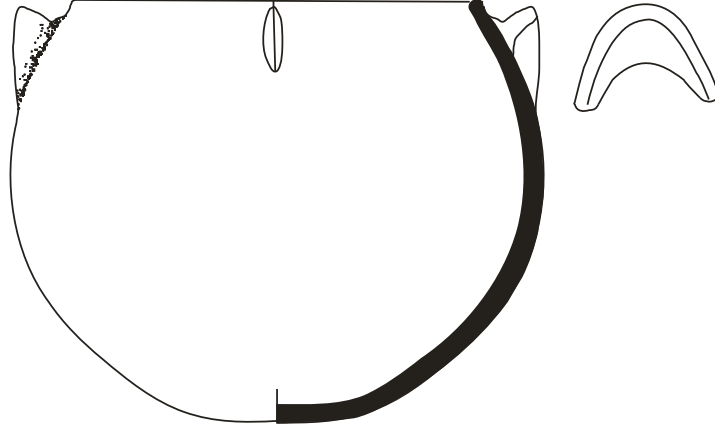
Çömlek formları içinde % 17 gibi en yüksek oranda ele geçen küresel gövdeli çömlekler ağız formlarına göre üç ayrı alt grup altında toplanmıştır.

2.2.2.1.15.3.1 Form 15c1: Hafif İçe Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

Bu form İTÇ başlarından beri devam eden klasik bir mutfak kabı formudur (Lev.36/92-96, Lev.37/97-100, Lev.38/101-102, Lev.55/250-252, Lev.56/253-258, Lev.71/375-380, Lev.90/508-511, Lev.108b, Lev.116a, Lev.123b, Lev.124b, Lev.137b). Ağız kenarı altında karşılıklı iki atnalı tutamak karakteristiktir. Ağız çapı genellikle 24-32 cm arasında değişir. Genel form dağılımı içinde % 12 oranında temsil edilen ve OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde görülen bu form % 1 oranında çarkta yapılmıştır. Esas itibariyle mutfakta kullanılmış olan bu kaplar üzerinde bezemeye rastlanmamıştır.

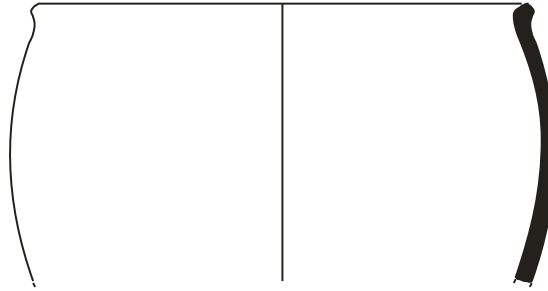
2.2.2.1.15.3.2 Form 15c2: Dar Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

Bu form (Lev.38/103-105, Lev.57/259-260, Lev.72/381-382, Lev.91/512-514, Lev.108c, Lev.116b, Lev.124a,b, Lev.137b) üstteki gruptan sadece gövdelerinin tam küresel olmasıyla ayrılır. Ağız kenarı altında yine at nalı tutamak vardır. Yukarıdaki gruptan farklı olarak, bu çömleklerin bazen ağız kenarları veya tutamakları üzerinde parmak baskılı kabartma bant yer alır. Ağız çapları 18-24 cm arasında değişir. Bu formun az da olsa normalden daha büyük boy olanları da vardır.

Bu form %5 oranında çarkta yapılmıştır. Genel form dağılımı içinde sadece % 2 oranında temsil edilen bu form, OTÇ'ye Geçiş Dönemi içinde her evrede görülmesine rağmen, dönem sonlarına doğru artış gösterir. Bu çömlekler bazen ağız kenarları altında tek veya çift oval memecikler içerir (Lev.38/105, 72/381).

2.2.2.1.15.3.3 Form 15c3: Dışa Dönük Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

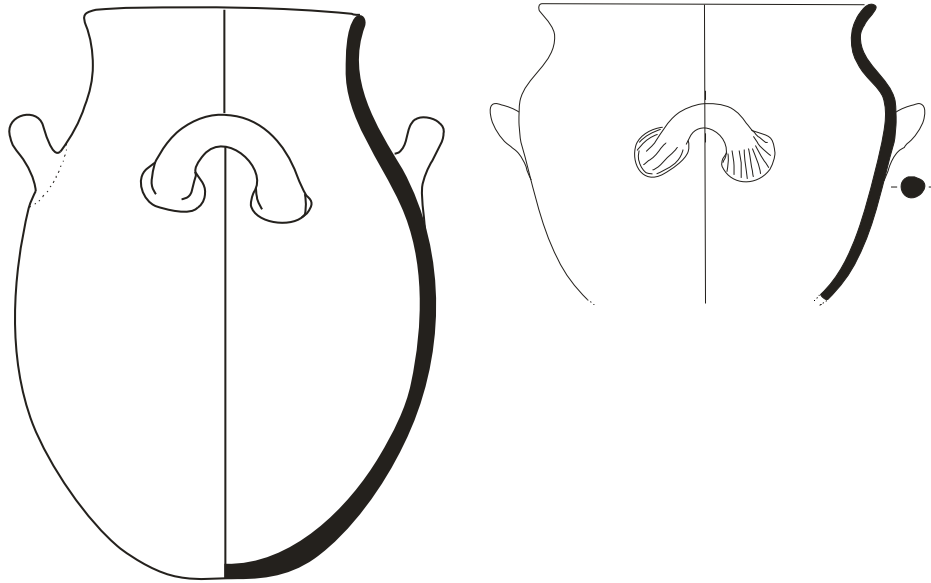

Küresel gövdeli çömleklerin son grubunu oluşturan bu çömlekleri (Lev.39/106-110, Lev.57/261-263, Lev.72/383-384, Lev.92/515-518, Lev.108c, Lev.116b, Lev.124b) öncekilerden ayıran en önemli özellik, dışa dönük dudaklı olmalarıdır. Ağız çapları 18-28 cm arasında değişir; ancak az da olsa daha küçük çaplı olanlar da vardır. Genel form dağılımı içindeki oranı % 3 olan bu grubun % 21'i çarkta yapılmıştır. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde ele geçmiş olan bu çömlekler, yukarıdakiler gibi atnalı tutamak içermez. Sadece birkaç örnekte oval kabartma bezemeye rastlanmıştır (Lev.39/107, Lev.72/383).

2.2.2.1.16 Form 16: Büyük Çömlekler ve Küpler

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait büyük çömlekler ve küpler dönemin tipik karakterini yansıtmakla birlikte iki alt grup içermektedir.

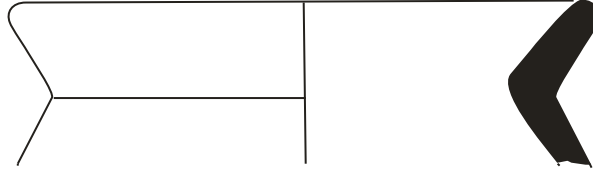
2.2.2.1.16.1 Form 16a: Dışa Doğru Kıvrılarak Açılan Geniş Boyunlular

Hafif dışa doğru açılan geniş boyunlu bu form, oval veya küresel gövdelidir (Lev.40/111-115, Lev.58/264-266, Lev.59/267-270, Lev.73/385-388, Lev.74/389-392, Lev.93/519, Lev.94/520-523, Lev.117a,b, Lev.125a,b, Lev.138a). Omuz üzerinde karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki yatay kulp yer alır.

Geçiş Dönemi'nin oldukça karakteristik bir formu olan bu büyük çömlekler veya küplerin ağız çapları daha çok 26-32 cm arasında değişir. Ağız çapları daha büyük olanlar da vardır. Genel form dağılımı içindeki oranı % 6 olan bu form, % 16 oranında çarkta yapılmıştır; OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde görülür ve çoğunluğu, Öncü Hitit ve Hitit Malı (C Malı) ile temsil edilir. Ele geçen örneklerde herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.16.2 Form 16b: Dışa Keskin Dönen Dudaklılar

Bu form (Lev.60/271-273, Lev.74/393, Lev.117b, Lev.125b) bir önceki gruptan boyun kısmının keskin bir şekilde dışa açılması ile ayrılır. Tüm profil ele geçirilemediği için, gövde formu ve dip kısmı hakkında bir bilgi yoktur. Ağız çapları daha çok 26-32 cm arasında değişir. Hemen hemen tamamı el yapımı olan bu çömleklerin, genel form dağılımı içindeki oranı % 0,5'tir. Öncü Geçiş Dönemi'nde görülmeyen bu form, sadece Geçiş Dönemi evrelerinde ele geçmiştir. Bundan dolayı da daha çok Öncü Hitit Mal'ı (C1) ile temsil edilmektedir. Bu çömleklerde herhangi bir bezemeye rastlanmamıştır.

2.2.2.1.17 Form 17: Minyatür Kaplar

Çeşitli kase formları içeren minyatür kaplar (Lev.41/116-121, Lev.60/274-276, Lev.75/394-399, Lev.118a, Lev.126a) yaklaşık 8 cm'nin altında ağız çaplarına

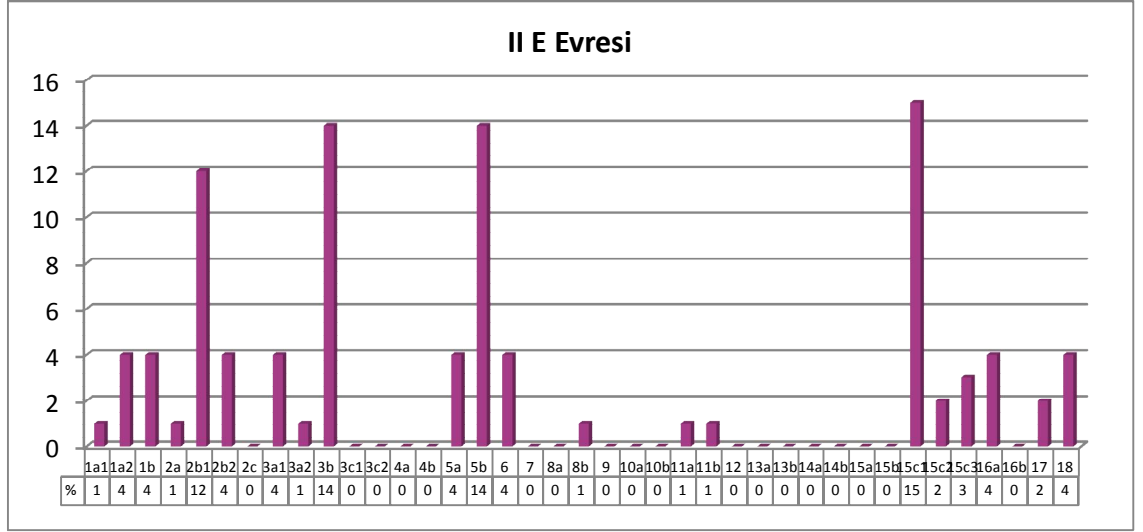
sahiptir. Ele geçen minyatür kapların % 23'ü çark yapımıdır. Genel form dağılımı içinde % 2 oranına sahip olan minyatür kaplar, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde saptanmış olmakla birlikte, II A evresinde oldukça az sayıda ele geçmiştir. Bu kapların yaklaşık yarısı, El Yapımı Yalın Mal olan H1 malı ile temsil edilmektedir.

2.2.2.2 Form Gruplarının Evrelere Göre İstatistiki Değerlendirilmesi

Yukarıda tek tek tanıtılan form gruplarının aşağıda eskiden yeniye doğru evrelere göre istatistiki değerlendirmesi yapılmış ve bu çalışma grafiklerle desteklenerek daha anlaşılabilir bir hale getirilmiştir (Şekil 11-15. Bugüne kadar Geçiş Dönemi çanak çömleği istatistiki olarak değerlendirilmediği için, bu çalışmanın önemi kendiliğinden anlaşılır.

II E Evresi: Genel form dağılımı oranlarına bakıldığında, kaseler bu evre içinde yüksek bir oranda (% 54) temsil edilmektedir; % 24 oranını ile testi ve çömlekler onu takip eder; geri kalan %22'yi ise diğer tüm formlar oluşturur (Şekil 12). Bu evrede 2b1, 3b ve 5b gibi kase formları en yüksek orana sahiptir. Bu üç kase formunun genel toplam içindeki oranı yaklaşık % 40 kadardır. 15c1 formu ise % 15 oranı ile çömlekler içinde en fazla görünen form durumundadır. Tabakların genel oranı ise bu evrede % 9 civarındadır.

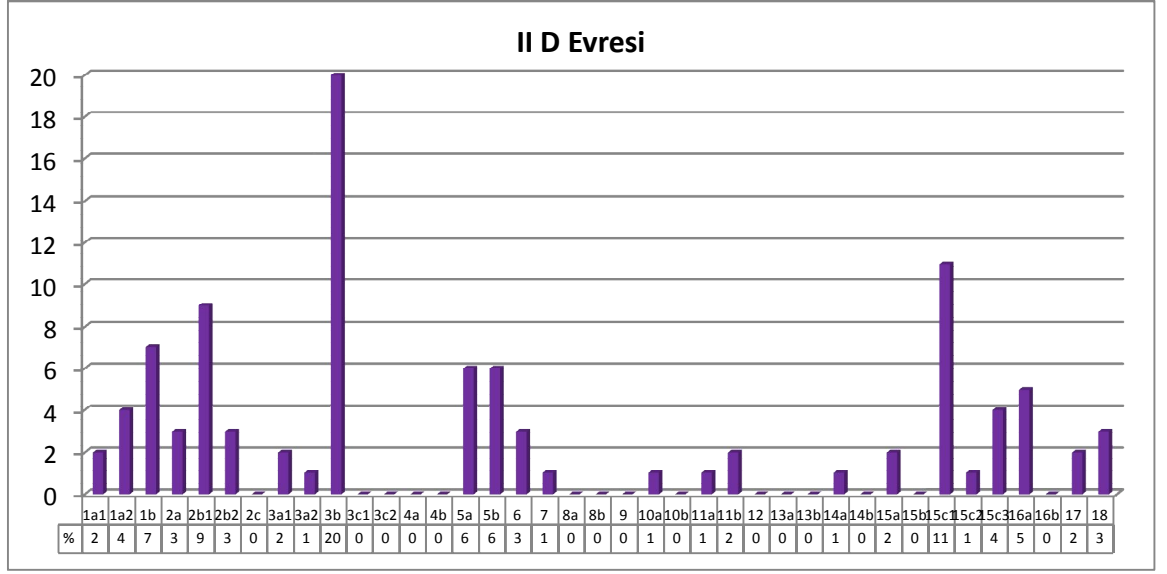
II E evresinde temsil edilmeyen form sayısı ise oldukça fazladır. Bu formlar 2c, 3c1, 3c2, 4a, 4b, 7, 8a, 9, 10a, 10b, 12, 13a, 13b, 14b, 15a, 15b ve 16b olup bunların önemli bir kısmı henüz bu evrede ortaya çıkmayan formları temsil eder ki bu bağlamda özellikle dibi iple kesilmiş kaseler (2c), kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler (3c), omurgalı kaseler (4), çaydanlıklar (9) huniler (12), testiler (13) ve gaga ağızlı testiler (14b), OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömlek formlarının gelişiminin ortaya konulması açısından en belirleyici formlardır.

Şekil 12. II E Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.

II D Evresi: Bu evrede 2b1 ve 5b gibi formların oranlarının düştüğü, buna karşılık 3b kase formunun % 20 gibi oldukça yüksek bir oranda arttığı görülmektedir. Tüm kaseler bu evrede % 49, tabak formları ise % 14 oranında temsil edilir (Şekil 13).

II D evresinde, tıpkı II E evresinde olduğu gibi, 2c, 3c1, 3c1, 4a, 4b, 8a, 8b, 9, 10b, 12, 13a, 13b, 14b, 15b, 16b gibi formlar yine ele geçmemiştir. Bunlar arasında özellikle dibi iple kesilmiş kaseler (2c), kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler (3c), omurgalı kaseler (4), çaydanlıklar (9) huniler (12), testiler (13) ve gaga ağızlı testiler (14b) gibi formların olamayışı, bunların henüz Öncü Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkmadığını göstermektedir.

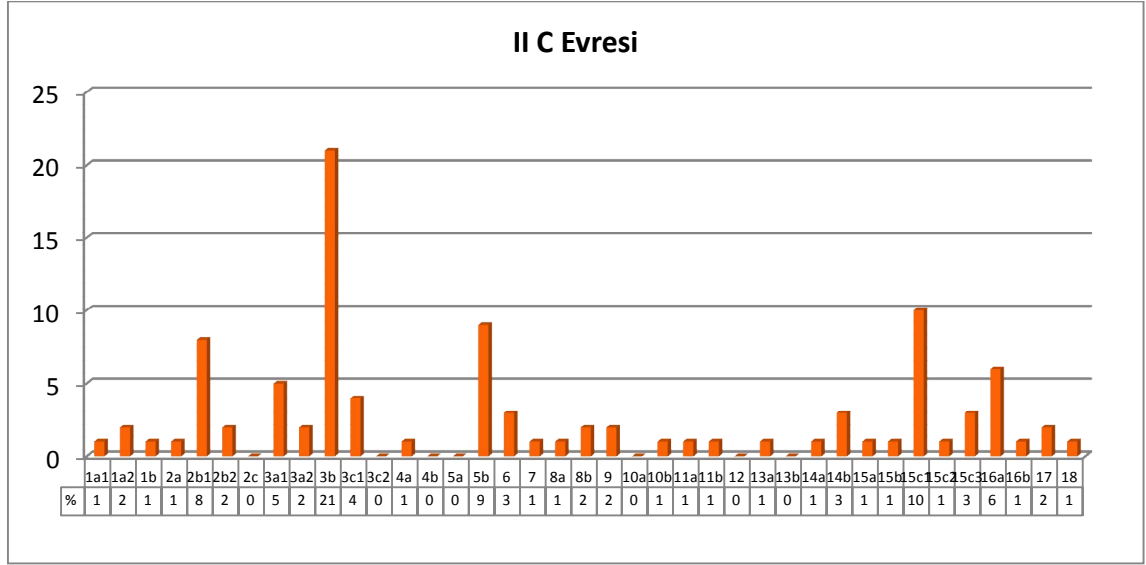

Şekil 13. II D Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.

II C Evresi: Bu evrede de 3b kase formu % 21 oranıyla, en yüksek oranda görülen formdur. Bu formu yine azalarak ta olsa 5b ve 2b1 formları takip eder. Kaselerden 3c1 formu % 4 oranında ilk defa bu evrede ortaya çıkar. Ayrıca 4a formu da bu evrede ortaya çıkan diğer bir kase tipidir. Toplam kaseler %53 oranında temsil edilirken, tabak formlarında % 4 gibi bir düşüş gözlenir. İlk iki evreye göre testi ve çömleklerin oranı % 28'e yükselir (Şekil 14).

Bu evrede; 2c, 3c2, 4b, 5a, 10a, 12, 13b, 18 gibi bazı formlar ele geçmemiştir. Bu formlara baktığımızda; Erken İTÇ III gelenekli "S" profilli kaselerin II C evresinde ortadan kalktığı; dibi iple kesilmiş kaseler (2c), yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (3c2), kalınlaştırılmış dudaklı omurgalı kaseler (4b) ve hunilerin (12) de henüz bu evrede de ortaya çıkmadığı; diğer taraftan kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-rim*) kaseler, omurgalı kaseler (4a) çaydanlıklar (9) ve sivri gaga ağızlı testi (*Schnabelkanne*) (14b) formunun ilk defa bu evrede ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

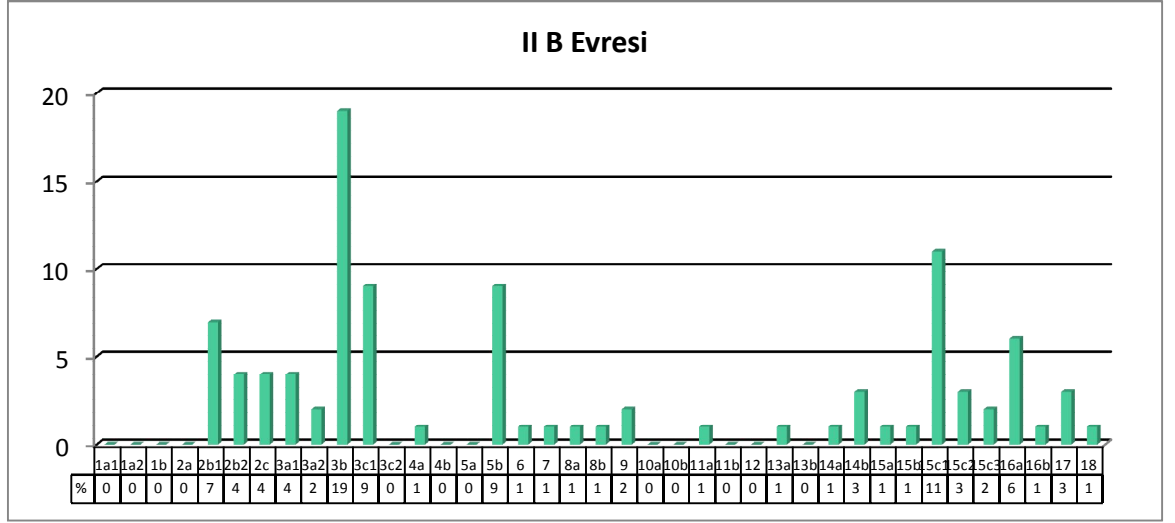
II C evresi, bir önceki Öncü Geçiş Dönemi formlarının (1a1, 1a2, 1b, 2a) ele geçtiği son evre ve Geçiş Dönemi formlarının (3c1, 4a, 9, 14b, 15a) ortaya çıktığı ilk evre olması bakımından önemlidir.

Şekil 14. II C Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.

II B Evresi: Bu evrede de -tıpkı ilk üç evrede olduğu gibi- 3b kase formu en yüksek oranda temsil edilir (% 19). Bunu % 9 ile 3c1 ve 5b kase formları takip eder. Bu evrede kaselerin oranı % 59 seviyesine çıkarken, tabak formları tamamen ortadan kalkar. Çömlek formları artışını sürdürerek toplam oranları % 30 seviyelerine ulaşır (Şekil 15).

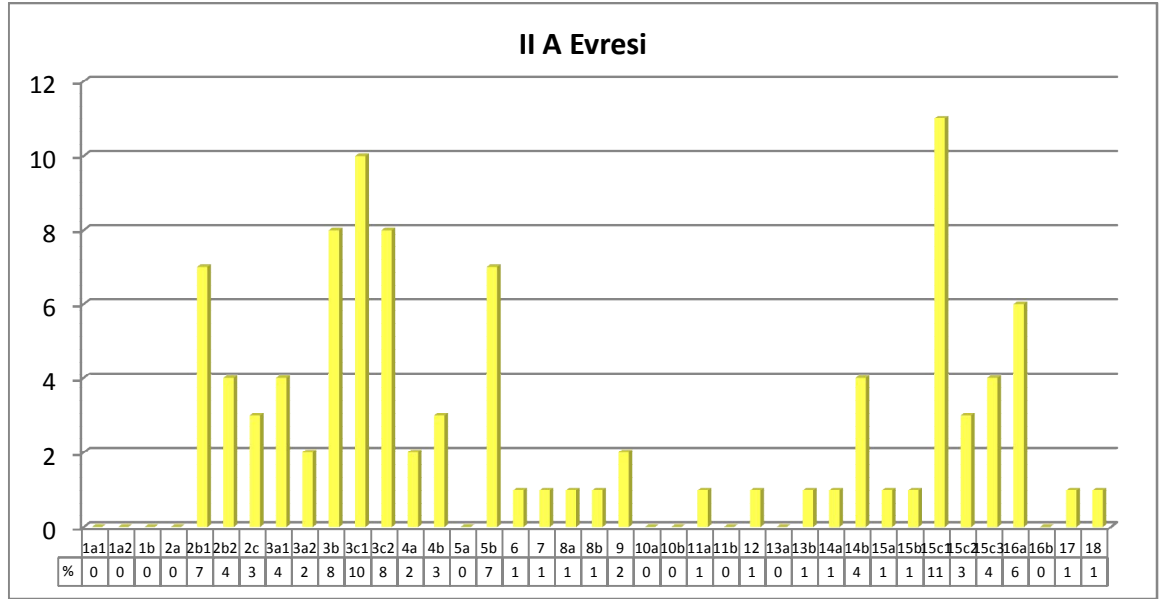
II B evresinde 1a1, 1a2, 1b, 2a, 3c2, 4b, 5a, 10a, 10b, 11b, 12, 13b gibi ele geçmeyen formlara baktığımızda; bunlardan tabak formlarının ve dibi iple kesilmiş kadehlerin tamamen ortadan kalktığı; bunun yerine dibi iple kesilmiş kaselerin (2c) ilk kez bu evrede ortaya çıktığı ve yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (3c2) ve bunların omurgalı olanları (4b) ile hunilerin (12) henüz ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır.

Şekil 15. II B Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.

II A Evresi: Geçiş Dönemi'nin son evresi olan II A evresinde 3c1 ve ilk defa bu evrede ortaya çıkan 3c2 gibi kase formlarının yüksek oranları dikkat çekmektedir. Ayrıca, önceki iki evrede de yoğun olarak görülen 3b ve 5b gibi kase formları da önemli oranda varlığını devam ettirmektedir. Kaseler % 58 oranında temsil edilirken, testi ve çömlek formlarının oranı % 32 seviyelerine ulaşmıştır (Şekil 16).

II B evresinde ele geçmeyen 1a1, 1a2, 1b, 2a, 5a, 10a, 10b, 11b, 13a, ve 16b gibi formlar, bu evrede de temsil edilmemektedir. Ancak yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (3c2) ve bu kaselerin omurgalı olanları (4b) ilk kez bu evrede ortaya çıkmıştır.

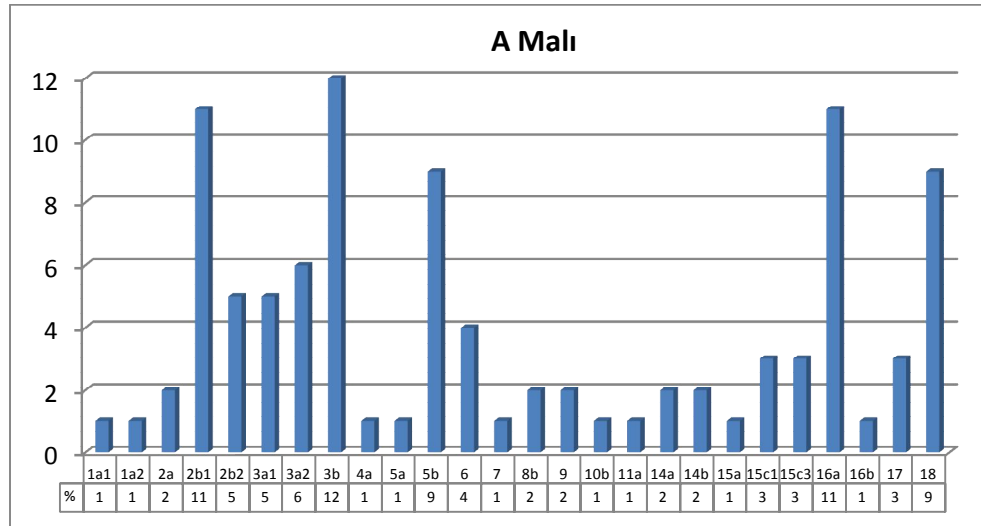
Şekil 16. II A Evresi formları ve genel toplam içinde temsil edildikleri oranlar.

Yukarıdaki istatistiksel sonuçların genel bir değerlendirmesini yaparsak, Öncü Geçiş Dönemi Evreleri olan II E ve II D evrelerine ait çanak çömlek gruplarının form özellikleri ve istatistiksel değerleri hemen hemen birbirinin aynıdır. Dolayısıyla bu iki evre bu bağlamda kendi aralarında bir bütün oluşturur. Tabak, “S” profilli kase gibi bazı formlar, Erken İTÇ III döneminden devam ederken, şişkin dudaklı kaselerin ilk olarak IIE evresinde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Hemen bir sonraki Geçiş Döneminin ilk evresi olan II C evresinde ise bu özellikler bir bir ortadan kalkar ve Geçiş Dönemi için tipik olan kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-rim*) kaseler (3c1), çaydanlıklar (9) ve gaga ağızlı testiler (*Schnabelkannen*) (14b) ilk defa görülür. II B evresinde ise Erken İTÇ III gelenekli formların geri kalan kısmı da ortadan kalkar ve dibi iple kesilmiş kase (2c) formları ilk kez bu evrede ortaya çıkar. Son evre II A’da ise yepyeni formlar olan yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (3c2), bu kaselerin omurgalı olanları (4b) ve huni formları (12) ortaya çıkar; gaga ağızlı testi ve büyük depolama çömleklerinin sayısında bir artış gözlenir.

2.2.2.3 Mal Grubu-Form İlişkisinin İstatistiki Olarak Değerlendirilmesi

Yukarıda, ilk olarak mal grupları ve mal gruplarının evrelere göre olan genel dağılımları, daha sonra form grupları ve bu formların evrelere göre dağılım oranları ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuştur. Burada ise mal grupları ve çanak çömlek formları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve bu doğrultuda yapılan istatistiki çalışmalar mal grupları esas alınarak grafikler halinde sunulmuştur.

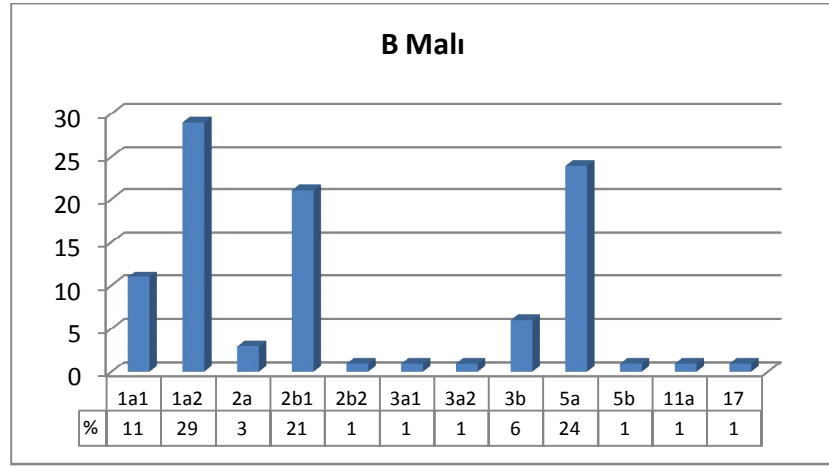
A Malı: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal ile temsil edilen formlar arasında 3b formu % 12'lik oranı ile başta gelir ve bunu 2b1 ve 5b kase formları izler. Dibi iple kesilmiş kaseler (2c) ve kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler (3c) haricinde, diğer bütün kase formları bu mal ile temsil edilir. Testi ve çömlek formlarında da oldukça yaygın olarak kullanılmış olan bu mal, özellikle 16a çömlek formu için oldukça tipiktir. Bu dönemde ele geçen kaidelerin de daha çok bu mal ile üretildiği anlaşılmaktadır (Şekil 17).

Şekil 17. A Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

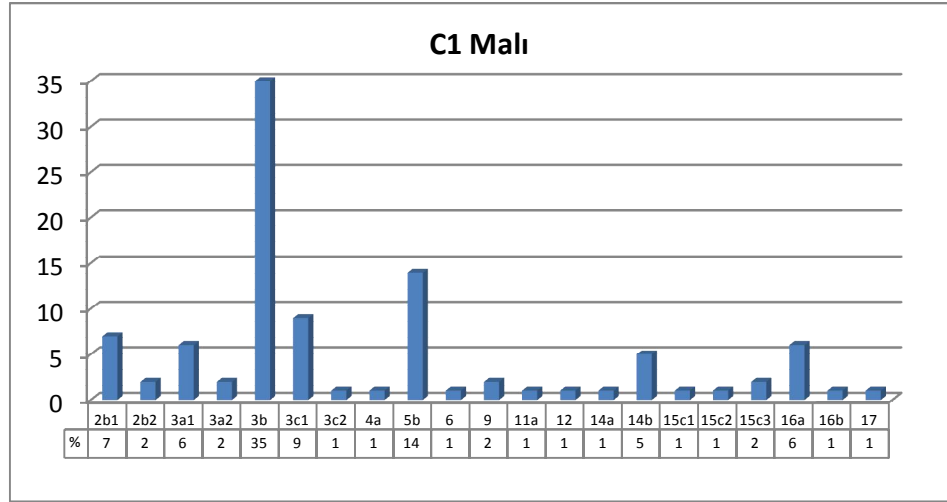
B Malı: Az sayıda formun şekillendirildiği mal gruplarından biri olan Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal –erken İTÇ III’ten gelen bir geleneğin devamı olarak- neredeyse sadece tabak ve kase formlarının yapımında kullanılmıştır. Bunlar içinde, 1a2 tabak formu % 29 gibi yüksek bir oranla en başta gelir.

Bunu sırasıyla 5a ve 2b1 kase formları takip eder. Erken İTÇ III’ün karakteristik malı olan B Malı, Öncü Geçiş Evresi’nde de önceki karakteristik bazı formlarıyla devam eder (Şekil 18).

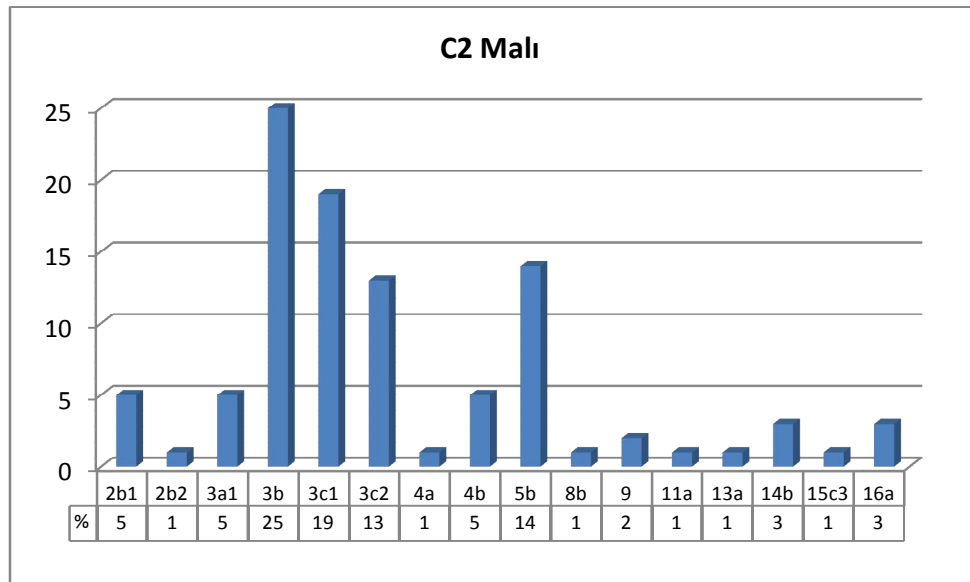
Şekil 18. B Malı’nın temsil edildiği formlar ve oranları.

C1 Malı: Öncü Hitit Malı olan C1 malı % 39 gibi oldukça yüksek oranda şişkin dudaklı 3b kase formu ile temsil edilir. Bunu 5b ve 3c1 gibi kase formları takip eder. Kaselerin dışında testi ve çömleklerle de temsil edilen bu mal grubu daha çok Geçiş Dönemi formlarının yapımında kullanılmıştır (Şekil 19).

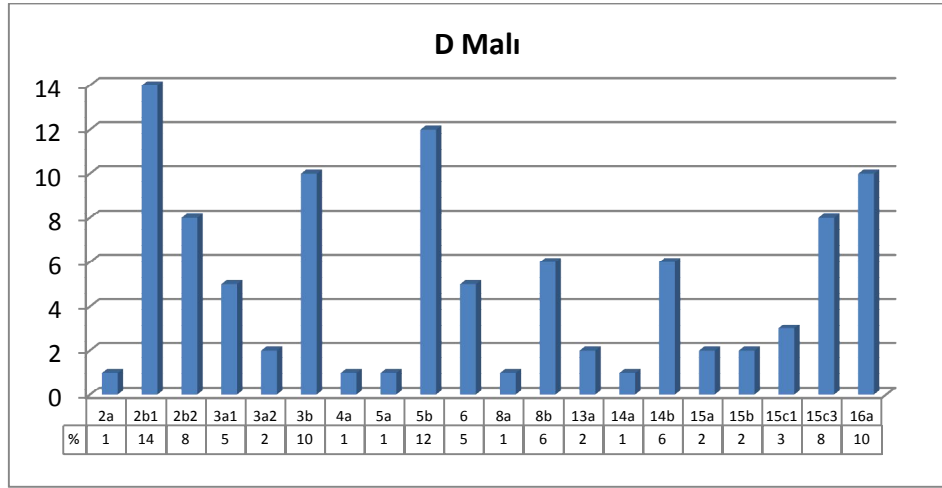
Şekil 19. C1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

C2 Malı: Hitit malı olan C2 Malı da C1 malı ile hemen hemen aynı formların -özellikle Geçiş Döneminin karakteristik formları olan 3b ve 3c formlarının- yapımında kullanılmıştır (Şekil 20).

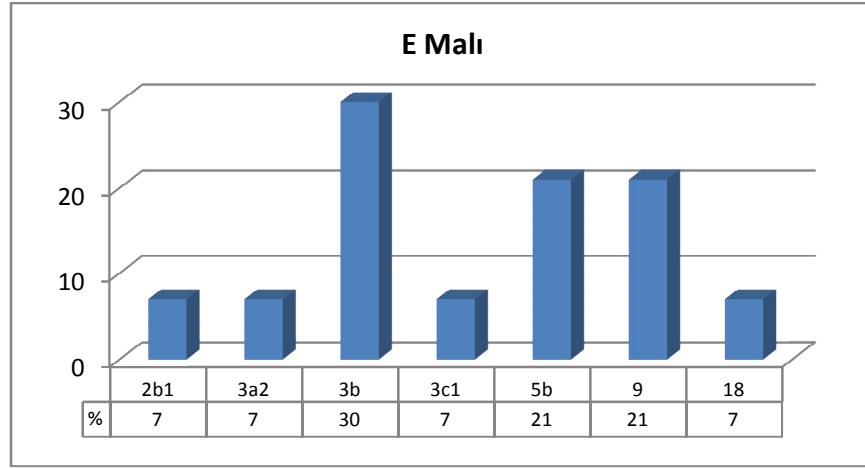
Şekil 20. C2 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

D Malı: Kase, maşrapa, *goblet*, testi ve çömlek gibi oldukça geniş bir form grubu ile temsil edilen Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) % 14 oranıyla en fazla basit profilli sıg kase (2b1) formunun şekillendirilmesinde kullanılmıştır. Bu mal grubunun Küllüoba’da ithal olduğu düşünülmektedir. Bu malın Geçiş Dönemi için karakteristik olan kalınlaştırılmış dudaklı kaselerle (3c Formu) temsil edilmemesi de (Şekil 21), bu varsayımı doğrular niteliktedir.

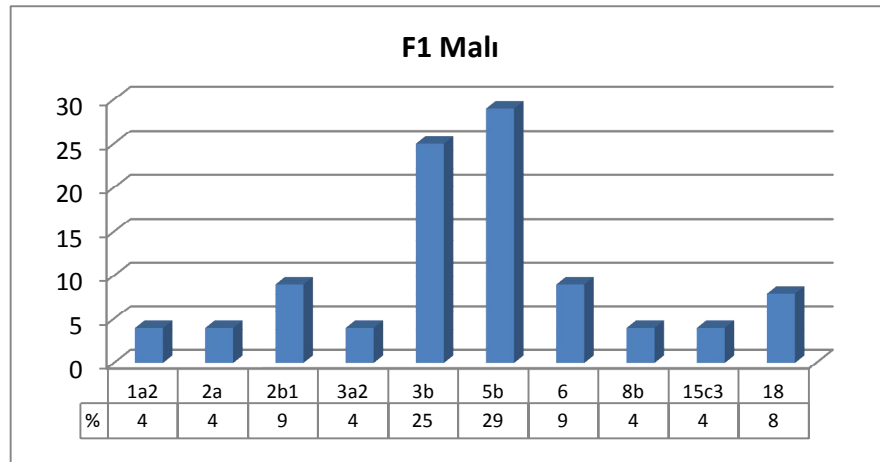
Şekil 21. D Malı’nın temsil edildiği formlar ve oranları.

E Malı: OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nde, az sayıda form grubu ile temsil edilen bir diğer mal grubu da Siyah Astarlı Açıklı maldır (E Malı). Bu mal % 30 ile en fazla 3b formu ile temsil edilmektedir. Bunu yine % 21 gibi yüksek oranda 5b kase formu ve çaydanlık formu takip etmektedir. Bunlara ek olarak 2b1, 3a2 ve 3c1 kase formları da bu mal ile temsil edilmektedir. Bir genelleme yaparsak; “S” profilli kaseler (form 5b) ve çaydanlık formu (form 9) bu mal için daha tipik görünmektedir (Şekil 22).

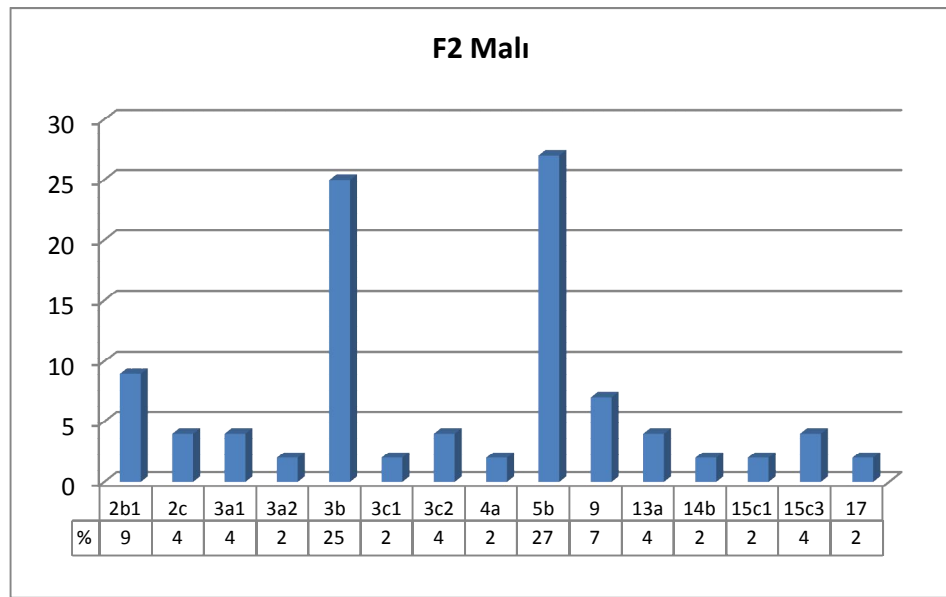
Şekil 22. E Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

F1 Malı: Gri malların ilk grubu olan Yerel Gri Mal daha çok 5b ve 3b gibi kase formları ile temsil edilmektedir. Bu mal da bir önceki İTÇ III döneminden devam eden bir mal grubu olduğu için, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde çok fazla form grubu ile temsil edilmediği anlaşılmaktadır (Şekil 23).

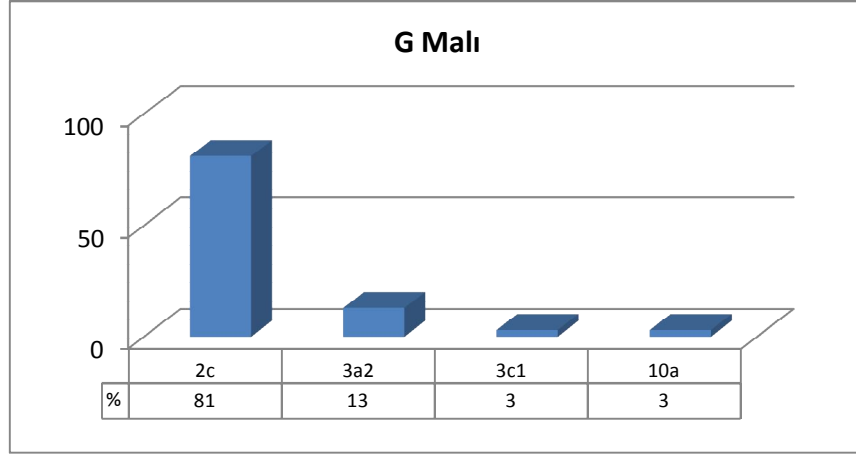
Şekil 23. F1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

F2 Malı: Gri malların ikinci grubunu oluşturan ve Küllüoba’da ithal olan İnegöl Gri Malı, daha çok kase formları ile temsil edilir. Tıpkı F1 malında olduğu gibi bu mal özellikle 3b ve 5b kase formları ile yüksek bir oranda (% 52) temsil edilir. Bu iki form dışında, Geçiş Dönemi formlarından olan Kalınlaştırılmış Dudaklı (*Bead- Rim*) Kaseler (3c) ile çaydanlık formları ve daha az sayıda da bazı çömlek ve kaideler de bu mal ile (Şekil 24) üretilmiştir.

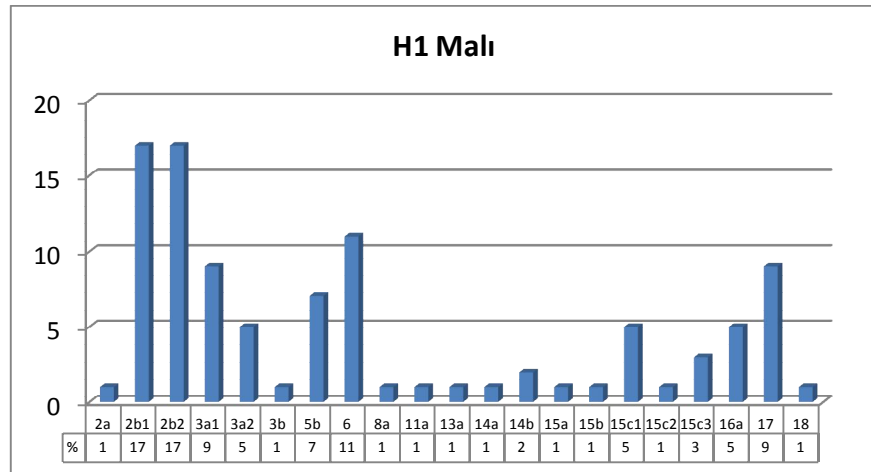
Şekil 24. F2 Malı’nın temsil edildiği formlar ve oranları.

G Malı: Bu mal grubu çok az sayıda formun üretilmesinde kullanılmıştır. Öncü Geçiş Dönemi’nde sadece birkaç *depaş* örneğiyle temsil edilen bu mal, II B ve II A evrelerinde ise % 81 gibi oldukça yüksek bir oranda dibi iple kesilmiş kase formlarında (2c) görülmektedir (Şekil 25).

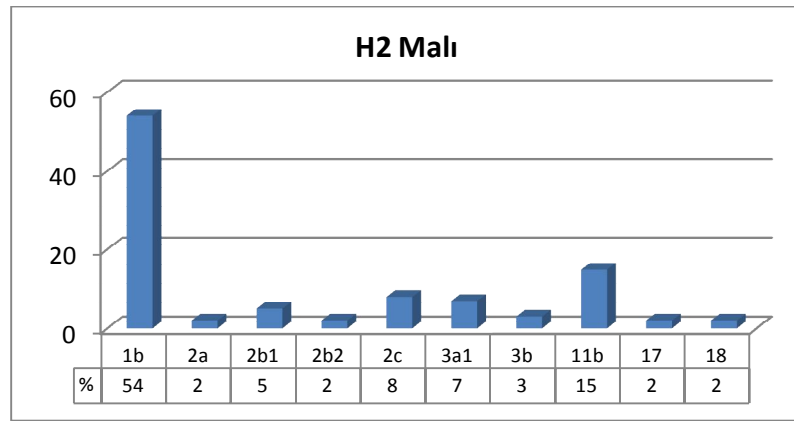
Şekil 25. G Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

H1 Malı: El Yapımı Yalın Mal olan H1 Malı en fazla formun şekillendirildiği mal gruplarının başında gelmektedir. Özellikle basit profilili kaseler (2b1 ve 2b2 formları) ile oldukça yüksek oranda temsil edilen bu mal, kase üretiminde % 57 oranında kullanılmıştır. Ayrıca bu mal; ilmik kulplu maşrapa, birçok testi, çömlek ve minyatür kap gibi çok geniş bir form repertuarı ile de temsil edilmektedir (Şekil 26).

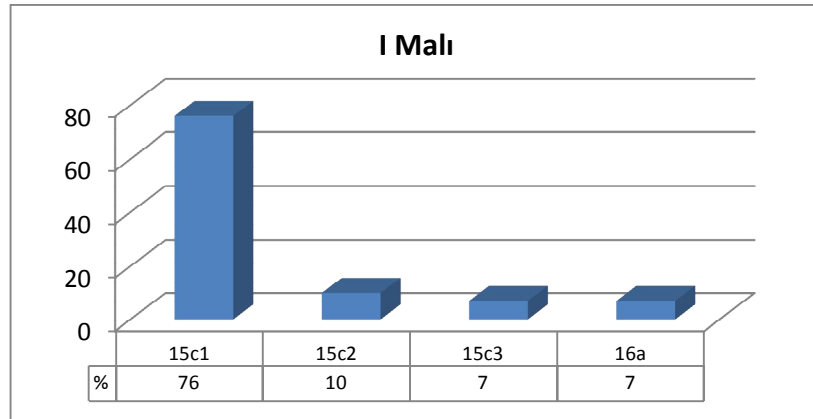
Şekil 26. H1 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

H2 Malı: Çark Yapımı Yalın Mal olan H2 malı ile -birkaç kase formu yanında- özellikle A2 tabakları (1b) ve dibi iple kesilmiş kadeh (11b) formları üretilmiştir. Bu iki form birlikte % 69 gibi oldukça yüksek bir oranla; dibi iple kesilmiş kase ve minyatür kap formları ise çok daha az oranlarda temsil edilir (Şekil 27).

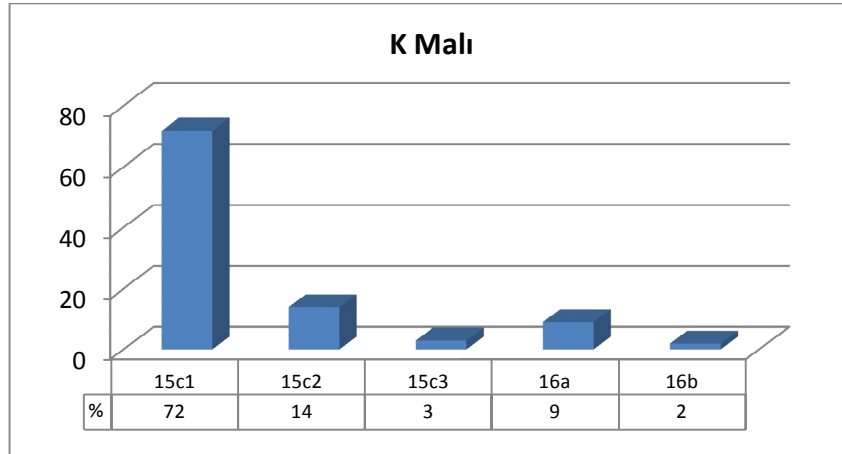
Şekil 27. H2 Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

I Malı: Mutfak kapları olarak adlandırılan I Malı -grafikte de görüldüğü gibi- sadece çömlek ve büyük depolama kapları ile temsil edilir (Şekil 28).

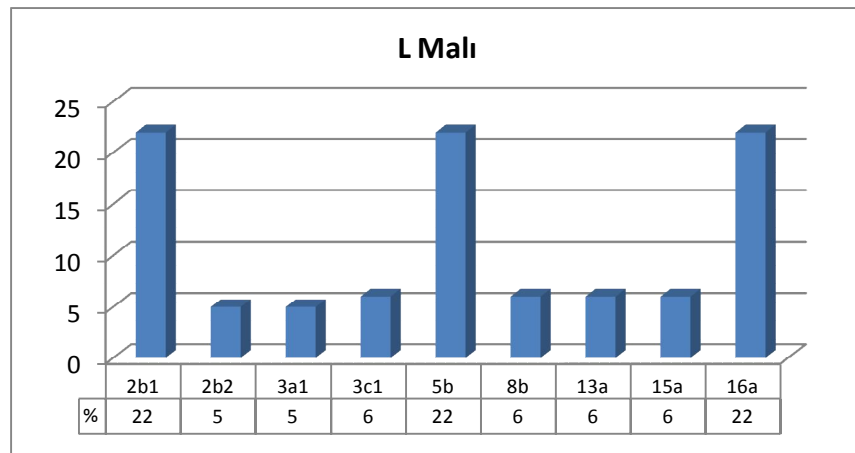
Şekil 28. I Malı'nın temsil edildiği formlar ve oranları.

K Malı: Tıpkı I Malı’nda olduğu gibi bu mal grubu da sadece çömlekler ve büyük küpler ile temsil edilir. Elimizdeki tek örnek olan bir kapak parçası da bu maldan üretilmiştir (Şekil 29).

Şekil 29. K Malı’nın temsil edildiği formlar ve oranları.

L Malı: Küllüoba OTÇ’ye Geçiş Dönemi içinde en az oranda temsil edilen bu mal grubu çok fazla formun üretilmesinde kullanılmamıştır ve daha çok kase formları ile temsil edilmekle beraber, en fazla 2b1 kase formu (% 22) ve 16a çömlek formunun yapımında kullanılmıştır (Şekil 30).

Şekil 30. L Malı’nın temsil edildiği formlar ve oranları.

Yukarda tek tek tanıtılmış olan çanak çömlek formlarının genel bir değerlendirmesini yapacak olursak; Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde gerek form grupları ve gerekse mal grupları arasında bir süreklilik ve bütünlük olduğu anlaşılmaktadır. Öncü Geçiş Dönemi ve Geçiş Dönemi olarak iki alt dönem altında incelen çanak çömlekte form ve mal ilişkisi yönünden benzerlikler ve farklılıklar görülmektedir. Öncü Geçiş Dönemi'nde özellikle Erken İTÇ III döneminden devam eden Geleneksel Kırmızı Astarlı Mal (A Malı), Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı), Yerel Gri Mal (F1 Malı), El ve Çark Yapımı Yalın Mallar (H1-H2 Malı) gibi mal gruplarının bu dönemde de devam ettiği ve bu mallarla şekillendirilen tabak, "S" profilli kase, basit profilli kase, *depas*, dibi iple kesilmiş kadeh gibi formların da yine Erken İTÇ III gelenekli formlar olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşılık Önceki dönemlerde görülmeyen Şişkin Dudaklı Kase (3b) formu ve Öncü Hitit Malı da ilk defa Öncü Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkmaktadır.

İTÇ III gelenekli gerek mal gruplarının gerekse form gruplarının Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C evresinde çok azalarak ortadan kalktığı, bunların yerine Öncü Hitit Mal'ının (C1 Malı) oranının arttığı ve yine Hitit Mal'ının (C2 Malı) ilk defa bu evrede ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bunların yanı sıra, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler, çaydanlıklar, OTÇ'ye özgü gaga ağızlı testi (*schnabelkanne*) gibi formlar ilk bu evrede saptanmıştır. II B evresinde dibi iple kesilmiş kaseler (2c), II A evresinde ise yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (3c2) ve bunların omurgalı olanları (4b) ile huniler (12) ortaya çıkmıştır. Öncü Geçiş Dönemi'nde el yapımı çanak çömlek oranı çark yapımı örneklerle göre daha fazla iken bu oran giderek değişmiş ve Geçiş Dönemi'nin son evresinde çark yapımı çanak çömlek oranı artmıştır.

Sonuç olarak, diğer bölgelerdeki yerleşmelerin de gösterdiği gibi Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde de bu döneme özgü yeni çanak çömlek özelliklerinin bir kırılma noktası oluşturacak şekilde birden bire değil, bu süreçte farklı zamanlarda ortaya çıktıkları anlaşılmaktadır. Bu da Orta Anadolu'da Geçiş Dönemi'nin yöresel kronolojilerinin birbirleri ile karşılaştırılmasını kolaylaştırmaktadır.

2.2.3 Çanak Çömleğinin Muhtelif Kısımlarına Ait Parçalar

2.2.3.1 Kapaklar

Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait sadece bir kapak parçası ele geçirilmiştir (Lev.41/122, Lev.109a). Hafif kubbeli olan bu kapağın kenarı, tıpkı erken İTÇ III'teki örnekler gibi parmak baskılıdır ve dış yüzeyi de geniş yiv bezemelidir. II D evresinden gelen bu kapak el yapımı olup astarsız ve açkısızdır.

2.2.3.2 Dipler, Kaideler ve Ayaklar

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğine ait dipler, kulplar ve ayaklar aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır. Kulpların çoğu zaman parçalar halinde bulunması veya ağız kenarlarının korunmadığı kap parçaları üzerinde ele geçirilmesi; dip ve ayakların da aynı şekilde parçalar halinde bulunması veya sadece kabın dip kısmının korunması sebebiyle, bunların hangi kap formlarına ait olduklarının saptanması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple, bu kapsamda yapılan istatistiki değerlendirmeler, formlardaki kadar güvenilir değildir.

2.2.3.2.1 Dipler

OTÇ'ye Geçiş Dönemi dip örnekleri çok fazla çeşitlilik göstermemektedir. Yuvarlak, düz, omfoluslu ve halka şeklinde olmak üzere dört farklı dip tipi vardır.

Burada incelenen dip parçaları OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği içinde bu döneme ait olan ağız kenarı, kulp ya da gövde parçalarına göre oldukça az orandadır. Bu da kapların önemli oranda yuvarlak dipli olduğunun bir kanıtı olmalıdır. Çünkü yuvarlak dip parçalarını her zaman diğer gövde parçalarından ayırt etmek mümkün olmamaktadır.

2.2.3.2.1.1 Yuvarlak Dipler

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne ait dipler gerek ele geçen sağlam örneklerle göre ve gerekse kapların formları ve gövde biçimlerine göre değerlendirildiğinde çoğunluğunun yuvarlak dip formunda olduğu düşünülmektedir. Yuvarlak diplerin en çok görüldüğü kap tipi kaselerdir (Lev.28/19; Lev.29/29-30, Lev.34/76,81; Lev.46/161; Lev.50/201; Lev.51/214; Lev.55/250; Lev.62/289,291; Lev.66/332,335; Lev.67/345; Lev.68/364; Lev.75/396-398, 401, Lev.95/534). Çömlekler ve küpcükler de önemli oranda yuvarlak diplidir.

2.2.3.2.1.2 Düz Dipler

OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği içinde düz dipler üç farklı tip içermektedir.

Tip 1: Bu tip normal düz dipleri içerir ve daha yoğun olarak kadeh, maşrapa, çaydanlık ve küçük boyutlu çömlek gibi kaplarda görülür (Lev.35/85, Lev.41/117, Lev.42/125,127, Lev.51/212, Lev.53/235, Lev.70/372,374, Lev.72/381, Lev.75/399-400, Lev.82/466,468, Lev.85/495, Lev.87/502, Lev.89/507, Lev.93/519, Lev.96/538,541).

Tip 2: Bu tip, düz dibin kalınlaştırılmış şeklidir. Sayıca fazla olmayan ve en fazla II C evresinde ele geçirilen bu tür dipler daha çok çömlek ve büyük depolama kaplarında görülür (Lev. 42/123, Lev.88/503). Evresi saptanamayan bir *gobletin* de dip kısmı kalınlaştırılmış düz dip olarak bitirilmiştir (Lev.96/540).

Tip 3: Bu grup dipleri iple kesilmiş düz dipleri içerir (Lev.35/84, 87-90, Lev.54/243-244, Lev.63/297, 303-304, Lev.77/422-424, Lev.95/257). Kapların çarkta yapıldıktan sonra, dip kısımlarının ip ile kesilerek kil topağından ayrıldığı durumlarda, dip kısımda oluşan bu izler, bazı *depa*slarda (10a), yalın mal ile temsil edilen küçük kadehlerde (11b) ve içe doğru kıvrılan ağızlı kaselerde (2c Formu) saptanmıştır.

2.2.3.2.1.3 Omfolos Dipler

Kabın dip kısmını içeri doğru parmakla bastırmak suretiyle oluşturulmuş olan çukur (içbükey) dipleri içeren bu tip, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde çok fazla yaygın değildir ve daha ziyade ilmik kulplu maşrapa formu için tipiktir (Lev.96/537,539, Lev.139a). Bir örnek de çömlek formu üzerinde görülmektedir(Lev.42/124).

2.2.3.2.1.4 Halka Dipler

Kabın dik durabilmesi için dip kısmına halka şeklinde kil ilavesi ile oluşturulan bu tür dipler de OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde çok fazla yaygın olamayıp sadece birkaç örnek ile temsil edilmektedir. Bunlardan fazla belirgin olmayan iki tanesi Lev.42/126 ve Lev.61/277'de görülmektedir.

2.2.3.2.2 Kaideler

Parçalar halinde ele geçirildikleri için, kaidelerin tüm formları hakkında kesin bir kanıya varmak zordur. Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde kaideler önemli bir yer tutmaktadır (Lev.42/128-133, Lev.109b, Lev.141). Bunların bazıları Lev.97/547'deki gibi kap altlığı da olabilir. Bu örnek ortada, üzerinde yatay bir boğum ve üçgen pencerelerin yer aldığı, içi boş silindirik bir kısım içerir. Her iki uçta kenarlar dışa doğru açılır. Bu örneğin dışında ele geçen diğerlerinin tamamı küçük parçalar halindedir. Yaklaşık 12-16 cm çaplarında olan kaideler, % 32 oranında çarkta şekillendirilmiştir.

Kaidelere ait parçalar Öncü Geçiş Dönemi'nde daha fazla ele geçirilmiştir. Bunlar daha çok Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve daha az oranda da Öncü Hitit Malı (C1 Malı) ile temsil edilmektedir. Bunun yanı sıra birkaç örnek Yerel Gri Mal'dan (F1 Malı) ve bir örnek de Siyah Astarlı Açkılı Mal'dan (E Malı) ele geçirilmiştir. Özellikle A malı ile temsil edilen örneklerin dış yüzeylerinde dikine olarak yapılmış oldukça belirgin açık izleri yer alır.

2.2.3.2.3 Üçayaklar

Ucu sivri ya da hafif yuvarlak şekilde sonlanan bu üçayaklar daha çok oval, dörtgen ya da yuvarlak kesitlidir. Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ele geçenler parçalar halinde ve oldukça az sayıda olup bunlar kaba ve ince nitelikli olmak üzere iki farklı mal grubu içerirler.

Tip 1: Kaba grubu oluşturan üçayak parçaları (Lev.43/134-138, Lev.61/178) Küllüoba'da ilk olarak İTÇ II'nin sonunda⁴⁹ ortaya çıkmış olan üçayaklı mutfak kaplarına ait olmalıdır. Üç ayaklı mutfak kapları OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde sağlam olarak ele geçmemiştir; dolayısıyla mutfak kaplarından hangi form tiplerinin üçayaklı olduğunu saptamak mümkün değildir. Esas olarak Öncü Geçiş Dönemi'nde varlığını sürdüren bu tip kapların, Geçiş Dönemi'nde II C evresinden sonra ortadan kalktığı anlaşılmaktadır. Ele geçen örnekler daha çok El Yapımı Yalın Mal (H1 Malı) ve Mutfak Kapları (I Malı) ile temsil edilmektedir.

Tip 2: Tek bir örnek ile temsil edilen ince nitelikli ve açıkılı olan bir üçayak örneği II C evresinde ele geçmiştir. Oldukça zarif bir şekilde yapılmış olan bu ayağın uç kısmı volüt şeklinde bitirilmiştir. İnegöl Gri Malı (F2 Malı) özellikleri gösteren bu ayak (Lev.61/279, Lev.118a) çok iyi açıkılıdır.

⁴⁹ Türkteki 2012, s.52, Res.3

2.2.3.3 Kulplar ve Tutamaklar

Geçiş Dönemi'nin karakteristik özelliklerini yansıtan Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi kulp ve tutamaklarının özellikleri ve bunların evrelere göre gelişimi ve dağılımı aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

2.2.3.3.1 Kulplar

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ilmi kulp, dikey kulp, dikey kulp-tutamak ve yatay kulp olmak üzere dört farklı kulp tipi mevcuttur. İlmik kulplar daha çok maşrapa ya da küçük kaselerde; dikey kulplar ise kase, maşrapa, *goblet*, çaydanlık ve testilerde görülmektedir. Dikey kulp-tutamaklar fincan, kadeh, sivri gaga ağızlı testi (*Schnabelkanne*) ve küplerin gövdelerinde ve yatay kulplar ise daha çok büyük çömlek ve küplerde uygulanmıştır. Kulplar; yuvarlak, dörtgen, oval, üçgen ve böbrek biçiminde olmak üzere, beş farklı kesit içerir.

1. Yuvarlak kesit: Kulplarda en fazla temsil edilen yuvarlak kesit, hemen hemen her evrede görülmekle birlikte, Öncü Geçiş Dönemi evrelerinde (II E ve II D) yaklaşık % 50 oranında temsil edilirken Geçiş Dönemi sonlarına doğru azalır.

2. Dörtgen kesit: Dörtgen kesitli kulplar en az oranda temsil edilir ve her evrede görülür.

3. Oval kesit: Oval kesitli kulplar da her evrede görülürken, yuvarlak kesitli kulplardan sonra oranı en fazla olan ikinci tiptir.

4. Üçgen kesit: II E evresinde hiç görülmeyen üçgen kesit, OTÇ' ye Geçiş Dönemi için oldukça önemli ve belirleyici bir özelliktir; II D ve II C evrelerinde çok az örnekle temsil edilir; Geçiş Dönemi sonlarına doğru ise oranı giderek artar.

5. Böbrek şeklinde kesit: Bu kesit ise hemen hemen her evrede görülmekle birlikte Geçiş Dönemi evrelerinde daha yüksek bir oranda temsil edilmektedir.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde kulp türlerinin ve kulp kesitlerinin evrelere göre dağılımını değerlendirdiğimizde; Öncü Geçiş Dönemi II E ve II D evrelerinde daha çok yuvarlak ve oval kesitlerin (Lev.43/139-143) maşrapalar üzerindeki ilmi kulp için karakteristik olduğu anlaşılmaktadır (Lev.34/79-81). Bunun yanı sıra özellikle Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) ile temsil edilen ve büyük olasılıkla *depas* gibi kap formlarına ait olması gereken kulp örnekleri (Lev.35/84, Lev.43/139-140) de çok sayıda ele geçmiştir. Bu evrelerde kaseler üzerinde dikey kulp sadece birkaç örnek ile temsil edilir (Lev.32/62); diğer dikey tutamaklar testi formlarına aittir (Lev.35/91). Bunların dışında dikey kulp-tutmaklar ise bazı fincan (Lev.34/82) ve kadeh (Lev.35/85) formları üzerinde görülmektedir.

Geçiş Dönemi II C evresinde önceki dönemlerden devam eden, ancak sayıca azalmış olan oval kesitli ilmi kulp (Lev.52/226-227) varlığını sürdürmektedir. Bu evrede yuvarlak (Lev.61/281), dörtgen (Lev.61/282) ve böbrek biçimli (Lev.61/283) kulp kesitlerinin yanı sıra, üçgen kesitli (Lev.61/280) kulpların da ortaya çıktığı görülmektedir. Dikey kulplar özellikle şişkin dudaklı kaseler (form 3b) ve "S" profilli geçiş dönemi kaseleri (form 5b) üzerinde görülmektedir. Dikey kulplu kaseler de daha çok yuvarlak (Lev.50/199-201) ve üçgen (Lev.50/202, Lev.51/214) kesitli kulplar içerir. II C evresinde kase formları dışında çaydanlık (Lev.53/234-236) ve testi (Lev.54/245) gibi formlarda da dikey kulplar uygulanmıştır. Dikey kulp-tutmaklar ise bir fincan (Lev.53/229) ile temsil edilmektedir.

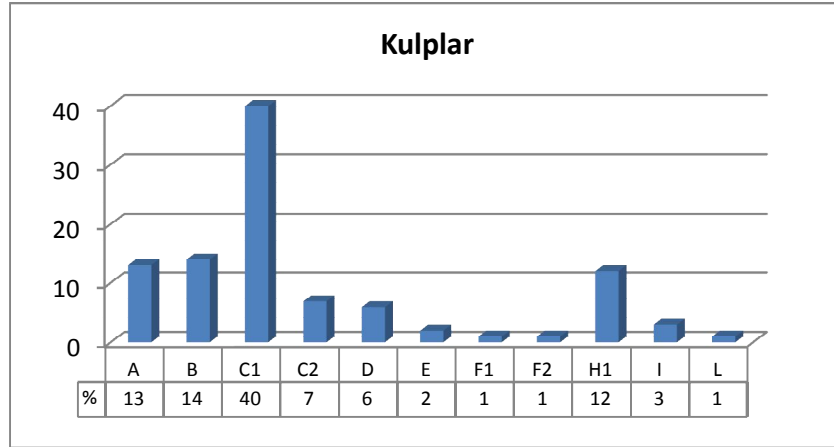
II B evresinde ilmi kulp azalmaktadır. II C evresinde olduğu gibi aynı formlar üzerinde dikey kulplar (Lev.66/330, 335, 337-342, Lev.75/403-404) söz konusu olmakla birlikte bu evrede ilk defa kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler üzerinde dikey kulplar (Lev.67/345) ortaya çıkmaktadır; ancak bu kulplar kaseye göre daha küçük yapılmıştır. Bunların dışında "S" profilli Geçiş Dönemi kaselerinde (Lev.68/364), *goblet*lerde (Lev.69/366), testilerde (Lev.69/369), ve gaga ağızlı testilerde de (Lev.70/370-371) dikey kulplar görülür. Dikey kulp-tutmak ise bir çömlekte (Lev.73/385) ele geçmiştir. II B Evresi'nde üçgen kesitli kulp örneklerinde sayıca artış görülmektedir. Bu evrede ayrıca -birkaç örnek ile temsil edilmesine

rağmen- Hitit Malı (C2) ile temsil edilen ve dikdörtgen ya da hafif böbrek biçimli kesit formuna sahip yassı kulp örnekleri de (Lev.75/402, Lev.16b) ele geçmiştir.

II A evresinde ise kulp çeşitleri ve kesitleri II B evresi ile hemen hemen aynıdır. İlmik kulplar maşrapalarla birlikte azalarak devam etmektedir (Lev.84/484). Dikey kulplar, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerde (Lev.79/442), “S” profilli Geçiş Dönemi kaselerinde (Lev.83/483), *goblet*lerde (Lev.84/486), testi ve sivri gaga ağızlı testilerde (*Schnabelkanne*) (Lev.86/500-501, Lev.88/503) görülür. Dikey kulp-tutamaklar ise en fazla II A evresinde görülmekle birlikte; fincanlarda (Lev.84/485), kadehlerde (Lev.85/495), hunilerde (Lev.85/496) ve sivri gaga ağızlı testilerde gövde üzerinde (Lev.87/502) ele geçmiştir. Bu evrede üçgen kesitli kulplarda (Lev.94/524-525) sayıca önemli bir artış gözlenir.

Evresi saptanamayan bazı çanak çömlek üzerinde de ilmik kulplar, dikey kulplar ve dikey kulp- tutamaklar yer almaktadır. Bunlardan ilmik kulplar yine maşrapa formu üzerinde görülmektedir (Lev.96/537-539). Dikey kulplar ise şişkin dudaklı kaselerde (Lev.95/529-530), “S” profilli Geçiş Dönemi kaselerinde (Lev.95/532,536), *goblet*lerde (Lev.96/540) ve gaga ağızlı testilerde (Lev.97/547-548), dikey kulp-tutamak ise konik bir *depos* (Lev.97/545) ile temsil edilmektedir. Yine evresi saptanamayan içe doğru kıvrılan basit ağız kenarlı bir kase (form 3a1), üzerinde dikey kulbun bulunduğu tek örnektir (Lev.95/528).

Diğer kulplara göre oranı oldukça düşük olan yatay kulplar ise (Lev.58/265, Lev.61/284, Lev.73/385, Lev.75/405, Lev.93/519, Lev.94/520) genellikle büyük çömlekler ve küpler üzerinde görülür. Daha çok yuvarlak, oval ve üçgen kesitli olan bu kulplar, genellikle kabın omuz kısmına karşılıklı gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Küllüoba OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nde kaselerde yatay kulplara rastlanmamıştır. OTÇ’ye Geçiş Dönemi tüm evrelerinden ele geçen kulplar üzerinde yapılan incelemelere göre kulplar % 40 oranında en fazla Öncü Hitit Malı (C1 Malı) ile temsil edilmektedir. Kulpların mal gruplarına göre dağılım oranları Şekil 31’de verilmiştir.

Şekil 31. Kulpların mal gruplarına göre dağılım oranları.

Genel olarak Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi kulplarını değerlendirecek olursak, Öncü Geçiş Dönemi'nde önceki dönemlerden devam eden ilmi kulplar yanında, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Döneminin en karakteristik özelliklerinden biri olan dikey kulpların yavaş yavaş kaselerde ortaya çıkmaya başladığını görüyoruz. Geçiş Dönemi'nde bu kulplar, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler üzerinde de görülür. Yatay kulplar da karakteristik olup bunlar daha çok büyük çömleklerde söz konusudur.

Kulp kesitlerine bakıldığında; yuvarlak, dörtgen, oval, böbrek biçimli kesitlerle birlikte ilk defa II C evresinde görülmeye başlayan ve Geçiş Dönemi içinde giderek artan üçgen kesitli kulplar çanak çömleğin kronolojik gelişimi açısından önemlidir.

Öncü Geçiş Dönemi'nde kulplar daha çok Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) ile temsil edilirken, Geçiş Dönemi'nde bu mallar yerlerini büyük oranda Öncü Hitit ve Hitit Mallarına (C1 ve C2) bırakır (Lev.126b).

2.2.3.3.2 Tutamaklar

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğine ait tutamaklar, oldukça sınırlı sayıdaki kap formu üzerinde görülür ve çok fazla çeşitlilik göstermez. Tutamaklar genellikle çömleklerde ve bu çömleklerden de küresel gövdeli olanlar (form 15c) üzerinde görülür.

En yaygın ve tipik olan tutamak, atnalı şeklinde olandır (Lev.36/94, Lev.37/100, Lev.38/101-103, Lev.55/250-251, Lev.57/259, Lev.71/375-377, Lev.72/381-382, Lev.90/508, Lev.91/513). Bunlar çoğu zaman kabın hemen ağız kenarı altına karşılıklı olarak yerleştirilmiştir. Daha çok 15c1 ve 15c2 gibi çömlek formları üzerinde görülen bu tip tutamaklar -daha çok kabın ölçüsünden kaynaklanan nedenle- çeşitli büyüklüklerde yapılmıştır. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde görülen atnalı tutamaklar, genellikle düz ve bezemesiz olmakla birlikte parmak baskı bezemeli örnekler (Lev.38/104) de mevcuttur.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi II A evresinde ele geçen bir kase (Lev.82/466) ve bir çömlek (Lev.89/507) üzerinde farklı tipte tutamaklar söz konusudur. Bunlardan ilkinde ağız kenarı altına, karşılıklı olarak yerleştirilmiş, iki üçgen *aplikasyon* yer alır. İkinci örnek tutamak ise boyunlu bir çömleğin omuzu üzerine karşılıklı olarak yerleştirilmiş, memecik şeklindeki dört çıkıntıdan oluşur. Bir diğer tutamak ise II C Evresi'nden ele geçen tek örnek ile temsil edilmektedir. Ters “V” şeklinde kabartma olarak yapılmış bu tutamak bir çömleğin (Lev.70/374) gövdesi üzerinde yer almaktadır.

Sonuç olarak; Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği üzerinde görülen tutamaklar çok fazla çeşitlilik göstermez; bunlar büyük oranda sadece küresel gövdeli çömlekler üzerindeki atnalı tutamaklarla sınırlıdır.

2.2.4 Bezeme

İnsanoğlu tarih boyunca ihtiyaç duyduğu araç gereçleri şekillendirirken sadece işlevselliği ön planda tutmamış, ayrıca onların göze hoş gelecek şekilde estetik bir görünüm kazanmaları için de çaba sarf etmiştir. Kültürel bölgelere veya dönemlere göre farklılıklar gösterebilen bu estetik anlayış, geçmiş kültürleri tanımlama, birbirleri ile karşılaştırma ve tarihlendirmede önemli rol oynar. İşte, insanoğlunun çanak çömlek üzerine bezeme yapmasının gerisinde de ona daha hoş ve estetik bir görünüm kazandırmak arzusu yatmaktadır. Sadece bezeme çeşitleri değil, aynı zamanda motifler de yöresel çanak çömlek grupları arasında sağlıklı karşılaştırmalar yapmamıza imkan verir.

Orta Anadolu, OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği genelde fazla bezemeli bir çanak çömlek değildir; ancak bezeme, bu malzeme grubunu tanımlama ve tarihlendirmede önemli rol oynayan bazı karakteristik özellikler içerir. Küllüoba'da da durum bundan farklı değildir. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde görülen çizi, yiv, oluk, sokma ve baskı, kabartma, parmak baskı, parmak baskılı kabartma bant ve boya bezeme gibi bezeme türleri aşağıda tanıtılmıştır.

2.2.4.1 Çizi Bezeme

Çok ince uçlu bir nesne ile yapıldığı anlaşılan ince ve zarif çizgiler şeklindeki bu bezeme, kap üzerinde çoğunlukla güçlkle fark edilebilmektedir. İnce çizgiler şeklindeki bezeme, erken İTÇ başlarında ortaya çıkar; ancak bunlar henüz Geçiş Dönemi'ndekiler kadar ince değildir⁵⁰.

Çizi bezeme kapların daha çok gövdeleri üzerinde yer alır. Bu bezeme sık sık iki paralel çizgi ile oluşturulmuş -düz yada köşeli- dar bantlar şeklinde uygulanmıştır. Bantların içi sokma, baskı bezeme veya zik zak ya da ağ motifi

⁵⁰ Efe, T. - Ay Efe, D.Ş.M., 2011 "Eskişehir Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı'na Özgü Geriye Yatık Boyunlu Gaga Ağızlı Testileri", **Özsait Armağanı, Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler**, s. 177-186.

oluşturacak şekilde çizgi bezeme ile doldurulmuştur. Ayrıca iki-üç çizgiden oluşan dikey zikzaklar da söz konusudur.

Çizgi bezemenin uygulandığı çanak çömlek örnekleri daha çok çaydanlık (Lev.53/236, Lev.84/488-489, Lev.96/542-543, Lev.132b, Lev.139b) ve sivri gaga ağızlı testi (*schnabelkanne*) (Lev.70/370, Lev.89/504, Lev.122b) formlarıdır. Her iki formunda ilk olarak II C evresinde ortaya çıktığı göz önünde bulundurulduğunda, çizgi bezemenin de bu formlarla birlikte kullanılmaya başladığı anlaşılmaktadır. Ele geçen çizgi bezemeli bazı gövde parçaları da (Lev.61/286-287, Lev.75/406, 408, Lev.118b, Lev.126c) benzer formlardaki kaplara ait olmalıdır. Sadece Öncü Hitit ve Hitit Malı (C1 ve C2 Malı) ve Siyah Astarlı Açıklı Mal (E Malı) ile temsil edilen kaplar üzerine uygulandığı anlaşılan bu bezeme türü, II C evresinde sadece derin bir kase üzerinde saptanmıştır (Lev.50/205, Lev.112b). Burada kabın ağız kenarı altında, çizgi bezeme olarak yapılmış ve sık bir şekilde yan yana çentiklerden oluşan yatay bir bant yer alır. Ayrıca kabartma bıyık motifinden başlayan dikey çizgi bandın içi de yine çizgi olarak yapılmış ağ motifli ile doldurulmuştur. Bu bezeme türü, üstteki II B ve II A evrelerinde daha fazla temsil edilmektedir.

2.2.4.2 Yiv Bezeme

Yiv bezeme daha çok çarkın kullanıma başlamasıyla birlikte özellikle kapların çarkta dış yüzeylerinde oluşmakla birlikte, bir alet yardımı ile daha derin açılan oluk benzeri bezeme şeklidir. Daha önceki dönemlerden farklı olarak, yiv bezeme Külliüba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği üzerinde çok fazla uygulanmayan bir bezeme türüdür ve sadece birkaç örnek ile temsil edilmektedir. Bunlardan biri Öncü Geçiş Dönemi'ne tarihlenen bir *depas* parçasıdır ve dış yüzeyinde yatay yivler yer alır (Lev.35/84, Lev.108a). İkinci parça “S” profilli bir kase olup üzerinde ters “V” şeklinde, iç içe geçmiş çift yiv içerir (Lev.33/71, Lev.106b). Son örnek küçük bir parça olup üzerinde köşeli hatlar oluşturan çok sayıda yivler yer almaktadır (Lev.44/148). Bu parça, erken İTÇ III döneminin, gövdesinde yiv bezeme olarak tatbik edilmiş zikzak bantlar bulunan gaga ağızlı testi formuna ait olabilir.

II C, II B ve II A evrelerine ait dikey kulplu kaselerin kulplarının ön kısmı üzerinde diyagonal olarak tatbik edilmiş birkaç yiv yer alır (Lev.68/362, Lev.94/525). Bir örnekte, bu yivler birbirlerini kesecek şekilde düzenlenmiştir (Lev.50/199). Bunların dışında, II C evresinden ele geçen bir *goblet*in (Lev.53/230, Lev.114a) dış yüzeyi yatay yiv bezemelidir.

II B evresinde ele geçen bir kaide parçasında da yatay kabartma bant üzerinde kертik şeklinde diyagonal derin yivler yer alır. Bu yivler büyük olasılıkla kabın yüzeyinden kesme suretiyle kilin çıkarılmasıyla oluşturulmuş olmalıdır (Lev.75/407, Lev.126c). Erken İTÇ III'ten de çok iyi bildiğimiz, mutfak kaplarına ait iki üçayak parçası, dışa gelen yüzeylerinde, oluk şeklinde geniş ve derin yivler içerir (Lev.43/138, Lev.61/278). Yiv bezeme içeren çanak çömlek, daha çok Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (B Malı) ve Öncü Hitit ve Hitit Malları (C1 ve C2 Malı) ile temsil edilmektedir. *Goblet* ise Portakal Renginde Astarlı Mal'dandır.

2.2.4.3 Oluk Bezeme

Oluk Bezeme: Bu bezeme yatay sığ geniş oluk şeklinde uygulanmış bezeme türüdür. Erken İTÇ döneminde görülen oluk bezemenin devamı niteliğindedir. Bu bezeme OTÇ'ye Geçiş Dönemin'de çok az parça ile temsil edilmekte olup ele geçen toplam üç parçanın tamamı Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı (*Red Coated Ware*) Mal ile temsil edilmektedir. Bu üç parçadan bir tanesi tabak formunda (Lev.27/10, Lev.105a), diğer ikisi ise kase formunda (Lev.31/48-49) şekillendirilmiştir (Lev.106b).

Oluk bezeme Beycesultan İTÇ I ve Kusura'dan bilinmektedir⁵¹. French'in yüzey araştırmalarına göre Akşehir ve Isparta'da da bu bezeme saptanmıştır⁵². Bu

⁵¹Lloyd-Mellaart 1962, s.117; Lamb,W., 1937, *Excavations at Kusura near Afyon Karahisar*, John Johnson for the Society Antiquaries of London, Oxford. s.16.

⁵² French, D.H., 1969b, *Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C., Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cambridge, s.39 vd.

bezeme geleneği devam ederek zamanla Eskişehir ovasına ve oradan da daha doğuda Polatlı'ya kadar yayılmış olmalıdır⁵³.

2.2.4.4 Sokma ve Baskı Bezeme

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği için oldukça karakteristik bezemelerden bir grubunu sokma ve baskı bezeme oluşturur. Bu iki bezeme şekli zaman zaman aynı kabın üzerinde birlikte uygulanmış olmaları ve çoğu zaman da benzeri motifleri oluşturmalarından dolayı burada bir arada ele alınmıştır.

Sokma Bezeme: Kap yaş iken kabın yüzeyine ucu sivri bir alet ile yapılan ve daha çok su damlası şeklinde bir görünüme sahip olan sokma bezeme, Öncü Geçiş Döneminde çok az sayıda ele geçirilmiştir; bir sonraki Geçiş Dönemi'nde ise daha sevilen bir bezeme haline gelmiştir. Öncü Geçiş Döneminde sadece şişkin dudaklı kaselerde (form 3b) görülen sokma bezeme (Lev. 32/60-61), dış yüzeyde kabın ağız kenarının hemen altında, yatay bir hat oluşturacak şekilde uygulanmıştır. Bu bezeme türü Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C'de ve daha çok 3b formu üzerinde, yine ağız kenarı altında yatay bir hat şeklinde görülür (Lev.50/203-204).

Sokma bezeme II B evresinde de yine şişkin dudaklı kaselerde (form 3b) uygulanmıştır (Lev.66/334, 336). Bu evrede ilk kez çizilerle sınırlandırılmış düz veya köşeli bantların içinde de sokma bezeme uygulamasına rastlanmıştır. Lev.70/370'deki sivri gaga ağızlı testi parçası (*schnabelkenne*) buna güzel bir örnek teşkil eder (Lev.122b). Yine bu evrede ele geçen ve olasılıkla sivri gaga ağızlı bir testiye ait olması gereken bir gövde parçası üzerinde, benzeri sokma bezeme, kabartma memecik bezeme ile bir arada uygulanmıştır (Lev.75/406, Lev.126c).

II A evresinde ise sokma bezemenin -sivri gaga ağızlı testiler dışında- ilk defa çaydanlık formları üzerinde de uygulandığı görülmektedir. Ele geçen bir çaydanlık parçası üzerinde, ağız kenarının hemen altında –yukarıda sözü edilen kaselerde olduğu gibi- yatay yönde sokma bezeme yer alır. Kabın gövdesi üzerinde ise ters “V” veya zikzak oluşturacak şekilde, çizilerle sınırlandırılmış bandın içi de sokma

⁵³ Efe 1988, s.107.

bezemelidir (Lev.84/489, Lev133b). Çizi ve sokma bezeme aynı şekilde kombineli olarak yine bu evrede ele geçirilmiş olan sivri gaga ağızlı bir testinin (*schnabelkanne*) üzerinde de görülür (Lev.89/504).

Bu örneklerin dışında, evresi saptanamayan bazı çanak çömlek üzerinde de sokma bezeme vardır. Bu örneklerden iki kase üzerinde, yatay yönde yapılmış sokma bezemeli yatay bir hat yer alır (Lev.95/531, 533). Ancak bu iki örnek üzerinde, bezeme önekilere oranla daha ince ve zarif olarak uygulanmıştır. Gayet iyi işçilik gösteren, dış yüzeyi parlak siyah astarlı ve açıkılı olan ve muhtemelen çaydanlık formuna ait iki parça üzerinde çizi ve sokma bezeme kombineli olarak uygulanmıştır (Lev.96/542-543, Lev.139b). 542 no.lu parça üzerinde, ters “V” şeklindeki sokma bezemeli bantların arasında ayrıca üç zikzak çizgiden oluşan diyagonal bantlar yer alır.

Baskı Bezeme: Bu yöntemde, henüz kap ıslak iken, yüzeyine, küt ve dikdörtgen kesitli uçlara sahip olan bir nesne ile bir hat şeklinde baskı bezeme yapılmıştır. Bu nesne tarak şeklinde olabilir. Bu yöntemle oluşturulan baskılar sokma bezemedekinden daha geniş ve sıgıdır. Bu bezeme, sokma bezemeye oranla daha az sayıda temsil edilmektedir. Bu tür baskı bezeme de esas itibarıyla sokma bezemedeki motifleri oluşturur. Öncü Geçiş Dönemi’nde saptanamayan bu tür baskı bezemeli örneklerden biri, II C evresine tarihlenen bir gövde parçası üzerinde görülmektedir (Lev.61/287, Lev.118b). Bu örnekte baskı bezeme, yatay yönde oldukça ince ve zarif bir şekilde uygulanmış yatay çizi bantın içinde yer alır.

II A evresine ait bir çaydanlık parçası üzerinde ise ağız kenarının hemen altında yatay olarak uygulanmış baskı bezemeli bir hat vardır. Ayrıca, bu hattın başlayarak kap gövdesini ortasına kadar inen, eşit aralıklarla yerleştirilmiş, ince çizi bantların içi, baskı bezeme ile doldurulmuştur (lev.84/488, Lev.132b).

Genel olarak bu bezeme çeşitlerine bakıldığında; Öncü Geçiş Dönemi’nde sokma bezeme uygulaması vardır ve sadece şişkin dudaklı kase (form 3b) formlarında uygulanmıştır. II C evresinde de yine aynı kase formu (form 3b) üzerinde sokma bezeme görülür. II B evresinde ise sokma bezeme yine aynı

formdaki kaseler (form 3b) yanında, bu sefer ilk kez sivri gaga ağızlı testiler (*schnabelkanne*) üzerinde de yer alır. II A evresinde bu formlara ilaveten, çaydanlık formunda da sokma bezemenin uygulandığı anlaşılmaktadır. Baskı bezeme ise ilk kez II C evresinde görülür ve II A evresinde de bir çaydanlık parçası üzerinde saptanmıştır.

Küllüoba'da bezemenin daha çok Öncü Hitit ve Hitit Malları (C1 ve C2 Malı) ve İnegöl Gri Malı (F2 Malı) ile temsil edilen kaplar üzerinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Bunların dışında özellikle bezemeli çaydanlık formları ise Siyah Astarlı Açıklı Mal (E Malı) ile temsil edilmektedir. Yukarıda tanıtılan bezeme çeşitlerinin önemli bir kısmı teknik, üslup ve motif olarak tamamen OTÇ'ye Geçiş Dönemi özellikleri yansıtmaktadır.

2.2.4.5 Kabartma Bezeme

OTÇ'ye Geçiş dönemi çanak çömleği üzerinde en fazla görülen bezeme çeşidi olan kabartma bezeme; bıyık, yarımay, ters “V” ve memecik şeklinde uygulanmıştır. Geçiş Dönemi'nin en karakteristik bezeme çeşitlerinden biri olan ve sadece kaseler üzerinde görülen kabartma bıyık motifi tüm evrelerde ele geçirilmiştir (Lev.32/59, Lev.44/144-146, Lev.50/205, Lev.64/309,312, Lev.77/425, Lev.106a, Lev.112b, Lev.127b). Kabartma yarımay motifi de her evrede saptanmıştır ve yine sadece kaseler üzerine uygulanmıştır (Lev.30/32, 35, Lev.32/55, Lev.47/176, Lev.52/221, Lev.62/288, Lev.106a, Lev.110b, Lev.113b). Çok yaygın olmayan kabartma ters “V” motifi, kaseler ve bir sivri gaga ağızlı testi üzerinde saptanmıştır (Lev.32/57-58, Lev.88/503, Lev.106a, Lev.136b).

Kabartma memecikler yuvarlak veya oval biçimlidir. Yuvarlak memecik kaseler ve özellikle bezemeli sivri gaga ağızlı testiler (*schnabelkanne*) üzerinde, sadece Geçiş Dönemi evrelerinde saptanmıştır (Lev.47/174, Lev.68/355, Lev.70/370, Lev.75/406, Lev.76/410, Lev.88/503, Lev.110b, Lev.122b, Lev.126c, Lev.136b). Kaselerde tek memecik yer alırken gaga ağızlı testilerde genellikle omuz üzerinde karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki memecik bulunmaktadır. Her evrede saptanmış olan kabartma oval memecikler (Lev. 38/105, Lev.39/107, Lev.72/381, 383,

Lev.108c, Lev.124a,b) sadece geniş ağızlı çömlekler üzerinde yer alır. Bunlar ya tek ya da yan yana çift memecik olarak kapların ağız kenarı altına dikey olarak yerleştirilmiştir. II C evresinde ele geçirilmiş olan bir gövde parçasının (Lev.61/285) üzerinde ise halka şeklindeki bir kabartma bant ve ortasında bir memecik yer alır. Madalyonu andıran bu bezeme tek örnektir (Lev.118b). Kabartma bezemenin herhangi bir mal grubu veya grupları ile ilişkili olmadığı, hemen hemen tüm mal grupları ile temsil edildiği anlaşılmaktadır.

2.2.4.6 Parmak Baskı ve Parmak Baskılı Kabartma-Bant Bezeme

Parmak baskı kap ıslak iken parmak uçları ile kabın ilgili bölümüne basılmak suretiyle oluşturulmuş bir bezeme şeklidir. Bu bezeme çeşidi Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde nadiren görülür. Örneklerden birinde parmak baskı, bir atnalı tutamağın üzerinde yer alır (Lev. 38/104, Lev.108c). II D evresinde ele geçmiş olan bir başka örnekte ise bu defa kapak parçasının kenarı parmak baskılıdır (Lev.41/122, Lev.109a). Bu Erken İTÇ III'ten devam eden bir gelenektir. Parmak baskılı kabartma bant bezeme ise esas itibariyle küresel gövdeli çömleklerin ağız kenarı üzerine uygulanmıştır (Lev.38/103-104, 57/259, Lev.108c).

2.2.4.7 Boya Bezeme

Boya bezeme kapların iç ya da dış yüzeylerine farklı renkteki kilin uygulanmasıyla oluşturulan bir bezeme şeklidir. OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde boya bezeme sadece birkaç örnek ile temsil edilmektedir. Bunlardan iki örnek II D evresinde ve bir örnek de II C evresinde ele geçmiştir. Bunlar Öncü Geçiş Dönemi'nde, Erken İTÇ III geleneğinin bir devamı olarak "S" profilli kase (Lev.33/66, Lev.106b) ve tabaklar (Lev.27/13, Lev.45/155, Lev.105a) üzerinde görülmektedir. Tamamı Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) ile temsil edilen bu örneklerde yalın zemin üzerine, tabaklar kahverengi ya da kırmızımsı kahverengi, kase ise kırmızı renk boya bezemelidir. Ancak bunlardan farklı olan ve batı Anadolu'da geç İTÇ III'e özgü bir boya bezeme örneği II A evresinden ele geçmiştir. Öncü Hitit Malı (C1 Malı) ile temsil edilen kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-*

rim) bir kase (Lev.79/442, Lev.128a) yalın bırakılmış açık kahverengi iç yüzeyinde, kırmızı haç motifi yer almaktadır.

Genel olarak bezemeleri değerlendirecek olursak; Erken İTÇ III'den devam eden bir gelenek olan yiv, parmak baskı ve boya bezeme çeşitleri Öncü Geçiş Dönemi'nde varlığını sürdürmüştür. Yanı sıra sokma bezeme uygulaması da ilk olarak bu dönemde ortaya çıkmıştır. Baskı ve çentik bezeme ise ilk kez Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkar.

Çizi, sokma baskı ve çentik bezeme, daha çok şişkin dudaklı kase, sivri gaga ağızlı testi ve çaydanlık formlarında; yiv bezeme, *depas* ve *goblet* formlarında; parmak baskı, atnalı tutamak, kapak ve küresel gövdeli çömleklerin ağız kenarı üzerinde uygulanmıştır. Bu dönemde en yaygın olan kabartma bezeme ise kaseler başta olmak üzere geniş bir form grubunda uygulanmıştır.

Bezemenin uygulandığı mal grupları değerlendirildiğinde; Erken İTÇ III'den devam eden özellikle yiv ve boya bezemeli örneklerin Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B malı), daha zarif ve ince olan çizi, sokma baskı ve çentik bezeme gibi örneklerin ise daha çok Öncü Hitit ve Hitit Malları (C1 ve C2 Malı), İnegöl Gri Malı (F2 Malı) ve Siyah Astarlı Açıklı Mal (E Malı) ile temsil edildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda ayrıntılarıyla anlatılan bezeme çeşitleri evrelere göre bir Tablo 4'te gösterilmiştir.

2.2.5 Çanak Çömlek Yapım Teknolojisi

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömlek örnekleri farklı yapım tekniklerine sahiptir. Küllüoba'da ilk olarak Erken İTÇ III döneminde ortaya çıkan çark kullanımının, özellikle bazı çanak çömlek mal ve formları için ayırıcı bir özellik olduğu anlaşılmaktadır. Çark yapımı malzeme içinde oransal olarak ilk sırayı alan ve yalın maldan yapılmış olan A2 tabaklarının özellikle dış ve dip kısmında çark izleri görülmektedir. Bu izler, Troya⁵⁴ örneklerine göre daha az ve geniş aralıktır. Bu da

⁵⁴ Blegen et al., 1950, s.372-375.

bu tabakların daha yavaş dönen bir çarkta yapılmış olabileceğini göstermektedir. Ayrıca tabakların iç yüzeylerindeki tur oluklarının daha az belirgin olması olasılıkla çömlekçi ustasının avuç içini kullanması neticesinde oluştuğu şeklinde açıklanmaktadır. Ayrıca bazı örneklerin dip kısımlarında ek düzeltmeler yapılmış bundan dolayı da ince çizgiler oluşmuştur⁵⁵.

Bu tabaklarının dip kısımları genellikle çarktan alındıktan sonra, ek düzeltme işlemi ile yuvarlatılmış olmakla birlikte, bazı örneklerde bu düzeltme sonucu dip kısım düz olarak da şekillendirilmiştir⁵⁶.

Küllüoba'da bu dönemde ele geçen *depas*lardan özellikle düz dipli örneklerin tamamının çarkta şekillendirildiği saptanmıştır. Yanı sıra bu dönemde el yapımı *depas*ların olduğu da göz önünde bulundurulduğunda düz dipli *depas* örneklerinin çark kullanımı sonucu oluştuğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar çarkta yapılmış yuvarlatılmış dipli *depas* örnekleri olsa da *depas*ların düz dipli olarak yapılması ayakta durmasını sağlamaktan ziyade çarkta şekillendirmenin bir sonucu olmalıdır⁵⁷.

Matara gibi kapalı formlu kapların gövdesi çömlekçi çarkında iki ayrı parça halinde şekillendirildikten sonra birleştirilmiş ve daha sonra da boyun kısmı eklenmiştir. Özellikle bu tür parçaların astarlı ve iyi açkılı olması, dış yüzeyinden çark yapımı olup olmadığı hususunda şüphe bıraksa da iç yüzeydeki çark izleri, kabın çarkta şekillendirildiğinin kesin kanıtıdır⁵⁸.

Küllüoba'da İTÇ III B ve III A evrelerine ait amfora örneklerinde gövdenin sucuk ya da levha yöntemiyle şekillendirildiği, ağız kısmının ise ayrı olarak çarkta yapıldıktan sonra kaba eklendiği belirtilmektedir⁵⁹. Öncü Geçiş Dönemi ve Geçiş Dönemi'nde ele geçen büyük kaplar ve küplerde de benzeri yöntem uygulanmış olmalıdır.

⁵⁵ Türkteki 2012, s.61, 72-73

⁵⁶ A.g.e: s.61

⁵⁷ A.g.e: s.64, Resim 14, Form 4a-4b.

⁵⁸ A.g.e: s.71, Resim 13.

⁵⁹ A.g.e: s.70, Lev.2/4

Bazı kapların çarkta yapıldığını ispatlayan diğer bir delil de kap diplerinin ip ile kesilmiş olmasıdır. Küllüoba'da ele geçen bazı kapların dip kısmındaki dairesel ip izleri kabın çömlekçi çarkı dönerken kesildiğini göstermektedir⁶⁰.

Küllüoba'da yerel mal ile yapılan taklitleri dışında ithal olarak ele geçen Suriye şişelerinde çark yapımı olmalarından dolayı oluşan tur olukları oldukça sıktır. Bu tür örneklerle Küllüoba'da yerel mal ile yapılan örneklerde rastlanmamıştır. Yerel maldan yapılmış bir örneğin⁶¹ dip kısmının iç yüzeyinde tur olukları oldukça belirgin olarak görülmektedir. Çarkın hızı yanı sıra çömlekçinin şekillendirmede eli dışında başka bir alet kullanılmış olabileceği izlerdeki kesinlikten anlaşılmaktadır. Kabın dış yüzeyi ise çarkta şekillendirildikten sonra sıvazlandığı için çark izleri görülmemektedir⁶².

Bir başka örnek ise çark yapımı silindirik bir kapak parçasıdır⁶³. Küllüoba'da IIIA evresinden ele geçen bu kapağın dış yüzeyi astarlı ve iyi açkılı olduğundan geniş aralıklı tur olukları sadece iç yüzeyinde belirgindir.

Küllüoba'da Erken İTÇ III döneminde, çarkın erken kullanımının daha yavaş olduğu ve bazı kap yapımında sucuk yönteminin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Daha çok kapalı kapların diplerinin iç kısımlarında -yapım aşamasında görümediği içinkil yükselteler kaldığı söylenmektedir⁶⁴.

Küllüoba Geçiş Dönemi'nde ise bahsi geçen bu yöntemlerin kullanımının giderek değiştiği görülmektedir. Zira Öncü Geçiş Dönemi'nde kısmen bir önceki dönemden devam eden formlar haricinde bu tür yapım tekniklerine rastlanılmamıştır. Bunun nedeni çark kullanımının daha da geliştiği ve yaygınlaştığı şeklinde açıklanabilir. Bir başka neden ise amfora, Suriye şişesi gibi formlarının artık bu dönemde ortadan kalktığı ve bu tip kapalı formların Geçiş döneminde çok fazla ele geçmemesinden kaynaklanmış olmalıdır.

⁶⁰ A.g.e: s.66-68, Resim 8-10.

⁶¹ A.g.e: s.68, Lev.9/2.

⁶² A.y.

⁶³ A.g.e: s.71, Lev.9/3, Resim 13.

⁶⁴ Kull 1988, s. 105, Abb.98.

Öncü Geçiş Dönemi'nde kısmen bazı tabak ve *depas* formlarında devam eden bu uygulamanın değiştiğini en fazla dibi iple kesilmiş kadeh formlarında görmek mümkündür. Yalın mal ile yapılan ve herhangi bir yüzey işlemine tabi tutulmayan bu tür kadehlerin iç kısımlarında çark izleri net olarak görülmektedir. Ayrıca çarktan kaldırılırken, söz konusu kadehlerin dip kesimlerinde oluşan ip izleri de net olarak görülmektedir.

İlk defa Öncü Geçiş Dönemi'nde (IIE-IID) ortaya çıkan ve 3b formu olarak adlandırılan şişkin dudaklı kaselerin çoğunluğu; Geçiş Dönemi'nde ise bu formdan gelişerek devam eden kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerin de hemen hemen tamamı çarkta şekillendirilmiştir ve bunların tamamı astarlanmıştır. Daha çok Öncü Hitit ve Hitit malı ile üretilen bu formların dış yüzeyinde, Geçiş Dönemi ile birlikte çarktan sonra el ile düzeltme işlemi uygulanmıştır. İlk olarak II C evresinde ve C1 malında başlayan bu tür uygulama esas olarak Hitit malı (C2) ile temsil edilen formlarda yoğun olarak uygulanmıştır. Söz konusu bu uygulama da kap çarkta şekillendirildikten sonra yüzeyler ağzı kavisli olan çaytaşı, ahşap ya da kemik cinsi bir perdahlama aleti yardımı ile yapılmış olmalıdır. Bu uygulama sonucu kabın dışında içbükey yüzeyler oluşmaktadır; bu yüzeylerin kalınlığı hemen hemen hepsinde yaklaşık 3 mm genişliğindedir. Yanı sıra ağız kenarı açkılama işlemi ise kap yavaşça çevrilerek açkılama kullanılan aletin düz kenarı ile yapılmış olmalıdır⁶⁵. Bu tür uygulamanın yapıldığı kapların dış yüzeylerinde yer yer, ya da tamamen birbirinden ayrılan yüzeyler (façata) oluşmaktadır.

Yüzey işlemleri tek başına imalat hakkında fikir vermez; zira çarktan sonra kap yüzeylerine uygulan açık, kap üzerinde imalat izlerini görünmez hale getirebilir. İmalat evreleri bağlamında uygulanan yöntemler yeni formların ve üslupsal özelliklerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Küllüoba'da Geçiş Dönemi formu olan kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerin dudak kısımlarının şekillendirilmesi ile ilgili olarak üç yöntem saptanmıştır. Bunlardan ilkinde dudak sadece dışa doğru çekilmek, ikincisinde tek defa katlanmak suretiyle oluşturulmuştur. Sonuncusun da ise dudak içe doğru iki defa katlanmıştır. Son

⁶⁵ Çanak çömlek yapım teknolojisi hakkında daha fazla bilgi için bkz. Kull 1988.

uygulama yapılırken ikinci katlama için ağız kenarına kil ilavesi yapılmıştır. Bu kil ilavesi kabın iç yüzeyinde hemen ağız kenarı altından başlayarak uygulanmıştır. Bu tür uygulamalar Kull tarafından yama (patch) olarak isimlendirilmiştir. Bu tür uygulamaların OTÇ kaplarında da yapıldığı özellikle Demircihöyük'ten de bilinmektedir⁶⁶.

Açıklama iyi kurutulmuş kaplara uygulandığında, yüzeyde kalıcı bir parlaklık oluşmaktadır. Ayrıca bu tür uygulamalarda kapların yüzeylerinde açık izleri bir motif ya da bezeme gibi görünüm almakta olduğu bilinmektedir⁶⁷. Küllüoba'da A malı olarak adlandırılan Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı mal ile temsil edilen bazı kapların yüzeylerinde bu tür izler görülmektedir. Ayrıca içinde çok fazla ince mika katkısı olan kil ile yapılmış kaplarda yüzey metalik bir görünüm alabilmektedir⁶⁸. Aynı zamanda Hitit Malı da (C2 malı) oldukça bol mika katkı içermektedir. Bu sebepten dolayı bu maldan üretilmiş kapların birçoğu metalik görünüme sahiptir.

Kull'a göre kaplara uygulanan açıklama ve astar yüzey renklerine de etki etmektedir. Sıkılaştırılmış yüzeylerde koyu renk tonları hakimdir. Bu renkler de koyu kırmızı ve kahverengi tonları ağırlıktadır. Yalın mallarda ise bej, açık kırmızı, açık kahverengidir⁶⁹. Küllüoba Geçiş Dönemi yalın malları ve Hitit Malı'nda görülen bu benzerlik tesadüf olmaktan ziyade yapım tekniğinden kaynaklanıyor olmalıdır.

⁶⁶ A.g.e: s.105-106, Abb, 101.

⁶⁷ A.g.e: s. 123,

⁶⁸ A.g.e: s.123, Resim141.

⁶⁹ A.y.

3. ORTA TUNÇ ÇAĞI'NA GEÇİŞ DÖNEMİ YERLEŞMELERİ VE KARŞILAŞTIRMALAR

Bu bölümde önce Orta Anadolu, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi yerleşmeleri coğrafi/kültürel bölgelere göre gruplandırılmış ve her bir kazı yerinin konumu, kazı tarihçesi ve stratigrafisi ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra her bölge altında, yerleşme yerlerinin stratigrafileri -öncelikle çanak çömleğin gösterdiği gelişmeye göre- ele alınarak birbirleri ile karşılaştırılmış ve bu şekilde bölge kronolojisi oluşturulmuş ve sonunda bu kronoloji Küllüoba ile karşılaştırılmıştır. Bölümün sonunda ise Geçiş Dönemi çanak çömleğinin batıdaki yayılımı kapsamında da Seyitömer ve özellikle de Geçiş Dönemi çanak çömleğinin *intrusif* olarak bulunduğu Beycesultan yerleşmesi ele alınmıştır.

3.1 Orta Anadolu

3.1.1 Coğrafi/Kültürel Bölgeler

Geçiş Dönemi çanak çömleğinin yayılım alanı dört ayrı coğrafi/kültürel bölge altında incelenmiş olup bunlar: Polatlı, Ankara, Kızılırmak Kavsî'nin kuzey ve güney kesimleridir. Her bölgede yer alan kazı yerlerinin tarihçesi ve tabakalanması ayrı ayrı incelenmiş ve bölgesel kronoloji tabloları oluşturulmuştur.

3.1.1.1 Polatlı Bölgesi

Çekirdek bölgesini kabaca bugünkü Polatlı ilçesinin oluşturduğu ve batıda Sivrihisar dağlarından, doğuda Ankara yakınlarına ve Haymana Ovası'na, kuzeyde de –Asarcık/Ilıca yerleşmesinden anlaşıldığı üzere- en azından Ayaş ilçesine kadar uzanan bu bölge, Sakarya nehri ve kolları tarafından sulanır ve yer yer yüksek dağ ve kayalıklardan oluşur. Batıda Sivrihisar Dağları, özellikle İTÇ'nin erken dönemlerinde Bithinya-Frigya Kültür Bölgesi ile arada sınır oluşturur.

Henüz yeterince araştırılmayan İlk Tunç Çağı'nın erken evrelerinde, kültürel olarak Orta ve Batı Anadolu kültürleri arasında bir "geçiş bölgesi" niteliğine haiz olduğunu söyleyebileceğimiz Polatlı Bölgesi, özellikle erken İTÇ III'te "Local Ware" olarak adlandırılmış sığ oluk bezemeli, kırmızı astarlı, parlak açıkı bir çanak çömlek grubu ile daha bir yöresel kimlik kazanır⁷⁰. Ayrıca bu dönemde, Eskişehir-Afyon bölgelerinin tipik kırmızı ve morumsu kırmızı, parlak açıkı malı doğuya doğru bu bölgeye ve hatta az da olsa, Ankara civarına kadar nüfuz etmiştir; dolayısıyla Polatlı bölgesinde batı etkileri giderek daha bir belirginleşmeye başlamıştır. Aşağıda daha ayrıntılı ele alındığı gibi bu gelişmenin bir devamı olarak bir sonraki aşamada, diğer bir deyişle, geç İTÇ III'te (Geçiş Dönemi) bu etkileşim daha da yoğunlaşmış ve iki bölge arasında kültürel bir bütünlük sağlanmıştır.

Bölgenin İTÇ III kronolojisi en iyi Polatlı ve Gordion'dan bilinmektedir. Ayrıca Polatlı'nın kuzeyinde yer alan Asarcık/Ilıca'da da W. Orthmann başkanlığında kısa süreli kazılar yapılmıştır⁷¹.

3.1.1.1.1 Yerleşim Yerleri

3.1.1.1.1.1 Polatlı Höyük

Konumu: Yerleşme Ankara ili, Polatlı ilçesinin merkezinde yer alır.

Kazı Tarihçesi: Höyük 1949 yılında Seton Lloyd başkanlığında bir heyet tarafından kısa süreli kazılmıştır. Çalışmalar neticesinde elde edilen sonuçlar, S. Lloyd ve N. Gökçe tarafından yayımlanmıştır⁷².

⁷⁰ Sarı 2011, s.161, Lev.76; Sarı, D. 2013b, "Bronze Age höyüks and Iron Age hilltop forts", Fig.III/2, **A.S. (Baskıda)**.

⁷¹ Orthmann, W. 1966. "Untersuchungen auf dem Asarcık Hüyük bei Ilıca", **İstanbul Mitteilungen** 16: 22-88.

⁷² Lloyd, S.-N. Gökçe, 1951, "Excavations at Polatlı", **AS/ I**, s. 21 vd.

Tabakalanma: Burada yapılan kazılarda A ve C açmaları hariç, diğerlerinin birbirlerinden bağımsız olarak ayrı yerlerde açıldığı 5 ayrı açma oluşturulmuştur. Bu açmalarda saptanan stratigrafler önce birbirlerinden bağımsız olarak numaralanmıştır. Daha sonra bunlar, yükseklikler dikkate alınarak birbirleri ile karşılaştırılmış ve bu şekilde Romen rakamları ile numaralanmış olan toplam 31 yerleşim katı elde edilmiştir⁷³.

Söz konusu stratigraflerin kısmen birbirleri ile üst üste binme olasılığı bulunması sebebiyle, elde edilen genel stratigrafinin doğruluğundan şüphe edilmelidir. Ancak, konumuz olan Geçiş Dönemi'ne ait stratigrafi, birbirine bitişik olan A ve C açmalarında saptanmıştır; dolayısıyla yerleşim katları açmalar arasında bölünmediğinden ve ayrıca bu evrenin en alt ve en üst katları yangın geçirdiğinden dolayı söz konusu stratigrafi daha güvenilirdir. Ancak Orthmann'a göre bu yangın katlarına açılan bazı çukurlar sebebiyle alttan ve üstten malzeme karışmış olmalıdır⁷⁴. Yayında mimari kalıntılar, eskiden yeniye doğru yerleşim katlarına göre tanıtılmıştır. Çanak çömlek ise bu katlara göre 4 ana evre altında incelenmiştir.

I. Evre: B4-C5 tabakaları= I-X. Katlar (Bakır Çağı'nın erken evresi)

II. Evre: C4-A4 tabakaları= XI-XV. Katlar (Bakır Çağı'nın geç evresi)

III. Evre: A3-A1 tabakaları= XVI-XXII. katlar (MÖ. 2.binyıl başları)

IV. Evre: D9-D1 tabakaları= XXIII-XXXI. katlar (Hitit dönemi).⁷⁵

Orthmann, malzemeye dayanarak B ve C açmalarında saptanan tabakalar arasında malzemeye göre bir boşluk olması gerektiğini savunmuş ve bu evreyi Ia (B4-B1=I-IV. katlar arası) ve Ib (C10-C4=V-XI. katlar arası) olmak üzere iki alt evreye ayırmıştır. O'na göre Ia İTÇ II başlarına, Ib ise Geçiş Dönemi'ne tarihlenmektedir.⁷⁶

⁷³ A.g.e: s.23.

⁷⁴ Orthmann 1963b, s.28-30.

⁷⁵ Lloyd-Gökçe, 1951, s.23; Orthmann 1963b, s.49

⁷⁶ Orthmann 1963a, s.29 ve 30; 1963b, s.49-50.

3.1.1.1.2 Gordion (Yassihöyük)

Konumu: Höyük Ankara'nın 100 km ve Polatlı'nın 15 km batısında yer alır; 250X400 m ebatlarında ve 24 m yüksekliğindedir⁷⁷.

Kazı Tarihçesi: Höyükte ilk kazılar 1900 yılında Körte Kardeşler (Alfred ve Gustav Körte) tarafından yapılmıştır. Höyükte ilk sistemli kazılara seneler sonra 1950 yılında, Pennsylvania Üniversitesi'nden R.Young başkanlığında başlanmıştır. Bu çalışmalar 1973 yılında R. Young'ın vefatına kadar sürmüştür. Daha sonra 1974-1987 yılları arasında kazı başkanlığını Keith Devries yürütmüştür. 1988 yılından itibaren de kazılar Kenneth Sams başkanlığında yapılmaktadır. Bugün hala kazılara devam edilmektedir⁷⁸.

Tabakalanma:

1. Tabaka: Ortaçağ
2. “ Hellenistik Dönem
3. “ Hellenistik Dönem
4. “ Geç Frig/Pers
5. “ Orta Frig
6. “ Erken Frig
7. “ Erken Demir Çağı
8. “ Geç Tunç Çağı
9. “ Geç Tunç Çağı
10. “ Orta Tunç Çağı

Höyük'teki Frig öncesi katlar, her birinin stratigrafisi bağımsız olarak numaralanmış olan üç ayrı sondajda saptanmıştır:⁷⁹

⁷⁷ Gunter, A.C., 1991, **Bronze Age Gordion Excavations Final Reports III**, Philedelphia, s.1

⁷⁸ Sams, K., 1994, **The Gordion Excavations 1950-1973 Final Reports**, The Early Phrygian Pottery Volume IV, University of Pennsylvania Museum Press, xxvii.

⁷⁹ Gunter 1991, s. 1-4, Plan 11.

1. Bu sondaj *Megaron* 12'nin sellasının arkasında açılmıştır ve Kuzey Orta Açma/*North Central Trench* (NCT) olarak adlandırılmıştır. Burada üç yapı katı ortaya çıkarılmış ve bunlar üstteki katların devamı olarak IV. V ve VI olarak numaralanmıştır. Bu katların içerdikleri dönemler şu şekildedir:

IV A-B : Son Tunç Çağı (Frig malları ile birlikte)

V A-C : Orta ve Son Tunç Çağı

VI : İTÇ II-III (El yapımı kırmızı astarlı çanak çömlek)

2. Bu sondaj, 1961 yılında Kuzey Orta Açma'nın (NCT) kuzeybatısında, *Megaron* 12 antesinin önünde açılan PN-3 ve PN-3A Açmalarında yapılmıştır. Önce PN-3 açması açılmış olup bu açmada saptanan 1'den 6'ya kadar olan katlar, Hellenistik ve Frig dönemlerini içerir. Frig döneminin en alttaki katını temsil eden taş döşemenin altında yapılan sondajda ise üstteki katların devamı olarak saptanan ve 7'den 10'a kadar numaralanmış olan katlar saptanmıştır.

Daha sonra, 1965 yılında PN-3 Açması 3.0X5.0 m ebatlarında, *Megaron* 12'nin önüne doğru genişletilmiş ve PN-3A olarak adlandırılmıştır. Burada aşağıdaki stratigrafi saptanmıştır:

1-3 katlar : *Megaron* 12'ye ait Frig döşemeleri

4.Kat : Tunç Çağı malzemesi ile karışık Frig dolgusu

5.Kat : İTÇ buluntuları. Bu kat birçok çukur tarafından tahrip edilmiştir.

Bu kesimde iki İTÇ katı saptanmıştır. Bunlardan üstteki PN-3 Açması'ndaki

7. kat ile aynıdır. Bu kat IIa-c olarak tanımlanan üç ayrı yapı evresi içerir.

3. İlk başlarda Kuzey Binası (*North Building*) olarak adlandırılmış olan *Megaron* 10'un sundurma tabanının altına açılan sondajdır. Burada saptanan katlar ve içerdikleri dönemler şu şekildedir:

- 1.Kat : *Megaron* 10 tabanları
- 2-3.katlar : Son Tunç Çağı ile karışık Frig çanak çömleği
- 4.Kat : Frig malları ile karışık Son Tunç Çağı çanak çömleği
- 5-18. katlar : Orta ve Son Tunç Çağı'na tarihlenen çeşitli mimari kalıntılar.

Bu üç ayrı açmada saptanan katlarda ele geçirilen çanak çömleğin, zaman zaman üst katlarınkilerle karışmış olduğu anlaşılmıştır. Tahribat alanlarının yeterince saptanamaması, çalışılan alanların çok küçük olmasından kaynaklanıyor olmalıdır. Bu katlar içinde sadece *Megaron* 12, NCT VI. kat ve PN-3 7. katında ele geçirilmiş olanlar stratigrafik olarak güvenilirdir. Birbirinin devamı niteliğinde olan bu katlardan NCT VI erken İTÇ III ve PN-3 7 OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin erken evresine tarihlenir.

3.1.1.1.3 Asarcık-Ilıca

Konumu: 155 m çapındaki yerleşme yeri, Ankara'nın batısında, Ayaş ilçesinin 9.5 km kuzeybatısında ve Ilıca köyünün hemen yanında yer alır⁸⁰.

Kazı Tarihçesi: Asarcık-Ilıca'da 1963-1964 yılları arasında W. Orthmann tarafından kazılar yapılmıştır.

⁸⁰ Orthmann 1966, s. 27vd.

Tabakalanma:

I.Tabaka :Roma/Galat

II. “ : Hellenistik

III. “ : Geç Frig

IV. “ : Eski Hitit

Va Tabakası :Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi

V. Tabaka :İTÇ II-3

3.1.1.1.4 Karayavşan Höyük

Polatlı’nın 20 km güneydoğusunda yer alan bu höyük, 1965 yılında Raci Temizer başkanlığında kazılmıştır. Yüksekliği 13 m olan höyükte, İlk Tunç Çağı’nın geç evresinin de (Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi?) temsil edildiği belirtilmektedir. Höyük hakkında bugüne kadar kayda değer bir çalışma yapılmamıştır⁸¹.

3.1.1.1.2 Bölgesel Kronoloji

Bu bölge yerleşmeleri içinde en uzun ve nispeten anlaşılabilir bir stratigrafi sadece Polatlı’da saptanmıştır. Burada, B ve A-C açmalarında saptanan ve aşağıdan yukarıya doğru I’den XV’e kadar numaralanan tabakalar -açmalar birbirlerine yakın olması sebebiyle- daha güvenilirdir. Ana evreler dikkate alınmaksızın, katlara göre değerlendirilen çanak çömleğin gelişim aşamaları şu şekildedir: Orthmann B açmasında üst üste saptanan I-IV. katları İTÇ II başlarına, C, B-A açmalarında

⁸¹ Bertram, İ.G.-Jan-K. Bertram 2011, “Ankara’daki Yeni İlk Tunç Çağı Araştırmaları”, **29. AST/2**, Malatya, s. 53-55; TAY (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri) ; Mellink, M. 1966, "Archaeology in Asia Minor". **AJA** **70**, s. 139-159.

saptanan VI-XV. katları ise OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirmektedir;⁸² Polatlı'nın yakın çevresindeki bazı höyüklerden geldiği söylenen ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde muhafaza edilen bir grup çanak çömleğin Polatlı'da temsil edilmediğini ve dolayısıyla bu malzemenin iki evre arasındaki boşluğa ait olması gerektiğini öne sürmüştür⁸³.

T.Efe ise Polatlı'nın I-IV. katlarının daha erken bir döneme ait olması gerektiğini söylemektedir⁸⁴. O'na göre Afyon yakınlarında yer alan Kaklık Mevkii'nde ele geçen hafif dışa çekik dudaklı kaseler, ilmik kulplu basit profilli kaseler ve ağız kenarı altında karşılıklı tutamakları bulunan büyük çömlekler ile Polatlı örnekleri arasında benzerlikler söz konusudur; dolayısıyla bu katlar Geç Kalkolitik'ten İlk Tunç Çağı'na Geçiş Evresi'ne⁸⁵; V. kat İTÇ II'nin sonuna ve devamındaki VI-X. katlar da -Orthmann'ın tarihlemesinden farklı olarak- Küllüoba stratigrafisi ile yapılan karşılaştırmalar sonucu erken İTÇ III ve OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne, tarihlenmelidir⁸⁶.

Yayında gösterildiği gibi⁸⁷ VI. katta, çanak çömlekte İTÇ III'ün başladığının habercisi olan bazı yenilikler ortaya çıkar. Bunların en başında, koyu kırmızı ya da kırmızının çeşitli tonlarında astarlı ve parlak açkılı Yerel Mal (Local ware) olarak adlandırılan mal grubu gelir. Bu çanak çömleğin karakteristik özelliklerinden birisi, özellikle kaselerin dış yüzeyinde, ağız kenarı altında, yatay sıg oluk bezeme içermesidir⁸⁸. Diğeri de yayında Grup 13 olarak tanımlanan parlak kırmızı renkli ve son derece iyi açkılı bir maldır. İçte ağız kenarı altında bu mal için tipik olan bant-astar uygulaması söz konusudur⁸⁹. Her iki mal da XI. kattan sonra görülmemektedir. Diğeri taraftan, biri VIII. katta, diğeri de X. katta olmak üzere iki *depos* ele

⁸² Orthmann 1963a, s.29 ve 30; 1963b, s.49-50.

⁸³ A.g.e: 30, Tab.9.

⁸⁴ Efe 1988, Fig.98.

⁸⁵ Efe, T. et.al. 1995, "Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum Part 1:Kaklık Mevkii, a Site Transitional to Early Bronze Age", **Studia Troica** 5, s. 376:Fig.82-83.

⁸⁶ Efe 1988, s.108; Efe, T.- M.Türkteki, 2005, Fig.10; Türkteki, M. 2010, "Batı ve Orta Anadolu'da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı" İstanbul Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, s.190.

⁸⁷ Lloyd- Gökçe 1951, s.33, Fig.5.

⁸⁸ Lloyd- Gökçe 1951, Fig.11:6-17.

⁸⁹ A.g.e: 45, Fig. 9.

geçirilmiştir⁹⁰. Bunlardan VIII. katta bulunan *depas*, ince, pembe renk hamurlu ve portakal rengi astarlı ve çok iyi açkılı olup içinde çarkta yapılırken oluşan gayet belirgin tur olukları vardır. Bu *depas* Polatlı'da bulunan çarkta yapılmış en eski örnektir⁹¹ ; dolayısıyla çark yapımı çanak çömleğin daha önce ortaya çıktığı Frigya kültür bölgesinden ithal olabilir. Çark yapımı çanak çömleğin Polatlı'da IX. kattan itibaren ortaya çıktığı anlaşılmaktadır⁹². Bu bağlamda, tarihlendirme açısından önemli olan dibi iple kesilmiş, çark yapımı yalın kadehler de ilk defa XI. katta görülür⁹³. Ayrıca XI-XV. katlar arasında içi boyalı kaseler de söz konusudur. Bunlardan XI. katta ele geçirilenler çok kollu haç motifi içermektedir. İçi haç motifli kaseler ise sözü edilen tüm katlarda görülür⁹⁴. Çanak çömleğin B, A-C açmalarında XI. kattan sonraki gelişimi ile ilgili yeterli bilgi verilmediği için Geçiş Dönemi çanak çömleğinin en karakteristik özelliği olan “Hitit Malı” olarak adlandırdığımız grubun ve bununla ilişkili olarak kalınlaştırılmış dudaklı ve dikey kulplu kaselerin ilk hangi katta ortaya çıktığı ve tipolojik gelişimleri konusunda kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla, üstteki geri kalan katların (XII-XVIII) tümünün Geçiş Dönemi'ne ait olup olmadığı konusunda kesin bir kaniya varılamamaktadır.

XI. katta Yerel Mal'ın (*Local Ware*) ortadan kalkması ve bazı yeni çanak çömlek özelliklerinin ilk defa görülmesi (2, 4, 15, 18, 23, 26 ve 43 grupları)⁹⁵ sebebiyle bu kat hafırleri tarafından II. Evre'nin başlangıcı olarak nitelendirilmiştir.

İşte tam bu kritik dönemeç ile ilgili bilgi eksikliğini bir nebze olsun gideren malzeme, yakındaki Gordion (Yassihöyük) yerleşmesinde *Megaron* 12'nin antesinin önünde açılan PN-3 sondajının 7. katından gelmektedir. Bu katta önemli bir kısmı taban üzerinde *in-situ* olarak ele geçirilmiş çanak çömleğin içinde Yerel Mal (*Local Ware*) alt katlardan devam eder. Çanak çömleğin önemli bir kısmını, yarımküresel veya içe doğru kıvrılan dudaklı kaseler ve bir kısmı şişkin dudaklı olan “S” profil

⁹⁰ A.g.e: 45, Fig. 5 ve 10:24, Plate IVa (Sayfa 42' de her ne kadar bu *depas*ın VII. kattan geldiği belirtilse de Fig. 5'deki cetvelde de ilk *depas*ın VIII. katta ele geçirildiği gösterilmiştir) ; Orthmann 1963a, Taf.37: 8/61

⁹¹ A.g.e: 46.

⁹² A.g.e: 33, Fig.5

⁹³ A.g.e: 33, Fig.5 (Grup 43)

⁹⁴ A.g.e: 46, Fig.13

⁹⁵ A.g.e:33, fig.5.

kaseler oluşturur. İyi açkılı ve bir kısmı ilmik kulplu olan bu kaselerden birkaçı çarkta yapılmıştır. “S” profilli kaselerin bazıları şişkin dudaklıdır ve dışta ağız kenarları altında Geçiş Dönemi için tipik olan yatay tek sıra diyagonal çentikler içerir⁹⁶. Benzeri çentikler içe kapanan ağızlı bir çömleğe veya bir çaydanlığa ait olabilecek bir ağız parçası üzerinde de görülmektedir; gövde üzerinde ayrıca çizgilerle sınırlandırılmış çift sıra halinde bir zikzak bant vardır. Bu bantların içi de yine çentiklerle doldurulmuştur⁹⁷. Çanak çömlek “Kırmızı Astarlı ve Açkılı Mal” olarak tek bir grup altında toplandığından⁹⁸, bu tür bezemelerin yer aldığı kaplar veya şişkin dudaklı kaselerin bazılarının Öncü Hitit Malı’ndan olabileceğini düşünebiliriz. İlk defa görülen bir diğer önemli form da dibi iple kesilmiş kadehtir⁹⁹.

Söz konusu 7. katta –Polatlı’da olduğu gibi- iki tür boyalı çanak çömlek ele geçirilmiştir. Bunlardan biri krem veya devetüyü zemin üzerine kırmızı boyalıdır. Bu daha ziyade, kaselerin içine ağız kenarından başlayıp merkezde birleşen çizgiler, çok veya tek kollu haçlar şeklinde uygulanmıştır. Diğeri ise basık boyunlu ve küresel gövdeli çömlekler ile temsil edilen sarımsı kahverengi zemin üzerine kahverengi boyalıdır. Bezeme motifi olarak birbirlerini kesen şevronlar ve ağ motifleri tipiktir. Bu ikinci grup Polatlı’da XIII-XXII. katlar arasında saptanmıştır.

Bölgede kazısı yapılmış üçüncü yerleşme, Ankara’nın kuzeybatısında, Ayaş ilçesi yakınlarındaki Asarcık/Ilıca’dır. Burada en alttaki V ve Va tabakaları kabaca İTÇ’nin 2. yarısına tarihlenmektedir. En eskisi olan V. tabaka’da taban üzerinde birçok *in-situ* çanak çömlek ele geçirilmiştir. Bunun neredeyse tamamı bezemesiz olarak tanımlanmıştır¹⁰⁰. Bu çanak çömleğin hemen hemen tamamı gerek mal grupları ve formlar ve gerekse bezeme ve üslup bakımından tamamen aynı dönem Polatlı çanak çömleği ile benzeşmektedir. Çark yapımı çanak çömlek henüz yoktur. Özellikle ağız kenarında diyagonal çentik bezeme içeren bir kase parçası¹⁰¹, bu katın

⁹⁶ Gunter 1991, Fig.2/31-32.

⁹⁷ A.g.e: Fig.4/66, Plate 15/66.

⁹⁸ A.g.e: s.8-9.

⁹⁹ A.g.e: s.20, Fig.4/53, Plate 14, 53.

¹⁰⁰ Orthmann 1966, s. 40.

¹⁰¹ A.g.e: s.68, Abb.8/1.

uzun bir zaman dilimini kapsadığını ve Gordion PNN-3 7 malzemesi ile karakterize olan Öncü Geçiş Dönemi'ne kadar ulaşmış olabileceğini göstermektedir.

Burada, Va katına ait çok az malzeme ele geçirilebilmiştir¹⁰². Kaselerin bazısı çarkta yapıp elde düzeltilmiştir. Orthmann'a göre V ve IV. katlar arasında bir geçiş evresi niteliğindeki bu kat, Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmiştir. Geçiş Dönemi'nin birçok karakteristik özelliklerinin bu katta saptanamaması, ya yeterli malzemenin ele geçirilememesinden ya da bu bölgenin Geçiş Dönemi çanak çömleğinin yayılım alanının kenarında yer almasından ve dolayısıyla çanak çömleğe yerel özelliklerin hakim olmasından kaynaklanmakta olabilir.

Sonuç olarak Polatlı'da VI-X. katlar erken İTÇ III'e; XI ve aynı zamanda belki de XII. kat Öncü Geçiş Dönemi'ne denk gelmektedir. XII. Kattan XVIII'e kadar olan katların malzemesi yeterli yayınlanmadığından, bu katlara ait olduğu belirtilen çanak çömleğin bir kısmının *intrusif* olduğu izlenimi edinildiğinden ve Gordion'da PN-3 7'den sonraki İTÇ III katları ele geçirilemediğinden, bir sonraki Geçiş Dönemi ile ilgili herhangi somut bir yorumda bulunmak çok mümkün değildir.

3.1.1.1.3 Küllüoba'nın Polatlı Bölgesi ile Karşılaştırılması

Her üç yerleşme yerinde de dar alanlarda çalışılması sebebiyle, Polatlı bölgesi OTÇ'ye Geçiş Dönemi mimarisi hakkındaki bilgilerimiz çok sınırlıdır; dolayısıyla, Küllüoba mimarisi ile sağlıklı bir karşılaştırma yapmak pek mümkün görünmemektedir. Buna karşılık, iki bölgenin İTÇ III çanak çömlek silsileleri Küllüoba kazıları sayesinde şimdi çok daha güvenilir bir şekilde karşılaştırılabilmektedir.

Çanak çömlek gelişiminde İTÇ III'ün başlangıcını simgeleyen bazı yenilikler Küllüoba IIC'de ve Polatlı VI. katta ortaya çıkar. Küllüoba'da izlenen bu yenilikler arasında Parlak Kırmızı Astarlı ve Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) ile temsil edilen

¹⁰² A.g.e: s.69, Abb.9.

kaliteli, çok iyi açkılı çanak çömlek, ilk çark yapımı çanak çömlek; Yalın Mal, Troya A2 tabağı ve *depas* formu başta olmak üzere çarkta yapılmış bazı formlar ve az da olsa sığ oluk bezeme sayılabilir. İçte ağız kenarı altında bant-astar, Parlak Kırmızı Astarlı ve Açkılı Mal için çok tipiktir. Polatlı'da tüm bu yeniliklerin hepsi ortaya çıkmasa da bunun yansımaları açık bir şekilde görölmektedir. Polatlı'da da kalitesi yükselen çanak çömleğin önemli bir kısmı çok iyi açkılıdır. En karakteristik mal grubu Yerel Mal (*Local Ware*) olarak adlandırılan kırmızı veya kahverengi astarlı, çok iyi açkılı ve sık sık sığ oluk bezemeli maldır. Diğer taraftan, Polatlı'da Grup 13¹⁰³ olarak tanımlanan ve VI-XI. katlarda ele geçmiş olan ciğer kırmızısı rengine astarlı, içte ağız kenarı altında bant-astarlı grup da Küllüoba Parlak Kırmızı Astarlı ve Açkılı Malı ile karşılaştırılabilir. Tek önemli farklılık, Polatlı'da henüz çömlekçi çarkının kullanılmaması ve dolayısıyla çarkta yapılan formların henüz ortaya çıkmamasıdır. VIII. katta ele geçirilen bir *depas*, çark yapımı ilk ve tek örnektir; dolayısıyla bu *depas*ın *import* olma olasılığı çok yüksektir. Sonuç olarak Polatlı VI. kat, bölgede İTÇ III'ün başlangıcı ve bir alttaki V. kat da buna bağlı olarak İTÇ II'nin sonuna tarihlendirilmelidir.

İki bölge yerel çanak çömleği içinde, bir sonraki aşama olan geç İTÇ döneminin başlangıcını simgeleyen bazı ortak yenilikler görölür. Küllüoba'da Öncü Geçiş Evresi olarak tanımlanan bu dönem (Küllüoba IIE ve IID evreleri), Polatlı Bölgesi'nde Polatlı'nın XI. ve XII. Katı, Gordion'da ise bu katlara denk gelen PN-3 7 katında saptanmıştır.

Bu kapsamda ortaya çıkan en önemli ortak yeniliklerden biri Küllüoba'da 3b formu olarak adlandırılan şişkin dudaklı kaselerdir. Bu tür kaseler erken İTÇ III'te görölmezken ilk olarak Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi Evreleri olan II E-D evrelerinde ortaya çıkmaya başlamıştır. Gordion'dan (burada her ne kadar "S" profilli kase olarak tanımlansa da) ele geçen bazı örnekler¹⁰⁴ Küllüoba şişkin dudaklı kaseleri ile benzerlik göstermektedir. Gordion örnekleri kırmızının çeşitli tonlarında astarlı ve açkılı mal grubu ile temsil edilmekte olup bunlar çoğunlukla el yapımıdır;

¹⁰³ Lloyd-Gökçe, 1951, p.41, Fig.9 (Group 13)

¹⁰⁴ Gunter 1991, Fig.2/21, 24, 31-32, Lev.12/31-32.

bazıları ise çarkta şekillendirilip el ile düzeltilmiştir¹⁰⁵. Yayınlarda herhangi bir yeni maldan söz edilmese de bunların en azından bir kısmı Küllüoba'nın Öncü Hitit Malı ile temsil edilmiş olabilir. Bu kaseler Geçiş Dönemi çanak çömleği içinde önemli bir yere sahip olan kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerin öncüsü olmalıdır.

Diğer bir ortak özellik de çoğunlukla bu tür kaselerin dışta ağız kenarları altında diyagonal olarak yerleştirilmiş olan ve yatay bir hat oluşturan çentiklerdir (Lev. 32:60-61; 50:203-204; 66:334,336; 95: 531,533)¹⁰⁶. Ağız kenarı altında, bu tür bezemeye ilaveten, bir çömlek ve ya çaydanlığa ait olabilecek bir parça üzerinde, zikzak şeklinde içi çentiklerle doldurulmuş çizgi bant bezeme¹⁰⁷, Küllüoba'da bir sonraki Geçiş Dönemi evrelerinden gelmektedir (Lev.70: 370; 75:406; 84:488-489; 89:504; 96:542-543). Gordion PN-3 7 katında¹⁰⁸, Polatlı¹⁰⁹ ve Asarcık¹¹⁰ yerleşmelerinde de görülen yatay oluk bezemeli kaselerden iki örnek, Küllüoba Öncü Geçiş Evresi'nde de ele geçirilmiştir (Lev.31/48-49). Her üç yerleşmede de (Polatlı, Gordion ve Küllüoba) Öncü Geçiş Evresi'nde ortaya çıkan diğer bir form da dibi iple kesilmiş kadehtir (lev. 35:87-90)¹¹¹.

Geçiş Dönemi'ni karakterize eden özelliklerin başında gelen, içe doğru kıvrılan dudaklı (basit veya kalınlaştırılmış dudaklı) veya "S" profilili şişkin dudaklı kaseler üzerinde sık sık görülen dikey kulplar Küllüoba'da –Geçiş Dönemi'nde oldukça yaygın olmakla birlikte- Öncü-Geçiş Evresi'nde sadece bir örnek ile temsil edilmektedir (lev. 32:62). Gordion PN-3 7'den gelen çarkta yapılmış kaplara ait iki parça üzerinde görülen kulplar bu tür kulpların öncüleri olarak nitelendirilebilir¹¹². Bölgede çanak çömleğin gelişiminde ortak özellik olarak önemle vurgulanması gereken bir diğer husus da yeniliklerin yanında, yerel çanak çömleğin devam

¹⁰⁵ A.g.e: s.9-12.

¹⁰⁶ A.g.e: Fig.2/31-32, Plate 12, 31-32.

¹⁰⁷ A.g.e: Fig.4/66, Plate 15/66.

¹⁰⁸ A.g.e: Fig.2/28

¹⁰⁹ Lloyd-Gökçe, 1951, p.47, Fig.11a/16; Orthmann 1963a, p.132, Lev. 35. 8/40-8/42

¹¹⁰ Orthmann 1966, p.67, fig.7: 1-2.

¹¹¹ Gunter 1991, p.20, Fig.4/53, Plate 14/53; Lloyd- Gökçe 1951, p.50, Fig.12/5; Orthmann 1963a, lev. 38, 8/66.

¹¹² Gunter 1991, Fig.3/48, Plate 13/54. İkinci parçanın her ne kadar boyunlu bir forma ait olabileceği belirtilmişse de, bu içi astarlanmamış bir kaseye ait de olabilir. Bu kulp oturtuluş şekli bakımından ve aynı zamanda üslupsal olarak bu tür dikey kulplara son derece benzemektedir.

etmesidir. Evrenin sonunda her iki bölgede de Geçiş Dönemi çanak çömleği hakim duruma gelir.

Polatlı'da bir sonraki Geçiş Dönemi'ne tarihlenen katlardan (XIII-XVIII?) yeterli malzemenin tanıtılmaması; Gordion'da bu evrenin temsil edilmemesi; Asarcık/Ilıca'nın bu döneme tarihlenen Va katından yeterli malzeme yayımlanmaması ve aynı zamanda çanak çömleğinin bu dönemin birçok karakteristik özelliğini yansıtmaması sebebiyle, bölgenin bu dönemi ile ilgili bir karşılaştırma yapmak mümkün değildir. Ancak aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alındığı gibi bu dönemde Küllüoba ve çok daha doğudaki Boğazköy çanak çömleği arasındaki olağanüstü benzerlik sebebiyle, aradaki coğrafi bölgede yer alan Ankara ve Polatlı bölgelerinde de benzeri çanak çömlek özelliklerinin söz konusu olduğunu varsayabiliriz. Tüm bu karşılaştırmalar sonucu hazırlanmış olan Küllüoba ve Polatlı Bölgesi Geçiş Dönemi stratigrafilerinin karşılaştırılması aşağıda bir cetvel halinde verilmiştir.

	Küllüoba		Polatlı	Gordion	Asarcık Ilıca
Orta Tunç Çağı'na Geçiş (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi	18 (?)	Hiatus	Va (?)
	II B				
	II C				
	II D	Öncü Geçiş Dönemi	12? 11?	PN-3 7	V
	II E				
Erken İTÇ III	III A		10 ↓ 6	PN-3 8 NCT VI (Erken)	
	III B				
	III C				

Tablo 5. Küllüoba, Polatlı, Gordion ve Asarcık/Ilıca İTÇ III yerleşmelerine ait stratigrafilerin karşılaştırılması.

3.1.1.2 Ankara Bölgesi

Ankara bölgesi, coğrafi olarak dağlık ve ormanlık Kuzey Anadolu ile kurak Konya Ovası arasında, Orta Anadolu yaylasının kuzey kesiminde yer alır. Bizim burada Ankara olarak tanımladığımız bölge, Polatlı Bölgesi ile doğuda Kızılırmak kavsine kadar olan daha dar bir alandır. Bu alan, Ankara şehri ve yakın çevresinde İTÇ II’de söz konusu olan yerel bir çanak çömleğin yayılım alanı ile kabaca örtüşür.

Bu bölge, esas itibariyle İTÇ I-II dönemlerinin temsil edildiği Karaoğlan, Etiyokuşu, Ahlatlıbel ve Koçumbeli gibi oldukça eski kazılardan bilinir. Bu yerleşmelerden ilk üçünde OTÇ’ye Geçiş Dönemi’ne tarihlenen buluntular da ele geçirilmiştir. Diğer taraftan, bugün artık Ankara ili sınırları içinde kalmış olan Çayyolu höyüğünde 2011 yılında başlamış olup halen yapılmakta olan kazılarda, Geçiş Dönemi saptanmış bulunmaktadır. Bu bölgede yer alan ve OTÇ’ye Geçiş Dönemi’ni içeren yerleşmeler, aşağıda kısaca tanıtılmıştır.

3.1.1.2.1 Yerleşim Yerleri

3.1.1.2.1.1 Karaoğlan

Konumu: Yerleşme yeri Ankara’nın 25 km güneyinde Mogan Gölü’nün güneydoğu kenarında yer alır; 260X180 m ebatlarında ve 18-20 m yüksekliğindedir.

Kazı Tarihçesi: R.O. Arık başkanlığındaki bir heyet tarafından 1937-1942 yılları arasında kazılmıştır¹¹³.

¹¹³ Arık, R. O. 1939, “Anadolu’nun En Garp Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü”. **Belleten III/9:** 27-60; 1948, “Karaoğlan Höyüğü Bakır Çağı Mimarlığındaki Özellikler”. **III. Türk Tarih Kongresi.** Ankara 15 – 20 Kasım 1943. Kongreye Sunulan Tebliğler. Türk Tarih Kurumu Yayınlarından IX. Seri, No. 3, S. 47-59; Bertram, G.İ. -J.-K Bertram 2011, s.53.

Tabakalanma:

III. Kat : Hitit

IV. Kat : Protohitit (W. Orthmann’a göre Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi)¹¹⁴

V, Va-c katları: İTÇ

Bu önemli yerleşmeye ait kazı sonuçları, maalesef sadece kısa makaleler şeklinde yayınlanmıştır.

3.1.1.2.1.2 Etiyokuşu

Konumu: Yerleşme Ankara’nın yaklaşık 5 km kuzeyinde Çubuksuyu kenarında yer alır¹¹⁵.

Kazı Tarihçesi: Höyük 1937 yılında Ş.A. Kansu tarafından kazılmıştır¹¹⁶.

Tabakalanma:

Yerleşme, yeri o günün koşullarında yerleşim katları dikkate alınmadan kazılmış olmakla birlikte 3 farklı tabaka saptanmıştır. Bu üç tabaka A, B, ve C ocağı olarak adlandırılan açmalarda saptanmıştır. Bu açmalarda ele geçen çanak çömleğe göre yerleşme Bakır Çağı’na tarihlendirilmiştir.¹¹⁷ Bu çanak çömlek içinde az da olsa Geçiş Dönemi’ne tarihlenenler de vardır.

¹¹⁴ Orthmann 1963b, s.23.

¹¹⁵ Günümüzde şehrin içinde kalmış olan bu yerleşmeden hemen hemen hiçbir iz kalamamıştır.

¹¹⁶ Kansu, Ş.A. 1940, **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Etiyokuşu Hafriyatı Raporu (1937)**, Ankara.

¹¹⁷ Kansu 1940, s.5 vd. ; Orthmann 1963a, s. 26

3.1.1.2.1.3 Ahlatlıbel

Konumu: Ankara il merkezinin 14 km güneybatısında, Yalınca Köyü yakınlarında yer almakta olup Koçumbeli'nin kuş uçuşu 650 m güneybatısındadır¹¹⁸.

Kazı Tarihçesi: Yerleşme yeri 1933 yılında H.Z. Koşay başkanlığında kazılmıştır.

Tabakalanma: Höyük, maalesef o günün koşullarında tabakalanma dikkate alınmaksızın kazılmıştır. Ele geçirilen çanak çömlek –tıpkı Etiyokuşu'nda olduğu gibi- esas itibariyle İTÇ II'ye (Bakır Çağı) tarihlenmektedir; ancak malzeme içinde Geçiş Dönemi çanak çömleği az da olsa ele geçirilmiştir.

3.1.1.2.1.4 Çayyolu Höyük

Konumu: Ankara'nın Yenimahalle Belediyesi Çayyolu Mevkiinde, Ahlatlıbel ve Koçumbeli'nin kuzeybatısında yer almaktadır¹¹⁹.

Kazı Tarihçesi: Çayyolu Höyük kazıları 2011 yılından bu yana Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü Melih Arslan başkanlığında, Gülçin İlgezdi Bertram ve Jan K. Bertram bilimsel danışmanlığında sürdürülmektedir.

Tabakalanma: Burada İlk Tunç Çağı'na Geçiş, İTÇ ve İTÇ'den OTÇ'ye Geçiş Dönemlerinin stratigrafik olarak saptanmış olduğu bilinmekle beraber¹²⁰, kazı çalışmaları kısa süre önce başladığı için, höyük tabakalanması ile ilgili henüz ayrıntılı bir bilgi ve yayın yoktur.

¹¹⁸ Koşay, H.Z. 1934 “Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâletince Yaptırılan Ahlatlıbel Hafriyatı”. **Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi II**, s. 3-100. ; Bertram, G.İ.- G., J.-K. Bertram 2010 “İlk Tunç Çağı Ankara Bölgesi Araştırmaları (ODTÜ Yüzey Araştırması 2008 ve Ahlatlıbel Buluntuları) Zur Frühbronzezeit in Der Ankara-Region (ODTÜ-Survey 2008 und Aufarbeitung Der Ahlatlıbel-Funde) **27.AST/3**, Ankara, s. 387. ; Bertram, G.İ. -J.-K Bertram 2011, s.52.

¹¹⁹ Arslan, M, 2012., “Çayyolu Höyüğü Kurtarma Kazısı 2011”, **Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 33**, s.21-22 (Yay. Haz. M Doğan Alparslan ve A. Özdzibay).

¹²⁰ Arslan 2012, s.21-22.

3.1.1.2.2 Bölgesel Kronoloji

Bu bölgedeki en iyi tabakalanma, 1938-1941 yıllarında R.O.Arık başkanlığında gerçekleştirilen Karaoğlan'da saptanmıştır; ancak bu kazı ile ilgili yapılan yayınlarda çanak çömlek detaylı olarak ele alınmamıştır. Bununla birlikte söz konusu yerleşmede Bakır Çağı olarak adlandırılan ve kuvvetli bir yangınla sona erdiği belirtilen V. tabaka, İTÇ'ye tarihlendirilmektedir. Bu tabaka aşağıdan yukarıya doğru Vc, Vb, Va ve V olarak tanımlanan dört ayrı evre içermekte olup bunun üzerinde yer alan ve "Proto-Hitit" olarak tanımlanan IV. tabaka ise Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmiştir¹²¹.

Vc evresinde ele geçen çanak çömleğin tamamı kaba ve elde yapılmış, açık kahverengi hamurlu, dışı kırmızı, içi kırmızı veya siyah astarlıdır¹²². Vb-Va evrelerinde ise siyah renkte, iyi açkılı bir mal ile temsil edilen çanak çömlekte farklılık görülmez. Özellikle siyah açkılı yiv/oluk bezemeli ve kırmızı açkılı çanak çömlek yapım tekniği ve kap formları olarak Ahlatlıbel siyah astarlı malları ile benzerlik göstermektedir¹²³. Bu evrede tanıtılan malzeme içerisinde çark yapımı malzeme görülmemektedir. V. Evre'de ise çanak çömlek daha gelişkindir; dışı kırmızı veya kahverengi astarlı ve açkılı, içi siyah olup zaman zaman içi beyaz boyalı bir mal grubu karakteristiktir¹²⁴.

Proto-Hitit olarak tanımlanan ve Orthmann¹²⁵ tarafından OTÇ'ye Geçiş Dönemine tarihlendirilen IV. Evre'de ise iki grup çanak çömlek söz konusudur. İlk grup kahverengi astarlı, bitki katkılı ve el yapımıdır. İkinci grup ise yine kahverengi tonlarında astarlı ve kum katkılı, daha ince kile sahip, çark yapımı bir maldır. Söz konusu bu mal ile yapılmış kaselerin kulpları, ağız kenarının alt tarafına oturtulmuş ve köşeli forma sahiptir. Bu evrede ele geçen koyu gri astarlı ve çark yapımı mal Hafır'e göre Karaoğlan'da *import* olarak değerlendirilmiştir¹²⁶. T. Özgüç bu malların

¹²¹ Arık 1939; 1948, s.49; Orthmann 1963a, s.23.

¹²² Orthmann 1963a, s.23.

¹²³ Bertram, G.İ.- G., J.-K. Bertram 2011, s. 53, Resim: 10-11.

¹²⁴ Orthmann 1963a, s.23.

¹²⁵ A.y.

¹²⁶ A.y.

Alacahöyük 4. tabakadan ele geçen gri mallar ile benzerliklerine işaret etmektedir¹²⁷. Alacahöyük 4. Katta ele geçen çanak çömlek, çarkta yapılp daha sonra el ile düzeltilmiş olan koyu gri astarlı bir mal ile tanımlanmaktadır¹²⁸.

Bunların dışında Karaoğlan'da ele geçmiş ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bulunan bir *depas*ın varlığı bilinmektedir¹²⁹. Form olarak Küllüoba'nın karakteristik sivri dipli, ağıza doğru giderek genişleyen ve gövdede hafif daralan *depas* örneklerine¹³⁰ son derece benzeyen bu *depas*ın, çark yapımı olduğu belirtilmiştir. Hangi evreye ait olduğu belirtilmeyen söz konusu *depas*, mal olarak da Frigya Kültür Bölgesi Parlak Kırmızı Astarlı Malı (*Red Coated Ware*) ile son derece benzeşmektedir; dolayısıyla batı bölgelerinden *import* olabilir.

Hitit Dönemi'ne tarihlenen ve Alacahöyük 4. kat ile karşılaştırılan III. tabakada ise gaga ağızlı testi ve basit formlu kaselerin yanı sıra kırmızı haçlı kaseler de ele geçmiştir. Bu kaseler, içte ince kırmızı boyalı dört ya da çok kollu haç motifleri içerir¹³¹. Tüm bu çanak çömlek incelendiğinde söz konusu Vb ve Va evreleri Orthmann tarafından İTÇ III; IV. Evre ise OTÇ'ye Geçiş Dönemi içerisinde değerlendirilmiştir.

Ahlatlıbel'de yapılan kazılarda çanak çömlek tabakalara göre değil, malzemenin bulunduğu derinliklere göre tasnif edilmiştir¹³². En yaygın olan çanak çömlek, sarımsı kahverengi hamurlu, gri-siyah özlü, içi ve dışı kırmızı astarlı olanlardır. Diğer grup ise içi siyah dışı kırmızı ya da kahverengi astarlı mallardır. Bu malların bazılarının iç kısmı beyaz boyalıdır. Son grubu ise siyah astarlı mallar oluşturmaktadır. Açık formlarda astar içte ve dışta siyahtır; bazı kaplarda ağız kenarındaki kahverengi boyama içte kırmızıya dönüşür. Formlar ise diğer mal

¹²⁷ A.y.; Özgüç, T. -N. Özgüç, 1953, **Kültepe Kazısı Raporu 1949**. Ankara

¹²⁸ Koşay, H.Z., 1951, **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Kazısı**. 1937-1939'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor – Les Fouilles D'Alaca Höyük Entreprises par la Societe D'histoire Turque, Rapport Preliminaire sur les Travaux en 1937-1939, Ankara, s.14; Orthmann 1963a, s.37.

¹²⁹ **Anonim Anadolu Medeniyetleri Müzesi Rehberi**, Ankara, fig. 116; Orthmann 1963a, s.24.

¹³⁰ Efe, T. - Ay Efe, D.Ş.M., 2001, Resim 23; Türkteki 2012, s.74, Resim 14; Sarı, D. 2013a, "Evolution Culturelle et Politique de L'anatolie de L'ouest au Bronze Ancient et au Bronze Moyen. ANRT, Villeneuve D'ascq", **Doktora Tezi**. s.180, Pl.64/10a, Fig.6B/2.

¹³¹ Orthmann 1963a, s.24.

¹³² A.y.

gruplarından farklılık göstermez¹³³. Siyah astarlı malların büyük bir kısmında, tıpkı Karaoğlan'da olduğu gibi, yiv/oluk bezeme yer alır. Tüm bu çanak çömlek İTÇ II dönemine tarihlendirilmektedir¹³⁴.

Ahlatlıbel'de bu çanak çömlek dışında OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilen bazı parçalar da ele geçmiştir. Bunlar arasında hafiri tarafından Eski Eti Devri malzemesi içinde gösterilen düz dipli kadehler¹³⁵ ve dikey kulplu, bezemeli bir kase¹³⁶ yer almaktadır. Ele geçen toplam üç kadeh, sarımsı kahverengi hamurlu, ince killi, kum katkılı, oldukça iyi pişmiş ve çark yapımıdır. İnce gri kahverengi killi olan kase ise çok iyi açkılı olup çarkta yapılmıştır ve el ile düzeltilmiştir. Ağız kenarının hemen altına diyagonal olarak yerleştirilmiş ve olasılıkla baskı şeklinde yapılmış çentik bezeme yer almaktadır. Ancak Geçiş Dönemi için oldukça önemli olan bu kase parçasının hangi derinlikte ortaya çıktığı ve diğer buluntularla ilgisi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Etiyokuşu'nda yapılan kazılarda üç farklı tabaka saptanmıştır. Ancak ele geçen çanak çömleğin tabakalara göre ayrımı oldukça zordur ve bu çanak çömlek içinde daha geç döneme ait olduğu anlaşılan bazı parçalar da yer almaktadır. Çok sayıda ele geçen kırmızı astarlı çanak çömlek, Ahlatlıbel'dekiler ile benzeri formlar içerir. Ayrıca yerleşmede, dışı kırmızı veya kahverengi astarlı mal da mevcuttur. Bu mal ile temsil edilen formlar, kırmızı astarlı mal grubu ile örtüşmektedir. Yine Karaoğlan ve Ahlatlıbel'de olduğu gibi Etiyokuşu'nda da iç kısmında beyaz boyalı bazı mallar vardır. Bölgenin diğer bir malı olan siyah astarlı mallar ise az miktarda ele geçmiştir. Bu mal grubunda yine yiv/oluk bezeme yaygındır.

Etiyokuşu'nda OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilen iki parça mevcuttur. Bunlardan biri hafif "S" profilli, oldukça ince, koyu kahverengi killi, kum katkılı, koyu gri-kahverengi astarlı ve oldukça iyi açkılı bir kasedir. Çark yapımı olup el ile

¹³³ Orthmann 1963a, s.25.

¹³⁴ A.g.e: s.26; Bertram, J.-K., 2008, "Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli -Zur Neubewertung der Ankara-Gruppe. Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli-Ankara Çevresine Ait Bazı Buluntu Topluluklarının Yeniden Değerlendirilmesi". *TÜBA-AR XI*, s.74; Bertram, G.İ.- G., J.-K. Bertram 2010, s. 388.

¹³⁵ Koşay 1934, s.27; Orthmann 1963a, s.26, 127, Fig. 27: 5/73.

¹³⁶ Koşay 1934, s.27; Orthmann 1963a, s.26, 127, Fig. 27: 5/72; Bertram, J.-K 2008, s.82, Res.4/2.

düzeltilen bu kase'nin hemen ağız kenarı altında tıpkı Ahlatlıbel örneğinde olduğu gibi diyagonal olarak yapılmış çentik bezeme yer almaktadır¹³⁷. İkinci parçanın ise Alacahöyük ve Boğazköy paralellere dayanarak bir çaydanlığa ait olduğu söylenebilir. Bu parça da mal ve yapım tekniği bakımından söz konusu kase ile aynı olup bu parçanın da hemen ağız kenarı altında benzeri bezeme yer almaktadır¹³⁸.

Bölgede yer alan Geçiş Dönemi malzemesinin görüldüğü son yerleşim yeri Çayyolu Höyük'tür. Yukarıda da bahsedildiği üzere, kurtarma kazısı olarak çalışmaların yapıldığı yerleşim yerinin tabakalanması ve malzemesi henüz yeterince bilinmemektedir. Ancak, yerleşim yerine yapılan ziyarette, hafirler tarafından, yerleşimde Geç Kalkolitik, İTÇ II, İTÇ III ve OTÇ'ye Geçiş dönemlerinin temsil edildiği; iki farklı mimari evresi olan bir Geçiş Dönemi'nin söz konusu olduğu belirtilmiştir¹³⁹. Ziyaretimiz sırasında bize gösterilen bu dönem çanak çömlek içinde, en azından kırmızı ağızlı, kalınlaştırılmış dudaklı (bead-rim) kaselerin, siyah ağızlı maldan çaydanlık parçalarının ve yalın mal ile temsil edilen dibi ipe kesilmiş kase örneklerinin mevcut olduğunu söyleyebiliriz.

3.1.1.2.3 Küllüoba'nın Ankara Bölgesi ile Karşılaştırılması

Ankara bölgesi OTÇ'ye Geçiş Dönemi yerleşmelerinin mimarisi hakkında hemen hemen hiçbir bilgi yoktur; dolayısıyla, bu kapsamda Küllüoba mimarisi ile bir karşılaştırma yapmak mümkün değildir. Ancak bu yerleşmelerden ele geçen buluntular bugüne kadar henüz ayrıntılı olarak incelenmemiştir¹⁴⁰. Geçiş Dönemi öncesinde çanak çömlek büyük oranda homojen özellikler göstermektedir; dolayısıyla bunlar aşağı yukarı aynı zaman dilimini kapsamış olmalıdır¹⁴¹.

Ankara bölgesinde çömlekçi çarkının esas itibarıyla İTÇ III ortalarında, diğer bir deyişle OTÇ'ye Geçiş Evresi'nin başlarından itibaren kullanıldığı

¹³⁷ Orthmann 1963a, s.27, Fig.32: 6/41.

¹³⁸ Kansu 1940, s.106, Şekil 99. ; Orthmann 1963a, s.27, Fig.32: 6/42.

¹³⁹ Söz konusu bilgiler kazının bilimsel danışmanları Gülçin İlgezdi Bertram ve Jan K. Bertram'dan alınmıştır.

¹⁴⁰ Son dönemlerde söz konusu bölge yerleşimlerin de J. –K Bertram başkanlığındaki bir ekip tarafından inceleme ve tekrar değerlendirme çalışmaları başlatılmıştır.

¹⁴¹ Efe, 1988, s.108-110; Orthmann 1963a, 24-27, 70-71.

anlaşılmaktadır¹⁴². Küllüoba'da çömlekçi çarkının İTÇ III başlarında, Polatlı Bölgesi'nde ise erken İTÇ III sonunda ortaya çıkması da bu olasılığı kuvvetlendirmektedir. Dolayısıyla bu durum, çarkın batıdan doğuya doğru birdenbire değil, zamanla yayılmış olduğunu kanıtlamaktadır. Ahlatlıbel'de ele geçen düz dipli kadeh, Küllüoba kadeh örnekleri ile oldukça yakın benzerlik göstermektedir (Lev. 35/87-90 ; Lev.54/243-244 ; Lev. 97/546)¹⁴³.

Biri Ahlatlıbel'den¹⁴⁴ diğeri Etiyokuşu'ndan¹⁴⁵ ele geçen iki kase parçası da Küllüoba Geçiş Dönemi için oldukça karakteristiktir. Çarkta yapılan her iki kase parçası el ile düzeltilmiştir. Oldukça iyi açkılı olan bu kaselerin ikisi de gri-kahverengi astarlıdır. Bunlar büyük olasılıkla Küllüoba'da Hitit Malı olarak adlandırılan mal grubundan yapılmış olmalıdır. Ayrıca yine Geçiş Dönemi için tipik olan ağız kenarının hemen altında yer alan diyagonal çentikler, karşılaştırma için oldukça önemlidir (Lev.32/60-61; Lev. 50/ 203-204; Lev.53/237; Lev.66/334,336; Lev.95/533). Benzeri mal ve bezeme örneklerinin yanı sıra Öncü Hitit Malı olarak adlandırdığımız mal grubundan çeşitli örnekler, Çayyolu Höyük yerleşmesinde de ele geçmiştir.

Etiyokuşu'nda ele geçen kulpsuz kase, form ve bezeme olarak Küllüoba örneklerinden biri (Lev.66/334) ile neredeyse birebir benzeşmektedir. Ahlatlıbel kase örneği üst kısmı yiv bezemeli dikey bir kulpa sahiptir. Söz konusu bu dikey kulplar Küllüoba Geçiş Dönemi için oldukça karakteristiktir. Ayrıca kulp üzerinde yiv bezeme içeren örnekler de Küllüobaninkilerle birebir örtüşmektedir (Lev.50/199; Lev.68/362). Benzeri kulplara Karaoğlan yerleşmesinin IV. tabakasında ele geçen çark yapımı çanak çömlek içinde de rastlanmaktadır¹⁴⁶.

Bir diğer paralelliği de Etiyokuşu'ndan ele geçen bir çaydanlık¹⁴⁷ parçası ile kurabiliriz. Söz konusu çaydanlık, yapım tekniği ve mal grubu olarak Küllüoba çaydanlıkları ile aynıdır; ayrıca bu çaydanlık ağız kenarı altında da benzeri bezemeye

¹⁴² Gunter 1991, s. 113; Orthmann 1963, s.100.

¹⁴³ Koşay 1934, s.27; Orthmann 1963a, s.26, 127, Fig. 27: 5/73.

¹⁴⁴ Orthmann 1963a, s.26, 127, Fig. 27: 5/72.

¹⁴⁵ A.g.e: s.26, 130, Fig. 32: 6/41.

¹⁴⁶ A.g.e: s.23, 121, Fig. 20: 4/6.

¹⁴⁷ Kansu 1940, s.106, Şekil 99; Orthmann 1963a, s.26, 130, Fig. 32: 6/42.

sahiptir. Geçiş Dönemi için oldukça karakteristik olan ve Küllüoba'da ilk olarak II C evresinde ortaya çıkan çaydanlık formları, gerek form ve gerekse bezeme bağlamında Etiyokuşu örneği ile büyük benzerlik göstermektedir (Lev.53/234-240; Lev.84/488-494; Lev.96/541-544).

Bugüne kadar Ankara Bölgesi'ne ait güvenilir ve eksiksiz bir "İTÇ Kronolojisi"nin saptanamaması ve yine Polatlı Bölgesi'nde İTÇ I-II dönemlerinin esas itibariyle henüz kazılmamış olması nedeni ile Küllüoba ile bu bölgeler arasında sağlıklı bir karşılaştırma yapılamamaktadır. Ankara Bölgesi yerleşmelerinin bilinen Geçiş Dönemi çanak çömleği –yukarıda da değinildiği gibi- dönemin geç evresine tarihlendirilmelidir; Küllüoba II E-D evreleri ve Gordion PN-3 7 katı malzemeleri ile karakterize olan Öncü Geçiş Evresi ve bir önceki erken İTÇ III dönemi ise Ankara Bölgesi'nde henüz saptanamamıştır. Burada belki de geleneksel İTÇ II kültürü, - dönemin sonlarına doğru batıdan nüfuz eden bazı erken İTÇ III kültür öğeleri ile birlikte- büyük oranda Geçiş Dönemi'ne kadar devam etmektedir; dolayısıyla Öncü Geçiş Evresi temsil edilmemektedir. Bu karşılaştırmalar sonucu hazırlanmış olan Küllüoba, Polatlı ve Ankara Bölgesi Geçiş Dönemi stratigrafilerinin karşılaştırılması aşağıda bir cetvel halinde verilmiştir. Henüz yayımlanmamış olduğundan, Çayyolu Höyük yerleşim katları cetvelde numaralanmış olarak gösterilememiştir.

	Küllüoba		Polatlı	Gordion	Karaoğlan	Ahlathbel	Etiyokuşu	Çayyolu
Orta Tunç Çağı'na Geçiş (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi	18 (?)	Hiatus	IV			
	II B							
	II C							
	II D	Öncü Geçiş Dönemi	12? 11?	PN-3 7	V (?) Va			
	II E							
Erken İTÇ III	III A		10 ↓ 6	PN-3 8 NCT VI (Erken)	Vb			
	III B							
	III C							

Tablo 6. Küllüoba, Polatlı ve Ankara Bölgesi İTÇ III yerleşmelerine ait stratigrafilerin karşılaştırılması.

3.1.1.3 Kızılırmak Kavsî'nin Kuzey Kesimi ve Yakın Komşu Bölgeler

Kızılırmak Türkiye'nin en uzun nehri olup, Sivas ilinden doğar; Orta Anadolu'da geniş bir yay çizdikten sonra kuzeye yönelir ve Samsun'un Bafra ilçesinden Karadeniz'e dökülür. Kızılırmak'ın başlıca kolları Delice Suyu, Devrez Çayı ve Gökırmak'tır. Esas olarak Ankara Bölgesinin doğu ve kuzeydoğu bölgesini içine alan söz konusu bu bölgede, - Kızılırmak yayı içinde- Yozgat, Çorum, Amasya, Tokat illeri ve kısmen de Kayseri, Kırşehir ve Çankırı illeri yer almaktadır¹⁴⁸. T. Özgüç çalışmalarında Kalkolitik ve İTÇ'de Orta Anadolu bölgesini iki coğrafi/kültürel bölgeye ayırmıştır:

a: Alacahöyük'ün kuzeyi, Orta Karadeniz Bölgesi ve özellikle Kızılırmak ve Yeşilırmak arasındaki bölge,

b: Alacahöyük'ün güneyi ve Kayseri Ovası olarak incelemiştir.

T. Özgüç, İTÇ dönemi kültürünün her ne kadar doğuda Yukarı Kızılırmak, batıda Sakarya, kuzeyde Karadeniz, güneyde Çukurova'ya kadar yayılmış olduğunu söylemekle birlikte, bunun asıl çekirdek bölgesinin, güneyde Kayseri bölgesi ve kuzeyde Yeşilırmak ile Kızılırmak arasındaki bölgeden oluşan Kızılırmak Kavsînin içi olduğuna işaret etmektedir. Bu bölgedeki İTÇ yerleşmelerinin üzerinde, MÖ. 2. bin'de de büyük Hitit merkezlerinin yer alması sebebiyle, iki kültürel oluşumun yayılım alanlarının birbirleriyle örtüşmekte olduğunu belirtmektedir¹⁴⁹.

T. Özgüç'ün de belirttiği gibi yoğun İTÇ ve MÖ. 2. Bin yerleşimlerinin yer aldığı söz konusu bu bölgede, tezimizin konusunu oluşturan OTÇ'ye Geçiş dönemi birçok merkezde (Boğazköy, Alacahöyük, Eskişehir, Resuloğlu, Balıbağı ve İkiztepe) saptanmıştır. Çoğunluğu Çorum ili sınırları içinde kalan bu yerleşmeler aşağıda kısaca tanıtılmıştır.

¹⁴⁸ Güngördü, E., 2003, **Türkiye'nin Coğrafyası**, Ankara.

¹⁴⁹ Özgüç, T. 1964, "Yeni Araştırmaların Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi", **Anatolia VII**, (1963), s.28-31.

3.1.1.3.1 Yerleşim Yerleri

3.1.1.3.1.1 Boğazköy

Konumu: Ankara'nın 150 km doğusunda, Çorum İli, Boğazkale İlçesi içinde yer alan yerleşme, Ankara'dan gelen Budaközü Çayı'nın oluşturduğu vadinin güney ucundadır.

Kazı Tarihçesi: Yerleşme yeri ilk kez C. Texier tarafından Anadolu'da yaptığı geziler sırasında keşfedilmiştir; daha sonraları da A.H. Sayce, K. Humann ve O. Puchstein gibi Anadolu'ya gelen birçok gezgin tarafından ziyaret edilmiştir. E. Chanter 1893 ve 1894 yıllarında burada ilk kez bir test kazısı yapmıştır; 1905 yılında ise H. Winckler ile Macridi Bey burada kısa süreli kazılar yapmışlardır. Daha sonra, 1906-1907, 1911-1912 yıllarında Alman Doğu Araştırmaları Kurumu adına H. Winckler ve Alman arkeoloji Enstitüsü adına O. Puchstein tarafından Boğazköy'de kazılar yapılmıştır. Yerleşmede 1931 yılında K. Bittel tarafından başlatılan kazılara II. Dünya Savaşı nedeniyle uzun bir süre ara verilmiştir. Savaşın sona ermesinden sonra, yine K. Bittel başkanlığında devam eden kazılar, 1978 yılından itibaren P. Neve tarafından sürdürülmüştür. Boğazköy kazıları, 1994 yılından itibaren de Alman Arkeoloji Enstitüsü adına J. Seeher başkanlığında yürütülmüştür¹⁵⁰. Ancak J. Seeher'in rahatsızlığından dolayı, 2006 yılından itibaren kazı başkanlığını Andreas Schachner devralmıştır.

Tabakalanma: Eskiden yeniye doğru Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi, Assur Ticaret Kolonileri Dönemi, Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk Dönemi ve Frig Dönemi yerleşim katlarının saptandığı Boğazköy'de; Büyükkale, Büyükkale Kuzeybatı Yamacı (*Nordwesthang*) ve Aşağı Şehir olmak üzere üç ayrı kesimde birbirlerinden bağımsız olarak numaralanmış olan stratigrafiler söz konusudur. Bunların içinde Geçiş Dönemi stratigrafik olarak en iyi Büyükkale, Kuzeybatı Yamacı'nda

¹⁵⁰ Neve, P., 1992, **Hattuša-Stadt der Götter und Tempel**. Antike Welt, Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte. Sondernummer, s. 11, 15.

saptanmıştır: Orthmann'a göre, en alttaki 9-8b katları Geçiş Dönemi'ne ve devamındaki 8a katı da Assur Ticaret Kolonileri'nin geç evresine tarihlenir¹⁵¹.

Boğazköy Orta Anadolu'da, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi stratigrafisinin en iyi bilindiği yer konumundadır.

3.1.1.3.1.2 Alacahöyük

Konumu: Alacahöyük yerleşmesi, Çorum ilinin güneyindeki Alaca ilçesine 14 km mesafede ve aynı adı taşıyan köyün içinde yer almaktadır.

Kazı Tarihçesi: Höyük W.G. Hamilton tarafından 1835 yılında keşfedilmiştir. A.D. Mordmann 1861 yılında höyük ile ilgili bir yayın yapmıştır. H.G. Van Lennep ise höyükte 1869'da çalışmıştır. G. Perrot 1861 yılında kapının ve iki yanındaki kulelerin planını ve ortostatlardan birinin kabartmalarını açığa çıkartmıştır. W. Ramsey 1881'de birkaç kabartma daha ortaya çıkarmış, E.Chantre ise 1893'te sfenkslerin arkasındaki odayı ve gerisindeki ikinci kapıyı açmıştır¹⁵²; 1907 yılında da Th. Makridi, İstanbul Müzeleri adına 15 günlük kısa bir kazı yapmıştır¹⁵³.

Alacahöyük'te ilk sistemli kazılara 1935 yılında Türk Tarih Kurumu adına, H. Z. Koşay ve R.O. Arık tarafından başlanmıştır¹⁵⁴. 1936'dan sonra, H. Z. Koşay tarafından sürdürülen Alacahöyük kazılarına, O'nun vefatından sonra M. Akok başkanlığında devam edilmiştir¹⁵⁵.

¹⁵¹ Orthmann 1963b, s. 46-51 ; Bittel, K., 1983, Hattuscha. Hauptstadt der Hethither, s.32-44, sayfa 212'deki kronoloji tablosu.

¹⁵² Arık, R.O., 1937, **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı. 1935'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor**. Ankara.1937, s.1

¹⁵³ Macridy, Th., 1908, "La Porte des Sphinx a Eyuk . Fouilles du Musee Imperial Otoman", Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft 13. Berlin. P. 1-29.

¹⁵⁴ Arık 1937.

¹⁵⁵ Arık 1937; Koşay, H.Z., 1938, **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı.1936'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor**, Ankara; Koşay 1951; Koşay, H.Z.-Akok, M., 1966, **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alacahöyük Kazısı 1937-1939'daki Kazılara ve Keşiflere Ait İlk Rapor**, Ankara.; Akok, M., 1979, "Alacahöyük'te Son Dönem Arkeolojik Çalışmalarla Açıklığa Kavuşturulan Yapı Tekniği ve Mimari Gerçekler". **VIII. Türk Tarih Kongresi**. 11-15 Ekim 1976. Kongreye Sunulan Bildiriler. I. Cilt, Ankara, s. 107-113; 1980, "Alacahöyük 1979 Çalışmaları" **II. KST**, s. 81-83.

Alacahöyük'te son dönem kazılar 1997 yılından itibaren A.Çınaroğlu tarafından sürdürülmektedir¹⁵⁶.

Tabakalanma: İlk Tunç ve Hitit Çağları'nda önemli bir merkez olan Alacahöyük'te 14 yapı katı saptanmış ve bunlar H.Z. Koşay tarafından 4 ana evre altında incelenmiştir¹⁵⁷. Bu evreler ve bunlara denk gelen katlar aşağıda bir cetvel halinde verilmiştir¹⁵⁸.

Dönemi	Ana Evreler	Yapı Katları
Demir Çağ ve sonrası	I	1
OTÇ/Hitit İmparatorluk	II	2,3
OTÇ'ye Geçiş Dönemi	II	4
İTÇ	III	5-8 ve Mezarlar
Kalkolitik	IV	9-14

Orthmann bir yangınla sona eren Alacahöyük 5. Katı OTÇ'ye geçiş Dönemi Öncesine tarihlerken 4. tabakayı ise 4b ve 4a olarak ayırmıştır¹⁵⁹.

3.1.1.3.1.3 Eskiypar Höyük

Konumu: Eskiypar Höyük, Sungurlu Alaca yolu üzerinde Alaca-Hüseyinabad Ovası'nda, Alaca'nın 5 km batısında, köy yolunun hemen güneyindedir; Boğazköy'e 20.7 km, Alaca Höyük'e 10.5 km ve Ortaköy'e 42 km uzaklıktaki yerleşme, üç önemli merkeze hâkim geçiş noktasında yer almaktadır¹⁶⁰.

¹⁵⁶ Çınaroğlu, A- Elif Genç, 2000, "Alacahöyük 1998 Yılı Çalışmaları" **21. KST/1**, Ankara, s.327-334.

¹⁵⁷ Koşay 1951, s. 59 ; Orthmann 1963a, s.99.

¹⁵⁸ Orthmann 1963b, s. 49; Aykut Çınaroğlu-Duygu Çelik, 2009 "Alacahöyük 2007 Yılı Kazısı" **30. KST/3**, s.91-104.

¹⁵⁹ Orthmann 1963a, s.73, Tablo 6; Orthmann 1963b, s. 49.

¹⁶⁰ Sipahi, T., 2010, "Eskiypar Kazıları", **1. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Çorum 02 Ekim 2010), Çorum: 79-92. ; 2012a "Yeniden Başlayan Eskiypar Kazısı ve Buluntuları Üzerine

Tarihçesi: 19. yy'ın ilk yarısında Eskiyaşar'dan bahsedenlerden biri W.J. Hamilton'dur. Daha sonra H.H. von der Osten, Eskiyaşar'dan söz eder ve onu "Altıyaşar" olarak tanımlar. J.G.C. Anderson, 1903 yılındaki çalışmasında Eskiyaşar'ı antik Karissa olarak lokalize etmek istemiştir. J. Garstang 1926' daki yayınında bu çevreden bahsetmiştir. Höyük üzerindeki ilk fiziki uygulama 1945 yılında Alacahöyük kazısı ekip üyesi E. Akurgal tarafından yapılmıştır. Akurgal, Eskiyaşar'da bir sondaj gerçekleştirmiştir. Aynı yıl Ankara Müzesi Müdürü R. Temizer¹⁶¹ başkanlığındaki Kalınkaya kazı heyeti Eskiyaşar'da incelemelerde bulunmuştur¹⁶². Eskiyaşar'da ilk arkeolojik kazılar Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi tarafından 1968 yılında başlatılmış ve 1982 yılına kadar devam etmiştir. Bu kazılar sırasında höyüğün stratigrafisi saptanmış; Bizans, Roma ve Helenistik dönemlere ait yapılarının altında güçlü bir Demir Çağı tabakası saptanmıştır. Demir Çağı tabakaları altında ise İmparatorluk, Orta ve Eski Hitit dönemlerini temsil eden Hitit Kültür tabakası saptanmıştır. Daha altta ise İTÇ dönemlerinin orta ve geç safhaları yer almaktadır¹⁶³. Orthmann höyükten ele geçen kaideli bir meyveliğe dayanarak Eskiyaşar'da Kalkolitik dönemin de olabileceğini vurgulamaktadır¹⁶⁴.

Çorum Müzesi de 1989-1992 yıllarında Eskiyaşar'da arkeolojik kazılar gerçekleştirmiştir¹⁶⁵. Burada 2010 yılında T. Sipahi tarafından başlatılan son dönem kazıları halen devam etmektedir¹⁶⁶.

Genel Bir Değerlendirme", **Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 28** (Yay. Haz. M Doğan Alparslan ve A. Özdizbay), s.1. İstanbul.

¹⁶¹ Temizer, R., 1949, "Kalınkaya Tümölüsü Kazısı", **Belleten XIII**: 795-806.

¹⁶² Sipahi 2012a, s.2

¹⁶³ Sipahi 2010, s.82. ; Özgüç, T. – R. Temizer, 1993 "Eskiyaşar Treasure", (ed. M J. Mellink *et al.*), **Nimet Özgüç'e Armağan, Aspects of Art and Iconography: Anatolia And Neighbors, Studies in Honor Of Nimet Özgüç**, Ankara: s.613; Orthman, 1963a, s.62.

¹⁶⁴ Orthmann, W., 1962, "Beobachtungen an dem Hüyük in Eskiyaşar", **Istanbul Mitteilungen 12**, s. 1-10, Abb.3/5.

¹⁶⁵ Ediz, İ. 1994 "Çorum Müzesi Müdürlüğü 1992 Yılı Eskiyaşar Kazısı", **IV. Kurtarma Kazıları Toplantısı**, (Marmaris 26-29 Nisan 1993), Ankara: 109-113.

¹⁶⁶ Sipahi 2010, s.79-92; Sipahi 2012a, s.4.

Tabakalanma:

Eskiyapar’da 2011 yılı yeni dönem kazı sonuçlarına göre 7 mimari seviye saptanmıştır¹⁶⁷.

1. Seviye : Frig
2. Seviye : Orta Hitit
3. 4. ve 5. Seviye: Eski Hitit
6. Seviye : MÖ. 2. Bin yıl başı
7. Seviye : Eski Tunç Çağı başı

3.1.1.3.1.4 Resuloğlu

Konumu: Orta Anadolu İTÇ dönemi için büyük önem taşıyan bu yerleşme yeri, Çorum ili, Uğurludağ ilçesi, Resuloğlu (Kaleboynu köyü) köyünün kuşuçuğu 900 m kuzeybatısında Araçlar ya da diğer adıyla Keseli Pınar Mevkiinde yer almaktadır; 1998 yılında T. Yıldırım ve T.Sipahi başkanlığında yürütölen "Çorum Bölgesi Yüzey Araştırması" sırasında bulunmuş ve arkeoloji dünyasına tanıtılmıştır. Resuloğlu’nda ilk kazılar 2003 yılında Çorum Müze Müdürü İsmet Ediz başkanlığında ve T. Yıldırım bilimsel danışmanlığında başlatılmıştır¹⁶⁸. Kazılar 2009 yılından bu yana T. Yıldırım başkanlığında devam etmektedir¹⁶⁹.

¹⁶⁷ Sipahi, T. 2012b“ 2011 Yılı Eskiyapar Kazısı”, **2. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Mayıs 2012), Çorum: s.52. Söz konusu bu tabakalanma höyüğün tümünü kapsamayıp sadece höyüğün kuzey kesimi için oluşturulmuştur.

¹⁶⁸T.Sipahi-T.Yıldırım, 2000, "1998 Yılı Çorum Bölgesi Yüzey Araştırmaları", **17. AST/2**, Ankara, s.33. ; Yıldırım, T.- İsmet Ediz, 2005, “2003 Yılı Resuloğlu Mezarlık Kazısı”, **26. KST/2**, s.193 ; Yıldırım, T., 2006 “An Early Bronze Age Cemetery at Resuloğlu, Near Uğurludağ, Çorum A Preliminary Report of the Archaeological Work Carried out Between Years 2003-2005”, **Anatolia Antiqua**, s.1.

¹⁶⁹Yıldırım, T., 2011, “Resuloğlu Kazısı ve Anadolu Arkeolojisi’ne Katkıları”, **1. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Çorum 02 Ekim 2010), Çorum, s. 12.

Tabakalanma:

Yerleşme yeri doğal bir sırt üzerindeki Mezarlık Alanı, Kuzeybatı Höyüğü ve Güneydoğu Höyüğü denen üç ayrı kesimde yer almaktadır. Güneydoğu Höyüğü, mezarlığın karşısındaki sırtta yer alır ve her iki kesim arasında dar ve derin bir vadi vardır. Bu üç kesimde saptanan dönemler aşağıya çıkarılmıştır:

Mezarlık Alanı: Mezarlık alanında 3 ayrı seviye saptanmıştır. Bunlardan 3. ve 2. seviye MÖ. III. binin ikinci yarısına –İTÇ II sonu ve İTÇ III- daha az sayıdaki küp ve çömlek mezarların ele geçtiği 1. seviye ise MÖ. II. Binin hemen başlarına –Geçiş Dönemi Mezarları- tarihlendirilmektedir. Kuzeydoğu olan üst kesimde ise Geçiş dönemi Yerleşmesi yer alır¹⁷⁰.

Kuzeybatı Höyüğü: İTÇ II sonu ve İTÇ III.

Mezarlık Alanı: İTÇ II sonu ve İTÇ III-Geçiş Dönemi Mezarları ve üstte Geçiş Dönemi Yerleşmesi.

Güneydoğu Höyüğü: Üstte Demir Devri, altta erken İTÇ III dönemi yerleşmesi.

3.1.1.3.1.5 Balıbağı

Konumu: Burası Çankırı İl merkezinin 20 km doğusunda Tekel Kaya Tuzu İşletmelerinin hemen güneyindeki mezarlık alanıdır.

Kazı Tarihçesi: ilk olarak 1988 yılında Çankırı Müzesi Müdürlüğü’nce Mustafa Süel başkanlığında kurtarma kazılarına başlanmıştır. Alan Sarıçi vadisinde ve bir fay hattı üzerinde yer almaktadır ve burada Sarıçi Höyüğü ve höyüğün hemen kuzey karşı yamaçlarında ise mezarlık alanı saptanmıştır. Çalışmalar daha çok mezarlık alanında yapılmıştır¹⁷¹.

¹⁷⁰ Yıldırım 2011, s. 15.

¹⁷¹ Süel, M, 1989, “Balıbağı/1988 Kurtarma Kazısı”, **TAD XXVIII**, Ankara, s.145; 1991, “Balıbağı/1989 Kurtarma Kazısı”, **I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara, s.205; 1992, “Balıbağı/1990 Kurtarma Kazısı”, **II.Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara, s. 129.

3.1.1.3.1.6 Salur Mezarlığı

Konumu: Çankırı İli, Ortaca İlçesi'nin 5 km kuzeybatısında, Salur Köyü'nün 1 km kuzeyinde yer alan Salur Höyük'ün 50 m kuzeyindeki mezarlık alanıdır¹⁷².

Kazı Tarihçesi: Salur Mezarlığı ilk olarak 1999 yılında R. Matthews tarafından bölgede yapılan yüzey araştırmalarında saptanmıştır¹⁷³. Mezarlığa 50 m mesafedeki küçük ve yassı bir höyük olan Salur Höyük'te Geç Kalkolitik, İTÇ, II. Bin ve Demir Çağı çanak çömlek parçaları ele geçmiştir¹⁷⁴. Mezarlıkta 2008 yılında Çankırı Müzesi Müdürlüğü tarafından kısa süreli sondaj kazısı yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucu mezarlık İTÇ III'ün sonları ile OTÇ'nın başlarına (MÖ. 2100-1850) tarihlendirilmektedir¹⁷⁵.

3.1.1.3.1.7 Kastamonu-Kınık

Konumu: Kastamonu İli, Devrekani İlçesi, Kınık Mahallesi yakınında yer almakta ve Delibeyoğlu Sırtı Ören Yeri olarak da adlandırılan düz bir iskan yeridir.

Kazı Tarihçesi: Kınık'ta 1994 yılında A. Çınaroğlu bilimsel danışmanlığında ve Kastamonu Arkeoloji Müzesi başkanlığında kurtarma kazıları başlatılmıştır¹⁷⁶. Bu çalışmalar sonucunda MÖ. IV. Bin sonlarından, MÖ. I. Binin ilk yarısına kadar aralıklarla yerleşimin devam ettiğini gösteren üç tabaka saptanmıştır¹⁷⁷. I. Tabaka

¹⁷² İbiş, Resul-Sinan Durmuş, 2010, "Çankırı Salur: Orta Anadolu'nun Kuzeyinde Bir Eski Tunç Çağı Mezarlığı" **Anadolu** 36: s.13-14.

¹⁷³ Matthews, R. 2001, "Project Paphlagonia: Regional Survey in Çankırı and Karabük Provinces, 2000", **AST** 18/2, s. 249-256. ; 2004, "Salur North: an Early Bronze Age Cemetery in North-Central Anatolia", (Ed. A.Sagona), **A View from the Highlands. Archaeological Studies in Honor of Charles Burney**, s. 55-66.; İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.14.

¹⁷⁴ Matthews 2004, s.59. ; İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.14, Res.1.

¹⁷⁵ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.24, Tablo 2.

¹⁷⁶ Genç, E., 2008, "Kastamonu Kınık Kazıları ve Yerleşimin Çevre Kültür Bölgeleri ile İlişkileri", **Aykut Çınaroğlu'na Armağan** (Ed. Elif Genç-Duygu Çelik), Ankara, s.105.

¹⁷⁷ Bilgen, A. Nejat, 1999, "Kastamonu-Kınık Kazısı 1994-1995 Metalürjik Buluntuları" **Anadolu Araştırmaları** XV, s.269-293.; Çınaroğlu, A- E. Genç, 2004, "Kastamonu-Kınık 2002 Yılı Kazısı",

Geç Kalkolitik ve İTÇ I dönemine¹⁷⁸, 2. Tabaka MÖ. III. Binyıl sonundan MÖ. II. Binyıl başlarına, diğer bir deyişle, Orta Anadolu Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmiştir¹⁷⁹.

Tabakalanma:

1. Tabaka Geç Kalkolitik ve İTÇ I.
2. Tabaka MÖ. III. Binyıl sonundan MÖ. II. Binyıl başı.
3. Tabaka MÖ. I. Binin ilk yarısı.

3.1.1.3.1.8 İkiztepe

Konumu: Yerleşme yeri Samsun-Bafra ilçesinin 7 km kuzeybatısında, İkiztepe Köyü'nün yakınında yer alır ve dört ayrı tepeden oluşur. Tüm yerleşim alanı 350x260 m ebatlarındaki bir alanı kaplar¹⁸⁰.

Kazı Tarihçesi: 1974- 1981 yılları arasında U. B. Alkım başkanlığında yapılan kazılar, 1982-2012 yılları arasında Ö. Bilgi başkanlığında yürütülmüştür.

Tabakalanma: İkiztepe'de Geç Kalkolitik'ten MÖ. 2.binyıl başlarına kadar kesintisiz yerleşildiği anlaşılmaktadır. En üst katlar Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'ni içerir. Ayrıca Hellenistik döneme ait bir anıt mezar da ortaya çıkarılmıştır. Yerleşmede hertepenin stratigrafisi kendi içinde bağımsız olarak numaralanmıştır. Geçiş Dönemi esas olarak Tepe I'de saptanmıştır. Tepe III ve IV'te sadece Geçiş Dönemi'nin erken evreleri ele geçirilmiştir¹⁸¹.

25. KST/1, Ankara, s. 355-366. ; 2005b, "2003 Yılı Kastamonu-Kınık Kazısı", 26. KST/1, Ankara, 277-290; Genç, E., 2004, "Kastamonu Kınık'ta Bir Tunç Çağı Yerleşimi" **Anadolu/Anatolia Ek Dizi No:1**, I. ve II. Ulusal Arkeolojik Araştırmalar Sempozyumu, Ankara, s.39-60.

¹⁷⁸ Genç 2008, s.105.

¹⁷⁹ Çınaroğlu, A- E. Genç, 2004, s.357; Çınaroğlu, A- E. Genç, 2005b, 279.

¹⁸⁰ Alkım, U.B.-H. Alkım-Ö. Bilgi, 1988, **İkiztepe I**, Birinci ve İkinci Dönem Kazıları/The First and Second Seasons' Excavations (1974-1975), Ankara, s.5.

¹⁸¹ Bilgi, Ö., 2001, **Orta Karadeniz Bölgesi Madencileri**. İstanbul.

	<u>Tepe I</u>	<u>Tepe III</u>	<u>Tepe IV</u>
	1		
	2		
	3a		
Geçiş Dönemi	3b		
	4		
	5	1	
	6	2	1

3.1.1.3.2 Bölgesel Kronoloji

Tüm Orta Anadolu'nun Tarihöncesi Dönem kronolojisi bugüne kadar güvenilir bir şekilde saptanamamıştır. Kızılırmak Kavsi içinde bugüne kadar Neolitik Dönem'e tarihlendirilebilecek tek yerleşme yüzey araştırmaları sırasında saptanmıştır¹⁸². Bir sonraki Kalkolitik Dönem ise Kızılırmak kavsinin kuzeyinde Büyük Güllücek, Alacahöyük ve Karadeniz kıyısındaki İkiztepe'den bilinmektedir. Alacahöyük'te Kalkolitik dönem'de gri, siyah ve kırmızı astarlı mallar hakimdir. Orthmann bu malları Alishar Kalkolitik Dönem geç gelişim evresi ile ilişkilendirmektedir¹⁸³. Ancak Alacahöyük'te çizi, çentik ve beyaz boya bezemeli ikinci bir Kalkolitik mal grubu Alishar'inkinden farklılık göstermektedir. Söz konusu bu mal grubu daha çok Büyük Güllücek için karakteristiktir. Burada bu malın yanı sıra siyah ve kırmızı astarlı çanak çömlek de vardır; ancak az oranda temsil

¹⁸² Omura, S., 1998, "1996 Yılı İç Anadolu'da Yürütülen Yüzey Araştırmaları" XV.AST/2, Ankara, s.47.

¹⁸³ Orthmann 1963a, s.66.

edilmektedir. Çanak çömlek karşılaştırmalarına göre, Alacahöyük Kalkolitik'inin Büyük Güllücek'inkinden daha sonraya tarihlendiği kabul edilmektedir¹⁸⁴.

İkiztepe'de¹⁸⁵ ise Geç Kalkolitik ve İTÇ I dönemleri daha iyi bilinmektedir. İTÇ I dönemine tarihlendirilen çanak çömlek, daha çok *tab-handle* içeren kaplar, hayvan biçimli kulplar, insan yüzü kabartmalı kaplar ve karından çift kulplu derin çömlekler ile karakterize olur. Tüm bu özelliklerinden dolayı da bu grup daha çok Batı Anadolu ve Balkanlar'la ilişkilendirilmektedir¹⁸⁶. Söz konusu bölgelerle bu ilişkilerin daha çok deniz yolu taşımacılığı ile kurulduğu belirtilmektedir¹⁸⁷. Bölgede bir başka yerleşim yeri olan Eskiyaar'da ele geçen malzemenin çok iyi tasnif edilmemesinden dolayı, daha erken tabakaların varlığı yeterince saptanamamıştır.¹⁸⁸ Ancak burada ele geçen gri renkli meyvalık kaidesine ait olması gereken bir parçaya istinaden yerleşimin Kalkolitik Dönemde başladığı da belirtilmektedir¹⁸⁹.

Alacahöyük'te İTÇ II dönemi malzemesi kronolojik olarak değerlendirilmemiştir.¹⁹⁰ Aynı durum Eskiyaar eski dönem kazıları için de söz konusudur. Bu dönem Alacahöyük çanak çömleği içinde en büyük oranı içi siyah dışı kırmızı astarlı mal oluşturmaktadır¹⁹¹. Eskiyaar'da bulunan çanak çömlek Alacahöyük'ünkinden çok az farklılık göstermektedir. Kırmızıdan kızıl kahveye kadar değişen renklerde astarlı mal ağırlıklıdır. Siyah astarlı olanlar ise diğer bir mal grubunu oluşturur. Bunlar arasında yiv/oluk bezemeli örnekler Alacahöyük'ün yanı sıra Eskiyaar'da da ele geçmiştir¹⁹². Söz konusu bu mal Ankara bölgesi kökenli olmalıdır. Alacahöyük'te ele geçen örnekler, olukların daha geniş uygulanması ve kapların daha kaba bir görüntü vermesiyle farklılık göstermektedir¹⁹³. Burada sık

¹⁸⁴ A.g.e: s.66-67.

¹⁸⁵ Alkım vd. 1988, s.57 ; Dönmez, Ş., 2008 "An Overview of the 2nd Millennium BC Cultures of the Central Black Sea Region in the Light of New Research-Yeni Araştırmalar Işığında Orta Karadeniz Bölgesi: MÖ. 2.Binyıl Kültürlerine Genel Bir Bakış", **Tüba-AR 11**, s. 85.

¹⁸⁶ Alkım, U.B.-H. Alkım-Ö. Bilgi, 2003, **İkiztepe II**, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980), Ankara, s.147

¹⁸⁷ Alkım vd. 1988, s.57; 2003, s.142

¹⁸⁸ Orthmann, 1963a, s.62.

¹⁸⁹ Orthmann, 1962, 1-10, Abb.3/5; Orthmann, 1963a, 62.

¹⁹⁰ Orthmann, 1963a, 72.

¹⁹¹ A.g.e: s.72

¹⁹² A.y.

¹⁹³ A.y.

görülen bir başka karakteristik özellik ise tırnak baskı bezemedir. Bu süsleme Eskişehir'de dahil olmak üzere, bütün Kuzey İç Anadolu'da yaygındır. Ancak diğer yerleşmelerde bu tırnak baskı bezeme tek sıra olarak omuzun altında yer alırken Alacahöyük kaplarında gövdenin neredeyse tamamına uygulanmıştır¹⁹⁴. Resuloğlu yerleşmesinde de bazı sağlam tabanlarda açık kırmızı astarlı tırnak baskı bezemeli çanak çömlek ele geçmiştir. Bu malzemenin Alacahöyük 7 ve 5. kat örnekleri ile çağdaş oldukları vurgulanmıştır¹⁹⁵. Resuloğlu'nda İTÇ II Dönemi'ne tarihlendirilen bir başka çanak çömlek ise el yapımı, saman ve kum katkılı; siyah, devetüyü, kahverengi, kırmızı, bazen de içi siyah, dışı kırmızı astarlı ve açıkılı bir gruptur¹⁹⁶. Bunlarla beraber siyah astarlı içi beyaz boyalı örnekler de ele geçmiştir. Bu malzeme grubu Alacahöyük 8. ve 7. katların çanak çömleği ile ilişkilendirilmektedir¹⁹⁷. İkiztepe İTÇ II çanak çömleği siyah astarlı ve parlak açıkılı olup içi dışı değişik renklerde astarlıdır; bazı çanak çömlek yiv bezemelidir. Bu özelliklerinden dolayı da bu çanak çömleğin Orta Anadolu'nunla bir bütünlük oluşturduğu belirtilmektedir¹⁹⁸.

İTÇ III dönemi bölgede daha çok MÖ. III. Binin son çeyreği olarak isimlendirilmektedir. Bu dönem bölgede özellikle son yıllarda yapılan mezarlık kazıları ile daha bir ön plana çıkmıştır. Bu mezarlıklar içinde Resuloğlu, Balıbağı ve Salur mezarlıkları yer almaktadır.

MÖ. III. Binin son çeyreğinde Resuloğlu mezarlarında ele geçen tek renkli çanak çömleğin özellikle Kızılırmak ve Yeşilirmak arasında kalan bölgede ele geçen örnekler ile oldukça benzer ve hatta farksız olduğu vurgulanmaktadır. Bu kapların çoğu kahverengi, kırmızı, siyah ya da içi siyah dışı kahverengi-kırmızı ya da tam tersi olarak astarlanmıştır. Açıkılı yiv ve nokta bezemeli siyah astarlı kaplar, metal kapların taklitleri olarak değerlendirilmekte olup Çorum'dan Karadeniz'e kadar olan bölgede özellikle mezar eşyaları içinde yaygın ve özellikle de Alacahöyük

¹⁹⁴ A.y.

¹⁹⁵ Yıldırım, T.- Ö. İpek, 2011, "2009 Yılı Resuloğlu Eski Tunç Çağı Mezarlık Kazısı" **32. KST/3**, Ankara, s. 350.

¹⁹⁶ Yıldırım 2006, s.6,8.

¹⁹⁷ Yıldırım, T.- Ö. İpek, 2011, s. 351-352.

¹⁹⁸ Alkım vd. 2003, s.147.

mezarlarında ele geçmiş olan metal kapların taklitleri olduğu vurgulanmaktadır¹⁹⁹. Resuloğlu'nda İTÇ dönemi başlarında hakim olan çanak çömlek, erken İTÇ III'de de çok fazla değişime uğramadan devam etmiştir²⁰⁰.

Alacahöyük'te Son İlk Tunç Çağı olarak adlandırılan tabakaya tarihlendirilen ve oldukça az örnekle temsil edilen boyalı bir mal grubu vardır. Hashöyük ve Çiçekdağı boyalı malları ile akraba olan bu mal grubu, Çiradere boyalı malı özelliğindedir. Bu boyalı mallar içinde az sayıda *Intermediate* boyalıları da ele geçmiştir²⁰¹. Aynı dönemde İkiztepe çanak çömleği ise her ne kadar Alacahöyük'ünki ile yakın ilişkiler gösterse de *Intermediate* ya da Alişar III türü Orta Anadolu Boyalı çanak çömleği ele geçmemiştir²⁰².

Bölge'de İTÇ III döneminde Alacahöyük'te²⁰³ ve son yıllarda Resuloğlu²⁰⁴ mezarlığında ele geçen madeni buluntular, bu dönemde madencilik özelliikle teknolojik yönden ne kadar gelişmiş olduğunun bir göstergesidir. Özellikle tunç üretiminde kalayın kullanılması, Mezopotamya ve Kuzey Suriye ile olan ilişkilerin yoğunlaşmasına; madencilikte yeni form ve tekniklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır²⁰⁵.

Bölgedeki metal işçiliği ile ilgili önemli bilgiler veren diğer merkezler arasında Horoztepe²⁰⁶, Mahmatlar,²⁰⁷ Eski yapar ve İkiztepe sayılabilir.

Bölge'de erken İTÇ III'ten sonra gelen OTÇ'ye Geçiş Dönemi en iyi Boğazköy-Büyükale Kuzeybatı Yamacı'ndan (*Nordwesthang*) bilinmektedir.

¹⁹⁹Yıldırım 2006, s.8, fig.12; 2011, s.18.

²⁰⁰ Bu değerlendirme T. Yıldırım ile konu üzerinde yapılan görüşmeye dayanmaktadır.

²⁰¹ Orthmann, 1963a, s.72-74.

²⁰² Alkim vd. 1988, s.57.

²⁰³ Müller-Karpe, H., 1974, **Handbuch der Vorgeschichte III, Kupferzeit, Münih.**

²⁰⁴ Yıldırım 2011, s.19, Resim 11-15.

²⁰⁵ Son yıllarda kalayın kökeni için Orta Asya olduğuna dair görüşler büyük oranda kabul görmekle beraber, Niğde Çamardı, Celaller köyündeki Kestel Kalay işletmesinin ilk olarak MÖ. 3. Bin'in ilk yarısında başladığı bildirilmektedir (Yener A., et al.,1989, "Kestel: An Early Bronze Age source of Tin Ore in the Taurus Mountains, Turkey", **Science** 244, p.200-203; L. Willies,1990. "An Early Bronze Age Tin Mine in Anatolia", **Historical Society** 11, s.91-96). Ancak bu tez pek kabul görmemektedir (Yalçın, Ü., 2003, "Anadolu Madenciligi", **Arkeoatlas, Sayı 2**, İstanbul, s.78) ; Sarı, 2013a, s.236-237.

²⁰⁶ Özgüç, T-M. Akok, 1957, "Horoztepe Eserleri", **Belleten** 21, s.201-219.

²⁰⁷ Koşay H.Z.-M. Akok, 1950, "Amasya Mahmatlar Köyü Definesi", **Belleten** 14/55; Ankara, p. 481-485.

Boğazköy'ün yanı sıra bölgedeki yerleşim yerlerindeki bu dönem çanak çömleğinin değerlendirmesi ilk olarak 60'lı yıllarda Orthmann tarafından yapılmıştır²⁰⁸.

Orthmann tarafından Boğazköy 9. katta dört farklı mal grubu saptanmıştır. Bunlar; çark yapımı ince yalın mal, çarkta yapılıp el ile düzeltilmiş mal, boyalı Kapadokya malı ve el yapımı monokrom maldır²⁰⁹. Kuzeybatı Yamacı'nda 9. kattan 8 b katına kadar çanak çömlekte fazla bir değişiklik söz konusu değildir.²¹⁰ Ancak 9. Kat'ta çarkta yapılıp el ile düzeltilmiş mal yerine 8d ve c katlarında, kilinin biraz daha ince olduğu, "İnce Astarlı Çark Yapımı Mal" olarak adlandırılan bir mal grubu vardır²¹¹. Bu mal grubunda çarkta yapıldıktan sonra kap yüzeylerinde el ile işlem gördüklerine dair hiçbir iz yoktur ve daha çok beyaz, krem ve kırmızı renklerdeki astarlı yüzey tamamen düzdür²¹². Çark yapımı ince yalın mal, ince kum katkılı açık kahverengi killi olup oldukça iyi fırınlanmıştır. 9. Tabaka'da başlayıp 8d ve c tabakalarında da devam eden bu mal grubu, 8d ve c'de biraz farklılık göstermektedir. Bu mal ile temsil edilen kapların iç ve dış yüzeylerinde 9. tabakada ince çark izleri belirginken 8d ve c'de kapların dış yüzeyinde çark izleri açkılama sonucu tamamen ortadan kaldırılmıştır²¹³.

Bu mal daha çok 9. tabakada sıkça görülen 8d ve c tabakalarında ortadan kalkan küçük kadehler²¹⁴ için tipiktir. Bu tür kapların diplerinde, çarktan alınırken diplerinin ip ile kesildiğini kanıtlayan ip izleri kalmıştır²¹⁵. Aynı tip kadehler Büyükkale'de bazı çukurlarda ve Aşağı Şehir 5. tabakada da ele geçmiştir²¹⁶.

Boğazköy'de aynı mal grubu ile yapılmış diğer bir kap formu ise düz dipli küçük kaselerdir²¹⁷. İlk olarak 9. tabakada ortaya çıkan bu form 8d ve c tabakalarında

²⁰⁸ Orthmann 1963a.

²⁰⁹ Orthmann 1963b, s.13.

²¹⁰ A.g.e: s.46.

²¹¹ A.g.e: s.31.

²¹² A.y.

²¹³ A.g.e: s.13,31.

²¹⁴ A.g.e: s.13, 31, Lev.1/1-4; Lev.17/5. ; Orthmann 1963a, s.150, Lev.61, 14/40-41.

²¹⁵ Orthmann 1963b, s.13, Lev.17/5a,b.

²¹⁶ Fischer, F.,1963, **Die Hethitische Keramik von Bogazköy** (Bogazköy-Hattusa IV /WVDOG 75) Berlin.Lev.7. No.97-100,104.

²¹⁷ Orthmann 1963b, s.14, Lev.1/6-9; Orthmann 1963a, s. 44, Lev. 61, 14/43.

ortaya çıkan yuvarlak dipli örneklerle beraber devam eder²¹⁸. Söz konusu bu form Küllüoba'da "Dibi İple Kesilmiş Kase" (Form 2c) olarak adlandırılmıştır. Kil ve yapım tekniği bakımından kadehlerden farklı olmayan bu kaselerin, Boğazköy'deki oranları kadehlere göre daha azdır. Benzeri kaselerden bir tane Alacahöyük 4b katından ele geçmiştir²¹⁹. Ayrıca Salur²²⁰ ve Balıbağı mezarlıklarından²²¹ ve İkiztepe²²² I. tabaka, 5. ve 6. evrelerinde bu tip kaselerden ele geçmiştir. Kadehlere göre daha geç dönemlerde de (Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 8 c-d) devam eden bu tür kaseler,²²³ Orthmann'a göre, diğer çanak çömlek içinde ithal olmalıdır ve aynı kökene dayanmalıdır²²⁴.

Boğazköy'de ikinci grubu çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal oluşturmaktadır. İnce kum katkılı kile sahip bu mal, zamanla çark yapımı tüm çanak çömlek için karakteristik hale gelecektir. Bu tür kaplarda iç ve dış yüzey astar ile kaplanmış ve daha sonra el ile düzeltilerek açkılanmıştır. Bu işlemlerden dolayı kapların yüzeylerinde çark sonucu oluşan izler görülmemektedir. Bu yüzden el yapımı kaplardan ayırımı oldukça güçtür. Ayırımı kil yapısı, ya da formların konturlarının düzgün ve akıcı oluşu belirleyici özelliiktir. Ancak kapalı kapların (çaydanlık ya da gaga ağızlı testi gibi) iç yüzeylerinde astar ve açık uygulanmadığı için çark izleri görülebilmektedir²²⁵. Astar renginin açık kırmızıdan kahverengiye kadar değiştiği bu mal grubu ile en fazla kaseler temsil edilmektedir. Bu kaseler daha çok içe doğru kıvrılan dudaklı, hafif "S" profilli ya da hafif şişkin dudaklıdır²²⁶. Bu parçalardan bir tanesi gri-siyah astarlı ve çok iyi açkılıdır; ağız kenarının hemen altında tek sıra halinde baskı bezeme yer almaktadır²²⁷. Aynı baskı bezeme diğer bazı

²¹⁸ A.g.e: 31.

²¹⁹ Arık 1937, Lev. 29, Al.70; Orthmann 1963b, s.14, Lev. 39/2.

²²⁰ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.20-21, Resim 7/4-5, Çiz.3/21-22.

²²¹ A.g.e: Resim 11.

²²² Alkim vd. 1988, s.25, 90, Lev. II, 1-3, Lev. XLV, 1-5; Lev. XCI, 152-154.; 2003, Lev.XXII, 3-4, Lev.XXXVIII, 8, Lev.XXXIX, 3.

²²³ Orthmann 1963b, s.31, Lev.20/170-171.

²²⁴ Orthmann 1963b, s.14-15.

²²⁵ A.g.e: s.15.

²²⁶ A.g.e: s.15-16, Lev.8, 10-16, Lev.17. 17-18.

²²⁷ A.g.e: s.15, Lev.17, 18; Orthmann 1963a, Lev. 59, 14/31; Fischer 1963, Lev.10/131.

kaselerde de görülmektedir²²⁸. Benzeri kaseler, Boğazköy, Büyükkale ve Aşağı Şehir 5. tabakadan da ele geçmiştir²²⁹. Ağız kenarı altında baskı bezemeli örnekler Büyükkale, Etiyokuşu ve Beycesultan ile ilişkilendirilmektedir²³⁰. Gerek Büyükkale’de çukurlardan ve gerekse Aşağışehir 5. tabakadan ele geçen bu kaselerin hem form, hem de yapım şekli olarak Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka örnekleri ile oldukça benzer olduğu belirtilmektedir²³¹. Etiyokuşu ve Beycesultan örnekleri ise koyu gri astarlıdır. Ancak Beycesultan’da aşağıda daha ayrıntılı incelendiği üzere, benzeri kaselerin tıpkı Küllüoba’da olduğu gibi kırmızı astarlı olanları da vardır. Küllüoba’da daha çok çark yapımı olan kırmızı astarlı mal Öncü Hitit ve Hitit malı olarak adlandırılan mal grubu içinde yer almaktadır. Bu mal Boğazköy’de “çarkta yapıp el ile düzeltilmiş mal” olarak tanımlanmış mal ile oldukça büyük benzerlik göstermektedir. Zira Küllüoba’da da bu malın birçok örneğinde çarktan sonra yapılmış olan el ile düzeltme işlemi görülmektedir.

Boğazköy’de aynı mal grubundan benzeri kaselerin bazılarında Küllüoba’da da oldukça yaygın olan bıyık motifi ve kabartma memecik motifi yer almaktadır²³². Boğazköy örnekleri hafır tarafından Alacahöyük, Polatlı, Beycesultan ve Kusura’da ele geçen benzeri örnekler ile ilişkilendirilmektedir²³³.

Boğazköy 8d-c tabakalarında yukarıda değinilen, çarkta yapıp el ile düzeltilmiş mal yerine ince astarlı çark yapımı mal görülmektedir. Bu mal ile temsil edilen kaseler 9. tabaka kaseleri ile örtüşmekle birlikte (içe doğru kıvrılan dudaklı ve “S” profilli) şişkin dudaklı kaselerin yoğunluğu dikkat çekmektedir²³⁴. Bazı kaselerde tıpkı 9. tabakada olduğu gibi memecik ve yarımay şeklinde kabartma

²²⁸ A.y., Lev.8, 15.

²²⁹ Fischer 1963, Lev.6,75-77.

²³⁰ A.g.e: Lev.6, 74; Orthmann 1963a, Lev.32, 6/41. (Yayında Etiyokuşu örneği için yanlışlıkla 6/42 örneği gösterilmiştir) ; Lloyd-Mellaart, 1962, Lev.66/8.

²³¹ Orthmann 1963b, s.16.

²³² A.g.e: Lev.8/20-21; Lev.17, 19.

²³³ A.g.e: s.16.

²³⁴ Orthmann 1963b, s.33, Lev.20/179-186, Lev.21/187-195.

bezeme yer almaktadır²³⁵. 8d-c tabakasındaki bezemeli örneklerde parçalar daha incedir ve daha kaliteli işçilik göstermektedir.

Boğazköy'de bazı kaseler dikey kulplara sahiptir²³⁶. Bu kaseler daha çok açık kırmızı veya içi siyah dışı kahverengi tonlarında olup her iki yüzeyleri de açıktır. Orthmann bu tür kaselerin gelişimini daha önceki dönemlerdeki el yapımı çanak çömleğe dayandırmaktadır²³⁷. Ayrıca aynı tip dikey kulplu kaseler Polatlı Bölgesi, Ankara Bölgesi ve Beycesultan ile ilişkilendirilmektedir²³⁸. Beycesultan ve Ahlatlıbel örneklerinin ağız kenarları altında baskı bezeme yer alırken böyle örnekler Boğazköy'den pek ele geçmemiştir. Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabakada daha yoğun görülen dikey kulplu kaselerden 8d-c tabakalarında çok az örnek ele geçmiştir²³⁹.

Boğazköy'de yatay kulplu kaseler ilk olarak çok az örnek ile 9. tabakada görülür²⁴⁰. Bu tabakada el yapımı monokrom mal ile temsil edilen yatay kulplu kaseler 8 d-c tabakalarında ince astarlı ve çark yapımıdır; bunlara 8b tabakasında daha sık rastlanmaktadır²⁴¹.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi için diğer bir karakteristik form da çaydanlıklardır. Bunlardan Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. ve 8d-c tabakalarında oldukça fazla sayıda ele geçmiştir. 9. tabaka çaydanlık örnekleri²⁴² ya basit ya da hafif dışa doğru kalınlaştırılmış dudaklıdır. Bu kat çaydanlık örneklerinin tamamı çark yapımı olup bunlar el ile düzeltilmiş mal grubu ile temsil edilmektedir. Daha çok açık portakal, kahverengi ya da kırmızı renkler hakimdir; bir örnek ise koyu gri-kahverengidir. Bazı çaydanlıklar çizi, sokma ya da baskı bezeme içermektedir. Büyükkale'de ele

²³⁵ A.g.e: 32-33, Lev.21/196-198, Lev.22/199-200.

²³⁶ A.g.e: s.17, Lev.8/23-26, Lev.1/27, Lev.17/28; Orthmann 1963a, Lev.59, 14/28-29; Fischer 1963, Lev.10/132.

²³⁷ A.g.e: s.19

²³⁸ A.g.e: s.17, Lev.40/4-5 (Polatlı) ; Orthmann 1963a, Lev.20,4/06 (Karaoğlan), Lev.27, 5/72 (Ahlatlıbel) ; Lloyd-Mellaart 1962, Lev. 66/10-11 (Beycesultan).

²³⁹ Orthmann 1963b, s.33, Lev.22/202.

²⁴⁰ A.g.e: s.25, Lev.2/101, Lev.12/102-103, Lev.19/104

²⁴¹ A.g.e: s.33.

²⁴² Orthmann 1963b, s.18-19, Lev.1/30, 33, Lev.9/31-32, 34-39; Orthmann 1963a, Lev.60, 14/33-36.

geçen bazı kırık parçalarda benzeri çaydanlık formu olarak değerlendirilmektedir²⁴³. Boğazköy'den ele geçen bu çaydanlıklar Alacahöyük, Ankara ve Polatlı Bölgesi yanı sıra Beycesultan ile de ilişkilendirilmektedir²⁴⁴. Orthmann benzeri çaydanlık parçalarından Konya Karahöyük'te de bulunduğundan söz etmektedir²⁴⁵. Boğazköy 8d ve c tabakalarında yalın maldan üretilmiş çaydanlıkların²⁴⁶ ilk örnekleri yanı sıra ince astarlı çark yapımı çaydanlık örnekleri de oldukça yoğundur. Kırmızı kahverengi tonlarında olan bu çaydanlıklar²⁴⁷ gövdede daha belirgin omurgalara sahiptir. 9. Tabaka çaydanlıklarında görülen baskı, sokma ya da çizgi bezeme bu tabakalarda pek görülmez. Çaydanlık formu 8b tabakasında da hafif değişikliklerle devam eder.

Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka çanak çömleği içinde yer alan gaga ağızlı testiler de önemli bir yere sahiptir. "*Schnabelkanne*" olarak bilinen ve Boğazköy için karakteristik olan bu testiler, daha çok açık kırmızı astarlı olup bazılarının boyun kısmında çentik bezeme yer almaktadır²⁴⁸. Ayrıca bu tabakada "*Pithosschnabelkanne*" olarak isimlendirilen gaga ağızlı testilerden de çok sayıda ele geçmiştir²⁴⁹. Çark izi belirlenememiş olmakla birlikte; bu örnekler kil yapısı, fırınlama kalitesi, astar özellikleri ve konturlarının akıcı olması sebebiyle, çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal grubu içinde değerlendirilmiştir²⁵⁰. 9. kattan 8 b'ye kadar bu form değişmeden devam etmekle birlikte, 8d-c katlarında 9. Tabaka'daki örneklere eşdeğer parçalar pek fazla ele geçmemiştir. 8 b tabakasında ise artık el yapımları görülmez²⁵¹. Daha çok kahverengi astarlı olan bu testiler, daha geç dönem örneklerden form detaylarındaki farklılıklar ve dış yüzeylerinde görülen ince baskı ve çizgi bezemelerle ayrılmaktadır.

²⁴³ Fischer 1963, Lev.7/83-84.

²⁴⁴ Orthmann 1963b, s.18-19, Lev.39/5 (Alacahöyük), Lev.40/7 (Polatlı) ; 1963a, Lev.49, 11/105 (Alacahöyük), Lev.32, 6:/42 (Etiyokuşu) ; Koşay, H.Z.-M Akok, 1947, The Pottery of Alaca Höyük, *AJA* 51, Lev.35/c; Kansu 1940, s.106, Şekil 99 ; Lloyd-Mellaart, 1962, Lev.70/10.

²⁴⁵ Orthmann 1963b, s. 19 (Karahöyük örnekleri yayınlanmamakla birlikte, bu bilgileri yazar, Sedat Alp ile yaptığı bir görüşmede elde etmiştir).

²⁴⁶ Orthmann 1963b, s.31, Lev.20/173-178.

²⁴⁷ A.g.e: s.33-34, Lev.22/204-212.

²⁴⁸ Orthmann 1963b, s. 20, Lev.1/40, Lev.9/41-42.

²⁴⁹ A.y., Lev.5/43, Lev.9/44, Lev.17/46-47.

²⁵⁰ A.y.

²⁵¹ A.g.e: s.35,46.

Boğazköy Geçiş Dönemi çanak çömleği içinde Kapodokya Malı da yer almaktadır. Ancak bu mal Kuzeybatı Yamacı 9. tabakada fazla değildir; 8c ve 8d'de nadiren görülür; 8 b'de birkaç parça halinde ele geçirilmiştir²⁵². Boğazköy örnekleri ile Alişar ve Kültepe örnekleri -boyama tekniği dışında- yakın benzerlik göstermektedir. Bu mal ile yapılmış formlar arasında kaseler daha fazla olmakla birlikte, küçük testiler de yer almaktadır²⁵³.

Boğazköy'de Geçiş Dönemi'nde ele geçen bir diğer mal grubu da el yapımı monokrom maldır. Kuzeybatı Yamacı 9. tabakada bu mal ile temsil edilen çanak çömlek örnekleri el yapımı olup genellikle açıktır. Bu mal İTÇ II döneminden Geçiş Dönemi'ne devam eden mal olarak değerlendirilmektedir. Bitkisel katkı içeren kil çok ince değildir ve kaplar elle şekillendirilmiş ve özenle yapılmamıştır²⁵⁴. El yapımı çanak çömlek 9. tabakaya oranla 8 c-d tabakasında oldukça azdır. Bu katlarda ele geçen el yapımı parçalar daha çok çömlek gibi büyük kaplara aittir. Çanaklar ise 9. tabakadan bu katlara karışmış olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. 8 b'de de durum hemen hemen aynıdır²⁵⁵. Kase formları arasında basit profilli, içe kıvrılan dudaklı, "S" profilli kaselerin yanı sıra, hafif dışa dönük ağız kenarlılar daha fazladır²⁵⁶. Benzeri kaseler yukarıda da değinildiği üzere, çark yapımı olarak da görülmektedir. El yapımı kaselerin bazıları bıyık ya da yarımay şeklinde kabartma bezemeye sahiptir²⁵⁷. Ayrıca bazı içe doğru kıvrılan dudaklı kaselerde de yatay kulplar yer almaktadır²⁵⁸.

Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabakadan ele geçen el yapımı monokrom mal ile temsil edilen kaideler vardır²⁵⁹. Daha çok kahverengi tonlarında olan bu kaideler de karşılaştırma anlamında büyük önem taşımaktadır.

²⁵² A.y.

²⁵³ A.g.e: s.21.

²⁵⁴ A.g.e: s.23.

²⁵⁵ A.g.e: s.29, 46.

²⁵⁶ A.g.e: s.23-24, Lev.2/77-78, Lev.11/71-76,79-87, Lev.12/88-92, Lev.18/94-96, Lev.19/93.

²⁵⁷ A.g.e: s.25, Lev.2/97, Lev.12/98-99, Lev.19/100.

²⁵⁸ A.g.e: s.25-26, Lev.2/101, Lev.12/102-103, Lev.19/104.

²⁵⁹ A.g.e: s.26, Lev.12/105-106, Lev.19/107.

Boğazköy’de el yapımı çanak çömlek içindeki diğer formlar ise küçük testiler, dikey kulplu testiler, gaga ağızlı testiler, yatay kulplu çömlekler ve dışa dönen ağızlı büyük çömleklerdir. Testiler kırmızı ya da kahverenginin çeşitli tonlarında, çömlekler ise daha çok kırmızı, kahverengi ve portakalımsı kırmızı astarlıdır. Dışa dönen ağızlı büyük çömlekler karşılıklı yatay kulplara sahip olup tek tiptir; bazı örneklerde ise iki dikey iki yatay kulp bir arada uygulanmıştır. Depolama amaçlı kullanıldıkları düşünülen bu tip çömleklerin oldukça büyük küp diyebileceğimiz örnekleri de vardır²⁶⁰. 9. tabakadaki bir örnek hariç tamamı el yapımı olan bu çömlekler, 8 d-c tabakalarında çark yapımı örnekleri ile ortaya çıkar. Her ne kadar çark yapımı örnekler ortaya çıkmışsa da el yapımı oranı daha fazladır ve 9. tabaka örnekleri ile de büyük bir farklılık göstermezler²⁶¹. Ancak çark yapımı örneklerde bazı farklılıklar söz konusudur: Bunlar, daha alçak boyunlu olup ağız dışa doğru daha keskin dönmektedir. 8 b tabakasında ele geçen örnekler de aynı özellikleri taşımaktadır²⁶². Benzeri örnekler Boğazköy Büyükkale çukurlarından ve Aşağı Şehir 5. Tabaka’dan da ele geçmiştir²⁶³. Resuloğlu’nda ele geçen bazı mezar küpleri ve kapaklı çömlekler ile Boğazköy yatay kulplu çömlekleri arasında tam bir paralellik bulunduğu söylenmektedir²⁶⁴.

Boğazköy’de ayrıca bir grup çömlek, mutfak ve depolama kapları olarak sınıflandırılmıştır. Özellikle gövdelerinde yer alan yatay kulplardan dolayı, bunların erzak muhafaza etmekte kullanıldıkları düşünülmektedir. Bu çömleklerden bazılarının ağız kenarında ya da hemen ağız kenarı altında parmak baskılı kabartma-bant bezeme yer almaktadır²⁶⁵. Boğazköy 9. tabakada bulunan bazı kapakların kenarlarında da bu tür bezemelerin çentikli olanları ele geçmiştir²⁶⁶. Aynı özellikler hiç değişmeden 8d-c katlarında da devam etmiştir²⁶⁷.

²⁶⁰ A.g.e: s.26-28.

²⁶¹ A.g.e: s.36.

²⁶² A.g.e: s.34, 46.

²⁶³ A.g.e: s.28.

²⁶⁴ Yıldırım, T.- Önder İpek, 2011, s. 349, Resim 2-3.

²⁶⁵ Orthmann 1963b, s.29-30, Lev.7/160, Lev.16/159-164.

²⁶⁶ A.g.e: s.30, Lev.4/166, Lev.16/165.

²⁶⁷ A.g.e: s.36-37.

Genel olarak değerlendirildiğinde; Boğazköy Kuzeybatı Yamacı Geçiş Dönemi çanak çömleği 9. Tabakadan 8b'ye kadar belirgin bir devamlılık gösterir. 9. katta ele geçen çanak çömlek hemen hemen hiç değişime uğramadan 8 b'de devam eder. Hamur ve yapım tekniği olarak 9 ve 8 b arasında hemen hemen hiçbir fark yoktur. Tek farklılık 8d-c katlarında çark yapımı yalın malla temsil edilen kapların yüzeyinin ıslak iken açılanmasıdır. El yapımı çanak çömlek 9. kata oranla 8 d-c ve 8b'de azalır; ancak büyük çömlek ve küpler büyük oranda el yapımı olarak devam eder. Kapodokya Malı 9.tabakada fazla olmayıp; 8c ve 8d'de nadiren görülür; 8 b'de de sadece birkaç parça ile temsil edilmektedir²⁶⁸. 8 b'de çanak çömleğe yabancı gelen sivri dipli kase ve fincanlar ortaya çıkar. Bunlar, içinde Alişar ve Kültepe gibi yerleşmelerin yer aldığı güney bölgelerinin bir etkisidir veya direkt o bölgeden *import* olduğu düşünülmektedir²⁶⁹.

Aynı devamlılık kap formları içinde geçerlidir²⁷⁰. 9. katta daha az olup sonraki katlarda artış gösteren kaseler arasında, içe doğru kıvrılan dudaklılar, üst kısmı hafif içe ve dudağı dışa kıvrılanlar ("S" profilli kaseler) sayılabilir. Bu kaselerin çoğunun dudakları 9. katta inceltiştir; bazılarında ise dudağın iç yüzeyinde düz bir yüzey elde edilmiştir. Sonraki katlarda dudaklar yuvarlatılmıştır. 8b katında ise kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin (*bead-rim*) yassılaştırılmış örnekleri ortaya çıkar.

Çanak çömlek içinde bir diğer karakteristik form olan çaydanlıklar sepet kuplu ya da dikey kulplu örnekleri ile tüm katlarda temsil edilmektedir. Tamamı çarkta yapılmış olan çaydanlıkların 9. Kat örnekleri sadece kırmızı astralıdır; 8d-c katlarında bunlara yalın olan örnekler eklenir; 8b katında ise bu form azalmaya başlar. Büyük sivri gaga ağızlı testiler (*Pithosschnabelkanne*) 9. kattan 8 b'ye kadar değişmeden devam eder; ancak 8b'de el yapımı örnekler görülmez. Dışa dönen ağızlı

²⁶⁸ A.g.e: s.46.

²⁶⁹ A.g.e: s.47.

²⁷⁰ A.y., Lev.43.

büyük çömlekler ise 9. Tabaka'da bir örnek hariç tamamen el yapımı olarak görülür; 8b'de ise keskin bir şekilde dışa dönen ağız kenarlı çark yapımı örnekler yer alır²⁷¹.

Bezeme ise 9. katta daha zengin olup Kappodokya boyalıları dışında, ince sokma, baskı ve çizi bezeme hakimdir; ayrıca kabartma şeklinde yapılmış yarımaya, bıyık motifi ya da parmak baskı bezeme de görülür. Bunlar 8 d-c'de sadece birkaç parça ile temsil edilir. 8 b'de bu tür bezeme sadece birkaç kase üzerinde saptanmıştır²⁷².

Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9 ve 8b katları arasında çanak çömlekte devamlılık ve sürekli bir gelişim gözlenmesine karşın, 8b ve 8 a arasında önemli değişiklikler ortaya çıkar. El yapımı çanak çömlek artık nadiren görülür. Çark yapımı yalın veya kırmızı astarlı çanak çömlek yapım tekniği ve fırınlama olarak öncekilerden farklılık gösterir. Hamur çoğunlukla incedir ve tamamen kum katkılıdır ve yüksek ısıda fırınlanmadan dolayı çok daha serttir. Kaseler düzleştirilmiş ve hafif içe dönük dudaklıdır; çaydanlıklar daha büyüktür ve bunların emzikleri ve dipleri farklıdır; kaideli dipler vardır; büyük çömleklerin dip kısımları koniktir ve bunlar halka dip içerir; depolama küpleri form olarak eski katlardan devam eder²⁷³.

Alacahöyük'te gerçek anlamda çarkta yapılmış çanak çömlek ilk defa OTÇ'ye Geçiş Dönemin'de ortaya çıkmıştır²⁷⁴. Alacahöyük'te ilk çarkta yapılan çanak çömlek 4. Kat'ta ele geçirilmiş olup koyu gri astarlı bir mal ile temsil edilir²⁷⁵. Alacahöyük'te 4. kata tarihlendirilen malzemeler içinde ele geçirilen bir *depos* da²⁷⁶ bu malın özelliklerini taşımaktadır. Aynı mal grubundan olan ve dış kısmında kazıma ya da çizi bezeme içeren bir çaydanlık örneği²⁷⁷ vardır ve bu örnek Boğazköy'de²⁷⁸ Geçiş Dönemi tabakalarında bulunmuş bir örnek ile form olarak tamamen benzeşmektedir. Resuloğlu'nda II. katın enkazında bulunan gri hamurlu,

²⁷¹ A.g.e: s.46.

²⁷² A.g.e: s.47.

²⁷³ A.y.

²⁷⁴ Orthmann 1963a, Tab. 9; Çınaroğlu, A - D.Çelik, 2010, **Atatürk ve Alacahöyük**. s. 333.

²⁷⁵ Koşay 1951, s.14; Orthmann 1963a, s.37.

²⁷⁶ Orthmann 1963a, s. 142, Lev.49.11/103.

²⁷⁷ Koşay-Akok 1947, Lev.35/c; Orthmann 1963a, s.143, Lev.49, 11/105.

²⁷⁸ Orthmann 1963a, Lev.60, 14/34; 1963b, Lev.1/33.

siyah astarlı küresel gövdeli çark yapımı bir kaba ait parçalar ele geçmiştir²⁷⁹. Resuloğlu'na yabancı olarak nitelenen bu kabın malı, belki de yukarıda sözü edilen gri mallar ile benzerlik göstermektedir.

Alacahöyük'te bunların dışında yalın düz dipli kadehlerden de ele geçmiştir. Tarihlendirme açısından oldukça önemli olan, çark yapımı bu kadehler²⁸⁰ oldukça ince, sarımsı kahverengi killi ve kum katkılıdır. Hafır tarafından altın ya da gümüş gibi kapların taklitleri olarak nitelendirilen bu kadehler, Kish ve Ur'da bulunan uzun kadehler ile ilişkilendirilmiştir²⁸¹. Bu kadehlerden biri ile²⁸² aynı derinlikte bir kaide parçası ele geçmiştir. İnce sarımsı pembe hamurlu ve çark yapımı olan bu kaide koyu kırmızı astarlı olup oldukça iyi açkılıdır²⁸³. İçi dışı koyu kırmızı astarlı ve açkılı çark yapımı bir kase parçası da vardır ve üzerinde bir kısmı korunmuş olasılıkla kabartma büyük motifi yer almaktadır²⁸⁴. Alacahöyük 4. tabakaya tarihlendirilen iki kase ise dikey kulba sahiptir. Açık kırmızı astarlı bu kaseler çark yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Ayrıca üçgen kesitli kulplar üzerinde verevine çentik bezeme yapılmıştır²⁸⁵. Çentik bezemeler Alacahöyük'te İTÇ II döneminde kapakların kenarında da uygulanmıştır²⁸⁶. Ancak Geçiş Dönemine tarihlendirilen 4. tabakada ise kenarları parmak baskılı kapak örnekleri ele geçmiştir²⁸⁷.

Alacahöyük'te Geçiş Dönemi tabakasından bunların dışında Çıradere, *Intermediate* ve Kapadokya boyalı çanak çömlek örneklerinden de ele geçmiştir²⁸⁸.

²⁷⁹ Yıldırım, T.- Ö. İpek, 2011, s. 352. (Küllüoba ekibi olarak kazıyı ziyaretimizde, T. Yıldırım çark yapımı gri çanak çömlekten bahsetmiştir. O'na göre bu çanak çömlek Geçiş Dönemi'nin hemen öncesine tarihlenmektedir.

²⁸⁰ Arık 1937, Lev.LXXI, 172 (bu kap yayında katalog kısmında 170 numara altında tanımlanmıştır), Lev.CXIX, 171 ; Orthmann 1963a, s.143, Lev.49, 11/104. (Orthmann tek bir kadehten bahsetmesine rağmen, Arık bu tür kadehlerden iki adet yayınlamıştır).

²⁸¹ Arık 1937, Lev. LXX.

²⁸² 172 nolu kadeh.

²⁸³ Arık 1937, Lev. LXXIX, 696. (Kaidenin astar rengi yayında vişne şurubu olarak verilmiştir).

²⁸⁴ Arık 1937, Lev.CXXI, Al.754.; Orthmann 1963b, s.16.

²⁸⁵ Orthmann 1963b, s.17-18, Lev.39/3-4.

²⁸⁶ Arık 1937, Lev. CXXVII, Al.840.

²⁸⁷ Orthmann 1963b, s.30; Arık 1937, Lev. LXXVII, Al.212,215.

²⁸⁸ Orthmann 1963a, 38.

Resuloğlu'nda ele geçen bazı mezar küpleri ve kapaklı çömlekler Geçiş Dönemi özelliğindedir. Bu küpler ve kapaklı çömlekler aracılığı ile Boğazköy / Büyükkale Kuzeybatı Yamacı (*NW-Hang*) 9 ve 8 c-d evreleri ile tam paralellik kurulmaktadır²⁸⁹. Bu paralellik ayrıca yüzeyin hemen altında I. katın geç evresine ait tabakada bulunan çarkta yapılmış, mika katkılı kap formları ile de kurulmaktadır²⁹⁰. Ayrıca bazı mezarlardan ele geçen ölü eşyaları içinde çark yapımı küçük çanaklardan bahsedilmekte ve bunlar Resuloğlu'nda en geç evreye tarihlendirilmektedir²⁹¹. Buna göre de göreceli kronoloji esas alınarak söz konusu bu mezar küplerinin ve çömleklerin ele geçtiği bu evrenin Kaniş Karumu'nun III-IV, Alishar'ın 5 M, İkiztepe Er-Hitit ve Alaca Höyük 4'ün erken evresi ile çağdaş olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda Resuloğlu'ndaki son iskanının MÖ. II. binyılın hemen başlarına denk düştüğü söylenmektedir²⁹². Tüm bu bilgilere rağmen Resuloğlu'nda daha çok İTÇ mezarları ve bu mezarlardan ele geçen madeni eşyalar ön planda tutulmuş ve OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği hakkında detaylı bilgi ne yazık ki henüz yayımlanmamıştır.

Eskiyapar yeni dönem kazılarında 6. tabakadan ele geçen çanak çömlek MÖ. II. Binyıl'ın başlarına tarihlendirilmektedir²⁹³. Bu döneme ait çanak çömlek yangın geçirmiş bir taban üzerinde *in-situ* olarak ele geçmiştir. Bu tabanın altındaki ilk seviyeden ise Resuloğlu mezarlığının en üst safhasına ve Boyalı höyükten ele geçen malzemeye dayanılarak İTÇ III döneminin sonuna tarihlenen Geçiş Dönemi çanak çömleği ele geçmiştir²⁹⁴. Gerek 6. kat gerekse bunun altından ele geçirilen Geçiş Dönemi'ne ait çanak çömlek ne yazık ki henüz yayımlanmamıştır. Ancak Eskiyapar 6. kattan ele geçen çanak çömlek içinde Küllüoba Geçiş Dönemi (IIC-IIA) evrelerinde saptanmış olan kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kase örneklerinden bulunduğu görülmüştür²⁹⁵. Eskiyapar'daki bu çanak çömlek daha çok Küllüoba'da

²⁸⁹ Yıldırım, T.- Ö. İpek, 2011, s. 349, Resim 2-3.

²⁹⁰ Yıldırım 2011, s.21. (Söz konusu bu çanak çömleğe ait yayında çizim ya da fotoğraf verilmemiştir).

²⁹¹ Yıldırım, T., 2012, “ Resuloğlu 2011 Yılı Çalışmaları ”, **2. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Mayıs 2012), Çorum, s.36.

²⁹² Yıldırım 2011, s.21; Yıldırım, T.- Önder İpek, 2011, s. 349.

²⁹³ Sipahi 2012b, s.45, 47, 52-53.

²⁹⁴ Sipahi 2012a, s.5, Resim 9.

²⁹⁵ Bu bilgiler 2012 yılı yaz aylarında kazı yerine yapılan ziyaret sırasında kazı Başkanı T. Sipahi'den alınmıştır.

Hitit Malı olarak adlandırılan C2 malından yapılmıştır. Bunlara dayanarak Eskiyaşar 6. katın Küllüoba Geçiş Dönemi II B ve IIA evreleri ile çağdaş olduğu söylenebilir.

İkiztepe’de Geçiş Dönemi MÖ 2100-1700 yılları arasına tarihlendirilen I. Kültür Katında “Er-Hitit” olarak tanımlanan çanak çömlek içinde el yapımı yanında, çark yapımı örnekler de ele geçirilmiştir²⁹⁶. Bu tabaka, özellikle Hamur 1-3 olarak nitelenen mal grubuyla temsil edilen çanak çömlek ile karakterize olmaktadır. Mineral katkılı H1 hamuru, kırmızının ve kahverenginin çeşitli tonlarındadır. Kapların çoğu kendi renginde astarlanmıştır. Bunlar kırmızı, kırmızımsı kahverengi, bej ve açık kahverengidir. Kırmızı astarlılar çoğunlukla ağıldır²⁹⁷. Oldukça iyi arıtılmış killi bu mal grubuyla yapılmış kadehler en önemli formlardan biridir. Kat I, 6. evreden ele geçen ve Tip 1 olarak sınıflandırılan kadehlerin dibi iple kesilmiştir²⁹⁸. Daha çok Boğazköy örnekleriyle karşılaştırılan bu kadehlerden İkiztepe’de oldukça bol sayıda ele geçmiştir²⁹⁹. Ancak bu kadehler Tip 2³⁰⁰ olarak sınıflandırılan kadehler ile bir arada ele geçmiştir. Söz konusu Tip 2 kadehleri oldukça gelişkin örneklerdir. Kanaatimizce İkiztepe Tip 1 kadeh örnekleri de çok hızlı çarkta yapılmış ve oldukça yüksek bir kalitede üretilmiş olmalarından dolayı, bölgedeki diğer yerleşmelere göre biraz daha geç bir dönemde ortaya çıkmış olmalıdır.

Aynı mal grubu ile temsil edilen düz dipli, dipleri çoğunlukla ip ile kesildiğinden dolayı ip izli olan kaseler vardır. Bu kaseler Tip 1 ve biraz daha farklı çeşitlemeleri ise Tip 29 ve Tip 34 olarak adlandırılmıştır. Boğazköy, Alishar ve Alacahöyük örnekleri ile ilişkilendirilen bu tip kaseler İkiztepe’de I. tabakanın 5. ve 6. evrelerinden oldukça bol sayıda ele geçmiştir³⁰¹.

²⁹⁶ Dönmez 2008, s.85-86.

²⁹⁷ Alkim vd. 1988, s.22-23.

²⁹⁸ A.g.e: s.8, Lev.I/1-6

²⁹⁹ A.g.e: s.89, Lev.XLIV/1-4,10 (Yayında levha numarası XLIII olarak yanlış verilmiştir) ; Lev.XCI, No: 150-151 ; Alkim vd. 2003, Lev.XXIV, No.6.; Lev.XXXVIII, No.1-2.; Lev. CIX, No.42 (Evre 2).

³⁰⁰ Alkim vd. 1988, Lev. I, No.7-24; Lev. XLIV, No.5-7; Lev. LXVII, No.21-23; 2003, Lev.CIX, No.43.

³⁰¹ Alkim vd.1988, s.25, 90, Lev.II, 1-3, Lev.XLV, 1-5; Lev. XCI, 152-154.; 2003, Lev.XXII, 3-4, Lev.XXXVIII, 8, Lev.XXXIX, 3.

İkiztepe dışında bölgede (Samsun, Amasya, Sinop) İkiztepe I. tabaka ile çağdaş olan bazı yerleşmelerde de Geçiş Dönemi çanak çömleği ele geçirilmiştir³⁰². Sinop Hıdırlı mezarlığı ve 2002 yılında Sinop müzesi tarafından yapılan Kovuklukaya kurtarma kazılarında ele geçen çanak çömlek içinde çark yapımı çanak çömlek, İTÇ sonuna tarihlendirilen el yapımı çanak çömlek ile bir arada bulunmuştur. Her iki yerleşme bu çanak çömleklere dayanarak OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmektedir³⁰³. Özellikle Kovuklukaya'dan ele geçen çanak çömlek kırmızı astarlı ve parlak açıkılı olup, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) ve hafif "S" profilli kaseler³⁰⁴ ve bu kaselerdeki dikey kulplar ile dikkat çekmektedir. Ayrıca Bafra-Paşaşeyh Tepesi'nde de dibi ipile kesilmiş kadehlerden ele geçmiştir³⁰⁵. Söz konusu bu çanak çömlekler Küllüoba Geçiş Dönemi çanak çömleği ile benzerlikler göstermektedir. Bölgede yapılan yüzey araştırmalarında söz konusu dibi ipile kesilmiş bu kadehlerin OTÇ'de de devam ettiği anlaşılmaktadır³⁰⁶.

Balıbağı mezarlığı ele geçen bulgulara göre, hafır tarafından MÖ. III. binin son çeyreğine tarihlendirilmektedir³⁰⁷. Ancak mezarlıktan ele geçen özellikle gaga ağızlı testilerin, gelişkin form özellikleri göstermeleri sebebiyle, daha geç döneme ait olmaları gerekmektedir. Bu durum söz konusu mezarlığın farklı dönemlerde de kullanılmış olmasından kaynaklanıyor olmalıdır. Balıbağı gaga ağızlı testilerinden biri devetüyü renk hamurlu, alacalı kırmızı ve açıkılı bir yüzeye sahiptir. Bu örneğin omzunda iki adet memecik kabartma yer almaktadır. Diğer örnek ise koyu gri hamurlu ve gri siyah astarlı ve iyi açıkılıdır. Her iki testi örneği de keskin gövdeli

³⁰² Dönmez, 2008; Dönmez, Ş- A. Y. Beyazıt, 2008, "A General look at the Central Black Sea Region of Turkey During the Middle Bronze Age and a New Approach to the Zalpa Problem in the Light of New Evidence" **Anatolia and The Jazira During The Old Assyrian Period**, Netherlands Institut, İstanbul, s.103-135.

³⁰³ Dönmez, Ş., 2004, "Boyabat-Kovuklukaya: A Bronze Age Settlement in the Central Black Sea Region, Turkey", **Ancient Near Eastern Studies** 41, 38-82 ; 2008, s.86, Fig.1.

³⁰⁴ A.g.e: Fig.1, Lev.1/1-3.

³⁰⁵ Dönmez, Ş- A. Y. Beyazıt, s.106, Lev.11/1-2.

³⁰⁶ Dönmez, Ş., 2002, "The 2nd Millenium B.C. Settlements in Samsun and Amasya Provinces, Central Black Sea Region, Turkey", **Ancient West and East, Vol:1-2**, s.249,253,256,274, Lev.1/2, 2/3,3/5,12/3.

³⁰⁷ Süel 1989, s.150; 1991, s.206.

(omurgalı) olup el yapımıdır. Bazı testilerde bu keskinlik görülmezken bazı örneklerde ise boyun altından başlayan dik kulplar bulunmaktadır³⁰⁸.

Salur Höyük'ün 50 m kuzeyindeki mezarlık alanında yapılan çalışmalarda Resuloğlu mezarlığı ile çağdaş malzemeler ele geçmiştir. Bu buluntular arasında kırmızı haçlı bir kase (*red cross bowl*) yer almaktadır. El yapımı olan bu kase açık kırmızı renkte, kum katkılı bir hamura sahip olup kırmızı astarlıdır. Kasenin iç kısmında astar rengi ile aynı renkte yapılmış haç motifi yer almaktadır. Söz konusu bu kase İTÇ III dönemine tarihlendirilmektedir³⁰⁹.

Aynı mezarlıkta bir küp mezar içinde ele geçen çark yapımı iki kase³¹⁰ Küllüoba'da dibi iple kesilmiş kaselerin benzerlerindendir. İnce kum katkılı, soluk kırmızımsı-devetüyü renginde olan bu kaseler yalındır. Aynı tip kaselerden Balıbağı mezarlığında da ele geçmiştir³¹¹. Söz konusu bu kaseler, Boğazköy Kuzeybatı Yamacı, Büyükkale V evresi ve İkiztepe I. tabakanın 5. ve 6. evreleri ile karşılaştırılmaktadır. Salur mezarlığında ele geçen bazı kaplar üzerinde Geçiş Dönemi özelliğinde bezemeler yer almaktadır. Bunlardan biri mezar hediyesidir ve omuzu üzerinde tek sıra halinde baskı ya da sokma bezeme bulunan bir çömlektir³¹². Diğer bezeme ise bazı küplerin ağız kenarının altına uygulanan parmak baskılı kabartma-bant bezemedir³¹³.

Bölgede Geçiş dönemine tarihlendirilen çanak çömleğin ele geçtiği son yerleşme ise Kastamonu-Kınık'tır. Burada yapılan kurtarma kazılarının³¹⁴ sonucunda Hitit metal kaplarının bulunduğu yerin yakınında, MÖ. IV. Bin sonlarından, MÖ. I. Binin ilk yarısına kadar devam eden üç tabaka saptanmıştır³¹⁵. Kahverengiden siyah tonlarına kadar değişen el yapımı çanak çömleğe istinaden I. tabaka Geç Kalkolitik

³⁰⁸ Süel 1991, s.207, Resim 5; 1992, s.133, Resim 11-12

³⁰⁹ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.19-20, Res.5. 7/1; Çiz.3/26.

³¹⁰ A.g.e: 20-21, Res.7, 4-5; Çiz.3/21-22.

³¹¹ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, Resim 11. (Balıbağı mezarlığından ele geçen örnekler yayınlanmamış olup yazarların Çankırı müze deposunda yaptıkları çalışmalar neticesinde bunların birebir örneklerinin olduğu belirlenmiştir).

³¹² İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.21. Çiz.3/25.

³¹³ A.g.e: s.18, Çiz.2/11-13.

³¹⁴ Genç 2008, s.105.

³¹⁵ Bilgen 1999, s.269-293.; Çınaroğlu, A- E. Genç, 2004 s. 355-366. ; 2005b, 277-290; Genç 2004.

ve İTÇ I dönemine tarihlendirilmiştir³¹⁶. II. tabaka 2 evreli olup 1. evre tamamı el yapımı kırmızı, kızıl kahve, siyah ve içi siyah dışı kırmızı kahverengi çanak çömlek ile temsil edilmektedir. 2. evrede ise 1. evreden devam eden el yapımı çanak çömleğin yanı sıra çok az sayıda çark yapımı çanak çömlek ele geçmiştir. Pembe ve kırmızı renk hamurlu malzeme içinde dibi iple kesilmiş bir kadeh de yer almaktadır³¹⁷. Söz konusu bu kadeh konik formu ile daha çok İkiztepe örneklerini anımsatmaktadır. Kınık 2. tabakadan ele geçen bazı çömleklerin boyun kısmında da parmak baskılı kabartma-bant bezeme yer almaktadır³¹⁸.

Teknik ve form açısından kendine özgü bazı yerel özellikler göstermekle birlikte, Kınık el yapımı çanak çömleği, çok iyi parlak siyah açık ve kırmızı renkli kapları ile Orta Anadolu -özellikle Kızılırmak kavsi içinde kalan İlk Tunç Çağı Yerleşimleri- ile karşılaştırılmaktadır. Bu verilere dayanarak Kastamonu-Kınık 2. tabakası MÖ. III. Binyıl sonundan MÖ. II. Binyıl başlarına, diğer bir deyişle, Orta Anadolu Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmektedir³¹⁹.

3.1.1.3.3 Küllüoba'nın Kızılırmak Kavsi'nin Kuzey Kesimi ve Yakın Çevresi İle Karşılaştırılması

Yukarıda incelenen yerleşmelerden çok azında Geçiş Dönemi mimarisi araştırılabilmektedir. Resuloğlu'nda mezarlığın yanında yer alan ve araştırması halen devam etmekte olan en üstteki iki evreli mimari kalıntılar, İTÇ'nin ikinci yarısına ve MÖ. II. bine geçiş dönemine tarihlendirilmektedir. I. kata ait yapıların daha büyük ve planlı yapıldıkları anlaşılmaktadır; ayrıca MÖ. II. binin hemen başına tarihlendirilen bir surun varlığından da söz edilmektedir³²⁰.

³¹⁶ Genç 2008, s.105.

³¹⁷ A.g.e: s.106-108, Res. 3 g, Çiz.1 g.

³¹⁸ Çınaroğlu, A- E. Genç, 2005b, s.279, Çiz.7c.

³¹⁹ Çınaroğlu, A- E. Genç, 2004, s.357, Çiz.5. ; Çınaroğlu, A- E. Genç, 2005b, 279.

³²⁰ Yıldırım 2010, s.21.

Resuloğlu'nda yapılan çalışmalarda I. kata ait olan bu yapı bağımsız olarak inşa edilmiştir. Yaklaşık olarak 4x7 m ölçülerinde olan bu yapının duvarları, yerleşmedeki daha önceki mimariye göre daha özenli olup taş işçiliği daha çok balık sırtı dizilimi şeklinde uygulanmıştır. Yaklaşık 1 m genişliğindeki giriş, yapının kısa kuzey kenarının doğu ucundadır. Mekan duvarlarının iç yüzeyinde 3-10 cm arasında değişen kalınlıklarda sıva izleri saptanmıştır³²¹. Yukarda sözü edilen bağımsız yapının Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi II E ve II D evrelerinde saptanmış olan E1 ve D1 yapıları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Zira her iki yapı da tek odalıdır ve bağımsız olarak inşa edilmiştir. Resuloğlu örneği ölçüleri itibariyle dikdörtgen bir plana sahipken Küllüoba örneği 8.5x7.40 m ölçüleri ile hem daha büyük olup hem de daha çok kareye yakın bir plan vermektedir. Mimari plan dışında her iki yapı için zamansal bağlantı kurmak oldukça zordur; zira Resuloğlu bağımsız mekanı içinde kum ve kireç katkılı kırmızı astarlı, ağız kenarı altında karşılıklı silindirik düğme şeklinde kabartma bezemeleri bulunan bir kabın ele geçtiği belirtilmektedir. Ancak, Dündartepe ve İkiztepe örnekleri ile benzerlikleri belirtilmiş olmakla birlikte, söz konusu bu kabın herhangi bir çizim veya fotoğrafı yayında yer almamaktadır.

Küllüoba Geçiş Dönemi'nin Kızılırmak kavsinin kuzey kesimindeki bilinen yerleşmelerle en kapsamlı ve en güvenilir bir şekilde karşılaştırması, şimdilik sadece Boğazköy ile yapılabilmektedir. Bunun altında yatan iki nedenden biri, kazılardan bazılarının eski kazılar olması sebebiyle, stratigrafiye yeterince önem verilmemesidir. Diğer neden de kazılardan bazılarının halen devam etmesi ve bu sebeple kapsamlı yayınlarının henüz yapılmamış olmasıdır.

Boğazköy Geçiş Dönemi mimarisi Kuzeybatı Yamacı'nda çok fazla ortaya konulamamıştır. Planı çok net olarak belli olmayan bazı duvarlar söz konusudur. 8b katında ise yan yana iki mekanın varlığı saptanmıştır³²². Büyükkale V. ve IVd³²³'de ise mimari daha çok topografyaya uydurulmuştur. Bu yüzden iç mekanların dağılımı buna göre oluşturulmuş olmalıdır. Küllüoba Geçiş Dönemi mimarisi ile birebir örtüşen benzerlik saptanamamıştır.

³²¹ Yıldırım 2012, s.35.

³²² Orthmann 1963b, s.9-12.

³²³ Kull 1988, s.84-89.

Geçiş Dönemi çanak çömleği bağlamında, Küllüoba ile bölge yerleşmeleri arasında en önemli paralellikler Boğazköy üzerinden kurulabilmektedir.

Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. kat çanak çömleği içinde, yukarıda da değinildiği üzere, dört farklı mal grubu saptanmıştır. Bunlar; çark yapımı ince yalın mal, çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal, boyalı Kapadokya malı ve el yapımı monokrom maldır³²⁴. Bu mal gruplarına 8d ve c katlarında ince astarlı çark yapımı mal eklenir³²⁵. Söz konusu bu mallardan çark yapımı ince yalın mal, çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal ve ince astarlı çark yapımı mal grupları Küllüoba ile karşılaştırma bağlamında oldukça önemlidir.

Çark yapımı ince yalın mal ile temsil edilen kapların iç ve dış yüzeylerinde 9. tabakada ince çark izleri belirginken 8d ve c’de kapların dış yüzeyinde çark izleri açıklama sonucu tamamen ortadan kaldırılmıştır³²⁶. Çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal ile temsil edilen kaplarda iç ve dış yüzey astar ile kaplanmış ve daha sonra el ile düzeltilerek açıklanmıştır. İnce astarlı çark yapımı mal grubunda, çarkta yapıldıktan sonra kap yüzeylerinde el ile işlem gördüklerine dair hiçbir iz yoktur ve daha çok beyaz, krem ve kırmızı renklerdeki astarlı yüzey tamamen pürüzsüzdür³²⁷.

Küllüoba’da Geçiş Dönemi’nde Boğazköy mallarına en yakın mal grupları, Öncü Hitit Malı (C1), Hitit Malı (C2) ve Çark Yapımı Yalın Mal’dır (H2).

C1 Malı, hamuru kırmızı ve kahverenginin çeşitli tonlarında olup iyi arıtılmıştır; yüzey rengi kırmızı ve pembemsi kırmızı tonlarında olup oldukça ince bir astara sahiptir. Bu mal çoğunlukla çark yapımı kaplarla temsil edilmektedir; adından da anlaşılacağı üzere, Hitit Malı’nın henüz tüm özellikleri ile ortaya çıkmadığı öncü bir maldır. C2 Malı C1’e oranla çok daha ince ve temiz bir hamur içerir. Kırmızı ve kahverenginin tonlarında olan hamur, oldukça iyi fırınlanmıştır. Yüzey rengi kırmızı, kızıl ve kahverenginin tüm tonlarındadır. Bu mal ile temsil edilen kaplar zarif olup ince cidarlı ve oldukça iyi ağıldır ve özenle yapılmıştır.

³²⁴ Orthmann 1963b, s.13.

³²⁵ A.g.e; s.31.

³²⁶ A.g.e; s.13,31.

³²⁷ A.y.

Birçok kabın dış yüzeyi yatay yönde açkılanmıştır. Bunun sonucu yüzeyde birbirinden ayrılan yatay yüzeyler (*façata*) oluşmuştur. H2 Malı iyi arıtılmış, oldukça ince tanecikli, iyi pekişmiş, özsüz ve az mika katkılı bir hamur içerir. Çarktan sonra yüzeye işlem uygulanmamıştır.

Sonuç olarak, Küllüoba'da C (C1-C2) ve H2 malları ile Boğazköy'ün çark yapımı ince yalın mal, çarkta yapılıp el ile düzeltilmiş mal ve ince astarlı çark yapımı mallarının özellikleri büyük oranda örtüşmektedir.

Bölge ile diğerk paralellikler mal grupları dışında daha çok kap formları ile kurulabilmektedir. Bunlardan en önemli paralellik -Küllüoba'da 11b formu olarak adlandırılan- dibi iple kesilmiş kadehler de görölür (Lev.35/87-90, Lev.54/243-244, Lev.97/546). Küllüoba'da daha çok Öncü Geçiş Dönemi (II E-II D) ve Geçiş Dönemi ilk tabakasında (IIC) ele geçmiş olan bu kadehler, yukarıda da değinildiğı üzere, Eskişehir bölgesinde bir önceki İTÇ III döneminde ithal olarak görülen örneklerin³²⁸ yerli olarak yapılmış devamı niteliğinde olabilir. Boğazköy'de Kuzeybatı Yamacı 9. Tabaka'da³²⁹, Bükükkale'de bazı çukurlarda ve Aşağı şehir 5. tabakada³³⁰, Alacahöyük'te³³¹ ve daha gelişkin örnekleri ise İkiztepe'de³³² ve Kastamonu-Kınık'ta³³³ ele geçmiştir. İkiztepe ve Kınık örnekleri bu tür formların oldukça gelişkin örnekleri gibi gözükmeğtedir. Kanaatimize göre, bunlar yukarıda adı geçen diğerk yerleşmelerden daha geç bir tarihe konmalıdır. Ayrıca Bafra-Paşaşeyh Tepesi'nde de bu kadehlerden ele geçmiřtir³³⁴.

Bu form aynı zamanda Kültepe 9. ve 10. katlarında ele geçen örnekler ile de iliřkilendirilmektedir³³⁵. Fischer bu tür kadehlerin yerel olmadıklarını, özellikle R.O.Arık ile hemfikir olarak bunları Mezopotamya-Kuzey Suriye kökenli, önem

³²⁸ Türkteki 2012, s.66-68, Res. 8-10.

³²⁹ Orthmann 1963b, s.13, Lev.1/1-4; Lev.17/5; Orthmann 1963a, s.150, Lev.61, 14/40-41.

³³⁰ Fischer 1963,s.104.

³³¹ Arık 1937, Lev. LXXI, 172; Lev.CXIX, 171 ; Koşay, H.Z.-M. Akok, 1966, s.81, Lev.55; Orthmann 1963a, s.143, Lev.49, 11/104 ; Orthmann 1963b, Lev.39/1.

³³² Alkım, U.B. 1979, "İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar", **VIII. Türk Tarih Kongresi I**, Res.5-6, 103; Alkım vd.1988, s.23,25, Lev.I/1-6, Lev.XLIV/1-4,10 Lev.XCI, No: 150-151 ; 2003, Lev.XXIV, No.6.; Lev.XXXVIII, No.1-2.; Lev. CIX, No.42.

³³³ Genç 2008, s.108, Res. 3 g, Çiz.1 g.

³³⁴ Dönmez, ř- A. Y. Beyazıt, s.106, Lev.11/1-2.

³³⁵ Orthmann 1963b, s.14.

arzeden ticari mallar olarak değerlendirmiştir³³⁶. Orthmann ise Alacahöyük'te ele geçen ve taklit olarak değerlendirdiği örneklerle dayanarak, bu fikre katılmakla birlikte, çok fazla sayıda ele geçmiş olmaları ve Kuzey Suriye örnekleri ile birebir uyuşmamasından dolayı, Anadolu'nun bazı bölgelerinde imal edilmiş olduklarını kabul etmektedir³³⁷. İkiztepe kazılarında oldukça bol sayıda ele geçen Tip 1 ya da Kadeh 1 olarak sınıflandırılan bu tür kadehlerin yerli hamurdan yapıldığı ve aynı mal grubu ile başka kapların da olduğu bilgisi, Orthmann'ın görüşünü doğrular niteliktedir³³⁸.

Küllüoba'da ise ilk olarak İTÇ III A döneminde ithal yalın mal, gri mal ve film astarlı mal ile yapılmış olan ve daha çok Kuzey Suriye ve özellikle Tell Brak Akkad dönemi katlarından bilinen ithal örnekler ele geçmiştir³³⁹. İthal olarak değerlendirilen Küllüoba İTÇ III dönemi kadeh örnekleri, Geçiş Dönemi kadehlerinin öncüsü olabilir. Bunlar hemen sonraki Öncü Geçiş Dönemi'nde sevilen formlardan biri olmuş ve yerel yalın mal olarak üretilmeye başlamıştır. Küllüoba'daki bu durum, yukarıda sözü edilen her iki görüşü desteklemektedir. Yani söz konusu bu form ilk olarak Anadolu'ya Kuzey Suriye bölgesinden ithal olarak gelmiş ve sonrasında sevilen formlar arasına girerek yerli mal olarak da üretimine devam edilmiş olmalıdır.

Küllüoba'da erken evrelerde görülen kadeh formu, üstteki II B ve II A evrelerinde ele geçirilememiştir. Bunun nedeni belki de ilk olarak bu evrelerde (IIB-IIA) ortaya çıkan dibi iple kesilmiş kaselerin, kadehlerin yerini almış olmaları şeklinde açıklanabilir. Küllüoba'da 2c formu olarak adlandırılan bu kaselerden (Lev.63/297-304, Lev.77/418-424, Lev.95/527) Boğazköy³⁴⁰, Alacahöyük³⁴¹, Salur mezarlığı³⁴², Balıbağı mezarlığı³⁴³ ve İkiztepe³⁴⁴ I. tabakanın 5. ve 6. evrelerinde ele

³³⁶ Fischer 1963, s.30; Orthmann 1963b, s.14; Alkım vd.1988, s.24.

³³⁷ Orthmann 1963b, s.14.

³³⁸ Alkım vd.1988, s.24.

³³⁹ Türkiye'deki 2012, s.66-68, Resim8-10.

³⁴⁰ Orthmann 1963b, Lev.1/6-9; Orthmann 1963a, Lev. 61, 14/43.

³⁴¹ Arık 1937, Lev. 29, Al.70; Orthmann 1963b, s.14, Lev. 39/2.

³⁴² İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.20-21, Resim 7/4-5, Çiz.3/21-22.

³⁴³ A.g.e: Resim 11.

geçmiştir. Benzeri kaseler Boğazköy Kuzeybatı Yamacı'nda daha geç dönemlerde de (8 c-d) devam etmektedir³⁴⁵.

Geçiş Dönemi için kaseler özellikle stratigrafik açıdan belirleyici ve önemli formlardan biridir. Yapım tekniği, yüzey özellikleri ve form olarak en büyük paralellik Boğazköy ile kurulmaktadır. Bu kaseler içe doğru kıvrılan dudaklı, hafif “S” profilili, şişkin dudaklı ya da kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) olabilmektedir.

Küllüoba'da 2b formu olarak adlandırılmış olan içe doğru kıvrılan dudaklı kaseler ve 3a formu olarak adlandırılan bu kaselerin yarımküresel gövdeli olanları, Boğazköy örnekleri ile yakın benzerlik göstermektedir. Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evrelerinde görülen bu tip kaseler, hem çark hem el yapımı olarak üretilmiştir. Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. katta³⁴⁶ bu tür kaselerin el yapımı, çarkta yapıp el ile düzeltilmiş mal grubundan örnekleri yer alırken, 8d-c katlarında³⁴⁷ ise ince astarlı çark yapımı maldan yapılmış örnekleri vardır.

Kase formu ile ilişkili olarak, Küllüoba ile şişkin dudaklı kaseler (Form 3b) ve “S” profilili olarak adlandırılan (Form 5b) kaseler bağlamında diğer bazı paralellikler kurulabilmektedir. Bu tür kaseler Boğazköy'de, üst kısmı hafif içe ve dudağı dışa kıvrılan profilili kaseler olarak adlandırılmıştır. Küllüoba'da tüm evrelerde görülen her iki form %70-80 oranında çark yapımıdır. Bunlar daha çok Öncü Hitit ve Hitit malı ile temsil edilmektedir. Boğazköy'de ise Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka'da³⁴⁸ az sayıdaki el yapımı örneklerin yanında, esas olarak çarkta yapıp el ile düzeltilmiş grup da vardır. 8d-c katlarında³⁴⁹ ise ince astarlı çark yapımı mal ile temsil edilen örnekler olmakla birlikte, bunlar daha az yoğunluktadır.

Küllüoba'da söz konusu 3b formu olarak adlandırılan şişkin dudaklı kaselerde ve “S” profilili kaselerde dikey kulplar hakimdir. Küllüoba'da Geçiş Dönemi

³⁴⁴ Alkım vd. 1988, s.25, 90, Lev.II, 1-3, Lev.XLV, 1-5; Lev. XCI, 152-154; 2003, Lev.XXII, 3-4, Lev.XXXVIII, 8, Lev.XXXIX, 3.

³⁴⁵ Orthmann 1963b, Lev.20/170-171.

³⁴⁶ A.g.e: Lev.2/77-78, Lev.8/10, Lev.11/72,75,80.

³⁴⁷ A.g.e: Lev.20/179-182, 184.

³⁴⁸ A.g.e: Lev.1/27, Lev.8/13,15,22-26, Lev.11/76,81,84,86,87, Lev.12/88, Lev.18/95-96; Orthmann 1963a, Lev.59/29-31; Fischer 1963, Lev.10/129-135.

³⁴⁹ A.g.e: Lev.20/185-186, Lev.21/187-189, Lev.22/199.

tabakalarında (IIC-IIA) daha yaygın olan dikey kulplu kase örnekleri (Lev.32/62, Lev.50/199-202, Lev.66/337-342, Lev.68/362,364, Lev.95/529-530,532,536), aynı şekilde Boğazköy'de de yukarıda bahsedilen aynı formlar üzerinde yer almaktadır. Ancak bunlar Boğazköy 9. tabakada daha çok çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal ile temsil edilen kaseler üzerinde daha sık görülür³⁵⁰. 8d-c katlarında ise pek görülmeyen dikey kulplar, sadece tek bir örnek üzerinde ele geçmiştir. Bu örnek de yukarıda bahsedilen kaselerin formunda olmayıp içe doğru kıvrılan dudaklı bir kasedir³⁵¹.

Benzeri kulplar Boğazköy dışında Alacahöyük³⁵² 4. tabakadan ele geçmiştir. Alacahöyük örneklerinden birinde tıpkı Küllüoba örneklerinde (Lev.50/199, Lev.68/362) olduğu gibi kulp üzerinde verevine çentik bezeme yer almaktadır. Aynı bezeme Boğazköy'den tabakası belli olmayan bir kasenin kulbu üzerinde de vardır³⁵³.

Küllüoba'da 3b kase formunun Geçiş Dönemi'nin en geç evresi olan II A evresinde oranı düşer. Bu düşüşün nedeni, ilk olarak IIC evresinde ortaya çıkan ve II A'da, kalınlaştırılmış (*bead-rim*) ve yassılaştırılmış kalın dudaklı kaselerin (*flattened bead-rim*) (Form 3c) giderek önem kazanmasıdır. Bir anlamda, kalınlaştırılmış dudaklı kaseler bu formdan gelişmiş olmalıdır. Aynı durum belki de Boğazköy içinde geçerli olmalıdır; zira kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler Boğazköy 9. tabakada³⁵⁴ çarkta yapılmış ve el ile düzeltilmiş mal grubundan sadece birkaç örnek ile temsil edilirken 8d-c katlarında³⁵⁵ bunların yoğunluğu artmıştır. Bu kattaki örnekler ince astarlı çark yapımı mal ile temsil edilir. 8b katında kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin yanı sıra bunların yassılaştırılmış örnekleri³⁵⁶ ve omurgalı olanları ortaya çıkar. Yassılaştırılmış örnekler Küllüoba'da ise ilk defa IIA evresinde ortaya çıkar. Yukarıda bahsedilen bu kase formları üzerinde yer alan ve Geçiş Dönemi için

³⁵⁰ A.g.e: s.17, Lev.1/27, Lev.8/22-26, Lev.17/28; Orthmann 1963a, Lev.59, 14/28-29; Fischer 1963, Lev.10/132.

³⁵¹ A.g.e: Lev.22/202.

³⁵² Orthmann 1963b, Lev.39/3-4.

³⁵³ A.g.e: 37/8.

³⁵⁴ A.g.e: Lev.8/14,20.

³⁵⁵ A.g.e: Lev.21/190-191, 193-196.

³⁵⁶ A.g.e: Lev.30/281, Lev.31/282, 295.

karakteristik olan bezemeler de her iki yerleşim yerinde (Küllüoba-Boğazköy) hemen hemen birbirinin aynıdır. Bu husus aşağıda bezeme karşılaştırılmasında daha detaylı olarak verilmiştir. Kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kase örneklerinin ele geçtiği bir diğer merkez ise Eski yapar yerleşmesidir³⁵⁷.

Yukarda sözü edilen kaselerden (Form 3b, 3c ve 5b) Küllüoba'daki örnekler çoğunlukla çark yapımı olup çoğunluğu Öncü Hitit ve Hitit Malı (C Malı) ile temsil edilmektedir. Bu grup çanak çömlek içinde, dış yüzeyi çarktan sonra el ile düzeltilmiş örnekler de oldukça fazladır. Buna göre, Boğazköy'de tanımlanmış olan çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal ile ince astarlı çark yapımı mal, aşağı yukarı Küllüoba C Malı ile örtüşmektedir. Gerek yapım teknikleri, gerek kalitesi ve gerekse kap formlarının neredeyse birebir örtüşmesi bu çıkarımı yapmaya olanak sağlamıştır.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi önemli formlarından biri olan çaydanlıklar da paralellik kurmamızı sağlayan diğer önemli bir formdur. Küllüoba'da ilk olarak Geçiş Dönemi II C evresinde ortaya çıkan çaydanlıklar (Lev.53/234-240, Lev.69/367-368, Lev.84/488-494, Lev.96/541-544) gerek form ve gerekse mal özellikleri ve yapım tekniği anlamında Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka örnekleri³⁵⁸ ile neredeyse birebir benzerliklere sahiptir. 9. tabaka çaydanlık örneklerinin tamamı çark yapımı olup bunlar el ile düzeltilmiş mal grubu ile temsil edilmektedir. Bazı çaydanlıklarda tıpkı Küllüoba örneklerinde olduğu gibi çizgi, baskı ya da sokma bezeme uygulanmıştır. Büyükkale'de ele geçen bazı parçalarda benzeri çaydanlık formu olarak değerlendirilmektedir³⁵⁹. Boğazköy 8d ve c tabakalarında yalın maldan üretilmiş çaydanlık³⁶⁰ yanı sıra kırmızı ve kahverengi tonlarında ince astarlı çark yapımı çaydanlık örnekleri gövdede daha belirgin omurgalara sahiptir³⁶¹. Küllüoba'da ise çaydanlıklar daha çok Öncü Hitit ve Hitit malı ile temsil edilmektedir. Ancak II C evresinde ele geçen yalın örneklerin (Lev.53/234) yanı sıra, farklı olarak İnegöl Gri malından ve Siyah Astarlı Açıklı maldan yapılmış örnekler

³⁵⁷ Bu bilgiler T. Sipahi ile yapılan fikir alışverişine ve kazı yerinde görülen malzemeye dayanmaktadır.

³⁵⁸ Orthmann 1963b, s.18-19, Lev.1/30, 33, Lev.9/31-32, 34-39. ; Orthmann 1963a, Lev.60, 14/33-36.

³⁵⁹ Fischer 1963, Lev.7/83-84.

³⁶⁰ Orthmann 1963b, s.31, Lev.20/173-178.

³⁶¹ A.g.e: s.33-34, Lev.22/204-212.

de vardır. Bölgede çaydanlık örneklerinin ele geçtiği diğer yerleşme yeri ise Alacahöyük'tür³⁶². Buradan ele geçen çaydanlık, form ve dış yüzeyindeki bezeme anlamında, Küllüoba örnekleri ile örtüşmektedir.

Karşılaştırma için gaga ağızlı testi diğer önemli bir formu oluşturur. Küllüoba'da Sivri gaga ağızlı testi (Form 14b) olarak isimlendirilen bu testilerden Boğazköy'de Kuzeybatı Yamacı 9. tabakada ele geçmiştir³⁶³. Bu testilerin bir kısmı, Geçiş Dönemi'nin karakteristik özelliği olan ince baskı ve çizi bezemelidir. Küllüoba'da ilk olarak Geçiş Dönemi II C evresinde ortaya çıkan bu testilerin birçoğunda da çizi, baskı ve memecik bezeme yer almaktadır (Lev.54/246, Lev.70/370-371, Lev.87/502, Lev.88/503, Lev.89/504-506, Lev.97/547-548). Boğazköy Kuzeybatı Yamacı'ndan ele geçen bu tür testiler, Küllüoba örnekleri ile oldukça yakın benzerlik gösterir. Özellikle bir örnek³⁶⁴ Küllüoba testisi ile büyük bir benzerlik gösterir(Lev.87/502)³⁶⁵. Farklılık olarak, sadece Boğazköy örneğinin dış yüzeyindeki ince çizi bezemeyi gösterebiliriz.

Benzeri testilerden Boğazköy dışında bölgede en fazla ele geçen diğer bir yerleşim yeri Balıbağı mezarlığıdır³⁶⁶. Bu mezarlıktan ele geçen testiler de form olarak Küllüoba örnekleri ile oldukça benzerdir. Bir başka benzeri testi ise Alacahöyük'te ele geçmiştir³⁶⁷. Her ne kadar Hitit Kültür Katı çanak çömleği içinde değerlendirilmiş olsa da bu testinin bir çukurdan ele geçmiş olması tarihlendirmenin yanlış olabileceğini akla getirmektedir. Ayrıca testinin mal özellikleri ve yapım tekniği hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Karşılaştırma için önem taşıyan bir başka form ise kaidelerdir. Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabakadan ele geçen örnekler³⁶⁸ daha çok kahverengi tonlarında ve el yapımı iken Alacahöyük örneği koyu kırmızı astarlı, oldukça iyi açkılı ve el

³⁶² Orthmann 1963a, Lev.49, 11/105

³⁶³ A.y., Lev.5/43, Lev.9/44, Lev.17/46-47.

³⁶⁴ Orthmann 1963a, Lev.5/43.

³⁶⁵ Efe, T.-M. Türkiye, 2005, s.131, Fig.9c/15.

³⁶⁶ Süel 1991, s.207, Resim5; 1992, s.133, Resim 11-12.

³⁶⁷ Çınaroğlu, A- E. Genç, 2005a, "2003 Yılı Alaca Höyük ve Alaca Höyük Hitit Barajı Kazıları" **26. KST/1**, Ankara, s.266,274, Çiz.9a.

³⁶⁸ Orthmann 1963b, s.26, Lev.12/105-106, Lev.19/107.

yapımıdır³⁶⁹. Küllüoba kaide örnekleri el yapımı olup bunlar Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal ile temsil edilmektedir. Gerek Alacahöyük örneği ve gerekse Boğazköy örnekleri Küllüoba'da ele geçirilen, ancak ne yazık ki evresi belli olmayan, bir kaide (Lev.97/549) ile form ve bezeme bakımından oldukça büyük benzerlik göstermektedir.

Karşılaştırma için bir diğer malzeme de kapaklardır. Küllüoba'da ne yazık ki tek bir örnek ile temsil edilen kapağın (Lev.41/122) en yakın benzeri de yine Boğazköy 9. Tabaka'da ele geçmiştir³⁷⁰.

Karşılaştırma anlamında diğer önemli paralellik bezeme çeşitleri ile kurulabilmektedir. Geçiş Dönemi için en karakteristik bezeme çeşidi, çizi, baskı, sokma, kabartma (yarımay-bıyık motifi, memecik, parmak baskı) bezemeleridir. Küllüoba'da tamamı görülen bu bezemeler en çok Boğazköy çanak çömleği üzerinde ele geçmiştir.

Bu bezemelerden baskı ya da sokma bezeme Küllüoba'da en çok kase (Lev.32/61-62, Lev.44/147, Lev.50/203-204, Lev.66/234,236, Lev.95/531,533), çaydanlık (Lev.53/237, Lev.84/489, Lev.96/542-543) ve sivri gaga ağızlı testiler (Lev.70/370, Lev.75/406, Lev.89/504) üzerinde yer almaktadır. Benzeri bezemeler Boğazköy'de de Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka'da en fazla kaselerde³⁷¹ uygulanmıştır. Bu kaselerden biri gri-siyah astarlı ve çok iyi açıklıdır³⁷². Benzeri bezemeli kaselerde Büyükkale ve Aşağışehir 5. tabakadan da ele geçmiştir³⁷³. 9. Tabaka'da kaseler dışında, bu bezeme çaydanlıklar³⁷⁴ ve gaga ağızlı testiler³⁷⁵ üzerinde de uygulanmıştır; ancak 8d-c ve 8b katlarında sadece birkaç kase üzerinde ele

³⁶⁹ Arık 1937, Lev. LXXIX, 696.

³⁷⁰ Orthmann 1963b, s.30, Lev.4/166, Lev.16/165.

³⁷¹ A.g.e: Lev.8/15-16,22, Lev.17/18; Orthmann 1963a, Lev.59,14/30-31; Fischer 1963, Lev.10/131.

³⁷² Orthmann 1963b, s.15, Lev.17, 18.

³⁷³ Fischer 1963, Lev.6,74, ; Orthmann 1963a, Lev.59,14/32.

³⁷⁴ Orthmann 1963b, Lev.9/34-36.

³⁷⁵ A.g.e: Lev.9/42, Lev.13/116.

geçmiştir³⁷⁶. Aynı bezeme Boğazköy dışında Salur mezarlığında ele geçen bir çömleğin omzu üzerine de uygulanmıştır³⁷⁷.

Küllüoba'da baskı ya da sokma bezemeye oranla daha az temsil edilen çizi bezeme, özellikle çaydanlıklar (Lev.53/236, Lev.84/488-489, Lev.96/542-543), kaseler (Lev.50/205, Lev.61/286) ve sivri gaga ağızlı testilerde (*Schnabelkanne*) (Lev.70/370, Lev.75/406, Lev.89/504); Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabakada ise çaydanlıklar³⁷⁸ ve gaga ağızlı testiler³⁷⁹ üzerinde uygulanmıştır. Dış kısmında kazıma ya da çizi bezemesi olan ve Boğazköy ile oldukça örtüşen bir çaydanlık da Alacahöyük'te³⁸⁰ ele geçmiştir. Çizi bezeme daha çok baskı ya da sokma bezemeli alanları sınırlandırmak için uygulanmıştır. Aynı durum Boğazköy örnekleri için de söylenebilir.

Bir diğer bezeme çeşidi olan kabartma bezeme içinde özellikle yarımaya, bıyık motifi ve memecik bezeme, Küllüoba'da oldukça yaygın olarak görülmektedir. Yarımaya (Lev.32/55,57-58, Lev.47/176, Lev.62/288) ve bıyık motifi (Lev.30/32,35, Lev.32/59, Lev.44/144-146, Lev.50/205, Lev.64/309,312, Lev.77/425) sadece kaseler üzerinde uygulanmışken memecik bezeme kaseler (Lev.47/174, Lev.68/355, Lev.76/410, Lev.77/429) ve sivri gaga ağızlı testilerde görülmektedir. Bu bezeme çeşidi de yine en fazla Boğazköy ile paralellik göstermektedir. Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka'da bazı kaselerde kabartma bıyık motifi³⁸¹, kabartma yarımaya motifi³⁸² ve kabartma memecik bezeme³⁸³ uygulanmıştır. Bunlardan kabartma yarımaya ve memecik bezeme 8d-c katlarında³⁸⁴ da devam etmiştir; ancak bıyık motifi bu katlarda ele geçmemiştir. 8b katında³⁸⁵ bıyık motifli bir kase parçası ele geçmiştir. Boğazköy dışında kabartma bıyık motifli çark yapımı bir parça Alacahöyük'ten³⁸⁶,

³⁷⁶ A.g.e: Lev.27/260, Lev.31/283-284. Lev.32/317-318.

³⁷⁷ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.21. Çiz.3/25.

³⁷⁸ Orthmann 1963b, Lev.1/33, Lev.9/36-37; Orthmann 1963a, Lev.62,14/34-35.

³⁷⁹ A.g.e: Lev.13/ 116, Lev.17/47.

³⁸⁰ Koşay, H.Z.-M. Akok 1947, Lev.35/c; Orthmann 1963a, s.143, Lev.49, 11/105.

³⁸¹ Orthmann 1963b, Lev.8/20-21, Lev.12/98; Orthmann 1963a, Lev.56, 14/04.

³⁸² A.g.e: Lev.2/97, Lev.12/99, Lev.19/100; Orthmann 1963a, Lev.56,14/03.

³⁸³ A.g.e: Lev.17/19.

³⁸⁴ A.g.e: 21/196-198, Lev.22/199-200.

³⁸⁵ A.g.e: 31/290.

³⁸⁶ Arık 1937, Lev.CXXI, Al.754; Orthmann 1963b, s.16.

kabartma memecik bezemeli örnekler de Balıbağın'dan bilinmektedir³⁸⁷. Balıbağı örnekleri tıpkı Küllüoba II B ve II A örneklerinde olduğu gibi sivri gaga ağızlı testilerin (*Schnabelkanne*) omuzları üzerinde görülmektedir (Lev.70/370, Lev.75/406, Lev.88/503).

Bir başka kabartma bezeme çeşidi olan parmak baskılı kabartma bant bezeme Küllüoba'da daha çok çömleklerin ağız kenarına uygulanmıştır (Lev38/103-104, Lev.57/259). Bu bezemenin en yakın paralelleri ise yine çömlekler üzerinde, Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9 ve 8 c-d evrelerinden,³⁸⁸ Alacahöyük'ten³⁸⁹, İkiztepe I. Tabaka'nın 3b evresinden³⁹⁰, Kastamonu Kınık 2. tabaka'dan³⁹¹ ve Salur mezarlığından³⁹² bilinmektedir. Buradaki örneklerde parmak baskı yanında, verevine çentik bezemeler de uygulanmıştır. Küllüoba'da ele geçen tek kapak parçasının kenarlarında da uygulanmış olan bu tür bezeme (Lev.41/122), Alacahöyük 4. tabakada da ele geçmiştir³⁹³.

Küllüoba'da boya bezemeli çanak çömlek örneği yok denecek kadar azdır. Ancak II A evresinden ele geçen içi kırmızı haç motifli çark yapımı bir kase örneği (Lev.79/442) oldukça önemlidir. Bu tür kase örneklerinden Salur Mezarlığı'nda ele geçmiştir. Tıpkı Küllüoba'daki gibi kırmızı astarlı olan Salur örneği, Küllüoba'dakinden farklı olarak el yapımı olup İTÇ III dönemine tarihlendirilmektedir³⁹⁴.

Yukarıda ayrıntılı olarak ele alındığı gibi Kızılırmak Kavsının Kuzey Kesimde yer alan yerleşmelerde kesintisiz ve güvenilir bir İTÇ kronolojisi henüz ortaya konulamamıştır. Özellikle erken İTÇ III dönemi ile Geçiş Dönemi arasındaki bağlantı henüz tatmin edici bir şekilde saptanamamıştır. Genel kanı, geleneksel İTÇ

³⁸⁷ Süel 1992, s.133, Resim 11-12.

³⁸⁸ Orthmann 1963b, Lev.7/160, Lev.16/159, 160-164 (9.kat), Lev.27/252-253 (8d-c katları).

³⁸⁹ Orthmann 1963b, Lev.39/11.

³⁹⁰ Alkim vd. 2003, LXXIII,2.

³⁹¹ Çınaroğlu, A- E. Genç, 2005b, s.279, Çiz.7c.

³⁹² İbiş, Resul-S. Durmuş,2010, s.18, Çiz.2/11-13.

³⁹³ Arık 1937, Lev. LXXVII, Al.212,215; Orthmann 1963b, s.30.

³⁹⁴ İbiş, R.-S. Durmuş, 2010, s.19-20, Res.5. 7/1; Çiz.3/26.

çanak çömlek özelliklerinin Geçiş Dönemi'ne kadar gelişerek devam ettiğidir; dolayısıyla bir kırılma noktasından söz edilemez.

Bölgede Geçiş Dönemi en iyi Boğazköy-Büyükale, Kuzeybatı Yamacı'ndan bilinmektedir. Ancak burada 9. tabaka –yukarıda yapılan karşılaştırmalar sonucu- en erken Küllüoba II C Evresi'ne tarihlendirilmelidir. Küllüoba'da Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C evresinde çanak çömlek, Öncü Geçiş Dönemi'nden (II E-II D) daha az oranda devam eden Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal'ın (B Malı) yanı sıra esas olarak Öncü Hitit Malı (C1 Malı) ve ilk kez bu evrede ortaya çıkmış olan bu malın daha kaliteli türü olan Hitit Malı (C2 Malı) ile temsil edilmektedir.

Bu evrede Erken İTÇ III gelenekli çanak çömlek formları ortadan kalkarken çoğunlukla C malı ile temsil edilen ve çark yapımı olan şişkin dudaklı kaselerin (form 3b) yanı sıra Geçiş Dönemi için tipik olan kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-rim*) kaseler, çaydanlıklar (form 9) ve sivri gaga ağızlı testiler (*Schnabelkanne*) (Form 14b) ilk kez ortaya çıkar.

Benzeri durum yukarıda da sözü edildiği üzere, Boğazköy-Kuzeybatı Yamacı'nda da söz konusudur. Burada da ilk defa 9. tabakada daha önceki dönemden devam eden daha az orandaki el yapımı çanak çömlek ile birlikte, ilk kez ortaya çıkan çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal yer almaktadır. Bu mallar ile temsil edilen çanak çömlek formları –bazı yerel özellikler hariç- aşağı yukarı Küllüoba ile birebir örtüşmektedir.

Küllüoba'da Geçiş Dönemi'nin sonlarına doğru (II B-II A) Hitit Malı (C2) oranı artar ve kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerin yanı sıra II A evresinde yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (*flattened bead-rim*) ortaya çıkar. Boğazköy'de ise 8d-c katlarında ince astarlı çark yapımı mal ortaya çıkar ve kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler 9. tabakaya göre oranı artarak bu yeni mal ile temsil edilir. 8b katında da kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin yassılaştırılmış örnekleri ve omurgalı olanları ortaya çıkar.

Bu verilere göre, Küllüoba Öncü Hitit ve Hitit Malı (C Malı) olarak tanımlanan mal grubu ile Boğazköy’de çarkta yapılp el ile düzeltilmiş mal ve ince astarlı çark yapımı mal olarak tanımlanmış olan mallar gerek yapım teknikleri, gerek kalitesi göz önüne alındığında aşağı yukarı aynı mallar olarak yorumlanmalıdır. Bazı kap formlarının (kalınlaştırılmış yuvarlak dudaklı (*bead-rim*) kaseler, çaydanlıklar ve sivri gaga ağızlı testiler) ortaya çıkışı ve gelişimleri ve Geçiş Dönemi için karakteristik olan bezeme çeşitlerinin her iki yerleşmede, stratigrafide ortaya çıkışları göz önüne alındığında, Küllüoba ile Boğazköy’ün Geçiş Dönemi tabakalanmasının örtüştüğü düşünülür.

Ancak Küllüoba’da Erken ve Geç İTÇ III arasında bir geçiş evresi niteliği taşıyan ve “Öncü Geçiş Dönemi” olarak adlandırdığımız evrelerin (IIE-IID) çanak çömleği, yukarıda da değinildiği gibi Gordion PN-3 7 katında bazı karakteristik özelliklerle temsil edildiği halde, Kızılırmak Kavsi’nin kuzey kesiminde henüz saptanamamıştır. Bu durum, Öncü Geçiş Dönemi’nin söz konusu bölgede hiç temsil edilmediği ve erken İTÇ III’ten sonra batı bölgelerinde gelişen Geçiş Dönemi kültür özelliklerinin bu bölgeye yayıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Bu karşılaştırmalar sonucu hazırlanmış olan kronolojik tablo aşağıda verilmiştir (Tablo 7). Kronolojideki yeri yeterince güvenilir bir şekilde saptanamayan yerleşmeler tabloya alınmamıştır.

	Küllüoba		Boğazköy-Büyükale KB Yamacı	Alacahöyük	Eskişarap	Resuloğlu	İkiztepe Tepe I
Assur Ticaret Kolonileri Dönemi			8a 8b	a 4	6. Seviye		↑ 5 6
Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi	8c 8d	b	7.Seviye	Mezarlık Alanı I. Kat	
	II B		9		1.Evre (?)		
	II C						
	II D	Öncü Geçiş Dönemi					
	II E						

Tablo 7. Küllüoba, Boğazköy, Alacahöyük, Eskiyapar, Resuloğlu, İkiztepe Geç İTÇ III yerleşmelerine ait stratigrafilerin karşılaştırılması.

3.1.1.4 Kızılırmak Kavsî'nin Güney Kesimi

Orta Kızılırmak olarak adlandırılan coğrafyanın daha çok güney bölümü Kızılırmak'ın da güneyinde kalan alandır. Kuzey ve güney kesimler kabaca birbirlerinden Kızılırmak'ın kolu olan Delice ırmağı ile ayrılır. Güney kesimde kuzey kesime göre plato ve ova düzlükleri daha yaygındır. En önemli ve en büyük ovalar Kayseri, Develi ve Aksaray Ovasıdır. Bölgedeki en önemli dağlar ise sönmüş yanardağ olan Hasandağı, Melendiz ve Erciyes'tir³⁹⁵. Ana hatlarıyla batıda Tuz gölü, güneyde Hasandağı ve Melendiz dağı, doğuda Erciyes dağı ve kuzeyde de Kızılırmak ile çevrili bir coğrafyadır. Bu coğrafyada yer alan iller ise Kırşehir, Kayseri, Nevşehir Akasaray ve Niğde'dir. Söz konusu bu illerin olduğu bölge yani yüksek Orta Anadolu platoları Hititlerin (Geç Hitit Beylikleri) batıda kalanlarının bulunduğu coğrafya olarak bilinen Tabal'ın esas yayılış alanını ile de örtüşmektedir³⁹⁶.

Yukarıdaki bölümde de değinildiği gibi Tahsin Özgüç Kalkolitik ve İTÇ'de Orta Anadolu bölgesini iki coğrafi/kültürel bölgeye ayırmıştır:

a: Alacahöyük Kuzeyi, Orta Karadeniz Bölgesi ve özellikle Kızılırmak ve Yeşilirmak arasındaki bölge,

b: Alacahöyük'ün güneyi ve Kayseri Ovası olmak üzere iki ayrı bölge olarak incelemiştir³⁹⁷.

Bu bölümde de daha çok T. Özgüç'ün ikinci bölümü ile örtüşen coğrafyada yer alan yerleşim yerleri (Alışar, Kültepe, Acemhöyük, Kaman-Kalehöyük) incelenecektir.

³⁹⁵Yazıcı, H. 2002, **İç Anadolu Bölgesi Coğrafyası**, Nobel Yayınları, Ankara, s. 16- 23.

³⁹⁶Şenyurt, Y., 2010, "Ovaören-Göstesin Geç Hitit/Luwi Hiyeroglif Yazıtı", **DUB.SAR É.DUB.BA.A Veysel Donbaz'a Sunulan Yazılar/Studies Presented in Honour of Veysel Donbaz**, (Ed.Şevket Dönmez). İstanbul , s.261.

³⁹⁷ Özgüç, T., 1964, s.28-31.

3.1.1.4.1 Yerleşim Yerleri

3.1.1.4.1.1 Alishar

Konumu: Alishar Höyük, Yozgat İlinin 47 km güneydoğusunda, Sorgun İlçesi'ne bağlı Alishar Köyü'nün 2.5 km kuzeyinde yer almaktadır; 520X350 m ebatlarında ve ova seviyesinden 30 m kadar yüksekliktedir.

Kazı Tarihçesi: Alishar 1927-1932 yılları arasında Chicago Üniversitesi Oriental Institute adına, H.H. von der Osten başkanlığında kazılmıştır³⁹⁸.

Tabakalanma: Kazıda dar alanlarda çalışılması ve tepedeki stratigrafi ile "Teras" adı verilen kesimdeki³⁹⁹ stratigrafinin çakıştırılamaması Alishar tabakalanmasını tartışmalı hale getirmiştir. Bu nedenle buradaki tabakalanma konusunda bazı bilim adamları kazı hafirinden ve birbirlerinden farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. H.H. von der Osten tepe için "M", teras kesimi için ise "T" harfini kullanarak aşağıdaki tabakalanmayı vermiştir:

Dönemi	M	T
Hitit İmparatorluk Dönemi	-	10T-11T
İlk Tunç Çağı	6M-5M	12T
Bakır Çağ	11M-7M	13T-14T
Kalkolitik	19M-12M	-

K.Bittel daha farklı bir tabakalanma öne sürmüştür⁴⁰⁰. Buna göre:

³⁹⁸ Von der Osten, H., 1937, The Alishar Höyük. Seasons of 1930-32. I. **OIP XXVIII**, Chicago.

³⁹⁹ Osten 1937, s.269

⁴⁰⁰ Orthmann 1963a, s. 15.

Dönemi		M	T
Hitit İmparatorluk Dönemi	Alişar II	-	11T-10T
İTÇ	Alişar III	6M-5M	12T
Bakır Çağı	Alişar Ib	11M-7M	14T-13T
Kalkolitik	Alişar Ia	14M-12M	
Kalkolitik	Alişar 0	19M-15M	

W. Orthmann'a göre ise Alişar tabakalanması şu şekildedir:⁴⁰¹

Dönemi	M	T
Eski Hitit Dönemi		11T-10T
OTÇ'ye Geçiş Dönemi	5M	12T
İTÇ IIIb	6M	
İTÇ IIIa	7M	
İTÇ II	11M-8M	14T-13T
İTÇ 1b	14M-12M	
İTÇ 1a	19M-15M	

⁴⁰¹ Orthmann 1963a, s. 16, Tabelle:2

3.1.1.4.1.2 Kültepe

Konumu: Kültepe yerleşimi, Kayseri İl merkezine 20 km mesafede yer alır; Kocasinan ilçe merkezine bağlı Karahöyük adlı köy sınırları içindedir.

Kazı Tarihçesi: Kültepe’de kazılar ilk defa 1893-94 yıllarında E.Chantre tarafından gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, 1906 yılında H.Winckler ve aynı yıl H.Groethe, 1925 yılında ise B.Hrozny höyükte çalışmalar yapmışlardır⁴⁰². Kültepe'deki esas kazılar, 1948 yılında T. Özgüç başkanlığında başlamış ve yerleşmenin “Höyük” ile onun eteklerinde gelişen ve “Karum” olarak adlandırılan Aşağı Şehir’den oluştuğu anlaşılmıştır⁴⁰³. Karum’daki yapı katları Romen, Höyük/Tepe’dekiler ise arap rakamları ile numaralandırılmıştır⁴⁰⁴. T.Özgüç’ün vefat ettiği 2005 yılından itibaren kazılar F. Kulakoğlu başkanlığında sürdürülmektedir.

Tabakalanma: Höyükte halen devam eden kazılarda bu güne kadar, İTÇ I' den Erken Roma Dönemi'ne kadar tarihlenen kültür katları açığa çıkarılmıştır⁴⁰⁵:

Dönemi	Höyük/Kaniş yapı katları	Karum
Erken Roma	2-1	
Helenistik	3	
Demir Devri/Frig	5-4	
Asur Ticaret Kolonileri Çağı	7-6	Ib-Ia
Asur Ticaret Kolonileri Çağı başı	8	II
Geç İTÇ III(Orta Tunç Çağı'na Geçiş	10-9	IV-III

⁴⁰² Özgüç, T., 1999, **Kültepe-Kaniş/Neşa Sarayları ve Mabretleri**. s.1

⁴⁰³ Özgüç, T., 1950, **Kültepe Kazısı Raporu 1948**. Ankara, s.8,13

⁴⁰⁴ Özgüç T., 1986, s. 31-47

⁴⁰⁵ Kulakoğlu, F., 2011, “**Kültepe Kaniş-Karumu: Anadolu’nun En Eski Uluslararası Ticaret Merkezi**”, **Anadolu’nun Önsözü. Kültepe Kaniş Karumu** (Ed.F. Kulakoğlu-S. Kangal). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No:78. İstanbul, s. 41

Dönemi (*Übergangsperiode*)

İTÇ III	13-11 katları
İTÇ II	17-14
İTÇ I	18

3.1.1.4.1.3 Acemhöyük

Konumu: Acemhöyük, Aksaray ilinin 18 km kuzeybatısında Tuz Gölü'nün güneyindeki Yeşilova Kasabası'nda yer alır.

Kazı Tarihçesi: Acemhöyük kazılarına, ilk olarak 1962 yılında Prof. Dr. Nimet Özgüç başkanlığında Ankara Üniversitesi'nden bir ekiple başlanmıştır. Bu ilk dönem kazılar, Samsat Kazıları nedeniyle verilen dört yıllık (1984–1987) ara haricinde 1983 yılına dek sürdürülmüştür⁴⁰⁶. Daha sonra, 1988 yılında tekrar N.Özgüç başkanlığında başlatılan kazılar, 1989 yılından bu yana A. Öztan başkanlığında sürdürülmektedir⁴⁰⁷.

Tabakalanma: Acemhöyük “Tepe” ve “Aşağı Şehir/Karum” olmak üzere iki alandan oluşmaktadır. “Tepe” kısmında yapılan çalışmalarda toplam 12 tabaka saptanmış ancak ana toprağa ulaşamamıştır. Bunlardan ilk altısı (XII-VII. katlar) İlk Tunç Çağı'na, diğerleri (VI-I. katlar) Koloni Çağı'na denk gelmektedir. Yerleşmenin Sarıkaya tarafında, Koloni Çağı sonrasında da Geç Demir Çağ ve Helenistik-Roma yerleşimi saptanmıştır. Acemhöyük'ün VI. katı ve kısmen de V. katı, Orta Tunç Çağı'na Geçiş Evresi'ni temsil etmektedir⁴⁰⁸.

⁴⁰⁶ Özgüç, N. 1964, “Acemhöyük Kazıları”, **TAD XIII/2**, 96-97; 1967, “Acemhöyük Kazıları”, **TAD XIV/1-2**, 235-236.

⁴⁰⁷ Öztan, A., 1991, “1989 Yılı Acemhöyük Kazıları”, **XII. KST/I**, s.247.

⁴⁰⁸ Türker, A., 2008, “Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Acemhöyük Çanak Çömleği” Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, s.13,16.

3.1.1.4.1.4 Kaman-Kalehöyük

Konumu: Ankara'nın kuş uçuşu 100 km kadar güneydoğusunda, eski Ankara-Kayseri yolu üzerinde, Kırşehir ili, Kaman İlçesi'nin 3 km doğusunda yer almaktadır.

Kazı Tarihçesi: Japonya Ortadoğu Kültür Merkezi adına, 1985 yılında yapılan yüzey araştırmalarından⁴⁰⁹ sonra, 1986 yılında S. Omura başkanlığında ki bir heyet tarafından kazılara başlanmıştır ve günümüz de halen devam etmektedir⁴¹⁰.

Tabakalanma: Kaman-Kalehöyük tabakalaşması şu şekilde tespit edilmiştir⁴¹¹.

I. Tabaka	: Osmanlı Dönemi	MS.16. ve 17. y.y.
II. Tabaka	: Demir Çağı	MÖ.12-4. y.y.
III. Tabaka	: Orta ve Geç Tunç Çağı	MÖ. 20-12. y.y.
IIIa	: Hitit İmparatorluk Dönemi	
IIIb	: Eski Hitit Dönemi	
IIIc	: Asur Ticaret Kolonileri Çağı	
IV. Tabaka	: İlk Tunç Çağı	

Kaman-Kalehöyük İlk Tunç Çağı'na tarihlendiren IV. tabakada 5 mimari evre tespit edilmiştir. Bu mimari tabakalardan 1-4. tabakalarda ele geçen çanak-çömlekler hem çark hem de el yapımı olarak bir arada ele geçmiştir. En erken mimari evre olan 5. mimari evrede ise ele geçen çanak-çömlek daha çok el yapımıdır⁴¹². Kaman-

⁴⁰⁹ Mikami, T.- Omura, S.,1987, "1985 Yılı Kaman-Kalehöyük Yüzey Araştırmaları", **IV. AST/II**, Ankara: 227-237.

⁴¹⁰ Omura, S., 1989, "1987 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları", **X. KST/I**: 353-368.; 2012, "2010 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları", **33.KST/4**: 447-462.

⁴¹¹ Omura, S., 2000a, "Preliminary Report on the 14th Excavations at Kaman-Kalehöyük (1999)", **Kaman-Kalehöyük 9**, Tokyo, s. 3 ; 2001, " Preliminary Report on the 15th Excavations at Kaman-Kalehöyük (2000)", **Kaman-Kalehöyük 10**, Tokyo, s. 5; 2008, "2003-2006 Yılları Kaman Kalehöyük Kazıları", **29. KST/3**, s.2.

⁴¹² Omura, S., 2000, "1998 Yılı İç Anadolu Yüzey Araştırması", **XVII.AST/2**, Ankara, s. 28

Kalehöyük 1-3. Evreleri içeren katlar IVa olarak adlandırılmakta olup OTÇ'ye Geçiş dönemine tarihlendirilmektedir⁴¹³.

3.1.1.4.2 Bölgesel Kronoloji

Uzun senelerden beri, özellikle S. Omura ve ekibi tarafından Tüm Orta Anadolu'da ve dolayısıyla bu bölümde konu edeceğimiz Kızılırmak Kavsini güney kesiminde yapılan yüzey araştırmalarında, bölgede prehistorik yerleşmelerin dağılımı ve içerdikleri dönemler bağlamında önemli bazı sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre Kızılırmak Kavsi içinde henüz tek bir Neolitik yerleşme saptanabilmiştir. Ancak Kızılırmak'ın güneyine geçildiğinde, Aksaray'dan itibaren Neolitik yerleşmeler birden bire çoğalır⁴¹⁴. T. Özgüç, Orta Anadolu'da Geç Kalkolitikten daha eski dönemlerin bulunmamış olmasından, buralarda göçebe hayatın daha uzun sürdüğü ve dolayısıyla yerleşik hayata daha sonra geçildiği sonucunun çıkarılamayacağını; zira platonun güney kesiminde Neolitik dönem yerleşmelerinin olduğunu belirtmektedir⁴¹⁵. Geç Kalkolitik Dönem'de ise Kızılırmak Kavsini içi ile güneyi arasında çanak çömlek bakımından büyük farklılıklar görülmektedir⁴¹⁶.

Alişar'da Osten ve Bittel tarafından Kalkolitik olarak tanımlanan tabakalar Orthmann tarafından İTÇ I'e tarihlendirilmiştir⁴¹⁷. Alişar Geç Kalkolitik çanak çömleği, ilk defa ortaya çıkan kırmızı astarlı mal ve kahverengi, siyah astarlı mal ile karakterize olur. Orthmann bu dönemin farklı gelişim evreleri olduğunu, kırmızı malın bu sürecin sonlarına ait olması gerektiği görüşündedir. Aynı mal, değişikliğe uğramadan İTÇ II'de de devam eder⁴¹⁸. Kültepe'de ise Kalkolitik dönem katları henüz ortaya çıkarılamamıştır. Ancak bölgede en iyi İTÇ stratigrafisini veren yerleşme yeri Kültepe'dir.

⁴¹³ Omura, S., 2003, "2001 Yılı Kaman - Kalehöyük Kazıları", **24. KST/1**, s. 11.

⁴¹⁴ Omura, S., 1998, s.47.

⁴¹⁵ Özgüç, T., 1964, s.31.

⁴¹⁶ Omura, S., 1998, s.43,47.

⁴¹⁷ Orthmann 1963a, 66.

⁴¹⁸ A.g.e: s.66-67.

İTÇ II döneminde birbirine çok yakın olmamakla birlikte, Alishar ve Kültepe’de çanak çömlek paralel bir gelişme gösterir. Her iki yerleşmede İTÇ II dönemi daha çok oldukça kaliteli kırmızı astarlı bir mal ile temsil edilmektedir. Alishar Ib malı olarak adlandırılan bu malın yanında siyah astarlı çanak çömlek de vardır; ancak oranı düşüktür. Özellikle Kültepe İTÇ II çanak çömleği içindeki siyah astarlı, iyi açkılı bazı kapların dış yüzeyindeki oluk bezeme, İç Batı Anadolu oluk bezemeli malları ile ilişkilendirilmektedir⁴¹⁹. Ayrıca her iki yerleşmede boyalı çanak çömlek de yer almaktadır. Bu boyalı malların içinde daha özenli yapılmış ince çizgilerden oluşan boyalı bir tür daha vardır ve bu grup olasılıkla hemen bir sonraki İTÇ III a döneminde başlayacak olan *Intermediate* seramiğinin öncüsü olarak değerlendirilmektedir⁴²⁰.

MÖ.III. binde, özellikle Orta Anadolu’nun güney kesimi ve -daha yoğun olmak üzere- Batı Anadolu, Suriye ile ilişki içine girmiştir. Bu ilişkilerin varlığını gösteren en önemli yerleşme Kültepe’dir. Orthmann tarafından İTÇ III a olarak tanımlanan dönemde, *Intermediate* çanak çömleği karakteristik özellikleri ile ortaya çıkar. Bu malla birlikte az oranda çark yapımı çanak çömlek ele geçmiştir. Mezopotamya kökenli yalın mal ile temsil edilen bu çark yapımı çanak çömlek *import* olarak değerlendirilmektedir; zira bu dönemde Kültepe’de yerel malların üretiminde çarkın henüz kullanılmadığı bilinmektedir⁴²¹. T. Özgüç bu grup çanak çömleğin Çukurova veya Kuzey Suriye’nin bir bölgesinden gelmiş olabileceğini söylemektedir⁴²².

Bu ithal çanak çömlek arasındaki çarkta yapılmış ve çok iyi fırınlanmış ve daha çok Orta Fırat havzasında üretilen Suriye şişeleri başta gelmektedir. Bu şişeler çoğunlukla karakteristik *Alabastron* formundadır; ancak bunun H. Kühne⁴²³ tarafından F2 grubu ve T. Özgüç⁴²⁴ tarafından da şişe (*flask*) olarak isimlendirilen

⁴¹⁹ A.g.e: s.56.

⁴²⁰ A.g.e: s.68.

⁴²¹ Özgüç, T., 1986, s. 39 ; Orthmann 1963a, s.68.

⁴²² Özgüç,T., 1964, s.33.

⁴²³ Kühne, H., 1976, Die Keramik Vom Tell Chuera Und Ihre Beziehungen Zu Funden Aus Syrien Palastina, **Der Türkei und Dem Iraq**, Berlin., s. 38, Lev.66-67, 70.

⁴²⁴ Özgüç,T., 1986, s.37.

küresel gövdeli, geniş boyunlu formu da vardır⁴²⁵. Suriye şişelerinden örnekler, Kültepe'nin 15 ve 14. Katlarından ele geçmiştir⁴²⁶. Ayrıca Kültepe 14. Tabaka'da, bazısının dibinin ipile kesildiği çark yapımı kadehler de⁴²⁷ vardır. Şişe, kadeh gibi çark yapımı çanak çömlek ve bunlarla birlikte ele geçen metalik çanak çömlek, ele geçtikleri tabakalar da göz önünde bulundurularak T. Özgüç⁴²⁸ tarafından İTÇ II dönemine tarihlendirilmektedir. Ancak R. Kontani⁴²⁹ bu şişeleri Kuzey Suriye örneklerine dayanarak İTÇ III'e tarihlemektedir.

Kültepe İTÇ III dönemine tarihlendirilen 13-11 katlarda, yerel malzemenin yanı sıra, hem Suriye hem de batı Anadolu ile ilişkilerini gösteren çanak çömlek de vardır. *Alabastron* biçimli Suriye şişelerinden Kültepe 13, 12 ve 11b katlarında da ele geçmiştir⁴³⁰. Şişeler dışında Kültepe 13. katta ilk defa ortaya çıkan ve 12 ve 11b katlarında da yoğun olarak görülen tabaklar⁴³¹ da bulunur. *Tankard* ve *depas*lar da önemli bir yer tutmaktadır. Kültepe 13. ve 12. katlarda tek ve çift kulplu *tankard*lar ele geçmiştir. Çift kulplu *tankard*lar çark yapımı iken tek kulplular el yapımıdır⁴³².

Depas formu ise Kültepe'de ilk olarak 12 katta ele geçmiştir. Çark yapımı olup olmadığı belirtilmeyen bu *depas*lardan bazılarının ağız kenarları bant astarlıdır (*rim-slip*). Bir *depas*ın ise dış yüzeyi dikine kırmızı bantlar şeklinde boyanmıştır⁴³³. Benzeri kırmızı boyalı *depas*lar aynı bölgede Kayseri-Tomarza⁴³⁴ ve Battal'dan⁴³⁵ da bilinmektedir.

⁴²⁵ Suriye Şişeleri hk. daha fazla bilgi için Bkz. Ökse, T., 2004 "Suriye Şişeleri"nin Taşınma Biçimlerine İlişkin Yeni Bir Bulgu", **Belleken** 68: 599-612; Zimmermann, T., 2005, "Perfumes and Policies- A "Syrian Bottle" from Kinet Höyük and Anatolian Trade Patterns in the Advanced Third Millenium BC", **Anatolica** 31: 161-169.

⁴²⁶ Özgüç, T., 1986, s.34, 42-43.

⁴²⁷ Özgüç, T., 1986 ; Kontani, R., 1997, "MÖ. 3. Binin İkinci Yarısı ile 2. Binin İlk Çeyreğinde Seramik Bakımından Orta Anadolu ve Kuzey Suriye İlişkileri". Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. s.68.

⁴²⁸ Özgüç, T., 1986, s.37.

⁴²⁹ Kontani, R., 1995, "Relations between Kültepe and Northern Syria during the Third Millenium B.C.", **Bulletin of the Ancient Orient Museum** XVI:s.114, Tablo.1.

⁴³⁰ Özgüç, T., 1986, Fig.3/3-8 ; Kontani 1997, s.65, Lev.3/1-6.

⁴³¹ Özgüç, T., 1986, Fig.3-24.

⁴³² Kontani 1995, s.112, ; 1997, s.99; Türkteki 2010, s.114.

⁴³³ Özgüç, T., 1986, Fig.3-27 ; Kontani 1997, s.101, Lev.38-1; 103-2.

⁴³⁴ Özgüç, T.-N. Özgüç, 1953, Lev. LV-395, ; Kontani 1997, s.101, Lev.38-2; 103-3.

⁴³⁵ Orthmann 1963a, Lev.87. 29/6; Kontani 1997, s.102, Lev.38-5.

Ayrıca, H. Genouillac tarafından yayınlanan Kültepe kökenli bir *depas* ta aynı özelliklere sahiptir⁴³⁶. Bunların dışında Kültepe 12. katta bulunmuş olan bir başka *depas* ise konik bir forma sahiptir⁴³⁷.

Geçiş Dönemi öncesinde ise bölgede *Intermediate* adı verilen çanak çömlek en yüksek seviyesine ulaşır. Bu dönem *Intermediate* ve Alishar III çanak çömleğinin Boğazköy ve Alishar'dan Kültepe'ye doğru uzanan bölgede hakim olup Kızılırmak'ın güney kısımlarında görülmediği belirtilmektedir⁴³⁸. Bir sonraki Geçiş Dönemin'de ise Kapadokya Malı'nın erken örnekleri ortaya çıkmaya başlar. Kesintisiz olarak devam eden boyalı mal içindeki Kapadokya malı, *Intermediate* malından gelişmiş olmalıdır⁴³⁹. T. Özgüç'e göre İTÇ III'ten OTÇ'ye geçiş her tarafa kesintisiz devam etmekte olup tek renkli Hitit çanak çömleği, İTÇ III döneminde yaygın olan bu tip çanak çömlektir⁴⁴⁰.

Kültepe'de Höyük kısmında 10-9 katlar, Karum'da ise IV-III. katlar OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne (MÖ. 2050-1974) tarihlendirilmektedir ve T. Özgüç tarafından bu dönem, Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nı hazırlayan bir dönem olarak değerlendirilmektedir⁴⁴¹.

Bu dönem Kültepe mimarisinin özelliklerine göz atacak olursak, hemen öncesinde Kültepe'de İTÇ sonuna tarihlendirilen 13-11. Tabakalarda yangınla tahrip olmuş dikdörtgen planlı, çok odalı anıtsal mabet veya saray olarak adlandırılan yapılar söz konusudur⁴⁴². OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde ise mimari daha çok Karum IV. ve III. tabakalardan bilinmektedir. Karum alanında yapılan araştırmalarda ana

⁴³⁶ Genouillac, H., 1926, *Céramique Cappadocienne Musée de Louvre Serie Archaeologique I.II.*, Paris, Fig.49; Kontani 1997, Lev.38-6.

⁴³⁷ Özgüç, N., 1957, "Kültepe Kazılarında bulunan mermer İdol ve heykeller" *Belleten* 21:61-80, Res.28. ; Kontani 1997, s.102, Lev.38-3.

⁴³⁸ Omura, S., 1998, s.47, ; 2000, s.26.

⁴³⁹ Orthmann 1963a, s.69.

⁴⁴⁰ Özgüç, T., 1964, s.33.

⁴⁴¹ Özgüç, T., 1986a, s. 41 vd ; 1999, s. 4-5; Kontani 1995, s. 121- 125. Veenhof, K.R., 2003, The Old Assyrian List of Year Eponyms from Karum Kanish and Its Chronological Implications, *TTKY, Seri VI, No.64*. Ankara. s.57-58.

⁴⁴² Özgüç, T., 1986, s. 31- 34.

toprağa kadar inilmiştir. T. Özgüç Karum'un, höyüğün yakınındaki düz bir alana kurulduğunu belirtir ve IV. tabaka buradaki ilk yerleşmeyi oluşturur⁴⁴³.

Karum IV. ve III. tabaka mimarisinde daha çok küçük düzensiz taşlar kullanılmıştır. Daha düzgün taşlar ise sadece birkaç evde saptanmıştır. Bu evler dikdörtgen planlı olup iki veya dört odadan oluşmaktadır. Evler kerpiçtendir ve taş duvar nadir olarak kullanılmıştır. Duvarlar hem içten hem de dıştan sıvalıdır⁴⁴⁴. Evlerde yer alan sıvalı basit şeklide yapılmış ocaklar, daha sonraki II. kat ocaklarının öncüleri olarak değerlendirilmektedir⁴⁴⁵.

Orta Anadolu'da II. Binin ilk çeyreğinde bağımsız şehir devletleri kurulur. Önceden tasarlanmış bir plan doğrultusunda inşa edilen bu dönem yerleşmeleri, anıtsal surlar ve oldukça donanımlı saray ve tapınaklar içerir. Kültepe'de ise Yukarı Şehrin yanı sıra, yaklaşık 2 km çapında yerli halkla birlikte Assurlu tüccarların ikamet ettiği "Karum" olarak adlandırılan Aşağı Şehir kurulmuştur⁴⁴⁶. Bu dönem Karum II. ve Ib katları en basit şekliyle dikdörtgen planlı iki odalı evlerden oluşur. Bu mimari bir önceki IV. ve III. tabakaların mimarisinden gelişmiş olmalıdır. Karum II. ve I. kat iki odalı evlerinin içinde küçük ocaklarla birlikte atnalı biçimli daha büyük ocaklar yanında, bazen de yine küçük taşınabilir portatif ocaklar yer almaktadır⁴⁴⁷. Daha yaygın görülen plan ise Orta Anadolu için tipik olan "üç odalı ev"lerdir⁴⁴⁸. Çoğunlu iki katlı olan bu evlerde ocak ve fırınlar yer alır. Bu dönemde "üç odalı ev" tipinden geliştiği söylenen beş odalı evler de inşaa edilmiştir. Bu evler, merkezi odanın her iki kısa kenarına bitişik inşa edilmiş iki küçük odadan oluşan bir plana sahiptir⁴⁴⁹.

Kültepe II ve Ib katlarında hem yerli hem de Assurlu tüccarlar oturduğu için yerleşmede geniş alanları kaplayan adalar şeklinde yoğun bir mimari söz konusudur. Bu adalar, birbirlerinden taş döşeli sokak veya caddeler ile ayrılmış olup evler, iki

⁴⁴³ Özgüç, T., 1950, s.149 v.d. ; Emre 1989, s. 111. Plan I-IV.

⁴⁴⁴ Emre 1989, s.111.

⁴⁴⁵ A.y.

⁴⁴⁶ Özgüç, T., 2003, **Kültepe. Kanis / Neša**, İstanbul. s.77.

⁴⁴⁷ Özgüç, T., 2003, s.81-83.

⁴⁴⁸ Özgüç, T., 2003, s.84; Kull 1998, s. 700.

⁴⁴⁹ Özgüç, T., 2003, s.84; 1986, Fig.12.

yanlarından birbirlerine bitişik olarak inşaa edilmiştir. Farklı büyüklüklerdeki odaların yan yana inşaa edilmesinden dolayı, dış konturlar düzensiz bir şekil almıştır⁴⁵⁰.

Kültepe’de OTÇ’ye Geçiş Dönemi çanak çömleği, Höyük’ten ziyade Karum’da daha iyi araştırılmıştır⁴⁵¹. Kültepe’de her ne kadar yukarıda örnekleri verilen çark yapımı çanak çömlek İTÇ II ve III dönemi içinde yer almış olsa da Orthmann bu örneklerin ithal olduklarını göz önünde bulundurarak Kültepe’de çark kullanımının esas olarak OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nde başladığını söylemektedir⁴⁵².

Kültepe IV. ve III. Tabakada ele geçen çanak çömlek, Alişar III Boyalıları’nın yanı sıra çoğunlukla “Hitit” çanak çömleği olarak adlandırılan çark yapımı mallardır⁴⁵³. Bu mal daha çok kırmızımsı devetüyü renk hamurlu, taşçık katkılı ve iyi pişirilmiş olup çoğunlukla koyu kırmızı astarlı ve parlak ağızlıdır. Bazı kapların yüzeyi sıvazlanmıştır⁴⁵⁴. Kap formları arasında kaseler, fincanlar, kadehler, çaydanlıklar, gaga ağızlı testiler ve çömlekler yer almaktadır⁴⁵⁵. Bunların yanı sıra Alişar III boyalıları da yoğun miktarda ele geçmiştir. IV. tabaka’da Alişar III çanak çömleği çoğunlukta iken III. tabakada %25-30 oranına gerilemiştir⁴⁵⁶.

Karum IV-III. tabakada en fazla görülen kase formları, basit ağız kenarlı⁴⁵⁷ ya da kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerdir⁴⁵⁸. Ayrıca bu kaselerin yassılaştırılmış kalın dudaklı (*flattened bead-rim*) ve omurgalı örnekleri de ele geçmiştir. Ancak IV. katta bu örneklerden pek fazla görülmezken bunlar III. katta daha yaygındır. Genellikle kulpsuz olan bu kaseler düz diplidir. Ancak omuza yatay olarak yerleştirilen üçgen kulplara sahip yatay kulplu kase örneklerinden de ele

⁴⁵⁰ Özgüç, T., 2003, s.99.

⁴⁵¹ Emre 1989.

⁴⁵² Orthmann 1963a, s.78.

⁴⁵³ Özgüç, T., 1950, s.195 ; Özgüç, T.-N. Özgüç, 1953, s.188. ; Emre 1989, s.112.

⁴⁵⁴ Emre 1989, s. 112.

⁴⁵⁵ A.g.e: s. 112-117.

⁴⁵⁶ A.g.e: s.111, 117-119 ; Omura, S., 1991, “ Anadolu’da III. Alişar Seramiği”, Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**.

⁴⁵⁷ A.g.e.: s.112, Figs. AII, 1-2;25-26

⁴⁵⁸ A.y. Figs. AII, 3-12;20-24.

geçmiştir⁴⁵⁹. Yatay kulplu kaselerin IV. tabakaya göre III. tabaka'da daha yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Bu kaselerin dikey kulplu örnekleri ise IV. tabakada ele geçmiş olmakla birlikte, bunların fazla yoğun olmadığı anlaşılmaktadır⁴⁶⁰. Kaselerin son grubunu, kırmızı astarlı ve iyi açıkılı mal ile temsil edilen daha geniş ve derin kaseler oluşturur⁴⁶¹. Genellikle koyu kırmızı ve parlak açıkılı olan fincanların küçük olanları ise Karum III. tabakada ele geçmiştir⁴⁶².

Bir başka form olan kadehler Karum'da ilk defa IV. tabakada bir mezardan ele geçmiştir. Kalın cidarlı ve sivri dipli olan bu kadehlerin başka örneği yerleşimde ele geçmemiştir. Ancak bunların geniş ağızlı ve düz dipli olanları -ki bu kadeh formu Küllüoba'da 11b formu olarak adlandırılan dibi iple kesilmiş kadeh formudur- III. tabakada da aynı şekilde kullanılmıştır; II. tabakada ise daha da yaygınlaşmıştır⁴⁶³. Karum II tabaka ile çağdaş olan höyüğün 8. tabakasında da bu tip kadehlerden ele geçmiştir⁴⁶⁴. Daha çok devetüyü renginde ve ince cidarlı olan bu kadehlerde çark izleri belirgindir ve bunlar Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabaka örnekleri⁴⁶⁵ ile ilişkilendirilmiştir. Kadehlerin diplerinde ip izleri olup olmadığı hususunda herhangi bir bilgiye ratlanmamıştır. Ayrıca benzeri kadehlerden bir tane Kültepe 13. katta ve iki tane de 12. katta ele geçmiştir⁴⁶⁶.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin karakteristik formlarından biri olan çaydanlıklar, Karum IV. ve III tabakada yoğun olarak ele geçmiştir. Bunlar iki farklı mal grubu ile temsil edilmektedir. İlk grup devetüyü renk hamurlu ve aynı renk yüzeyli olup yüzeyde ıslak sıvazlama yapılmıştır. Bunlar daha çok düz diplidir. İkinci grup ise koyu kırmızı renkte olan gövdenin üst kısımlarının oldukça parlak açıkılı olmasıyla karakterize olur. Bu örnekler ise daha çok halka diplidir. Her iki grup da dışta hafif

⁴⁵⁹ A.y. Figs. AII, 1-2;20.

⁴⁶⁰ A.y. Fig. AI-2.

⁴⁶¹ A.g.e: s.113, Figs. AII, 27-28;13-14.

⁴⁶² A.y. Fig. AII, 15-17.

⁴⁶³ A.g.e: s.114. Fig. AI, 4; Lev.23,3 (Bu kadeh yayında yanlışlıkla Lev.23,2 olarak verilmiştir); Özgüç, T., 1950, Lev.XLVIII, 235.

⁴⁶⁴ Özgüç, T., 1999, s.38, Lev.89, 1-4.

⁴⁶⁵ Orthmann 1963b, Lev.1-1.

⁴⁶⁶ Öktü, A., 1973, **Die Intermediate-Keramik in Kleinasien**, München., s.49, Lev. 59, I-1/1-3 (Yayında 12. Kat olarak verilen örnekler katalogda 11. Kat olarak verilmiştir) ; Özgüç, N., 1957, Lev.38.

kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır. Bu çaydanlıklar ağız kenarlarının hemen altına yerleştirilmiş dikey kulplara sahiptir; kulpların tam karşısına gelen kısımda yer alan akıtacakları ise kısadır⁴⁶⁷. Bunların yanı sıra ilk defa III. tabakada ortaya çıkan sepet kulplu örnekleri de vardır⁴⁶⁸. Burada sözü edilen çaydanlıkların birçoğu mezar eşyası olarak ele geçmiştir. Yayında verilen çaydanlık örneklerinin ya levha numaralarında ya da mezarların tarihlemesinde bir karışıklık söz konusu olmalıdır. Yayında IV. tabakadan ele geçtiği söylenen koyu kırmızı astarlı ve üst kısmı çok iyi parlak açkılı, akıtacağın uç kısmı gaga şeklinde olan bazı çaydanlıklar, kanaatimizce daha geç bir döneme -özellikle Karum II. tabakaya tarihlendirilmelidir. Zira aynı yayında bu tür çaydanlıkların daha çok Karum II. tabakada ele geçtiği ve III. tabakada da birkaç örnekle temsil edildiği bildirilmektedir⁴⁶⁹.

Kültepe’de Koloni Dönemi’nin erken ve geç safhalarındaki çaydanlıkların emzik ya da akıtacak kısımlarının gaga şeklinde olanları dışında, antilop veya kartal başlı olanları da vardır. Ayrıca az da olsa koç veya boğa başlılara da rastlanmaktadır⁴⁷⁰.

Gaga ağızlı testiler Karum’da III. tabakada ele geçirilen iki örnek ile temsil edilmektedir⁴⁷¹. Çark yapımı, kırmızı astarlı ve açkılı olan bu testiler aslan biçimli kupları ve gövde formları ile oldukça gelişkin örnekleri oluşturmaktadır. Ancak Kültepe’de gaga ağızlı testilerin Höyük’te 12. ve 11. katlarda ele geçen erken

⁴⁶⁷ Emre 1989, s. 114, Figs. AI,3, 9-11; Lev. 23, 5-8 ; Lev. 24, 1-3.

⁴⁶⁸ A.g.e.: s.115, Fig.AI, 12-13, Lev. 25, 1-3

⁴⁶⁹ A.y., Lev. 26, 1-2. (Yayında Lev.24,1 nolu örnekte bu gruptandır ancak yayında IV. tabaka örneği olarak verilmiştir).

⁴⁷⁰ Kulakoğlu, F., 1999, “Some Animal Representations on Kültepe Pottery of the Assyrian Trading Colony Period”, **BMECCJ** 11, 149-165; Özgüç, N.,1947, “Kültepe’de Bulunan Hayvan Figürleri”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt V, Sayı 1. P.133-137; Emre, K., 1963 “The Pottery of the Assyrian Colony Period According to the Building Levels of the Kanish Karum”, **Anadolu**, 7, 87-99. ; Özgüç, T., 1959, Kültepe-Kaniş. New Researches at the Center of the Assyrian Trade Colonies, **TTKY V-19**, Ankara ; 1983, “New Finds from Kanesh and What They Mean For Hitite Art”, **Beiträge zur Altertumskunde Kleinasien: Festschrift für Kurt Bittel**. Mainz am Rhein, Philipp von Zabern. p. 421-426.

⁴⁷¹ A.y. Lev.26, 3-4.

örnekleri de vardır⁴⁷². 11. katta bulunan testi, Boğazköy Aşağı Şehir 5. tabakadan ele geçen bir örnek ile ilişkilendirilmektedir.⁴⁷³

Çömlek örnekleri ise ağız kenarlarında genellikle bir yive sahiptir. Bu yivlerin daha çok kapak kapatmak için kullanıldığı göz önünde bulundurularak bu tür çömlekler kapaklı çömlek adı altında incelenmiştir. Daha çok gövdelerinin üst kısmı astarlı olan bu tür çömlekler, Karum IV. ve III. tabakada⁴⁷⁴ ele geçmekle birlikte esas olarak Koloni Dönemine tarihlendirilen II-Ib katları için karakteristiktir⁴⁷⁵.

Kültepe IV. ve III. tabakadan ele geçen bir diğer çanak çömlek grubu ise Alişar III boyalılarıdır. Kültepe'nin bu boyalıların yayılım alanının merkezinde olduğu kabul edilmektedir ve bunların Alişar, Hazehöyük ve Boğazköy örnekleri ile ayırt edilemeyecek benzerliğe sahip olduğu vurgulanmaktadır⁴⁷⁶.

Alişar İTÇ yerleşmesinde -tıpkı Kültepe'de olduğu gibi- hem Kuzey Suriye hem de batı Anadolu ile ilişkileri gösteren çanak çömlek örnekleri ele geçmiştir. İTÇ II dönemine tarihlendirilen 14 T ve İTÇ III a'ya tarihlendirilen 7M tabakalarında Suriye şişeleri ele geçmiştir. Alişar'da mezarlarda bulunmuş olan iki şişeden 14T tabakasında bulunanı taklit olarak değerlendirmiştir⁴⁷⁷. Batı Anadolu formları arasında ise *depas*lar başta gelir. Bunlardan aynı formda olan ve kırmızı dikey bant bezemeli iki örnekten biri 8M, diğeri de 7M tabakasından ele geçmiştir. Konik gövdeli ve zigzag şeklinde bezemeli bir diğer örnek ise 6M tabakasından ele geçmiştir⁴⁷⁸. Bu *depas*ların elde mi yoksa çarkta mı yapıldığına dair bilgiye rastlanmamıştır.

Alişar'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği el yapımı Kapadokya Malı ve çark yapımı Eski Hitit çanak çömleği ile temsil edilmektedir. Alişar'da değişik tabakalardan elde edilen çanak çömleğin kronolojik sıralaması, Kültepe buluntularına

⁴⁷² Öktü 1973, s.46, Lev.55, Id/1-3; Lev.56, 1d/04.

⁴⁷³ Orthmann 1963a, Lev.61,14/39. ; Fischer 1963, Lev.11,139.

⁴⁷⁴ A.g.e: s.116, Figs, AII, 18-19, 31.

⁴⁷⁵ A.y.; Emre, K., 1968, "Acemhöyük Seramiği / The Pottery from Acemhöyük", **Anadolu**, X, s.132.

⁴⁷⁶ A.g.e: s.117-119.

⁴⁷⁷ Schmidt, E., 1932, The Alishar Hüyük Seasons of 1928 and 1929 Part I. **OIP XIX**, Chicago, Fig. 45, 168. d2762.

⁴⁷⁸ Schmidt 1932, Fig.43, ; Kontani 1997, s.102, Lev.38-4. Orthmann 1963a, s.113, Lev.11. 2/73-74.

dayanarak yapılmıştır⁴⁷⁹. Orthmann, Alişar Kapadokya boyalılarının üç farklı gelişim evresi geçirdiğini, Kültepe'ye yakın bir bölgede geliştiğini ve daha sonra Alişar'da lokal bir gelişme gösterdiğini belirtmektedir⁴⁸⁰.

Acemhöyük'te bugüne kadar ulaşılabilen en eski yerleşme, yapılan sondajlara göre, İTÇ II dönemine tarihlendirilmektedir⁴⁸¹. Acemhöyük'ün İTÇ çanak çömleği içinde monokrom el yapımı, iyi açkılı örneklerin⁴⁸² yanı sıra, X-V. katlar arasında görülen ve "Boyalı Metalik Ware" olarak adlandırılan "Darboğaz" kapları yer almaktadır⁴⁸³. Ayrıca, yerel özellikler taşıyan ve VII. kata kadar devam eden *Intermediate* çanak çömleği de yer alır⁴⁸⁴. X. kata ait bir mezardan ele geçirilmiş olan bir tabak⁴⁸⁵ ve Batı Anadolu kökenli olarak değerlendirilen kızıl-kahve astarlı çift kulplu bir *tankard*⁴⁸⁶, çarkta yapılmış çanak çömlek örnekleri arasındadır⁴⁸⁷. *Tankard*ların tek kulplu örneklerinden de iki tane ele geçmiştir. Bunlar el yapımı olup kırmızı astralıdır⁴⁸⁸. Çark yapımı çanak çömlek içinde İTÇ III sonlarına tarihlendirilen gri, *alabastron* formu bir Suriye şişesi de yer almaktadır. Bu şişe daha çok Gedikli-Karahöyük ile ilişkilendirilmektedir⁴⁸⁹. Acemhöyük VII. katta el yapımı monokrom çanak çömleğin yanı sıra çark yapımı yalın çanak çömlek ile devetüyü astar üzerine kırmızı ve koyu kahve boyalı çanak çömlek de ortaya çıkar ve "Koloni Çağına Geçiş" diye adlandırılan dönemde de kullanımına devam edilir⁴⁹⁰.

⁴⁷⁹ Orthmann 1963a, s.20.

⁴⁸⁰ A.g.e: s.20-21.

⁴⁸¹ Türker 2008

⁴⁸² Özgüç, N., 1982, "Haberler: Acemhöyük Kazıları 1981 Yılı Çalışmaları", **Belleten XLVI**, s. 990.; 1990, "An Early Bronze Age Jar from Acemhöyük", **Eretz-Israel Archaeological, Historical and Geographical Studies vol. XXI**, Ruth Amiran Volume, Jarusalem, s.70.

⁴⁸³ Öztan, A., 1989, "A Group of Early Bronze Age Pottery from the Konya and Nigde Region", **Tahsin Özgüç'e Armagan, Anatolia and the Ancient Near East. Studies in honor of Tahsin Özgüç**, (Ed. K. Emre, MMellink, B.Hrouda, N.Özgüç), Ankara, s.407 vd. ; Özgüç, N. 1990, s.70.

⁴⁸⁴ Özgüç, N., 1978, "Haberler: Acemhöyük'te 1977 Çalışmaları", **Belleten XLII/167**, s.541.; 1982, s. 989; Öztan 1989, 407 vd.; Türker 2008,s.14.

⁴⁸⁵ Öztan 1989, Fig. 40.

⁴⁸⁶ Öztan 1989, s.409; Kontani 1997, s.99, Lev.35-5; Lev.101-3.; Özgüç, T., 1986, s. 41-42, Fig.3-34.

⁴⁸⁷ Özgüç, N., 1980, "Haberler: Acemhöyük Kazısı 1979 Çalışmaları", **Belleten XLIV**, s.621 ; Türker 2008, s.14.

⁴⁸⁸ Özgüç, T., 1986, Fig.3-35 ; Kontani 1997, 99, Lev.36-1; Lev.102-1; Lev.36-2 (Bu son örnek yayınlanmamıştır).

⁴⁸⁹ Öztan 1989, s.409, Fig.39. ; Kontani 1997, s.107. (Kontani, bu tipin Gaziantep yöresine özgü olduğunu ve Acemhöyük'e buradan ithal edilmiş olabileceğini belirtmektedir).

⁴⁹⁰ Özgüç, N. 1980, s. 621; 1990, s. 70 vd.; Öztan 1989, 407 vd ; Türker 2008, s.15.

Acemhöyük'te VI. kat ve kısmen de V. kat OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmektedir. Sarıkaya Sarayı'nın güneyinde yapılan kazı çalışmalarında bağlantıları belli olmayan üç oda ve mutfaklı bir ev açığa çıkarılmıştır. VI. kata ait bu alandan İTÇ geleneğini devam ettiren çanak çömlek ile beraber Koloni Dönemi karakterindeki buluntuların bir arada ele geçmesi sebebiyle, VI kat "Geçiş Çağı" olarak tanımlanmıştır⁴⁹¹. Acemhöyük V. ve IV. katları ise Koloni Dönemi'nin Erken Evresi'ne tarihlendirilmekte olup N. Özgüç tarafından bu katlar, Kültepe Kanış-Karum'unun IV-III. katları ile II. katın başlarına tarihlendirilmektedir⁴⁹².

Acemhöyük Geçiş Çağı çanak çömleğinin en önemli özelliklerinin başında, önceki dönem geleneğini devam ettirmesi ve çarkın kullanılması ile birlikte artan seri üretim ve form çeşitliliğidir⁴⁹³. Bu şekilde, kaplarda görülen kalın cidar ve kaba görünüm ortadan kalkmıştır. Bu dönemde İTÇ katlarında da olduğu gibi monokrom çanak çömlek, boyalı çanak çömleğe göre daha fazladır. Bunlar arasında XII. kattan itibaren devam eden devetüyü rengi hakim olmakla birlikte; krem, kırmızı ve kahverengi çanak çömlek de görülür; VII. kattan itibaren de gri çanak çömlek ortaya çıkar⁴⁹⁴. Söz konusu bu gri çanak çömlek yukarıdaki bölümde bahsedilmiş olan Alacahöyük ve Resuloğlu'nda ele geçen gri örnekler ile aynı mal grubundan olmalıdır. Acemhöyük'teki bu gri çanak çömlek varlığını III. kata kadar devam ettirmiştir. Bu mal ile temsil edilen bazı kaseler ağız kenarları altında tek sıra çentik ve yiv bezemeye sahiptir. Bu tür bezemelerin Acemhöyük'te daha çok VI.-IV. tabakalarda söz konusu olduğu belirtilmekte olup bu örnekler Boğazköy, Etiyokuşu ve Ahlatlıbel örnekleri ile ilişkilendirilmektedir⁴⁹⁵. Bu dönemde astar ve açıklama tekniği İTÇ'ye göre değişiklik gösterir: İTÇ'den devam eden kırmızı ve kahverengi astarlı ve açıkli çanak çömlek, bu dönemde astarın çok ince uygulanmış olmasıyla dikkat çeker. Gri çanak çömlek de önceki örneklerine nazaran daha iyi açıklanmıştır⁴⁹⁶. Yine daha erken dönemlerde ortaya çıkan ve Geçiş Dönemi'ne

⁴⁹¹ Türker 2008,s.16.

⁴⁹² Özgüç, N. 1990, s.70; Türker 2008,s.16.

⁴⁹³ Türker 2008, s.210.

⁴⁹⁴ A.g.e: s.211.

⁴⁹⁵ A.g.e: s.51-52, Lev. LXI/1-5 (Levhada verilen örneklerin tamamı IV. kata aittir).

⁴⁹⁶ A.g.e: s.212.

kadar devam eden çanak çömlek arasında ”*Hareli Seramik*” ve “*Intermediate Ware*” de yer alır. VIII. katta ortaya çıkan ve Alishar ve Kültepe’deki kadar yoğun bir şekilde temsil edilmeyen Alishar III boyalıları da Geçiş Dönemi’nde vardır.

Bu dönemde devam eden İTÇ dönemi kap formları ile birlikte ilk defa VI. katta yeni kap formları da ortaya çıkar. En belirgin yenilikler arasında, kaba cidarlı kaselerin çarkın kullanımıyla daha ince bir cidara sahip olması gelir⁴⁹⁷. Yeni ortaya çıkan karakteristik kap formları arasında öncelikle; kulpsuz ya da yatay kuplu kaseler, tabaklar, kap altlıkları, çift kulplu çömlekler, iri vazolar, tepsiler, huniler, fincanlar, küçük boy gaga ağızlı testiler ve sepet kulplu çaydanlıklar sayılabilir⁴⁹⁸. Söz konusu bu kapların çoğu Koloni Dönemi’nin sonuna kadar kullanılmıştır; hatta bir kısmı Eski Hitit Dönemi’nde de varlığını sürdürmüştür⁴⁹⁹. Acemhöyük’te saptanan kap formlarının neredeyse hepsi Kültepe’den bilinmektedir.

Bunlar arasında Küllüoba’da dibi iple kesilmiş kadeh formu olarak adlandırılan kadehlerden Acemhöyük’te de ele geçmiştir. Burada pembemsi devetüyünden kiremit kırmızısı, kızıl ve kahvenin değişik tonlarında yalın olarak bırakılmış ve çan gövdeli bardak olarak adlandırılan bu kadehler, ilk olarak VI. katta (Geçiş Çağı) ortaya çıkmış ve IV. kata kadar yaygın olarak kullanılmıştır. III. katta azalan kadehlerin Acemhöyük’te diğer kaplardan farklı olmayıp yerli üretim olduğu belirtilmektedir⁵⁰⁰.

Acemhöyük’te çaydanlık formu oldukça yoğun olmakla birlikte, Geçiş Dönemi’ne tarihlendirilen katlarda çok az örnek ele geçmiştir. Bunlardan biri V. katta ele geçirilmiştir ve açık devetüyü renkli olup yalındır. Diğeri ise VI. katta ele geçen kahverengi astarlı ve açıkı olup sepet kulpludur⁵⁰¹. Bir kısmı çaydanlıklara ait olması gereken akıtacakların hayvan başı şeklinde olan örnekleri de Acemhöyük’te ele geçmiştir. III. ve II katlarda bulunmuş olan bu örneklerden koçbaşı şeklindeki bir

⁴⁹⁷ A.g.e: s.213.

⁴⁹⁸ A.g.e: s.214.

⁴⁹⁹ A.g.e: s.214.

⁵⁰⁰ A.g.e: s. 60. Lev. VII/1-5.

⁵⁰¹ A.g.e: s.136-144, Lev. XXXIII/15,26.

emzik⁵⁰² ile Kültepe Karum Ib katından ele geçen örnekler ile paralellik kurulmaktadır⁵⁰³.

Acemhöyük VI. ve kısmen de V. kata tarihlendirilen Geçiş Çağı'nda, önceki İTÇ etkilerinin güçlü bir şekilde devam ettiği, geçişin aniden olmadığı ve hemen hemen tüm Orta Anadolu için geçerli olan Geçiş Dönemi'nin burada da söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bölgeyi asıl etkisi altına alan kırmızı astarlı çanak çömlek, kullanılan kil ve fırınlama bağlamında yerel özellikler göstermesine rağmen, Acemhöyük kırmızı malı ile -Kültepe'den ziyade- Alishar'ınki ile paralellikler kurulmaktadır⁵⁰⁴. Acemhöyük'te çark etkin olarak ilk defa VI. katta kullanılmaya başlanmıştır. Acemhöyük'te çanak çömlek yapımındaki bu yenilik, Koloni Dönemi'nin başlangıcını simgelemektedir⁵⁰⁵. Sonuç olarak Acemhöyük VI-IV. tabakaları ile Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 8c-d, Alishar 11T ve 5M, Kültepe Kaniş-Karum IV-III. katları arasında paralellikler kurulmaktadır⁵⁰⁶.

Kaman- Kalehöyük'te Neolitik ve Kalkolitik döneme ait bazı veriler olmasına rağmen, henüz bu dönemlerle ilgili kayda değer stratigrafik bir çalışma yapılmamıştır⁵⁰⁷. Kaman-Kalehöyük'te İTÇ'yi temsil eden IV. kat ise beş mimari evreye sahiptir. Bu evrelerden 5. ve 4. evreler sadece el yapımı çanak çömlek ile temsil edilirken 1-3. evrelerde el yapımı ile birlikte çark yapımı çanak çömlek bir arada ele geçmiştir. Buna göre IVa olarak adlandırılan 1-3. evreler OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilmektedir⁵⁰⁸. IVa'nın her üç yapı katı da yangın geçirmiştir. Oldukça küçük boyutlu odaların söz konusu olduğu bu evrede ev temellerinin çoğu tek sıra taş ile örülmüştür.

Bu alanlardan ele geçen çanak çömlek içinde el yapımı örneklerin yanında, Alishar III boyalıları ve çarkta yapılp dipleri iple kesilmiş kadehler de söz konusudur.

⁵⁰² Öztan, A., 2007 "2005 Yılı Acemhöyük Kazıları", **28. KST/2**, s. 555, Res. 11; Türker 2008, s.188-189. Lev. XLVIII/7.

⁵⁰³ Kulakoğlu 1999, 153 vd., Lev. II:1-8.

⁵⁰⁴ Türker 2008, s. 241.

⁵⁰⁵ A.g.e: s.233-234.

⁵⁰⁶ A.g.e: s.221, Tablo III.

⁵⁰⁷ Omura, S., 2009, "2007 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları", **30.KST/3**: 200-201.

⁵⁰⁸ Omura, S., 2003, s. 11.

Bu kap örneklerine dayanılarak Kaman-Kalehöyük IV. katın 4. yapı katı, MÖ. 3. binin sonu ile II. binin başına tarihlendirilmektedir⁵⁰⁹.

Kaman-Kalehöyük'te OTÇ'ye Geçiş Dönemi üzerine yapılmış çok fazla yayın bulunmamaktadır. Ancak Kaman-Kalehöyük'te bu dönem çanak çömleğinden bazı örnekler görme imkanımız oldu⁵¹⁰. Bu çalışmalar sırasında Kaman-Kalehöyük IVa ve IVb tabakalarına ait çanak çömlek incelenmiştir.

IVb tabakası çanak çömleği el yapımı olup daha çok kırmızı, kiremit ve devetüyü renklerle karakterize olur. Kırmızı astarlı, az açık ve yalın mal ile temsil edilen basit profilli kaselerin yanı sıra daha çok İTÇ III gelenekli görülen “S” profilli kırmızımsı kahverengi astarlı, parlak açık kaseler de yer almaktadır. Oldukça kaba kırmızı astarlı, açık ve çömlekler de önemli bir oranda temsil edilmektedir. İncelenen çanak çömlek içinde çark yapımı olanlara rastlanmamıştır.

IVa tabakası çanak çömleği içinde ise kırmızı astarlı ve açık mal, kahverengi tonlarında astarlı mal, yalın mal, gri mallar yer almaktadır. Genellikle kum ve orta derecede mikalı olan bu mallar çoğunlukla çark yapımıdır. Bunların arasında az oranda Koloni Dönemi karakteristiği olan koyu ya da şarap kırmızısı oldukça iyi açık bir mal grubu daha vardır.

Formlar arasında, basit profilli, içe dönük ağız kenarlı kaseler, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve bunların yassılaştırılmış olanları (*flattened bead-rim*); ayrıca her iki tipin keskin profilli olanları, yatay kulplu kaseler, küçük fincanlar, çaydanlıklar, çömlek ya da büyük depolama küpleri saptanmıştır. Ayrıca üzeri parmak baskılı kabartma-bant bezeme ya da bezemesiz kapak örnekleri de vardır.

Kaseler daha çok çark yapımı kırmızı astarlı açık mal, kahverengi mal, yalın mal ve gri mal ile temsil edilmektedir. Kırmızı astarlı ve açık mal ile kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve bu kaselerin keskin profilli olanları dikkat çekmektedir. Bazı kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin ağız kenarlarında bant-

⁵⁰⁹ Omura, S., 2000b, “1998 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları” **21. KST/1**: s. 219.

⁵¹⁰ Sayın Omura 2012 Yılında Kaman-Kalehöyük kazı evinde konaklamama müsaade etmiş ve bizzat çanak çömlek malzemelerini incelememe olanak sağlamış ve değerli görüşlerini paylaşmıştır.

astar (*rim-slip*) uygulaması söz konusudur. İç kısımları yalın bırakılmış bazı örneklerde çark izleri oldukça belirgindir. Keskin profilli bu tip kaselerin bazılarının omuzdan aşağı kısımlarında astar ve açık uygulanmamıştır.

Yalın mal ve kahverengi astarlı mal ile temsil edilen kaselerin oldukça ince cidarlı oluşu, bunların gelişkin bir çarkta üretilmiş olduklarını göstermektedir. Yalın mal ile dibi iple kesilmiş kadeh ve kase örneklerinin yanı sıra çaydanlık formuna ait olması gereken emzik ya da akıtacak parçaları da yer almaktadır. Gri mal ile temsil edilen kaseler de çark yapımı olup bunların dış yüzeyleri oldukça iyi açıktır. Gri malla üretilmiş bazı kaselerin ağız kenarları altında tıpkı Küllüoba örneklerinde olduğu gibi baskı ya da sokma bezeme yer almaktadır. Söz konusu bu gri mallar ile yukarıda sözü edilen Acemhöyük gri malları hem mal ve hem de bezeme olarak benzerlik göstermektedir. Ancak Acemhöyük örnekleri tarafımızdan görülmediği için, benzerliğin derecesi hakkında somut bir şey söylemek mümkün değildir.

Kaman-Kalehöyük IVa çanak çömleği içinde gaga ağızlı testi parçaları da vardır; ancak bu testiler daha çok Koloni Dönemi üslubunu yansıtmaktadır. Çömlekler arasında, dışa doğru dönen ağız kenarlılar yanında, bunların, dudaklarının keskin bir şekilde dışa doğru döndüğü örnekleri de vardır.

Bize gösterildiği kadarıyla incelenen Kaman-Kalehöyük malzemesine genel hatlarıyla baktığımızda, IVb çanak çömleğinin daha çok erken İTÇ III dönemi karakterinde olduğunu ve henüz çark yapımı örneklerin görülmediğini söyleyebiliriz. IVa ise gelişmiş çarkta üretilmiş çanak çömleği ve kap formları ile daha çok Kültepe Karum-Kaneş IV-III dönemi ile çağdaş görünmektedir. Küllüoba'da Öncü Hitit ve Hitit malı olarak adlandırılan C Mal'ı ile benzeşen Kaman-Kalehöyük çanak çömleği, daha çok Küllüoba IIC-IIA evreleri ile örtüşmektedir. Bu durumda Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi olarak adlandırılan Geçiş Dönemi'nin erken evreleri Kaman-Kalehöyük'te görülmemektedir.

Kaman-Kalehöyük ile aynı bölgede bulunan ve son yıllarda araştırılmaya başlanan iki önemli yerleşme daha vardır. Bu yerleşmeler Kalehöyük'ün 25 km

doğusunda yer alan Yassihöyük⁵¹¹ ve Kaman'ın 40 km batısında yer alan Büklükale⁵¹², dir.

Yassihöyük'te yüzey araştırmaları sırasında Hellenistik Dönem, Demir Çağı, OTÇ ve İTÇ dönemlerine ait çanak çömlek örnekleri saptanmıştır⁵¹³. Ancak kazılar kısa süre önce başlatıldığı için söz konusu bu dönemlerin tabakaları henüz kazılmamıştır. Yapılan kazılarda II. katta oldukça şiddetli yangın geçirmiş saray ya da tapınak olabilecek büyük bir yapı kısmen açığa çıkarılmıştır. Bu yapının içinden özellikle kırmızı astarlı ve iyi açkılı çark yapımı OTÇ çanak çömleğinin yanı sıra, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne veya İTÇ sonuna tarihlendirilen çanak çömlek ele geçmiştir. Bu malzeme içinde kırmızı astarlı el yapımı ve *Intermediate* boyalıları olabilecek çanak çömleğin yanı sıra devetüyü renkli, ince killi, çark yapımı küçük kap parçaları da yer almaktadır⁵¹⁴. Bu son grup Küllioba'da dibi iple kesilmiş kadeh olarak adlandırılan kadeh formlarındandır. Kırmızı astarlı kapların birinin dış yüzeyinde kabartma olarak yapılmış bıyık motifi ve kabartma memecik bezemeleri yer almaktadır⁵¹⁵. Henüz yayınlanmamakla birlikte, söz konusu bu yapının tabanı üzerinde OTÇ'ye geçiş Dönemi karakterinde kırmızı astarlı gaga ağızlı testi ve çömlekler de ele geçmiştir⁵¹⁶. Saray ya da tapınak olabilecek bu yapının içinden İTÇ gelenekli çanak çömleğin yanı sıra, OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin ele geçmiş olması, yapının uzun süre kullanıldığını göstermektedir. Bu yüzden hafiri tarafından yapı İTÇ III sonu ve OTÇ başına tarihlendirilmektedir⁵¹⁷.

Büklükale'de ise 2012 yılı çalışmalarında küçük bir mekanın içinde olasılıkla yapılan bir törenden sonra buraya atılmış üç binden fazla kap ele geçmiştir. Bu kapların tamamına yakını, yalın maldan yapılmış dibi iple kesilmiş kase ve çaydanlık formlarıdır. Daha az oranda da gaga ağızlı testiler ele geçmiştir. Ayrıca başka bir

⁵¹¹ Omura, M., 2011, "2009 Yılı Yassihöyük Kazıları", **32.KST/ 4:** 360-367; 2012, "Yassihöyük Kazıları, 2010", **33.KST/4:** 271-286.

⁵¹² Matsumura, K., 2011, "Büklükale Kazısı 2009" **32.KST/4:**411-420; 2012, "Büklükale Kazısı 2010" **33.KST/4:** 421-436.

⁵¹³ Omura, M., 2012, s.271.

⁵¹⁴ A.g.e: s.276, Res.8, Çiz.2.

⁵¹⁵ A.g.e: 276-277.

⁵¹⁶ Söz konusu malzemeler 2012 yılı yaz ayında kazı yerine yapılan ziyaret sonucu tarafımızdan görülmüştür. Kazı başkanı ile bizzat bu konu üzerinde görüş alışverişinde bulunulmuştur.

⁵¹⁷ Omura, M., 2012, s.277.

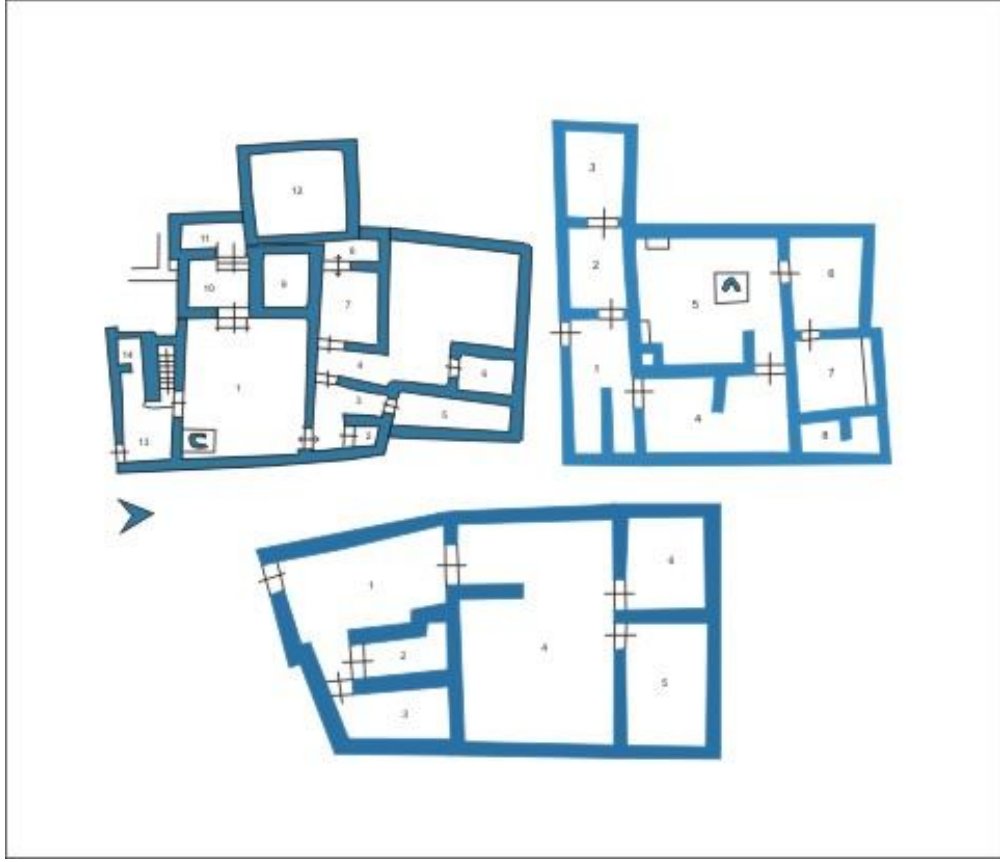
alandaki yapılan çalışmada kırmızı astarlı, kalınlaştırılmış dudaklı kase (*bead-rim*) örneklerinden de ele geçmiştir. Daha çok Küllüoba Öncü Hitit malı karakterinde olan bu kase parçalarından ne yazık ki birkaç parça ele geçmiştir⁵¹⁸.

Henüz çok fazla bilginin ortaya konamadığı her iki yerleşme yerinde (Yassihöyük ve Büklükale), önümüzdeki yıllarda yapılacak kazı ve araştırmaların, OTÇ'ye Geçiş Dönemi için oldukça aydınlatıcı ve önemli bilgiler sunacağı kuşkusuzdur.

3.1.1.4.3 Küllüoba'nın Kızılırmak Kavsi'nin Güney Kesimi İle Karşılaştırılması

Kızılırmak Kavsi'nin güney kesiminde yer alan yerleşmelerde, yukarıda da bahsedildiği üzere, OTÇ'ye Geçiş Dönemi çok iyi araştırılmamıştır. Geçiş Dönemi mimarisi ise sadece Kültepe-Karum'dan bilinmektedir. Karum IV. ve III. tabakaları iki ya da dört odadan oluşan dikdörtgen planlı bir mimariye sahiptir. Küllüoba'da ise bu tarz mimari II B evresinde saptanmıştır (Lev.12-14). Ancak Küllüoba II B mimarisi Karum IV. ve III. tabakaların mimarisine göre daha kompleks bir yapıya sahiptir. Benzeri mimari aşağıda örnekleri verildiği üzere, Kültepe'de Karum II. ve Ib tabakalarında görülmektedir (Çizim 1).

⁵¹⁸Mayıs 2013'de Muğla'da yapılan Kazı Sonuçları Toplantısı'nda sunulan ve henüz yayını yapılmayan bu malzeme, 2012 yılında kazı yerine yapılan ziyaret sırasında incelenmiştir.

Çizim 1. Kültepe Karum II. Tabaka yapı planlarından örnekler (Özgüç, T., 2003, Kültepe. Kanis /Neša, s. 85, İstanbul).

Karum II ve Ib katlarında, dikdörtgen planlı iki odalı evler, Orta Anadolu için tipik olan “üç odalı evler” ve üç odalı evlerden geliştiği söylenen beş odalı evler söz konusudur. Bu evlerin içinde küçük ocaklarla birlikte atnalı biçimli daha büyük ocaklar ve küçük taşınabilir portatif ocaklar yer almaktadır. Acemhöyük’te Sarıkaya Sarayı’nın güneyinde yapılan kazı çalışmalarında OTÇ’ye Geçiş Dönemi’ne tarihlendirilen VI. kata ait bağlantıları belli olmayan üç oda ve mutfaklı bir ev açığa çıkarılmıştır⁵¹⁹. Detayları tam olarak yayımlanmayan söz konusu bu ev, belki de tipik “üç odalı ev” planına sahiptir.

Küllüoba II B evresi mimari yapılarının dış konturlarının düzensiz oluşu ve iç mekan düzenlemesinde çok odalı olması; yapıların dışı kapalı oluşu, avlu yada

⁵¹⁹ Türker 2008, s.16. ; Özgüç, N. 1978, s. 541; 1980, s. 621.

merkezi bir salon içermemeleri, tek girişli olmaları anlamında Karum II ve Ib katlarının evleri ile benzerlik göstermektedir. Karum II ve Ib evlerinin dış konturlarının düzensiz oluşunun, burada yerli insanlarla Assurlu tüccarların bir arada yaşamalarından kaynaklanan bir sıkışıklıktan kaynaklanmış olabileceği söylenmektedir. Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nden sonra yerleşmenin terkedilmesi ve özellikle traktörlü tarım nedeniyle yüzey toprağının sürekli yamaçlara taşınmasından dolayı, Küllüoba'da bu dönem mimari kalıntıları ne yazık ki çok dar bir alanda korunabilmiştir. Bu yüzden yerleşim modeli hakkında bir karşılaştırma yapmak mümkün olmamaktadır. Ancak ev planlarına bakıldığında Küllüoba'da çok daha erken bir dönemde bu tür yapıların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Kızılırmak kavsinin güney kesimindeki kazı yerlerinde ortaya çıkarılan Geçiş Dönemi kalıntıları ve ele geçirilen buluntular henüz ayrıntılı bir şekilde yayımlanmamıştır. Bu sebeple Küllüoba ile bu yerleşmeler arasında arzu edilir düzeyde bir karşılaştırma yapmak mümkün olmamaktadır. Kültepe-Karum IV ve III'te ele geçen çanak çömlek çoğunlukla koyu kırmızı astarlı ve parlak açıktır. Çark yapımı olan bu mal ile temsil edilen bazı kapların yüzeyi sıvazlanmıştır⁵²⁰. Achemhöyük'te ise OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilen VI. kat ve kısmen de V. kat çanak çömleği, boyalı ve el yapımı mallar dışında, daha çok kırmızı ve kahverengi astarlı mal ile temsil edilmektedir. Bu malların yanı sıra gri çanak çömlek de yer almaktadır⁵²¹. Kaman-Kalehöyük Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilen IVa tabakası çanak çömleği, kırmızı astarlı ve açık mal, kahverengi tonlarında astarlı mal, yalın mal, gri mallar ile temsil edilmektedir. Bunların arasında az oranda Koloni Dönemi karakteristiği olan koyu ya da şarap kırmızısı oldukça iyi açık mal grubu daha vardır.

Her üç yerleşmede de ele geçen kırmızı astarlı ve açık mal, Küllüoba'da daha çok Öncü Hitit ve Hitit Malı olarak adlandırılan C Malı ile benzeşir. Bu

⁵²⁰ Emre 1989, s. 112.

⁵²¹ A.g.e: s.211.

sebeple, K. Emre'nin bu mal grubu için yaptığı "Hitit Malı"⁵²² tanımlaması, Küllüoba C Malı için de kullanılmıştır.

Karşılaştırma için kap formları arasında ilk sırayı kaseler almaktadır. Karum IV-III. tabakalarda en fazla görülen kase formları arasında kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler, bu kaselerin yassılaştırılmış kalın dudaklı (*flattened bead-rim*) ve omurgalı örnekleri de ele geçmiştir⁵²³. Aynı formlar Kaman-Kalehöyük ve Büklükale'de de söz konusudur.

Küllüoba'da ise kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ilk olarak II C evresinde ele geçmesine rağmen, bu kaselerin yassılaştırılmış kalın dudaklı (*flattened bead-rim*) ve omurgalı örnekleri en geç evre olan II A evresinde ortaya çıkmıştır (Lev.81/457-465, Lev.82/466-472, Lev.83/473-476). Karum'da bu kaselerin yatay kulplu örnekleri bulunduğu halde, bunlar Küllüoba'da ele geçmemiştir. Karum'da nadiren görülen dikey kulplu kase örnekleri, Küllüoba'da daha fazla temsil edilmektedir. Bu kaselerden Karum IV. tabakada sadece tek bir örnek ele geçirilmiştir⁵²⁴.

Bölge ile kurulabilecek diğer bir paralelliği de kadehler sağlamaktadır. Küllüoba'da 11b formu olarak adlandırılan dibi iple kesilmiş kadeh formlarından (Lev.35/87-90, Lev.54/243-244, Lev.97/546) Karum III. tabakada ele geçirilmiştir. Bu tür kadehler -her ne kadar diplerindeki ip izlerinden söz edilmese de- Kültepe'de Koloni Dönemi'nde (Karum II ve Höyük 8. tabaka) daha yaygındır⁵²⁵. Ancak benzeri kadehlerden birkaç örnek Kültepe 13. ve 12. katlarda da ele geçmiştir⁵²⁶. Kültepe erken İTÇ III sonuna ait katlarda ele geçen kadehler, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi erken evrelerinde (II E-II D) ele geçen örneklerle daha çok benzerlik göstermektedir. Aynı kadehlerden Acemhöyük'te de ele geçmiştir. Acemhöyük'te çan gövdeli bardak olarak adlandırılan bu kadehler, ilk olarak VI. katta (Geçiş Çağı)

⁵²² A.y.

⁵²³ A.y. Figs. AII, 3-12;20-24.

⁵²⁴ A.y. Fig. AI-2.

⁵²⁵ A.g.e: s.114. Fig. AI, 4; Lev.23,3 (Bu kadeh yayında yanlışlıkla Lev.23,2 olarak verilmiştir); Özgüç, T., 1950, Lev.XLVIII, 235. ; Özgüç, T., 1999, s.38, Lev.89, 1-4.

⁵²⁶ Öktü 1973, s.49, Lev. 59, I-1/1-3 (Yayında 12. Kat olarak verilen örnekler katalogda 11. kat olarak verilmiştir) ; Özgüç, N., 1957, Lev.38.

ortaya çıkmış ve IV. kata kadar yaygın olarak kullanılmıştır. III. katta azalan kadehler Acemhöyük'te yerli üretim olarak değerlendirilmiştir⁵²⁷. Bu tür kadehlerin ele geçtiği diğer merkezler ise Kaman-Kalehöyük ve Yassihöyük'tür⁵²⁸. Kaman-Kalehöyük IV. katın 4. yapı katından ele geçen kadehler, üçgen kap olarak isimlendirilmiştir⁵²⁹. Kültepe- Karum Koloni Dönemi tabakalarından, Acemhöyük ve Kaman-Kalehöyük'ten ele geçen bu tür kadehler, Küllüoba örneklerine göre daha gelişkin gibi görünmektedir.

Küllüoba'da söz konusu bu kadehlerden geliştiğini düşündüğümüz ve daha çok yalın mal ile temsil edilen dibi iple kesilmiş kaselerden (2c formu) ise bölgede sadece Büklükale'de ele geçmiştir⁵³⁰.

OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin karakteristik formlarından biri olan çaydanlıklar da karşılaştırmaya imkan veren diğer bir formdur. Çaydanlıklar Karum IV. ve III. tabakalarda yalın mal ve koyu kırmızı astarlı ve parlak ağıllı mal ile temsil edilmektedir. Acemhöyük'te ise çaydanlık formu oldukça yoğun olmakla birlikte, Geçiş Dönemi'ne tarihlendirilen katlarda çok az örnek ele geçmiştir⁵³¹. Kaman-Kalehöyük'te ise yalın maldan yapılmış çaydanlıklara ait olması gereken akıtacak örnekleri, Büklükale'de ise bu maldan sağlam örnekleri oldukça yoğun olarak ele geçmiştir. Küllüoba'da ilk olarak II C evresinde görülen çaydanlıklar yalın mal ile daha az örnekle temsil edilirken bunların C Malı ile üretimi daha yaygındır. Form ve mal (Yalın Mal hariç) olarak Kültepe ve Küllüoba örneklerinden farklı olarak Acemhöyük çaydanlıklarında, gövdenin alt kısmının yalın bırakılması, bunların daha geç ve gelişkin örnekler olabileceğini göstermektedir. Çünkü hemen bir sonraki Koloni Döneminde, bu tür çaydanlıklar daha yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Her iki yerleşmede aynı tabakalarda ele geçen çaydanlıkların sepet kulplu olanlarından ise Küllüoba'da ele geçmemiştir.

⁵²⁷ Türker 2008, s. 60. Lev.VII/1-5.

⁵²⁸ Omura, M., 2012, s.276, Res.8, Çiz.2.

⁵²⁹ Omura, S., 2000b, s. 219.

⁵³⁰ Görme imkanı bulduğum Büklükale örnekleri henüz yayınlanmamıştır.

⁵³¹ A.g.e: s.136-144, Lev. XXXIII/15,26.

Kültepe’de çaydanlıkların akıtacak kısımlarının hayvan başı şeklinde yapılmış olan örnekleri Koloni Dönemi’nde oldukça yaygındır⁵³². Aynı örneklerden Acemhöyük’te III. ve II. katlarda ve benzeri bir örnek de Küllüoba’da ele geçmiştir. IIA evresinden ele geçen ve Öncü Hitit Malı ile temsil edilen Küllüoba akıtacak örneği boğa ya da koçbaşı şeklinde şekillendirilmiştir⁵³³. Tam olarak birebir örneği olmasa da bunların aynı üslup ile yapılmış oldukça yakın benzerleri, Kültepe Koloni Dönemi katlarından⁵³⁴ ve Acemhöyük’ten⁵³⁵ bilinmektedir.

OTÇ’ye Geçiş Dönemi için oldukça önemli olan bir diğer form ise Sivri Gaga Ağızlı Testilerdir (*Schnabelkanne*). Kültepe’de Karum III. tabakada ele geçen bu tip testiler, oldukça gelişkin örnekleri oluşturmaktadır. Ancak Höyük’te 12. ve 11. katlarda ele geçen ve erken örnekler olarak değerlendirilen gaga ağızlı testiler⁵³⁶ ise Küllüoba örnekleri ile daha fazla benzerliklere sahiptir. Bu testilerden Kaman-Kalehöyük IVa ve Yassıhöyük çanak çömleği içinde de ele geçmiştir. Ancak bunlar daha çok Koloni Dönemi tarzını yansıtmaktadır.

Küllüoba OTÇ’ye Geçiş Dönemi çömlekleri ile paralellik neredeyse hiç yoktur. Kaman-Kalehöyük’ten ve Yassıhöyük’ten ele geçen çömlekler daha çok Küllüoba’da Geçiş Dönemi sonunda ortaya çıkan dışa doğru dönen ağız kenarlı çömlekler ve bunların keskin bir şekilde dışa dönen örnekleri ile temsil edilmektedir.

Bölgede boya bezeme dışında bezeme çeşitleri çok fazla yaygın olmamakla birlikte, Kaman-Kalehöyük ve Acemhöyük’te ele geçen gri çanak çömlek içinde yer alan bazı kaselerin ağız kenarları altında tıpkı Küllüoba örneklerinde olduğu gibi tek sıra baskı ya da sokma bezeme yer almaktadır. Acemhöyük’te daha çok VI.-IV. tabakalarda⁵³⁷ ve Kaman-Kalehöyük IVa tabakasında ele geçen bu bezeme türü, Küllüoba Geçiş Dönemi için karakteristiktir. Yine Küllüoba Geçiş Dönemi için karakteristik olan kabartma bezemelere Yassıhöyük ve Acemhöyük’te de

⁵³² Kulakoğlu 1999; Özgüç, N., 1947 ; Emre 1963 ; Özgüç, T., 1959 ; 1983 ; 1986.

⁵³³ Efe, T.-M. Türkiye’de, 2005, s.129, Fig.9b/12, Lev. Vd.

⁵³⁴ Kulakoğlu 1999, s.153-155, Figs. 8-15, Lev. II/1-8.

⁵³⁵ Öztan 2007, 555, Res. 11; Türker 2008, s.188-189. Lev. XLVIII/7.

⁵³⁶ Öktü 1973, s.46, Lev.55, Id/1-3; Lev.56, 1d/04.

⁵³⁷ Türker 2008, s.51-52, Lev. LXI/1-5.

rastlanmıştır. Yassihöyük'te kırmızı astarlı kapların birinin dış yüzeyinde kabartma olarak yapılmış bıyık motifi ve kabartma memecik bezeme yer almaktadır⁵³⁸. Aynı anlayışla yapılmış olduğunu düşündüğümüz benzeri kabartma bıyık ve yarımay motifleri Acemhöyük'te Geçiş Dönemi'nden sonraki katlarda çok az örnek ile temsil edilmektedir⁵³⁹. Kabartma bezemenin bir türü olan parmak baskılı kabartma-bant bezeme örnekleri ise kapakların kenarına uygulanmış şekli ile Kaman-Kalehöyük'ten bilinmektedir. Bu kapak Küllüoba örneği ile büyük bir benzerlik göstermektedir (Lev. 41/122).

Yukarıda ayrıntılı olarak ele alındığı gibi Kızılırmak Kavsi'nin Güney Kesimde yer alan yerleşmelerde kesintisiz bir İTÇ kronolojisi tam anlamıyla ortaya konulamamıştır. Tıpkı Kavsin kuzeyinde olduğu gibi özellikle erken İTÇ III dönemi ile Geçiş Dönemi arasındaki bağlantı net bir şekilde ortaya konamamıştır. Ancak yine Kavsin kuzeyinde olduğu gibi genel kanı, geleneksel İTÇ çanak çömlek özelliklerinin bölgede Geçiş Dönemi'ne kadar gelişerek devam ettiğidir.

Bölgede en fazla paralellik Kültepe Karum IV. ve III. tabakaları ile kurulabilmektedir. Bölgedeki diğer yerleşimler daha çok Kültepe'ye dayandırılarak tarihlendirilmiştir. Acemhöyük VI. ve kısmen V. katları, Alişar 5M ve 12T katları, Kaman-Kalehöyük IVa katı genel hatları ile Kültepe Karum-Kaneş IV-III katları ile çağdaş görünmektedir.

Bu merkezler içinden Kaman-Kalehöyük az bir farkla ayrılmaktadır. Zira Kaman-Kalehöyük çanak çömleği içinde diğer merkezlerle ortak mallar olmasına rağmen (Yalın mal, koyu kırmızı yada şarap rengine astarlı ve açık mal) Küllüoba'da ilk olarak II C veresinde ortaya çıkan Öncü Hitit Malı (C1 Malı) ile temsil edilen çanak çömleğe de rastlanmıştır. Diğer tüm merkezlerde ise Küllüoba'da ilk olarak II B evresinde ortaya çıkan Öncü Hitit malının gelişmiş grubu olan Hitit Malı (C2 Malı) ile temsil edilen çanak çömlek hakimdir.

⁵³⁸ Omura, M., 2012, s. 276-277.

⁵³⁹ Türker 2008, Lev. LXII, 1-4.

Yukarıda detaylı olarak yapılan incelemeler sonucu, Geçiş Dönemi kapsamında bölgedeki yerleşmelerle Küllüoba arasındaki en erken paralellik Kaman-Kalehöyük ile kurulabilmektedir. Kaman-Kalehöyük paralelliği Küllüoba II C evresi ile başlarken diğer tüm yerleşmelerde bu paralellik ilk olarak Küllüoba IIB Evresi'nde söz konusudur. Mal grupları dışında, ele geçen çanak çömlek formları da bu görüşümüzü desteklemektedir.

Bu durumda Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi olarak adlandırılan Geçiş Dönemi'nin erken evreleri (II E-II D evreleri) -tıpkı Ankara Bölgesi ve Kızılırmak Kavsî'nin kuzey kesiminde olduğu gibi- Kavsî'nin güneyinde yer alan yerleşmelerde de saptanamamıştır. Bu karşılaştırmalar sonucu hazırlanmış olan kronolojik tablo aşağıda verilmiştir (Tablo 8).

	Küllüoba		Kültepe		Alishar	Achemhöyük	Kaman Kalehöyük
			Karum	Höyük			
Assur Ticaret Kolonileri Dönemi			Ib	7		III	
			II	8		IV	
Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi	III	9	5M/ 12T	V	IVa/1
	II B		IV	10		VI	IVa/2
	II C			11a			IVa/3
	II D	Öncü Geçiş Dönemi		11b			
	II E			11c			

Tablo 8. Küllüoba, Kültepe, Alishar, Achemhöyük ve Kaman-Kalehöyük Geç İTÇ III yerleşmelerine ait stratigrafiilerin karşılaştırılması.

3.2 Batı Anadolu

Batı Anadolu olarak adlandırılan bölge esas olarak, Eskişehir'in doğusundaki Sivrihisar Dağları'ndan başlayıp güneyde Emirdağ ve Sultan Dağları ile devam eden hattın batısında kalan bölgedir. Söz konusu bu bölge batıda "Ege Kıyı Şeridi" ve doğusunda "İç Batı Anadolu Eşiği" olmak üzere iki ana coğrafi bölgeye ayrılır. İç Batı Anadolu, kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanan dağlar ve bunların aralarında oluşan akarsu vadileri ile verimli çöküntü ovalarının olduğu dağlık bir plato şeklindedir⁵⁴⁰. Kuzey tarafta yer alan Türkmen, Kumullar, Murat, Şaphane, Eğriöz, Honoz, Çikelek, Burgaz ve Demirci gibi dağ dizileri nedeniyle, bölge genellikle vadilerle yarılmış dalgalı yaylalar görünümündedir. Bu yaylalar arasında, Kütahya, Çavdarhisar, Örencik, Altıntaş, Gediz, Tavşanlı ve Eskişehir Ovaları yer alır⁵⁴¹. Eskişehir Ovası'nın güneydoğusunda Yukarı Sakarya Ovası yer alır. Biraz daha güneyde Emir Dağı, Ahırdağı, Kumalar Dağı, Akdağ arasında Çivril, Sandıklı, Büyük ve Küçük Sincanlı, Şuhut ve Afyon gibi ovalar yer alır. Doğuda Sultan Dağları Konya ve Akşehir Ovalarını Göller Bölgesi'nden ayırır ve doğudan gelen trafiği kuzeydoğu yönünde Afyon ve Yukarı Sakarya Ovalarına yönlendirir.

Tektonik çukurların meydana getirdiği Karataş, Salda, Yarıklı, Akgöl, Gölhisar ve Burdur Gölleri oluşturduğu bölge, "Göller Bölgesi" olarak adlandırılmıştır. Söğüt, Eşeler, Kestel, Katrancık, Rahat ve Koçaş Dağları bu kesimin en önemli yükseltisidir. Daha da güneyinde ise Bozova, Elmalı, Acıpayam, Tefenni gibi karstik ovalar yer almaktadır⁵⁴². Bugün bölgede yer alan dağlar arasındaki akarsu vadileri ve ovalar sayesinde, hem doğu-batı hem de kuzey-güney yönünde ulaşım sağlanmaktadır; bu şekilde Anadolu'nun içleri Akdeniz, Ege ve Marmara kıyılarına bağlanmaktadır. Polatlı ve Ankara üzerinden Kızılırmak'a, dolayısıyla İç

⁵⁴⁰ Yakar, J., 2000, *Ethnoarchaeology of Anatolia*. Rural Socio-Economy in the Bronze and Iron Ages, Jerusalem, s. 317.

⁵⁴¹ Darkot, B.-M. Tuncel 1988, *Ege Bölgesi Coğrafyası*, İstanbul, s. 77-81.

⁵⁴² Atalay, İ., 1997, *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, s. 31 vd.

Anadolu'ya bağlanan Eskişehir ve Yukarı Sakarya Ovaları; Bozüyük, İnegöl ve Bursa üzerinden Marmara Bölgesi'ne ve gerisindeki Trakya'ya bağlanır⁵⁴³.

Daha güneyde ise Ege sahilinden başlayıp Gediz Vadisi boyunca ilerleyerek Afyon-Emirdağ ve oradan da Konya ve Akşehir Ovalarına açılan prehistorik ulaşım yolu, daha sonra Konya-Niğde-Bor ve Gülek Boğazı üzerinden Tarsus'a ulaşır⁵⁴⁴.

Batı Anadolu'nun kıyı kesimi, kendi içinde homojen özelliklere sahip değildir. Bölgenin kuzey kesiminde doğu-batı yönünde uzanan dağlar ve bunların oluşturduğu vadiler söz konusudur. Bu vadiler çok sayıdaki prehistorik yerleşmelerinde işaret ettiği üzere geçiş yolu olarak kullanılmıştır. Bölgenin kuzeyinde Edremit sahilleri boyunca ulaşılabilen, Troas Bölgesi bulunmaktadır. Bölge, Gediz Vadisi yolu ve Kumçay üzerinden Marmara Bölgesi ile irtibatlıdır; oradan da İznik-İnegöl ve Eskişehir Ovaları vasıtasıyla İç Batı Anadolu'ya ulaşılabilir⁵⁴⁵.

3.2.1 Yerleşme Yerleri

3.2.1.1 Beycesultan

Konumu: Beycesultan Çivril Ovası'nda ve Çivril kasabasının 5 km güneybatısında yer almaktadır; 1 km çapındadır; kültür katlarının kalınlığı 25 m kadardır.

Kazı Tarihçesi: İlk Beycesultan kazıları Seton Lloyd ve James Mellaart ortak başkanlığında 1954-1959 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. 48 yıl gibi uzun bir

⁵⁴³ Efe ve Ay-Efe 2001, Çiz. 8.

⁵⁴⁴ Yakar 2000, s. 317 vd.

⁵⁴⁵ Yakar, J., 1985, *The Later Prehistory of Anatolia, The Late Chalcolithic and Early Bronze Age I-II*, British Archaeological Reports 268, Oxford, s. 95.

aradan sonra başlatılan ikinci dönem kazılar ise 2007 yılından bu yana E. Abay başkanlığında yürütülmektedir⁵⁴⁶.

Tabakalanma: Beycesultan batı Anadolu'nun en uzun stratigrafilerinden birini içerir. Geç Kalkolitik Çağdan başlayan 40 kültür tabakası bulunmaktadır⁵⁴⁷.

I. Kat	: Selçuklu-Beylikler dönemi
II. “	: Bizans Dönemi
IV-III. Katlar	: Son Tunç Çağı
V. Kat	: Orta Tunç Çağı
VIII-VI. Kat	: Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Geç İTÇ III)
XII-IX. Katlar	: Erken İTÇ III
Hiatus	
XVI-XIII. Katlar	: İTÇ II
XIX-XVII. “	: İTÇ I
XL-XX. “	: Geç Kalkolitik

3.2.1.2 Seyitömer Höyüğü

Konumu: Seyitömer Höyüğü, Kütahya İli, eski Seyitömer Kasabası sınırları içinde, bugün ise Seyitömer Linyit İşletmesi Müessese Müdürlüğü (SLİ) rezerv sahasında yer alır; yaklaşık 150x140 metre ölçülerinde ve 23,5 m yüksekliğinde bir yerleşmedir⁵⁴⁸.

⁵⁴⁶ Lloyd-Mellaart 1962; Abay, E.-F. Dedeoğlu, 2012, “Beycesutan 2007-2010 Yılları Kazı Çalışmaları Raporu”, **33.KST/4**. Ankara:303-330.

⁵⁴⁷ A.g.e: s.303.

⁵⁴⁸ Bilgen, N., 2011, **Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010)**, Dumlupınar Üniversitesi - TKİ, Kütahya, s.1.

Kazı Tarihçesi: Höyükte 1989 yılında Eskişehir Müze Müdürlüğü⁵⁴⁹, 1990 yılında da Afyon Müze Müdürlüğü⁵⁵⁰ tarafından başlatılan kazı çalışmaları 1996 yılına kadar sürdürülmüştür. Seyitömer Höyüğü kazılarına on yıl aradan sonra, Dumlupınar Üniversitesi (DPÜ) ve Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TKİ)’nin ortak projesi ile N. Bilgen başkanlığında 2006 yılında tekrar başlanmıştır. Gerçekleştirilen çalışmalarda Seyitömer Höyük tabaklaşması aşağıdaki şekilde yapılmıştır⁵⁵¹.

Tabakalanma

I. Tabaka	: (Roma Dönemi).
II. Tabaka	: (Hellenistik Dönem: MÖ. 334-30).
II-A	: Geç Evre.
II-B	: Erken Evre.
III. Tabaka	: (Akhaemenid Dönem: MÖ. 500-334).
III-A	: MÖ. 4. yüzyıl (400-334).
III-B	: MÖ. 5. yüzyıl.
IV. Tabaka	: (Orta Tunç Çağı)
IV-A: Geç Evre	: (MÖ. 1750-1700)
IV-B: Orta Evre	: (MÖ. 1790-1750)
IV-C: Erken Evre	: (MÖ. 20.yüzyıl-19. yüzyıl)
V-A	: Erken İTÇ III
V-B	: “
V-C	: “

⁵⁴⁹ Aydın, N., 1991, “Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989” **I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 19-10 Mayıs 1990 Ankara, s.191–204.

⁵⁵⁰ Topbaş, A. 1992, “Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı” **II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 29-30 Nisan 1991, Ankara, s.11-34; 1993, “Seyitömer Höyüğü 1991 Yılı Kurtarma Kazısı” **III. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 27-30 Nisan 1992, Efes, s.1-30; 1994, “Seyitömer Höyüğü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı” **IV. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 26-29 Nisan 1993, Marmaris, s.297-310; İlaşlı, A. 1996, “Seyitömer Höyüğü 1993 Yılı Kurtarma Kazısı” **VI. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 24–26 Nisan 1995, Didim, s.1-20.

⁵⁵¹ Bilgen 2011, s.22, 375; Bilgen, N. vd, 2012a, “Seyitömer Höyük 2010 Yılı Kazısı” **33.KST/1**, Ankara, s.234-235; 2012b, **Seyitömer Höyük 2011 Kazı Raporu**, Kütahya.

3.2.2 Bölgesel Kronoloji

Batı Anadolu’da, Beycesultan’ın yanı sıra Limantepe ve Troya da uzun ve oldukça güvenilir stratigrafleri olan merkezlerdir. Ancak, bunların her biri farklı kültür bölgelerini temsil eden yerleşme yerleridir. OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nde Limantepe ve Troya’nın çanak çömleği, Küllüoba’nın dahil olduğu iç batı Anadolu kültür bölgesininkinden farklı bir gelişim sergiler; bu yüzden burada sahil kesimi yerleşmeleri ile ayrıntılı bir karşılaştırma yapılmasına gerek duyulmamıştır. Geçiş Dönemi çanak çömlek özelliklerinin oldukça baskın bir şekilde temsil edildiği en batıdaki yerleşme yeri şimdilik sadece Beycesultan’dır.

Beycesultan’da XIX-XVII. katlar İTÇ I dönemine tarihlendirilmektedir⁵⁵². Homojen bir çanak çömlek ile temsil edilen bu evre bir yangın ile son bulur⁵⁵³. Bir sonraki İTÇ II dönemi Beycesultan’da XVI-XIIIa katlarına denk gelmektedir. Bu dönem çanak çömleği bir önceki dönemden tamamen farklı olup devetüyü, pembe, gri ve siyah renklerde hamura sahip, daha çok bitki ve taşçık katkılıdır⁵⁵⁴. En karakteristik formlardan biri *anti-splash* kasedir. Çeşitlemesi çok olan bu kaseler daha çok ağız kenarlarında boya bezemeye sahip olan siyah açıkta mal ve kırmızı astarlı mallar ile temsil edilir⁵⁵⁵.

Beycesultan’da XIII. kat Geç İTÇ II ya da İTÇ III’e Geçiş Dönemi’ne tarihlendirilmektedir. Çanak çömlekte bazı değişikliklerin ortaya çıktığı bu kattan itibaren *anti-splash* kaseler yerini içe doğru kıvrılan kaselere bırakmaya başlar⁵⁵⁶. Bu evrede ilk olarak “S” profilli kaseler ortaya çıkar⁵⁵⁷. Bu tür kaseler kuzey bölgesinden gelen bir etki sonucu ortaya çıkmış olmalıdır⁵⁵⁸. Bir yangınla son bulan XIIIa katında ele geçen oldukça ince devetüyü hamurlu ve portakal renginde astarlı, parlak açıkta bir mal ile temsil edilen çanak çömlek Mellaart tarafından *import* olarak

⁵⁵² Lloyd-Mellaart 1962, p.116

⁵⁵³ A.g.e: p.136.

⁵⁵⁴ A.g.e: p.135.

⁵⁵⁵ A.g.e: p.141, 143.

⁵⁵⁶ A.g.e: p.163

⁵⁵⁷ A.g.e: p.174, Fig. P.44/ 22-24.

⁵⁵⁸ Efe 1988, s.128

değerlendirilmiştir⁵⁵⁹. Çarkın ilk olarak bu katta ortaya çıktığı belirtilmektedir⁵⁶⁰. Ancak bu kattan ele geçen ve çark yapımı olarak değerlendirilmiş olan kırmızı film astarlı bir tabağın⁵⁶¹ çark yapımı olmasına şüpheyle bakılmaktadır⁵⁶². *Tankard* ve *depas* formları da ilk defa bu tabakada ortaya çıkmıştır⁵⁶³.

Beycesultan'da İTÇ III dönemi XII. kat ile başlamaktadır. İTÇ III Dönemi 3a ve 3b olarak iki evreye ayrılmaktadır. 3a evresi Troya III-IV;3b evresi ise Troya V ile paralel olarak değerlendirilmiştir⁵⁶⁴. XII. kat çanak çömleği oldukça gelişkin olup yoğun bir çark kullanımı söz konusudur. Diğer bir deyişle, bu kat çanak çömleği, - bazı özellikleri itibarıyla- İTÇ III döneminin başlarından ziyade biraz daha gelişkin evresine tarihlendirilmelidir. Tüm bunlar göz önüne alındığında bir yangınla sona eren Beycesultan XIIIa katı ile XII. katı arasında muhtemel bir boşluk söz konusu olmalıdır⁵⁶⁵.

Beycesultan İTÇ III döneminin en karakteristik mal grubu Film Astarlı Mal'dır (*wash ware*). Portakal, portakalımsı kırmızı, devetüyü ve kırmızımsı kahverengi tonlarında olan astarlı yüzeyler hafifçe sıvazlanmıştır. Film astarlı mallar genellikle ağızsızdır. Çoğu kapların içte ağız kenarı altında bant astar uygulaması vardır⁵⁶⁶.

Beycesultan XII. ve XI. katların çanak çömleği içinde çark yapımı olanlar kırmızı, devetüyü ya da kahverengi film astarlıdır⁵⁶⁷. Kap formları arasında tabak, "S" profilli kase, *goblet*, *tankard*, testi ve çömlekler yer alır. Tabaklar tek bir örnek ile temsil edilmektedir. Kırmızı Film Astarlı Mal (*Wash Ware*) ile temsil edilen ve

⁵⁵⁹ Lloyd-Mellaart 1962, p.177.

⁵⁶⁰ A.g.e: p.179.

⁵⁶¹ A.g.e: p.179, 191, Fig. P.46-6.

⁵⁶² Sarı 2012, s.160. ; Türkteki 2010, s.197 (dipnot 607). Her iki yazar da İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Koleksiyonu'nda yer alan söz konusu bu tabağı incelemişler ve el yapımı olarak değerlendirmişlerdir.

⁵⁶³ Lloyd-Mellaart, 1962, p.179, Fig. P.46/ 1-5.

⁵⁶⁴ A.g.e: p.199.

⁵⁶⁵ Kamil, T., 1982, **Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia**, BAR International Series 145, Oxford, s.64. ; Efe, T., 1998, "New Concepts of Tarsus- Troy Relations at the Beginning of the EB 3 Period. XXXIV. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi: 6-10 Eylül 1987- İstanbul: Bildiriler. İstanbul: Ankara, s.298.

⁵⁶⁶ Lloyd-Mellaart 1962, p.200.

⁵⁶⁷ A.g.e: p.199.

çark yapımı olan bu tabak A2 formundadır⁵⁶⁸. Kaseler içinde hafif “S” profilili, keskin “S” profilili ya da omurgalılar yer almakta olup bunlar genellikle çark yapımıdır⁵⁶⁹. Ağız kenarı altında derin yiv bezemeye sahip “S” profilili kaselerin daha çok metalik kap görünümünde olduğu belirtilmiştir⁵⁷⁰. Beycesultan’da ağız kenarı üzerinde yükselen çift kulplu derin kase olarak adlandırılan *goblet*ler de yaygın formlar arasında yer alır. Genelde çark yapımı olan bu tür kaplarda gövde üzerinde yatay yiv bezeme yaygındır ve bunların dipleri düz veya kaideli olabilmektedir. Bu örnekler de metalik görünümlüdür⁵⁷¹. *Depas* ve *tankard*’lar da bu katlarda ele geçen diğer formlar arasındadır⁵⁷². Bu dönemde ortaya çıkan gaga ağızlı testiler ise genelde uzun boyunlu ve uzun gagalıdır; gövde üzerinde yer alan yiv bezemeler karakteristiktir⁵⁷³. Bu dönemin bir diğer formu ise boyunlu çömleklerdir. Minyatür formdaki bu çömlekler boyun ve gövdeleri üzerinde yiv bezemeye sahiptir⁵⁷⁴. Üç ayaklı mutfak kapları da bir önceki dönemden devam eden formlardandır⁵⁷⁵.

Beycesultan’da X. katın kabaca Troya IV’ün başlangıcı ile çağdaş olduğu belirtilmektedir. Bu tabakadan itibaren bazı değişiklikler söz konusu olmasına rağmen kültürde bir kesinti ve değişiklik görülmez⁵⁷⁶. Kırmızı astarlı ya da açıkli örnekleri ile A2 tabakları bu evrede devam eder⁵⁷⁷. Bir kısmı çark yapımı olan dışa dönük dudaklı, omurgalı, derin kaseler bu evrenin en karakteristik kase formudur⁵⁷⁸. Ayrıca basit profilili sıg kaseler de yer almaktadır⁵⁷⁹. X. katta “S” profilili tek ya da çift kulplu, yiv bezemeli, derin kadehler ortaya çıkar⁵⁸⁰. Bir önceki dönemden gelişerek devam eden gaga ağızlı testi formu ilk defa bu evrede çark yapımı örnekler

⁵⁶⁸ A.g.e: p. 202, Fig. P.47/ 1.

⁵⁶⁹ A.g.e: p. 202, Fig. P.47/ 2, 7-9.

⁵⁷⁰ Lloyd-Mellaart 1962, p. 201.

⁵⁷¹ A.g.e: p.201-202, Fig. P.47/ 23-24, 62.

⁵⁷² A.g.e: p. 202-205, Fig. P.47/60-61.

⁵⁷³ A.g.e: p. 204-205, Fig. P.47/9-10,14,17,23.

⁵⁷⁴ A.g.e: p. 204-207, Fig. P.48/11-12.

⁵⁷⁵ A.g.e: p. 211, Fig. P.49/11-12.

⁵⁷⁶ A.g.e: p.207.

⁵⁷⁷ A.g.e: p.209, 215, Fig. P.50/ 1-2.

⁵⁷⁸ A.g.e: p.209,211 Fig. P.50/ 12-30

⁵⁷⁹ A.g.e: p.207 Fig. P.50/ 35-37.

⁵⁸⁰ A.g.e: p.209 Fig. P.50/ 46-48.

ile de temsil edilir⁵⁸¹. Ayrıca yonca ağızlı ve arkası yarık gaga ağızlı testiler de ele geçmiştir. İlk olarak Troya IV. katta görülen arkası yarık gaga ağızlı testiler bu tabakada oldukça yoğun ele geçmiştir; ancak bunlar parçalar halindedir⁵⁸².

Bir sonraki IX. katta çanak çömlek, repertuarı sadece birkaç yeni form eklenmenin dışında, büyük oranda aynı özelliklerle devam eder⁵⁸³. Kırmızı astarlı A2 tabakları bu evreden sonra ortadan kalkar⁵⁸⁴. “S” profilli kaselerin⁵⁸⁵ varlığı devam ederken ilk kez bu evrede kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kase olarak adlandırılmış bir kase ele geçmiştir⁵⁸⁶. Çift kulplu *goblet*ler, “S” profilli tek ya da çift kulplu yiv bezemeli derin kadehler ve *depas*lar bu katta ele geçen diğer formlardır⁵⁸⁷. Bu katta ele geçen *depas*lar kırmızı yüzeyli, yatay oluk bezemeli ve kaidelidir. Bu *depas* formları Batı Anadolu’dan ziyade Kilikya ve Gaziantep bölgesinde ele geçen örnekler ile benzeşmektedir⁵⁸⁸. Bu tabakada ele geçen uzun boyunlu gaga ağızlı testiler ise metal kapların taklitleri olarak değerlendirilmiştir⁵⁸⁹. Gövde üzerinde üç kulbu bulunan küpler, dörtgen kesitli yatay kulplu küpler ve Ege ile bağlantılı olduğu belirtilen hayvan biçimli kaplar (*askos*) bu katın diğer formlarıdır⁵⁹⁰.

Beycesultan’da bu kattan sonraki VIII. ve VI. katlar, OTÇ’ye Geçiş Dönemi’ne tarihlendirilmiştir. VIII. katta çark yapımı tabaklar ortadan kalkar. “S” profilli ve içe doğru kıvrılan dudaklı kaseler varlığını sürdürür. Kantaroslar ve -IX. kattaki tek örnek hariç- kalınlaştırılmış dudaklı kaseler (*bead-rim*) ilk olarak bu katta görülür. Bazı değişiklikler söz konusu olmakla birlikte, VIII. ve VII. katlar arasında kültürel gelişimde bir kesintiden söz etmek mümkün değildir⁵⁹¹. VIII. katta keskin “S” profilli kaselerde azalma görülür⁵⁹². Hatta bazı örneklerin ağız kenarı,

⁵⁸¹ A.g.e: p. 209-210, Fig. P.50/1.

⁵⁸² A.g.e: p. 211, Fig. P.51/3-4, 6-7.

⁵⁸³ A.g.e: p.211.

⁵⁸⁴ A.g.e: p.209, 215, Fig. P.52/ 1-2.

⁵⁸⁵ A.g.e: p.211, Fig. P.52/5,8,11.

⁵⁸⁶ A.g.e: p.211, Fig. P. 52/15.

⁵⁸⁷ A.g.e: p.213, Fig. P.52/14,17,20-21,23.

⁵⁸⁸ Duru, R., 2006, **Gedikli Karahöyük I**, TTKY V. Dizi, Sayı 51, Ankara., Lev.88-1,3 ; Türkteki 2010, s.200.

⁵⁸⁹ Lloyd-Mellaart 1962, p. 213.

⁵⁹⁰ A.g.e: p.213-215.

⁵⁹¹ Lloyd-Mellaart 1962, p. 215.

⁵⁹² A.g.e: p.215, Fig. P.55/11-14.

kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kase örneklerine doğru bir gelişim gösterir⁵⁹³. Bir örnek üzerinde ilk defa bu katta bıyık motifi şeklinde⁵⁹⁴ kabartma bant bezeme görülür. Bu formların bazıları çark yapımı olup daha çok kırmızı film astarlı ya da kırmızı astarlı ve açkılı mal ile temsil edilmektedir⁵⁹⁵.

Bu katta gerçek anlamda ilk defa ortaya çıkan kalınlaştırılmış dudaklı kaseler (*bead-rim*) ise ağız kenarları altında bir yive sahiptir ve bazıları da yatay kulpludur⁵⁹⁶. Ancak yatay kulplu örnek oldukça gelişkin form özellikleri içermektedir⁵⁹⁷. Bu kaseler, bu dönemin devamındaki II. Binyıl'da karakteristik formlardan birini oluşturan bu tür formların öncüsü olarak değerlendirilmiştir⁵⁹⁸. Yatay kulp, ağız kenarı içe doğru kıvrılan kaselerin bazısında da görülmektedir. Ayrıca bu tip kaselerin bazısında yarımaya veya memecik şeklinde kabartma bezeme yer almaktadır⁵⁹⁹. Bu katta ele geçen kaselerin bir kısmı çarkta yapılmış olup bunlar daha çok kırmızı film astarlı ve açkılıdır. Daha az oranda da kahverengi ve devetüyü renkler de temsil edilmiştir⁶⁰⁰.

X. kattan itibaren ele geçen tek dikey ilmik kulplu derin fincanlardan VIII. tabakada oldukça fazla sayıda ele geçmiştir. Bu fincanlar portakal, kırmızı film astarlı, devetüyü renk astarlı ya da astarsızdır; daha çok el yapımıdır; kaideli örnekleri olsa da⁶⁰¹ daha ziyade düz diplidirler. Tek ya da çift kulplu kantaroslar⁶⁰² ve çark yapımı kırmızı film astarlı bir *depas*⁶⁰³ bu tabaka ele geçen diğer formlardır. Söz konusu bu *depas* bir önceki kattakine oranla daha basık olup kaidesiz denebilecek kadar düz diplidir.

⁵⁹³ A.y. Fig.P.55/15-18.

⁵⁹⁴ A.y. Fig.P.55/18.

⁵⁹⁵ A.g.e: p.219.

⁵⁹⁶ A.g.e: p.215, Fig.P.55/19-24.

⁵⁹⁷ A.g.e: Fig. P.55/24.

⁵⁹⁸ A.g.e: p.215.

⁵⁹⁹ A.g.e: Fig. P.55/25-30.

⁶⁰⁰ A.g.e: p.219.

⁶⁰¹ A.g.e: p.217, 219, Fig.P.55/34-35, 37-38, 41-42.

⁶⁰² A.g.e: Fig. P.55/43-45.

⁶⁰³ A.g.e: Fig. P.55/46.

Beycesultan'da VII-VI. katlar Geçiş Dönemi'nin gelişkin evresine işaret etmektedir. Bu katlarda ortaya çıkan bazı çanak çömlek özellikleri, bir sonraki VIa katı çanak çömleği üzerinde etkili olmuştur. Va tabakası J. Mellaart tarafından kronoloji tablosunda Karum II. kat ile çağdaş olarak gösterilmiş olsa da İTÇ IIb döneminde değerlendirilmiştir⁶⁰⁴. Bu katlarda yüzey renkleri çeşitlilik göstermekle birlikte, son derece iyi açkılı koyu kırmızı astarlı çanak çömlek en karakteristik mal grubudur. Bunun yanı sıra siyah, açık gri, kırmızımsı kahverengi, kırmızı, portakal, devetüyü, pembe ve krem renkler de daha az oranda temsil edilmektedir. Çanak çömleğin çoğu astarlıdır ve yüzeyler kemikle açkılanmış olmalıdır (*bone burnished*)⁶⁰⁵. Bu çanak çömlek içinde VII. katta kırmızı haç motifli kaseler (*red-cross bowl*) ilk defa görülür. Kırmızı haç motifi bu katta, oldukça yaygın ve popüler form olan kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler de uygulanmıştır⁶⁰⁶. Kırmızı hac motifi VIa katında ise yatay tek kulplu kaseler de görülmektedir⁶⁰⁷. Kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin yassılaştırılmış (*flattened bead-rim*) örnekleri de ilk defa VII. katta ortaya çıkar. Sadece birkaç örnek ile temsil edilen bu kaseler, yayında kalınlaştırılmış dudaklı kase formu olarak değerlendirilmiştir⁶⁰⁸. Kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler kulpsuz ya da yatay kulplu örneklerle temsil edilmektedir⁶⁰⁹. İçe doğru kıvrılan dudaklı kaseler bu tabakalarda daha yaygın hale gelmiştir⁶¹⁰. Kulplu ya da tek yatay kulplu örnekleri ile basit profilli kaseler de yaygın kase formu olarak devam eder. Daha çok kırmızı ya da kahverengi tonlarında astarlı ve açkılı olan bu kaselerden birinin üzerinde yine kabartma bıyık motifi yer almaktadır⁶¹¹. Daha çok içe dönük kaseler ve gelişmiş kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler üzerindeki kabartma bıyık veya yarım ay şeklindeki bezemeler VI. katta daha yaygın hale gelmiştir; bunlar Va katında ise en yüksek seviyesine ulaşmıştır⁶¹². Ağız kenarı altına

⁶⁰⁴ A.g.e: s.229,264.

⁶⁰⁵ A.g.e: s.229.

⁶⁰⁶ A.g.e: s.219, Fig.P.57/26,31.

⁶⁰⁷ A.g.e: s.237, Fig.P.64/23,26.

⁶⁰⁸ A.g.e: s.223, Fig.P.57/32-33.

⁶⁰⁹ A.y, Fig. P.57/21-39.

⁶¹⁰ A.g.e: s.221,223, Fig.P.58/24, P.63/26-36.

⁶¹¹ A.g.e: s.221, Fig.P.58/18,25,26-33.

⁶¹² A.g.e: s.234,238,240.

yapılmış olan baskı ya da sokma bezeme ise VIa tabakasında birkaç örnek üzerinde ele geçmiştir. Bu kase örnekleri siyah astarlı ve açkılı mal ile temsil edilmektedir⁶¹³.

Beycesultan'da VII. kattan önce görülmeyen ve ilk olarak bu tabakada çark yapımı küçük kase olarak adlandırılan form ortaya çıkar. Yalın ve astarsız olan bu formların yüzeyleri sadece sıvazlanmıştır⁶¹⁴. Söz konusu bu form Beycesultan'da özellikle OTÇ'de oldukça yaygın bir hale gelmiş ve “*Palace ware*” olarak adlandırılmıştır. Bir çok varyasyonu olmasına rağmen, bu grup Beycesultan'da sadece tek bir form altında, “ince kalitede ve çark yapımı mal” olarak sınıflandırılmıştır⁶¹⁵. Basit profilli, içe ya da dışa kıvrık dudaklı bu tür kaselerden oluşan grubun içinde Küllüoba'da dibi iple kesilmiş kase⁶¹⁶ (form 2c) ve dibi iple kesilmiş kadeh⁶¹⁷ (form 11b) formlarına benzer örnekler yer almaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere, bu formlar tek bir grup altında toplanmıştır. Söz konusu her iki form çeşitli varyasyonları ile VIa katında da yoğun olarak ele geçmiştir⁶¹⁸.

Bu katlarda ele geçen bir diğer form ise çaydanlıktır. Orta Anadolu tipinde ancak yerli üretim olarak değerlendirilen bu çaydanlıklar, kırmızı film astarlı mal ile temsil edilmektedir⁶¹⁹. VIa katında ele geçen bu tür çaydanlıklara ait akıtacak örnekleri ise siyah astarlı ve açkılıdır⁶²⁰. Ağız kenarları diyagonal kesilmiş ya da sivri gaga ağızlı büyük testiler (*schnabelkanne*), volütlü kaplar bu katların diğer karakteristik formlarıdır⁶²¹.

Bölgedeki bir diğer önemli yerleşme yeri olan Seyitömer'de halen kapsamlı stratigrafik kazılar devam etmektedir. Burada V. tabaka üç evreli erken İTÇ dönemini içerir. Bu evrelerden en geç olanı (VA) hafır tarafından İTÇ III dönemine

⁶¹³ A.g.e: s.240, Fig.P.66/8,10-11.

⁶¹⁴ A.g.e: s.219,223. Fig.P.58/1-12. (VIII. tabakada ele geçen birkaç örnek *intrusif* olarak değerlendirilmiştir).

⁶¹⁵ A.g.e: s.223.

⁶¹⁶ A.g.e: s.225, Fig.P.58/3,10.

⁶¹⁷ A.y. Fig. P.58/9, P.61/10, P.63/45-46.

⁶¹⁸ A.g.e: s.236.

⁶¹⁹ A.g.e: s.219,225, Fig.P.59/27-29, Pl.XXIX,7.

⁶²⁰ A.g.e: s.235, Fig.P.70/9-10.

⁶²¹ A.g.e: s.244,248

tariflendirilmektedir⁶²². D6nemnin karakteristik mal grubu portakal rengine astarlı maldır. Yangın geçirmiş bu d6nem tabakalarında kilden yapılmış çanak 6mlek kalıpları ele geçmiştir. Kase, testi ve 6mleklerin bir çoğu kalıp kullanılarak yapılmıştır. Seyit6mer’de son yıllarda devam eden kazılarda OT’ye Geçiş D6nemi 6ncesinde elde yapılan bazı çanak 6mleğin son olarak çarkta d6zeltildiği anlaşılmaktadır. Bu tabakaya ait çanak 6mlek buluntuları arasında kaseler, rhytonlar, *depa*lar, gaga ağızlı testiler, 6 ayaklı 6mlekler, kapaklar ve minyat6r kaplar yer almaktadır⁶²³.

Seyit6mer’de İT III d6nemi yapıları içinde “saray kompleksi” olarak adlandırılan bir mekanlar topluluğu s6z konusudur. Bu komplekse ait odaların birinin içinden ele geçmiş olan on adet fayanstan Akkad 6slubunda olduğu s6ylenen silindir m6h6rler oldukça 6nemli buluntulardır⁶²⁴.

Seyit6mer Geçiş D6nemi çanak 6mleği hen6z yeterince yayımlanmamıştır; ancak buradan ele geçen bir yapı oldukça b6y6k 6nem taşımaktadır⁶²⁵. İT III d6nemi mekanları dikd6rtgen bir plana sahipken h6y6kte yerleşmenin ortasındaki avluda yer alan, bu yapı *megaron* plana sahip olup yerleşimdeki diğer İT yapılarından farklılık g6stermektedir. Mekan içinde diğer İT yapılarında ele geçmediği kadar çok sayıda *libasyon* kabı ele geçmiştir. T6m bu verilere dayanılarak bu yapı, dinsel ve kutsal bir işleve sahip olduğu d6ş6n6lerek “tapınak” olarak deęerlendirilmiştir⁶²⁶.

VB tabakası bu yapının ilk evresini oluşturur. Ancak s6z konusu bu yapının alt kısımları hen6z kazılmadığı için başka kullanım evresi olup olmadığı hen6z bilinmemektedir⁶²⁷. Daha sonraki evrede bağımsız bir *megaron* şekline d6n6řt6r6len bu yapının VB evresinde bir 6n oda ve bunun da gerisinde bir ana odadan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, *megaron*un kuzeybatısında, *megaron* duvarı ile

⁶²² Bilgen v.d., 2012a, s.242.

⁶²³ Efe vd. 1997 ; Efe 2007, s. 51.; Bilgen 2011, s.363.iz.1.Res. 481-493.

⁶²⁴ Bilgen vd. 2012a, s.245, Res.8.

⁶²⁵ Bilgen 2011, s.355. Res. 453.

⁶²⁶ A.g.e: s.358, 363.

⁶²⁷ Bilgen vd. 2012b, s.91.

ortak duvar kullanılarak bitişik olarak inşa edilmiş iki oda daha bulunmaktadır. Bu iki odanın *megaron* ile ortak duvarlara ve avluya sahip olması bunların *megaron* ile birlikte bir kompleks oluşturduğu şeklinde değerlendirilmektedir⁶²⁸.

Megaronun ikinci kullanım evresi VA'da mekanın içi doldurularak, yapı enkazı tesviye edilmiş ve bu esnada planı da bir takım değişikliklere uğramıştır. Bu yapı VA evresinde toplam dört yenileme evresine sahip olup planda bir değişiklik yapılmamıştır. Bu evrede de ana oda aynen korunmuş, ara giriş odası kapatılmış ve bu alan yükseltilerek sıkıştırılmış toprak tabanlı bir platform oluşturulmuştur. Ön giriş odasında, ilk kullanım evresinde yer alan giriş ise kapatılmış ve burası platform seviyesine kadar yükseltilmiştir⁶²⁹. Yapı ana oda ve ön odadan oluşmaktadır. Dikdörtgen planlı olan bu yapının iç ölçüleri yaklaşık olarak 5.5x2.5m'dir. İkinci kullanım evresi tabanında ele geçen çanak çömlek içinde bir kısmı ünik olan *libasyon* kapları ele geçmiştir⁶³⁰. Sonraki yenileme evrelerinde ise *in-situ* çanak çömlek çok fazla ele geçmemiştir. Söz konusu bu çanak çömlek henüz yayımlanmadığı için olası dönemleri hakkında bilgimiz olmamakla birlikte, olasılıkla Seyitömer VA tabakasının sonraki yenileme evreleri Öncü Geçiş Dönemi ile örtüşüyor olmalıdır.

Liman Tepe Neolitik Dönem'den Roma Dönemi'ne kadar iskan gören İzmir'in Urla ilçesinde yer alan bir yerleşme yeridir. Yerleşmede dört evreli olan III. kültür tabakası Orta Tunç Çağı'na; IV. kültür tabakası İTÇ III'e tarihlenmektedir. Liman Tepe'nin IV. kültür katı, 1. yapı katı, İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı çanak çömlek özelliklerini bir arada bünyesinde barındıran bir "geçiş evresi" özelliği taşımaktadır. Liman Tepe ile ilgili yayınlarda "Orta Tunç Çağı 5"⁶³¹ ya da "İTÇ

⁶²⁸ Bilgen vd. 2012b, s.103, Res.266.

⁶²⁹ Bilgen 2011, s.357; Bilgen vd. 2012b, s.91,93. Res.245.

⁶³⁰ A.g.e: s.358, Res.457-480.

⁶³¹ Erkanal, H.- S. Günel 1996, "1994 Liman Tepe Kazıları", **XVII. KST/1**: 27-31 Mayıs 1996- Ankara, s. 309-310; 1997 "1995 Yılı Liman Tepe Kazıları" **KST XVIII/I**, s. 240 ; Günel, S., 1999, "Vorbericht über die mittel-und spätbronzezeitliche Keramik vom Liman Tepe" **Istanbul Mitteilungen** 49,s.49-51.

IIIB”⁶³² gibi farklı adlarla tanımlanan bu kat, yerleşimde kısmen korunmuş olarak saptanmıştır.

Liman Tepe’nin Geçiş Dönemi’ne tarihlenen çanak çömleğinin çoğunluğu elde yapılmış ve iyi fırınlanmıştır. Bu çanak çömlek daha çok kırmızı, kırmızımsı kahverengi, portakal, krem, gri astarlı ve yalın mal ile temsil edilmektedir. Portakal renginde astarlı mal ve gri mal çok az örnekle temsil edilmektedir. Bu dönemde kap formları arasında tabaklar, çanaklar, fincanlar, yuvarlak ağızlı testiler, yonca ağızlı testiler ve çömlekler yer almaktadır. Bu formlardan tabaklar oldukça kalın cidarlı ve çok iyi fırınlanmış olup yalın mal ile temsil edilmektedir. Kaseler bu dönem çanak çömleği içinde en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunlar içe kıvrık keskin ya da keskin olamayan omurgalı kaseler, “S” porfilli kaseler, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve bunların omurgalı olanlarıdır. Bu kaselerden bu dönemde ortaya çıkan “S” profilli kaseler, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve bunların omurgalı olanları diğerlerine göre daha yoğun ele geçmiştir. Bu kaseler daha çok Troya V, Beycesultan VII-VI, Küllüoba II, Kültepe IV ve Boğazköy *Nordwest Hang* 9-8 ile karşılaştırılmaktadır. Kap formları içinde küçük testiler ikinci büyük grubu oluşturur. Bu testiler içinde özellikle yonca ağızlı testi grubunun, Liman Tepe’de Geçiş Dönemi tabakasını karakterize ettiği belirtilmektedir⁶³³.

Liman Tepe OTÇ’ye Geçiş Dönemi çanak çömlek örnekleri bezeme açısından çok zengin değildir. Bazı kaselerin ağız kenarlarının altında “omega” biçimindeki kabartma bezek olarak adlandırılan kabartma bıyık motifi yer almaktadır. Bütün bu veriler bir arada değerlendirildiğinde Liman Tepe OTÇ’ye Geçiş Dönemi tabakası Troya V, Beycesultan VII-VI, Küllüoba II, (burada Küllüoba

⁶³²Şahoğlu, V., 2002, “Liman Tepe Erken Tunç Çağı Seramiğinin Ege Arkeolojisiindeki Yeri ve Önemi”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, s.153-154.

⁶³³ Liman Tepe OTÇ’ye Geçiş Dönemi hakkındaki bilgiler A. Akyurt’un bizzat kendisinden ve henüz yayınlanmamış makalesinden elde edilmiştir: Aykurt, A. (“The End of Early Bronze Age and Transition to the Middle Bronze Age in Liman Tepe”, C. Doumas, O. Kouka vd. Eds., *The Aegean Early Bronze Age: New Evidence*, Athens) (**Baskıda**).

için evre verilmemiştir) Boğazköy *Nordwest Hang* 9-8, Kültepe III-IV ile çağdaş bir yerleşme olarak değerlendirilmektedir⁶³⁴.

Troya'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi olarak bilinen İTÇ III'ün geç evresi Troya IV-V. yerleşmeleri ile temsil edilmektedir. Bu evreleri M Korfmann "Anadolu Özellikli Troya Kültürü" olarak isimlendirmiştir⁶³⁵. Bu evrede evler, Anadolu yerleşim şemasında olduğu gibi ortak duvarlı ve yan yana bitişik şekilde yapılmıştır⁶³⁶. Orta Anadolu'ya özgü gaga ağızlı ve yonca ağızlı testilerin yanı sıra kırmızı haç motifli (*red-cross*) kaselerin fazla sayıda ele geçmesi de buna gerekçe gösterilmiştir⁶³⁷.

Bu dönem çanak çömleği içinde Parlak Kırmızı Astarlı ve Açıklı Mal önemli bir yer tutmakla birlikte, Troya II'nin parlak açıklı klasik malından (*red coated ware*) farklıdır. Troya OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği özellikleri daha çok Ege sahilleri ile yoğun ilişkileri olan yerel bir çanak çömlek karakteri şeklindedir⁶³⁸.

3.2.3 Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin Batı Anadolu'da Bilinen Çağdaş Merkezlerle Karşılaştırılması

Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi bağlamında, bölgede stratigrafik olarak Küllüoba ile yeterli düzeyde karşılaştırılabilecek tek yerleşme yeri Beycesultan'dır. Seyitömer'in bu dönem çanak çömleği ne yazık ki henüz yeterince yayımlanmamıştır. Ancak burada ele geçen bağımsız bir *megaron*, mimari anlamda Küllüoba ile karşılaştırma yapma imkanı vermektedir. Birkaç kullanım evresi içeren bu *megaron*, ilk başlarda yanına eklenmiş odalarla bir kompleks oluştururken

⁶³⁴ Aykurt, A., (Baskıda).

⁶³⁵ Korfmann, M, 1998, "Troia 1996 Kazıları", **KST XIX/I**, s. 430

⁶³⁶ Korfmann, M, 1995, "1993 Yılı Troia Çalışmaları", **KST XVI/1**, s. 331.

⁶³⁷ Korfmann, M, 1997, "Troia 1995 Kazıları", **KST XVIII/I**, s.215.

⁶³⁸ Sazcı, G., 2005, "Troia I-III, Die Maritime Troia-Kultur und Troia IV-V, Die Anatolische Troia-Kultur: Eine Untersuchung der Funde und Befunde im Mittleren Schliemanngraben (D07, D08)", **Studia Trioca Band 15**, s.87; Blum, S. W. E., 2006, "Troia an der Wende von der frühen zur mittleren Bronzezeit –Troia IV und V", (Ed. Manfred O. Korfmann), **Troia: Archäologie eines Siedlungshügels und seiner Landschaft**, s.143.

zamanla tamamen bağımsız bir *megaron* dönüştürülmüştür. *Megaron*un ikinci kullanım evresi Erken İTÇ III dönemi sonlarına tarihlendirilmelidir⁶³⁹.

Küllüoba'da Öncü Geçiş Dönemi evrelerinde (IIE-IID) *megaron*umsu yapılar söz konusudur (Lev.8/D2 Yapısı). Tek odalı bu yapıların arka köşeleri apsisli olarak nitelendirilebilecek yuvarlatılmış köşeler içerir. Söz konusu bu yapılar Küllüoba'da erken ve geç İTÇ III dönemleri arasında bir "geçiş evresi" niteliğindedir. Küllüoba'da Erken İTÇ III dönemi mimarisi yeterince ele geçirilemediğinden, mimari olarak iki dönem arasındaki ilişki saptanamamıştır. Bu sebeple, Seyitömer *megaron*un gelişim evreleri ile Küllüoba yapıları arasında henüz sağlıklı bir paralellik kurulamamaktadır. Küllüoba'da bağımsız, uzun tam *megaron* planları ilk olarak II C evresinde ele geçmiştir. Ancak Küllüoba Geçiş Dönemi tabakaları ve mimarisinin çok geniş alanlarda araştırılmadığı göz önünde bulundurulduğunda, Küllüoba II E ve II D evrelerinde *megaron*umsu yapılar dışında tam *megaron* planlı yapıların olmadığı anlamına gelmemelidir.

Bölgenin en önemli yerleşimlerinden biri olan Beycesultan'da Geçiş Dönemi'nde yerel çanak çömleğin yanında, karakteristik bazı Geçiş Dönemi çanak çömlek özellikleri de ortaya çıkar. Beycesultan İTÇ III döneminde tabakalar arasında çanak çömlekte çok fazla farklılık görülmez. En karakteristik mal grubu Film Astarlı Mal'dır (*wash ware*)⁶⁴⁰. Portakal rengi astarlı yerel mal ile birlikte, J. Mellaart tarafından bölgenin kuzeyinden bir etki ile ortaya çıktığı vurgulanan kırmızı-kahverengi Geçiş Dönemi Malı da yer alır⁶⁴¹.

Küllüoba'da ise bu dönemde baskın olan Öncü Hitit ve Hitit Malı'nın (C malı) yanı sıra, daha erken dönemlerden devam eden ve güneyden karşı etki ile gelmiş olan Portakal Renginde Astarlı Mal/D Malı da (*Orange-Slipped Ware*) yer alır.

⁶³⁹ Seyitömer kazısına yaptığımız ziyaret sırasında, gördüğümüz çanak çömleğe dayanarak böyle bir değerlendirme yapılmıştır.

⁶⁴⁰ Lloyd-Mellaart 1962, p.200.

⁶⁴¹ A.g.e: s.263.

Beycesultan'da bu dönem çanak çömleğinin çoğunluğu el yapımı olmakla birlikte, çark yapımı olanlar da önemli bir yer tutar⁶⁴². Kap formları arasında tabak, "S" profilli kase, *goblet*, *tankard*, testi ve çömlekler yer alır. IX. tabakada da repertuvara sadece birkaç yeni form eklenmiştir; bunun haricinde çanak çömlek üst tabakalardan pek farklı değildir⁶⁴³. A2 tabakları ortadan kalkarken⁶⁴⁴ ilk kez bu evrede kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseye ait bir parça ele geçirilmiştir⁶⁴⁵. Kırmızı yüzeyli ve çark yapımı kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) bu kase, kanaatimizce Küllüoba'da 3b formu olarak isimlendirilen şişkin dudaklı kase formuna daha yakındır. Zira bu kasenin dudak kısmı henüz tam olarak yuvarlatılmamıştır. Bu fikrimizin doğruluğunu VIII. tabakada ele geçen bazı örnekler desteklemektedir. Bu katta bazı kaselerin ağız kenarlarının kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) örneklerle doğru bir gelişim gösterdiği belirtilmiştir⁶⁴⁶. Yukarıda da değinildiği üzere, bu formlar kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin öncüsüdür. Küllüoba'da şişkin dudaklı (form 3b) olarak adlandırılan bu kaseler, ilk olarak Öncü Geçiş Dönemi (IIE-IID) evrelerinde görülür ve bir gelişim gösterir. Bu formlardan gelişen kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ise ilk olarak Küllüoba'da IIC Evresi'nde ortaya çıkar. Ancak Beycesultan'da her iki formun aynı tabakada (VIII. tabaka) bir arada ortaya çıkmış olduğu görülmektedir. Ayrıca Beycesultan VII. tabakada kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaselerde kırmızı haç motifi (*red-cross bowl*) uygulanmıştır⁶⁴⁷. Kalınlaştırılmış dudaklı kaselerin yassılaştırılmış (*flattened bead-rim*) örnekleri de Beycesultan'da VII. tabakada,⁶⁴⁸ Küllüoba'da ise Geçiş Döneminin en geç evresi olan II A evresinde ortaya çıkar.

Küllüoba'da ilmik kulplu maşrapa olarak adlandırılan form (Form 6) Beycesultan'da oldukça yaygındır. X. tabakadan itibaren ele geçen bu tür kaplar Beycesultan'da dikey ilmik kulplu derin fincanlar olarak adlandırılmıştır. Bu

⁶⁴² A.g.e: p.199.

⁶⁴³ A.g.e: p.211.

⁶⁴⁴ A.g.e: p.209, 215.

⁶⁴⁵ A.g.e: p.211, Fig.P. 52/15.

⁶⁴⁶ A.g.e:p.215,.Fig.P.55/15-18.

⁶⁴⁷ A.g.e: s.219, Fig.P.57/26,31.

⁶⁴⁸ A.g.e: s.223, Fig.P.57/32-33.

formlardan Beycesultan VIII. tabakada ele geçen örnekleri⁶⁴⁹ Küllüoba örneklerine oldukça yakın gözükmetedir (Lev.34/79-80, Lev.52/226, Lev.84/484, Lev.96/537-539).

Beycesultan'da OTÇ'de oldukça yaygın bir hale gelen ve “*Palace ware*” olarak adlandırılan çark yapımı yalın ve astarsız mal VII. tabakada ortaya çıkar. Bu mal içinde yer alan bazı kase⁶⁵⁰ ve kadehler⁶⁵¹ Küllüoba'da dibi iple kesilmiş kase (form 2c) ve dibi iple kesilmiş kadeh (form 11b) formları ile benzerlik göstermektedir. Söz konusu her iki form Beycesultan'da çeşitli varyasyonları ile VIa tabakasında da yoğun olarak ele geçmiştir⁶⁵². Küllüoba'da ise 2c formu IIB evresinde ortaya çıkmıştır.

Beycesultan ile Küllüoba arasındaki bir başka benzerlik *goblet*ler ile kurulabilir. Küllüoba'da *goblet* formu çok yaygın olmayıp çoğunlukla Portakal Renginde Astarlı Mal/ *Orange-Slipped Ware* (D Malı) ile temsil edilmektedir. Küllüoba'da ele geçen *goblet*ler (Lev.53/230, Lev.96/540) büyük olasılıkla batıdaki komşu bölgelerden *import* olmalıdır. Ancak IIA tabakası taban üstünden ele geçen bir başka *goblet* (Lev.84/486) (form 8a) Öncü Hitit malı ile temsil edilmekte olup form olarak Beycesultan örneklerinden farklılık göstermektedir. Belki de Küllüoba'ya batıdan *import* olarak gelmiş olan *goblet* formu daha sonra yerel mal ile farklı varyasyonlarda da üretilmiş olmalıdır.

Küllüoba'da ele geçen bazı *depas*lar form olarak Beycesultan örnekleri ile birebir benzerlik göstermemekle birlikte, II D evresinden ele geçen bir *depas* (Lev.35/84, Lev.108a) koyu kırmızı film astarlı yüzey özelliği ve dış yüzeyinde yer alan yatay yiv bezemesi ile Beycesultan örnekleri ile karşılaştırılabilir. Ayrıca söz konusu bu tür yatay yivler Küllüoba'da ele geçen bir başka kap üzerinde (Lev.53/230, Lev.114/230) de söz konusudur.

⁶⁴⁹ A.g.e: s.219, Fig.P.55/34,41.

⁶⁵⁰ A.g.e: s.225, Fig.P.58/3,10.

⁶⁵¹ A.y. Fig. P.58/9, P.61/10, P.63/45-46.

⁶⁵² A.g.e: s.236.

Geçiş Dönemi için karakteristik bezeme örnekleri Beycesultan'da çok fazla yaygın değildir. Daha çok içe dönük kaseler ve kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler üzerinde kabartma bıyık veya yarım ay şeklinde kabartma bezemeler görülür. Kabartma bıyık motifli bezemesi ilk olarak VIII. tabakada tek örnek ile görülür⁶⁵³. Bu tür bezemeler VI. tabakada daha yaygın hale gelmiştir; Va tabakasında ise en yüksek seviyesine ulaşmıştır⁶⁵⁴. Ağız kenarı altına yapılmış olan baskı ya da sokma bezeme ise Beycesultan'da VIa tabakasında birkaç örnek üzerinde ele geçmiştir⁶⁵⁵.

Sonuç olarak Beycesultan'da Küllüoba'daki gibi saf bir Geçiş Dönemi çanak çömleğinden söz edilemez; dolayısıyla burada yerel çanak çömlek Geçiş Dönemi çanak çömleği ile kaynaşmış durumdadır. Bu durum, Frigya Kültür Bölgesi'nde gelişimini tamamlayan Geçiş Dönemi Çanak Çömleği'nin batıda en azından Denizli bölgesine kadar nüfuz ettiği şeklinde yorumlanabilir. Bu etki özellikle Geçiş Dönemi karakteristik formlarından olan başta kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler, çaydanlıklar, dibi iple kesilmiş kadehler ve sivri gaga ağızlı testiler (*schnabelkanne*) ile kendini göstermektedir. J. Mellaart Geçiş Dönemi Çanak Çömleği'nin Beycesultan'ın kuzeyinde özellikle Kütahya Tavşanlı bölgesinde erken İTÇ III döneminde gelişip Orta Anadolu'ya yayıldığı ve daha geç bir dönemde de Beycesultan'a ulaştığı görüşündedir⁶⁵⁶. Orthmann da bu grup malın Beycesultan'da lokal olmadığını, bunun yerine İç Anadolu'dan oldukça kuvvetli bir etki ile ortaya çıktığını vurgulamaktadır⁶⁵⁷. Bunlara örnek olarak Beycesultan VIa tabakasında ele geçmiş olan bir *depas*⁶⁵⁸ gösterilmektedir. Söz konusu bu *depas* Batı Anadolu için yabancı olup daha çok Kültepe ve Alişar *Intermediate* malı ile üretilmiş boyalı *depas* örnekleri ile kıyaslanmaktadır. Bunun dışında Beycesultan XII. tabakaya ait bazı çark yapımı mallar ile Alacahöyük 4. tabakaya ait bazı malların benzerlikleri vurgulanmaktadır⁶⁵⁹. Beycesultan'ın erken İTÇ III katları çanak çömleği ile

⁶⁵³ A.y. Fig.P.55/18.

⁶⁵⁴ A.g.e: s.234,238,240.

⁶⁵⁵ A.g.e: s.240, Fig.P.66/8,10-11.

⁶⁵⁶ Mellaart 1970, s.58.

⁶⁵⁷ Orthmann 1963a, s.89.

⁶⁵⁸ Lloyd-Mellaart 1962, s.233, Fig. P.67/2, Pl. XXVII, 1-3.

⁶⁵⁹ Orthmann 1963a, s.89 ; Lloyd-Mellaart 1958, "Beycesultan Excavations: Fourth Preliminary Report, 1957" *Anatolian Studies* 8: fig. I, 19-21.

Boğazköy Geçiş Dönemi çanak çömleği arasındaki benzerliği de dikkat çekmektedir. Ayrıca Orthmann Beycesultan XII. ve VI. tabakalar arasında fazla bir zaman farkı olmadığı görüşündedir⁶⁶⁰.

Etkisini batıda en azından Denizli bölgesine kadar hissettirdiği anlaşılan Geçiş Dönemi Çanak Çömleği bu şekilde batı bölgelerinde, Frigya Kültür Bölgesi'nden bir etki ile zamanla geleneksel yerel çanak çömlek içinde *intrusif* olarak ortaya çıkmış olduğu şeklinde yorumlanmalıdır. Bu durum, Beycesultan'da neden Öncü Geçiş Dönemi'nin karakteristik özellikleri ile temsil edilmediğinin önemli bir kanıtıdır. Yukarıdaki karşılaştırmalar sonucu hazırlanmış olan kronolojik tablo aşağıda verilmiştir (Tablo 9).

	Küllüoba		Beycesultan	Seyitömer	Liman Tepe	Troya
Assur Ticaret Kolonileri Dönemi			Vla	IV	III-3 III-4	Vla-b
Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Geç İTÇ III)	II A	Geçiş Dönemi	Vlb	Geç İTÇ III	IV-1	V
	II B		VII			
	II C		VIII			
	II D	Öncü Geçiş Dönemi	XI-IX	↑ ?	IV-2	IV
	II E		XII			
Erken İTÇ III	III A		H i a t u s	VA	V-1	III
	III B			VB	V-2	
	III C			VC		

Tablo 9. Küllüoba, Beycesultan, Seyitömer, Troya ve Liman Tepe İTÇ III yerleşmelerine ait stratigrafilerin karşılaştırılması.

⁶⁶⁰ Orthmann 1963a, s.90.

SONUÇ

Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi ve çanak çömleğinden ilk olarak 60'lı yıllarda W.Orthmann tarafından söz edilmiştir. Orthmann özellikle Boğazköy kazılarını esas alarak bu çanak çömleğin özellikleri, gelişimi ve tarihlendirilmesi hakkında bilgiler vermiş; yayılım alanının sınırlarını da kabaca ortaya koymuştur. O zamandan bu yana konu ile ilgili yeterli yayının yapıldığını pek söyleyemeyiz. Bu döneme denk gelen Kültepe-Karum IV-III ve Acemhöyük VI. kat ile ilgili henüz kapsamlı bir yayın yapılmamıştır. Özellikle son senelerde bu dönem Resuloğlu, Eskiyyapar, Kaman-Kalehöyük, Yassıhöyük ve Çayyolu gibi yerleşmelerde de kazılmaktadır. Dolayısıyla, gelecek yıllarda Orta Anadolu Geçiş Dönemi hakkında çok önemli ve kapsamlı bilgiler edinileceği kuşkusuzdur.

Bu tez kapsamında ele alınan Küllüoba Geçiş Dönemi mimarisi ve çanak çömleği ise bu dönemin iç batı Anadolu'daki özellikleri ve gelişimi hakkında ilk defa somut ve kapsamlı bilgiler vermektedir. Böylece söz konusu dönemde, kültürel anlamda, iç batı ve orta Anadolu arasındaki benzerlikler ve yöresel farklılıklar açık bir şekilde ortaya konulabildiği gibi iki bölgenin İTÇ III kronolojileri de şimdi daha sağlıklı bir şekilde karşılaştırılabilmektedir.

Küllüoba'da Geçiş Dönemi kültür özelliklerinin aniden ortaya çıkmadığı, bunun iki aşamada gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bunlar tezde "Öncü Geçiş Dönemi" (IIE-IID evreleri) ve "Geçiş Dönemi"(IIC-IIB-IIA evreleri) olarak tanımlanmıştır. Öncü Geçiş Dönemi'nde, Küllüoba'da erken İTÇ III çanak çömlek özelliklerinin büyük oranda yeni grupla birlikte devam etmesi ve gerçek anlamda bugüne kadar, klasik Geçiş Dönemi çanak çömleğinkinden daha az gelişkin özellikler içeren Öncü Geçiş Dönemi'ne özgü çanak çömleğin Orta Anadolu'da saptanamaması, döneme özgü bu kültür özelliklerinin ilk olarak iç batı Anadolu'da şekillendiği ve buradan zamanla Orta Anadolu'ya doğru yayıldığı izlenimini vermektedir.

Mimari: Sınırlı bir alanda araştırılmış olsa da Küllüoba'da bu dönem mimarisi ve gelişimi hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Genel olarak bu dönem mimari özelliklerine baktığımızda Öncü Geçiş Dönemi Evrelerinde (IIE ve IID) daha çok

birbirinden bağımsız olarak inşa edilmiş tek mekandan oluşan kare, dikdörtgen ya da hafifce yuvarlatılmış köşeli, dörtgen planlı yapılar söz konusudur. Bir üstteki II C evresinde ise bağımsız olarak inşa edilmiş *megaron* planlı yapılar saptanmıştır. II B evresinde ise daha geniş bir alana yayılmış, çok mekanlı yapıların söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Dış konturları düzgün kare veya dikdörtgen plan vermeyen, bunun yerine düzensiz zikzaklar içeren bu yapıların odaları çeşitli büyüklüklerde, gelişigüzel yerleştirilmiş olup merkezi bir avlu veya salonunun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Dıştan girişler, yapıların uzun aksı üzerinde olmayıp yan duvar üzerindedir. Hemen hemen her odada ve açık alanlarda ocaklar ve silolar yer alır.

Küllüoba'da erken İTÇ III mimarisi hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığımız için bağımsız dörtgen yapıların bu dönemden gelişmiş olduğu konusunda kesin bir şey söyleyememekteyiz. Ancak son yıllarda Seyitömer'de yapılan çalışmalarda, erken İTÇ III'te avlu etrafında yer alan uzun evlerin devam ettiği anlaşılmaktadır. Burada ayrıca, ortadaki avluda İTÇ'nin erken evrelerinden itibaren tek odalı bağımsız bir *megaron* yer almaktadır⁶⁶¹. Dolayısıyla, Küllüoba'da II E ve II D evresinde görülen *megaron*umsu mimari yapılar (Lev.8/D2 Yapısı) erken İTÇ III'ten devam eden bir gelenek olarak yorumlanabilir. II E ve II D evrelerine ait bu yapıların arka köşeleri apsisli olarak nitelendirilebilecek yuvarlatılmış köşeler içerir. Söz konusu bu yapılar –çanak çömlekte de söz konusu olduğu gibi- Küllüoba'da erken ve geç İTÇ III dönemleri arasında bir “geçiş evresi” niteliğindedir. Küllüoba'da bağımsız, tipik *megaron* planları ilk olarak II C evresinde ele geçmiştir. Ancak Küllüoba Geçiş Dönemi tabakaları ve mimarisinin sınırlı alanlarda araştırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, bu durum bu tip yapıların Küllüoba II E ve II D evrelerinde olmadığı anlamına gelmemelidir.

Bu tek odalı yapılar Küllüoba'da II B evresinden itibaren çok odalı yapılar şekline dönüşmüştür. Bunun nedeni ise Orta Anadolu ile başlayan ilişkilere bağlanabilir. Orta Anadolu'da tek ya da iki odalı evlerden çok odalı ve merkezi avlulu evlere doğru geçiş İTÇ'de görülür⁶⁶². Söz konusu bu yapılar, köşeleri

⁶⁶¹ Bilgen, 2011, s.548-550 ; Bilgen vd., 2012a, s.85 vdd.

⁶⁶² Yakar 1985, s.50.

yuvarlatılmış ya da düzgün kenarları olmayan dikdörtgen ve yuvarlak planlıdır. İTÇ Dönemi'nde avlu etrafında birbirinden bağımsız olarak inşa edilmiş evlerin yer aldığı⁶⁶³ Alacahöyük⁶⁶⁴ ve Maşathöyük⁶⁶⁵ gibi yerleşmelerde de kare, dikdörtgen ve köşeleri yuvarlatılmış yapılar söz konusudur.

Bu durum, Orta Anadolu ile başlayan yoğun kültürel etkileşim sonucu, mimarinin bağımsız tek odalı yapılardan dış konturları düzensiz, çok odalı yapılara dönüştüğü şeklinde yorumlanabilir. İç kuzey batı Anadolu'da ise -Seyitömer'den bilindiği üzere- Orta Tunç Çağı'nda görülen⁶⁶⁶ söz konusu bu tür yapı tipi esas olarak Orta Anadolu Koloni Dönemi ev planlarından daha iyi bilinmektedir⁶⁶⁷. Karum IV. ve III. tabakaları iki ya da dört odadan oluşan dikdörtgen planlı ev planına sahipken II. ve Ib tabakalarında bunlar daha kompleks bir plana sahiptir. Beycesultan'da ise sınırlı alanlarda çalışıldığı için dönem mimarisi hakkında fazla bir bilgi yoktur. Dolayısıyla İTÇ başlarından itibaren söz konusu olan ve "Anadolu Yerleşim Şeması"⁶⁶⁸ olarak adlandırılan İç Batı Anadolu'nun geleneksel mimarisinden, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde, genel yerleşim planları ve ev planları kapsamında önemli bir sapmadan söz edebiliriz.

Çanak Çömlek: Küllüoba'da II E ve II D evreleri ile temsil edilen Öncü Geçiş Dönemi, Geçiş Dönemi çanak çömlek özelliklerinin erken İTÇ III çanak çömleğinkilerle birlikte görüldüğü dönemdir. Bu evrelerde bir önceki erken İTÇ III döneminden devam eden önemli mal gruplarının oranları şu şekildedir:

-Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A malı)	: % 27
-Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B malı)	: % 15
-Çark Yapımı Yalın Mal (H2 malı)	: % 5

⁶⁶³ Yakar 1985, s.50.

⁶⁶⁴ Koşay 1938, s. 69, Lev. LIV, LVII; Koşay-Akok 1966, Lev. 136,137.

⁶⁶⁵ Emre, K. 1979, "Maşathöyük'te Eski Tunç Çağı", *Belleten*, C. XLIII, S. 169, s. 2- 3, Plan 1- 2

⁶⁶⁶ Bilgen vd., 2012a, s.25-84.

⁶⁶⁷ Özgüç, T., 2003, s.84 vdd.

⁶⁶⁸ Korfmann, M., 1987, *Demircihöyük: die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978*, Mainz, s. 222, Şek. 343.

Öncü Geçiş Dönemi'nde ilk olarak görülen mal grubu ise % 14'lük oranı ile Öncü Hitit Malı olan C1 malıdır. Oranı Geçiş Dönemi boyunca artarak devam eden bu malın daha özenle yapılmış bir çeşidi olan “Hitit Malı” (C2) ise ilk olarak II C evresinde görülür.

Küllüoba'da Geçiş Dönemi'nde ise Erken İTÇ'ten devam eden A, B ve H2 mal grupları ortadan kalkarken Öncü Hitit ve Hitit Malı (C1 ve C2 Malı) daha bir önem kazanır. Bu mal en karakteristik ve oranı en yüksek mal grubunu oluşturur.

Bazı örnekler bu malın bölgenin Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal'ından (B malı) gelişmiş olabileceği izlenimi vermektedir. IIC Evresi'nden itibaren çanak çömlek tamamen Geçiş Dönemi özellikleri taşır. Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C evresinde Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) oranlarında bariz bir düşüş görülür. Hatta bunlar bu katta *intrusif* olarak bulunmuş olabilir. Buna karşılık Öncü Hitit Malı'nın (C1 Malı) oranında % 37 gibi gayet açık bir artış gözlenir. Diğer taraftan, bu malın daha kaliteli türü olan Hitit Malı (C2 Malı) da %5 oranı ile ilk defa bu evrede ortaya çıkar.

II C Evresi'nden sonra Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A Malı) ve Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı) görülmez. Buna karşılık II B evresinde Öncü Hitit Malı (C1) oranı % 46'lara kadar bir yükseliş göstermiştir. Bu, C1 Malı'nın ulaştığı en yüksek orandır. Aynı şekilde, Hitit Malı da (C2) % 13 oranına ulaşır. Geçiş Dönemi'nin son evresi olan II A Evresi'nde Öncü Hitit Malı'nda (C1) biraz düşüş (% 33) görülür. Bunun nedeni ise hiç şüphesiz Hitit Malı'nda (C2) görülen artıştır (% 22). C1 mal grubundan gelişen C2 malı, bir sonraki Assur Ticaret Kolonileri Dönemi'nin ana mal gruplarından birini oluşturacaktır.

Bu malların dışında Güneybatı Anadolu'nun karakteristik malı olan ve Eskişehir'e Afyon-Altıntaş bölgelerinden ithal olarak gelmiş olduğu düşünülen Portakal Renginde Astarlı Mal (D Malı) ve çok daha az ele geçirilen İnegöl Gri Malı (F2) da bir diğer ithal mal grubunu oluşturur.

Çanak çömlek formları ve bunların mal grupları ile olan ilişkilerine gelince; tabak, “S” profilli kase, basit profilli kase, *depas*, dibi iple kesilmiş kadeh gibi erken

İTÇ III döneminden devam eden formların Geleneksel Kırmızı Astarlı Mal (A Malı), Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (B Malı), Yerel Gri Mal (F1 Malı), El ve Çark Yapımı Yalın Mallar (H1-H2 Malı) gibi yine bu dönemin (erken İTÇ III) mal grupları ile temsil edildikleri anlaşılmaktadır. Buna karşılık önceki dönemlerde görülmeyen Şişkin Dudaklı Kase (3b) formu ve Öncü Hitit Malı da ilk defa Öncü Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkmaktadır.

İTÇ III gelenekli mal ve form gruplarının Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II C evresinde azalarak –belki de tamamen- ortadan kalktığı, bunların yerine Öncü Hitit Mal'ının (C1 Malı) oranının arttığı ve yine Hitit Mal'ının (C2 Malı) ilk defa bu evrede ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bunların yanı sıra, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kase, çaydanlık, sivri gaga ağızlı testi (*schnabelkanne*) gibi formlar ilk olarak bu evrede saptanmıştır. II B evresinde dibi iple kesilmiş kaseler (2c), II A evresinde ise yassılaştırılmış kalın dudaklı kaseler (*flattened bed-rim*) (3c2) ve bunların omurgalı olanları (4b) ile huniler (12) ortaya çıkmıştır.

Öncü Geçiş Dönemi'nde el yapımı çanak çömlek oranı çark yapımı örneklerle göre daha fazla iken bu oran giderek değişmiş ve Geçiş Dönemi'nin son evresinde çark yapımı çanak çömlek oranı yaklaşık % 60'a kadar yükselmiştir. Sonuç olarak Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nde, bu döneme özgü yeni çanak çömlek özelliklerinin bir kırılma noktası oluşturacak şekilde birden bire değil, bu süreç içinde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu da Orta Anadolu'da Geçiş Dönemi yöresel kronolojilerinin birbirleri ile karşılaştırılmasını kolaylaştırmaktadır.

Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinde uygulanan bezemelerde (Tablo 4) ise erken İTÇ III'den devam eden bir gelenek olan yiv, parmak baskı ve boya bezeme çeşitleri Öncü Geçiş Dönemi'nde varlığını sürdürmüştür. Ayrıca, sokma bezeme uygulaması da ilk olarak bu dönemde ortaya çıkmıştır. Baskı bezeme ise ilk kez Geçiş Dönemi'nde ortaya çıkar. Çizi, sokma ve baskı bezeme, daha çok şişkin dudaklı kase, sivri gaga ağızlı testi ve çaydanlık formlarında; yiv bezeme, *depas* ve *goblet* formlarında; parmak baskı ise atnalı tutamak, kapak ve küresel gövdeli çömleklerin ağız kenarı üzerinde uygulanmıştır. Bu dönemde en yaygın bezeme türü olan kabartma bezeme ise kaseler başta olmak üzere, geniş bir form

grubu üzerine uygulanmıştır. Erken İTÇ III'den devam eden özellikle yiv ve boya bezemeli örnekler Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (B malı), daha zarıf ve ince olan çizgi, sokma baskı ve çentik bezeme gibi örnekler Öncü Hitit ve Hitit Malları (C1 ve C2 Malı) yanında, İnegöl Gri Malı (F2 Malı) ve Siyah Astarlı Açkılı Mal (E Malı) ile de temsil edilmektedir.

Coğrafi ve Kronolojik Değerlendirme: Bu çalışmanın ortaya koyduğu en önemli sonuçlardan biri, OTÇ'ye Geçiş Dönemi'ni karakterize eden bazı öğelerin, Küllüoba'nın da içinde yer aldığı Frigya Kültür Bölgesi'nde ortaya çıkma olasılığının yüksek olmasıdır (Harita 2). Bunun en önemli delili olarak herşeyden önce Geçiş Dönemi çanak çömleğinin bu bölgede aniden değil, ilk olarak ve bizim "Öncü Geçiş Dönemi" olarak adlandırdığımız aşamada yörenin geleneksel çanak çömleği ile birlikte görülmesini gösterebiliriz. Gordion PN-3 7'de ele geçirilen içe doğru kıvrılan profilli ve şişkin dudaklı kaseler, dipleri iple kesilmiş çark yapımı yalın kadehler ve bazı bezeme çeşit ve motifleri, Küllüoba Öncü Geçiş Dönemi'ninkilerle üslupsal ve kronolojik olarak uyuşmaktadır. Unutulmaması gerekir ki Frigya Kültür Bölgesi ile Polatlı Bölgesi arasında kültürel bütünlüğe doğru giden gelişme bir önceki erken İTÇ III'te başlamıştır. Ancak bu bölgede çark yapımı çanak çömlek bu dönemde henüz yok denecek kadar azdır. Bu gelişim aşaması bugüne kadar bölgenin daha doğusunda diğer bir deyişle, Kızılırmak Kavsi'nin içinde saptanamamıştır.

Boğazköy *NW-Hang* 9-8b katları arasında söz konusu olan çanak çömlek, Küllüoba Geçiş Dönemi örnekleri ile gerek özellikleri ve gerekse gelişimi bağlamında, -aradaki coğrafi uzaklığa rağmen- şaşırtıcı derecede önemli paralellikler gösterir. Çanak çömlekteki benzerlikler arasında kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler, bu kaselerin zamanla ortaya çıkan yassılaştırılmış (*flattened bead-rim*) örnekleri, çaydanlıklar ve sivri gaga ağızlı testiler (*schnabelkanne*) başta gelir. Söz konusu Geçiş Dönemi özellikleri kuzey ve güney bölgelere doğru zamanla yayılmıştır. Kuzeyde Orta Karadeniz bölgesindeki İkiztepe, daha gelişkin çanak çömlek örnekleri ile bu görüşümüzü doğrulamaktadır. Kastamonu-Kınık

yerleşmesinden anlaşılacağı üzere, batı Karadeniz kıyılarına doğru Geçiş Dönemi çanak çömlek özelliklerinin giderek ortadan kalktığı görülmektedir.

Kızılırmak Kavsinin güney kesiminde Geçiş Dönemi, en iyi Kültepe/Karum IV-III'ten bilinmektedir⁶⁶⁹. Burada tipik ve zarif örneklerle temsil edilen Hitit Malı, çoğunlukla koyu kırmızı astarlı, parlak açkılı ve çark yapımıdır. Gelişkin özellikler içeren kap formları Küllüoba II B ve IIA evrelerinininkilerle paralellik gösterir. Bunlar arasında, kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve bu kaselerin yassılaştırılmış kalın dudaklı (*flattened bead-rim*) ve omurgalı örnekleri başta gelir. Bunların bir çoğu yatay üçgen kulplara sahiptir. Üst kısımları çok iyi parlak açkılı, koyu kırmızı renk astarlı çaydanlıklar da gövde formları ve akıtacak kısımlarının gaga şeklinde olması ya da sepet kulplu olmaları bakımından Küllüoba örneklerinden daha gelişkin özellikler içerir. Benzeri durum keskin çift konik gövdeli, sivri gaga ağızlı testiler için de söz konusudur.

Acemhöyük'te İTÇ geleneğini devam ettiren çanak çömlek ile beraber Koloni Dönemi karakterindeki buluntuların bir arada ele geçmesi nedeniyle, VI. kat "Geçiş Çağı" olarak tanımlanmıştır⁶⁷⁰. Bu dönemde İTÇ etkileri güçlü bir şekilde devam etmekle birlikte, geçişin aniden olmadığı anlaşılmaktadır. Geçiş Dönemi'nin tipik kırmızı astarlı çanak çömleği (Hitit Malı) burada da hakim durumdadır.

Daha güneyde Konya Ovası'nda ise bu güne kadar OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin gelişimi araştırma yetersizliğinden dolayı iyi bilinmemektedir. Ancak Karahöyük'te ele geçen bazı çanak çömlek örneklerine⁶⁷¹ dayanarak Geçiş Dönemi'nin -belki de dönemin sonlarına doğru- Konya Ovasına kadar yayıldığı söylenebilir (Harita 2).

Geçiş Dönemi'nin batı sınırı, büyük olasılıkla bir önceki Frigya Kültür Bölgesi'nin batı sınırı ile örtüşmektedir. Beycesultan VIII-VI. katları çanak çömleğinin de açık bir şekilde gösterdiğine göre bu hattın batısında Geçiş Dönemi çanak çömleği yerel çanak çömlek özellikleri ile birlikte görülür. Buna karşılık

⁶⁶⁹ Özgüç, T., 1950, s.195 ; Özgüç, T.-N. Özgüç, 1953, s.188. ; Emre 1989, s.112.

⁶⁷⁰ Türker 2008, s.16.

⁶⁷¹ Orthmann 1963a, s.78.

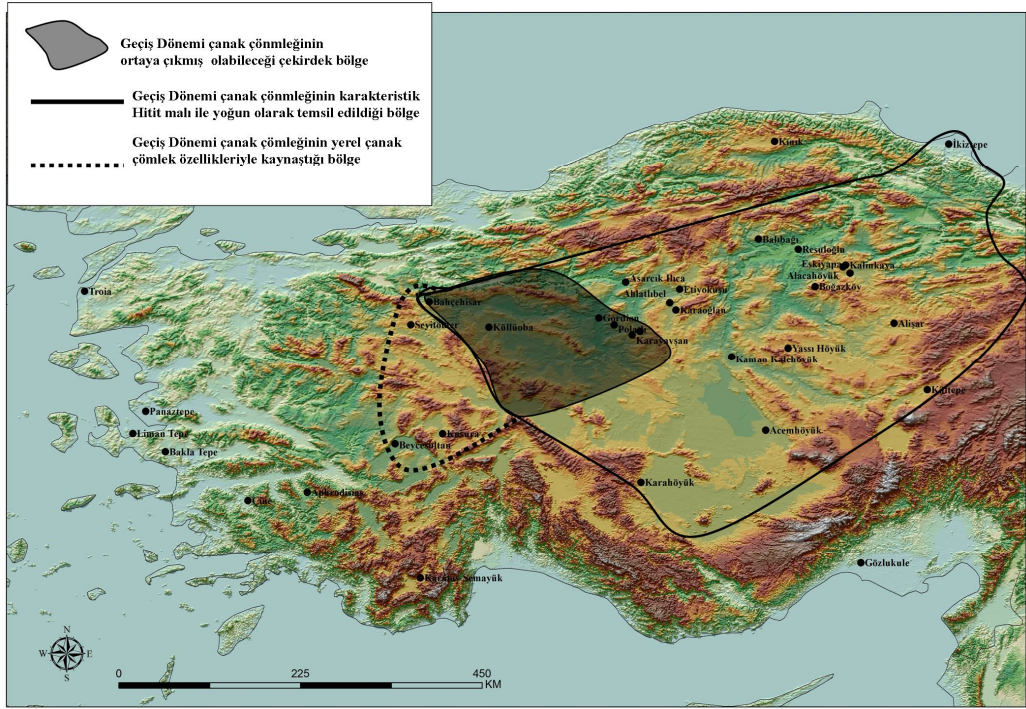
Küllüoba’da, Hitit Malı’nın ağırlıkta olduğu, hemen hemen saf bir Geçiş Dönemi çanak çömleğinden söz edebiliriz. Beycesultan’ın daha batısında -diğer bir deyişle Ege sahil kesiminde ise- Geçiş Dönemi çanak çömlek özelliklerinin hemen hemen tamamen ortadan kalktığını söyleyebiliriz.

Marmara Bölgesi ile aradaki sınırı ise Bozüyük geçidi ve Karasu vadisi oluşturmaktadır. Bu hattın batısında Geç İTÇ III dönemi İnegöl Gri Malı ile karakterize olur. Kırmızı astarlı mal ise Hitit Malı’ndan ziyade Troya’nınkiyle benzeşir; formlar da farklılaşır. Buna karşılık, İnönü Ovası’nda ve dolayısıyla Bozüyük’ün hemen güneyinde yer alan Bahçeşisar⁶⁷², Geçiş Dönemi’nin karakteristik mal grupları ve formlarını içerir. Bahçeşisar’da yüzey araştırmalarında ele geçen malzeme üzerinde yapılan incelemeye göre kalınlaştırılmış dudaklı (*bead-rim*) kaseler ve yassılaştırılmış kalın dudaklı (*flattened bead-rim*) kaseler önemli bir yere sahiptir. Söz konusu bu malzeme, Küllüoba Geçiş Dönemi’nin en geç evresi II A evresi ile örtüşmektedir. Ayrıca Bahçeşisar’da İnegöl Gri Malı da temsil edilir; ancak bu mal son derece az olup batıdaki İznik-İnegöl bölgelerinden *import* olarak değerlendirilmelidir.

Bütün bunlar bize Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi çanak çömleğinin –bazı karakteristik mal grupları ve formları ile- ilk olarak “Öncü Geçiş Dönemi” olarak tanımladığımız aşamada, Frigya Kültür Bölgesi içinde şekillendiğini ve zamanla önce Kızılırmak Kavsi’nin içine ve daha sonra da kuzeyde Orta Karadeniz Bölgesi’ne ve güneyde de Kızılırmak Kavsi’nin dışına ve Konya Ovası’na kadar yayıldığı izlenimini vermektedir. Frigya Kültür bölgesinin batısında ise - Beycesultan’dan anlaşılacağı üzere- bu çanak çömleğin yerel çanak çömlek içinde *intrusif* olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Harita 2).

Bütün bu değerlendirmeler sonucunda hazırlanmış olan Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi karşılaştırmalı kronoloji tablosu aşağıda verilmiştir (Tablo 10).

⁶⁷² Efe 1994

Harita 2. OTC'ye Geçiş Dönemi çanak çömleğinin söz konusu olduğu çekirdek bölge ve yayılım alanı.

DÖNEMLER	İÇ BATI ANADOLU			POLATLI BÖLGESİ	KIZILIRMAK KAVSİ		
Assur Ticaret Kolonileri Dönemi	Beycesutan	Küllüoba	Polatlı	Gordion	Boğazköy (NW+Ang)	Kütepe Karum	Kütepe Höyük
	Vla	Yerleşimemiştir	(?)	H i l i t u s	8a 8b	Ib II	7 8
Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Geç İTÇ III)	Vlb	II A	18 (?)	H i l i t u s	8c	III	9
	VII	II B			8d	IV	10
	VIII	II C			9		11a
	XI-IX	II D	12?				11b
	XII	II E	11?				11c
Erken İTÇ III	H i l i t u s	III A	10	PN-3 7 PN-3 8 NCT VI (Erken)			12
		III B					13
		III C	6				

Tablo 10: OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömleği içeren yerleşmelere ait karşılaştırmalı kronoloji tablosu.

Tarihlendirme: Anadolu Yarımadası'nda İlk Tunç Çağı'nda henüz yazının kullanılmaması, bölgeye yöresel kültürlerin hakim olması ve de özellikle

araştırmaların son derece yetersiz oluşu gibi nedenlerden dolayı bölgenin bugüne kadar güvenilir bir İTÇ kronolojisi henüz saptanamamıştır. Batı Anadolu İTÇ kronolojisi uzun yıllar Tarsus-Gözlükule, Beycesultan ve Troya yerleşmelerinin stratigrafileri üzerine oturtulmuş ve bu kronolojinin Mezopotamya'nınkiyle karşılaştırılması -coğrafi konumundan dolayı, her iki bölgeden de etki alması sebebiyle- Tarsus üzerinden yapılmıştır. Ancak son yıllarda Küllüoba'da saptanan kesintisiz İTÇ stratigrafisi, bu kronolojinin daha sağlıklı saptanması yönünde azımsanmayacak katkılarda bulunmuştur.

Küllüoba'da üç evreli (IIIC-IIIA) Erken İTÇ III dönemi başında ilk defa çark yapımı çanak çömlek ortaya çıkar. Devam eden III B ve III A evrelerinde ise çark kullanımı artarak devam eder. Çanak çömleğin gelişimine göre, Küllüoba III C evresi Troya IIb-c evreleri ile; III B ve III A evreleri ise Troya IIg ve III ile eşleştirilmektedir⁶⁷³. III B ve III A evrelerinde ele geçen Kuzey Suriye-Kilikya kökenli ithal malzemeye ve C14 sonuçlarına istinaden (MÖ.2450-2200) bu evreler Akkad dönemi başına tarihlendirilmektedir⁶⁷⁴. Öncü Geçiş Dönemi'nden bir önceki III A evresi ise C 14 tarihlendirmesine göre MÖ. 2314-2197 aralığını vermektedir⁶⁷⁵. Yukarıda detaylı olarak incelendiği üzere, Küllüoba'da OTÇ'ye Geçiş Dönemi "Öncü Geçiş Dönemi" ve "Geçiş Dönemi" olarak iki aşamada incelenmiştir. Erken İTÇ III döneminin bitimiyle yaklaşık olarak MÖ. 2200 tarihinde başlayan ve Mezopotamya kronolojisine göre III. Ur Hanedanlığı ve İsin-Larsa dönemlerine denk gelen Küllüoba Geçiş Dönemi, özellikle çanak çömleğin gösterdiğine göre, Assur Ticaret Kolonileri Dönemi'nin başlaması ile son bulur.

Koloni Dönemi kalitesinde Hitit malı Küllüoba'da ilk olarak Geçiş Dönemi II C evresinde ortaya çıkmış ve son evre olan II A'da ise en yüksek seviyesine

⁶⁷³ Türkteki 2012, s.76.

⁶⁷⁴ A.y. (dipnot 100)

⁶⁷⁵ Türkteki 2012, dipnot 100. ; 2010, s.250 ; Efe, T.- E. Fidan 2008, "Complex Two in the Early Bronze Age II Upper Town of Küllüoba near Eskişehir" *Anatolica* 34, s. 67-102, Fig.8.

ulaşmıştır. Küllüoba'nın söz konusu bu evresinde, bölgede ve yakın çevresinde Demircihöyük⁶⁷⁶, Çavlum⁶⁷⁷, Seyitömer⁶⁷⁸, Yanarlar⁶⁷⁹, Dedemezarı⁶⁸⁰, Gordion⁶⁸¹ ve Asarcık-Ilıca⁶⁸² gibi yerleşmelerden bilinen OTÇ ya da Koloni Dönemi karakteristik formları henüz görülmemektedir. Küllüoba Geçiş Dönemi'nin sonunun göreceli olarak tarihlendirilmesinde büyük önem taşıyan bu formlar aşağıda bir cetvel halinde verilmiştir (Çizim 2).

⁶⁷⁶ Kull 1988.

⁶⁷⁷ Bilgen, N. 2005, **Çavlum-Eskişehir/Alpu Ovası'nda Bir Orta Tunç Çağı Mezarlığı**, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1668, Eskişehir.

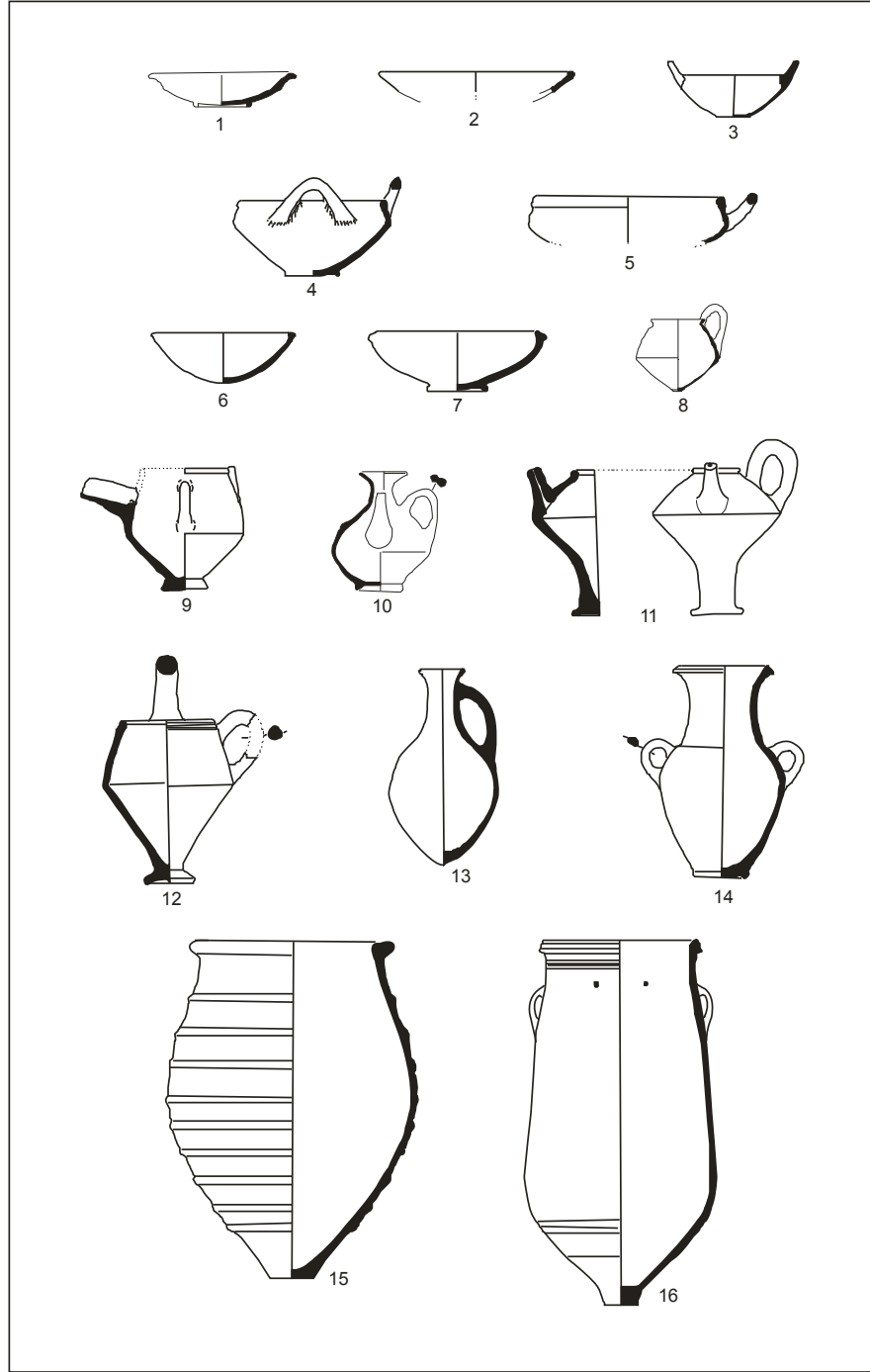
⁶⁷⁸ Bilgen 2011; Bilgen vd.2012a ; 2012b.

⁶⁷⁹ Emre, K., 1978, **Yanarlar-Afyon Yöresinde Bir Hitit Mezarlığı/A Hittite Cemetery Near Afyon**, TTKY:VI, Ankara.

⁶⁸⁰ Üyümez, M- Ö. Koçak- A. Koçak, 2008, "Afyonkarahisar/Bayat İlçesi Dede Mezarı Orta Tunç Çağı Nekropolü 2006 Yılı Kazıları", **XXIX. KST/2**, 403-416 ; 2009, "Dede Mezarı Nekropolü 2007 Yılı Kazıları", **XXX. KST/3**, 183-196; 2010, "Dede Mezarı Nekropolü Kazıları 2008 Yılı Çalışmaları", **XXXI. KST/2**, 183-194.

⁶⁸¹ Mellink, M, 1956, **A Hittite Cemetery at Gordion**, Museum Monographs, The University Museum, University of Pennsylvania, Philadelphia.

⁶⁸² Orthmann 1966.

Çizim 2. İç Kuzeybatı Anadolu'da, Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi sonrasında (OTÇ) tarihlendirilen bazı karakteristik çanak çömlek formları. (1.Bilgen 2005, Lev.LXXI-1; 2. Kull 1988, Lev.8/9; 3. Mellink 1956, Lev.29-b; 4. Orthmann 1966, p.71, Lev.11/1; 5. Kull 1988, Lev.1/11; 6. Mellink 1956, Lev.30-j; 7. Kull 1988, Lev.4/20; 8.9. Mellink 1956, Lev.28-b, Lev.28-g; 10. Bilgen 2005, Lev.LXXII-1; 11.12. Emre 1978, Şek.91, Şek.90; 13. Mellink 1956, Lev.27-a; 14. Emre 1978, Şek.99; 15. Bilgen 2005, Lev.LXIV-4; 16. Üyümez vd. 2009, Çiz.5.

Orta Anadolu'nun İlk ve Orta Tunç çağları için en güvenilir stratigrafiyi veren yerleşme yerlerinden biri Kültepe'dir. Küllüoba II B ve II A evreleri, yukarıda yapılan karşılaştırmalar doğrultusunda, Kültepe/Karum IV-III'e tarihlendirilebilir. T. Özgüç tarafından Karum IV, III. Ur Hanedanlığı'nın son kralı olan İbbi-Sin dönemine (MÖ. 2112-2038); Karum III ise İbbi-Sin ile I. Erişum arasındaki döneme tarihlendirilmektedir⁶⁸³.

40 yıl hüküm sürmüş olan Eski Assur kralı İluşuma'nın oğlu I. Erişum'un (MÖ.1975-1935), hükümdarlığının ilk yıllarında Kültepe ile ilişkiler içinde olduğu bilindiği için,⁶⁸⁴ Kültepe/Karum II. tabakasının bu kral ile başladığı kabul edilmektedir. Kültepe Eponim Listeleri de bu kral ile başlamaktadır⁶⁸⁵. Daha çok Erken Koloni Çağı olarak tanımlanan Karum II'nin en az yüz yıl sürdüğü kabul edilmekle birlikte, C. Günbattı bu sürenin daha kısa belki de 90 yıl olması gerektiği görüşündedir⁶⁸⁶. Karum II ile Karum Ib arasında da bir boşluk olduğu kabul edilmektedir⁶⁸⁷.

Küllüoba Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin en geç evresi olan II A, tüm bu veriler ve tezde yapılan karşılaştırmalar sonucu OTÇ ya da Koloni Dönemi özellikleri yansıtmayıp bu dönemin öncü veya hazırlayıcı bir evresi olarak Geçiş Dönemi'nin sonuna veya kabaca Koloni Dönemi başına tarihlendirilmelidir. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, Küllüoba Geçiş Dönemi yaklaşık olarak MÖ. 2200-1975/1950 yılları arasına tarihlendirilebilir.

⁶⁸³ Özgüç, T-N. Özgüç, 1953, s.87.

⁶⁸⁴ Veenhof 2003, s.6 vd..

⁶⁸⁵ Veenhof 2000, "Old Assyrian Chronology, Proceedings of the International Colloquium on Ancient Near Eastern Chronology (2nd Millennium BC)" **Ghent 7-9 July 2000**, (Akkadica 119-120), 139 vd.; 2003, 50 vd.

⁶⁸⁶ Türker 2008, s.32 (Dipnot.115)

⁶⁸⁷ Konu hakkında daha fazla bilgi için Bkz. Balkan, K., 1955, **Kanis Karumunun Kronoloji Problemleri Hakkında Müsahadeler**, Ankara (TTK Y. VII/28) ; Özgüç, T. 1959 ; Özgüç, N. 1968, "New Light on the Dating of the Levels of the Karum of Kanish and of Acemhöyük near Aksaray", **AJA 72**, 318-320 ; 2001, "Kültepe-Kaniş. Mühürlü Kil Bullalar" (Özgüç, N., Tunca, Ö.; Mühürlü ve Yazıtlı Kil Bullalar / Sealed and Inscribed Clay Bullae içinde), Ankara, 1-124. ; Veenhof 2000 ; Eder, C., 2004, "Assyrische Distanzangaben und die absolute Chronologie Vorderasiens", **AoF XXXI/2**, 191-236.

Son sözler: Her şeyden önce Küllüoba, iç batı Anadolu’da OTÇ’ye Geçiş Dönemi’nin ilk defa stratigrafik olarak saptandığı bir yerleşme olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu şekilde, bu dönem mimarisi ve çanak çömleği, kültürün yayıldığı Orta Anadolu’nun batı kesiminde ilk defa bu kadar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş bulunmaktadır. Bu çalışma bu dönemin kronoloji sorunlarının çözümüne katkıda bulunduğu gibi bu dönem kültür öğelerinin ilk nerede şekillenmiş ve nasıl gelişip yayılmış olabileceği konularında da bazı önemli ipuçları vermiş ve dolayısıyla, Orta Tunç Çağı’na Geçiş Dönemi’nin daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesine olanak sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Abay, E.-F. Dedeoğlu

- 2012 “Beycesutan 2007-2010 Yılları Kazı Çalışmaları Raporu”, **33.KST/4**, Ankara, s.303-330.

Alkım, U.B.

- 1979 “İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar”, **VIII. Türk Tarih Kongresi I**, s.151-157, Lev. 99-119.

Alkım, U.B. –H. Alkım-Ö. Bilgi

- 1988 **İkiztepe I, Birinci ve İkinci Dönem Kazıları/The First and Second Seasons’ Excavations (1974-1975)**, Ankara.
- 2003 **İkiztepe II, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)**, Ankara.

Akok, M.

- 1979 “Alacahöyük’te Son Dönem Arkeolojik Çalışmalarla Açıklığa Kavuşturulan Yapı Tekniği ve Mimari Gerçekler”. **VIII. Türk Tarih Kongresi**. 11-15 Ekim 1976. Kongreye Sunulan Bildiriler. I. Cilt, Ankara, s.107-113.
- 1980 “Alacahöyük 1979 Çalışmaları” **II. KST**, s. 81-83.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Rehberi, Ankara.

Arık, R. O.

- 1937 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı. 1935’deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor**. Ankara.
- 1939 “ Anadolu’nun En Garp Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü”. **Belleten III/9**, s. 27-60.

- 1948 Karaoğlan Höyüğü Bakır Çağı Mimarlığındaki Özellikler. **III. Türk Tarih Kongresi**. Ankara 15 – 20 Kasım 1943. Kongreye Sunulan Tebliğler. Türk Tarih Kurumu Yayınlarından IX. Seri, No. 3, s. 47-59.

Arslan, M.

- 2012 “Çayyolu Höyüğü Kurtarma Kazısı 2011”, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü **Haberler 33**, (Yay. Haz. M Doğan Alparslan ve A. Özdzibay), s.21-22. İstanbul.

Atalay, İ.

- 1997 **Türkiye Bölgesel Coğrafyası**. İnkılap Kitapevi, İstanbul

Ay Efe D.Ş. M.

- 1999 **Küllüoba Geç Kalkolitik ve İTÇ I Çanak Çömleği**, İstanbul Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Aydın, N.

- 1991 “Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989” **I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Mayıs 1990 Ankara, s.191–204.

Aykurt, A.

- (**Baskıda**) “The End of Early Bronze Age and Transition to the Middle Bronze Age in Liman Tepe”, C. Doumas, O. Kouka vd. Eds., The Aegean Early Bronze Age:New Evidence, Athens.

Balkan, K.

- 1955 **Kanis Karumunun Kronoloji Problemleri Hakkında Müsahadeler**, Ankara (TTK Y. VII/28).

Bertram, J.K.

- 2008 “Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli – Zur Neubewertung der Ankara-Gruppe. Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli – Ankara Çevresine Ait Bazı Buluntu Topluluklarının Yeniden Değerlendirilmesi”. **TÜBA-AR XI**, S. 73-84.

Bertram, G.İ.- J.K. Bertram

- 2010 “İlk Tunç Çağı Ankara Bölgesi Araştırmaları (ODTÜ Yüzey Araştırması 2008 ve Ahlatlıbel Buluntuları). Zur Frühbronzezeit in der Ankara- Region (ODTÜ-Survey 2008 und Aufarbeitung der Ahlatlıbel-Funde). **27. AST/3**, Ankara, s. 385-396.
- 2011 “Ankara’daki Yeni İlk Tunç Çağ Araştırmaları-Neue Arbeiten Zur Frühbronzezeit in Ankara”. **29. AST/2**, Malatya, s. 51-66.

Bilgen, A. N.

- 1999 “Kastamonu-Kınık Kazısı 1994-1995 Metalürjik Buluntuları” **Anadolu Araştırmaları XV**, s.269-293.
- 2005 **Çavlum-Eskişehir/Alpu Ovası’nda Bir Orta Tunç Çağı Mezarlığı**, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1668, Eskişehir.
- 2011 **Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010)**, s.1, Dumlupınar Üniversitesi –TKİ, Kütahya.

Bilgen, A. N. v.d.

- 2012a “Seyitömer Höyük 2010 Yılı Kazısı” **33.KST/1**, Ankara, s.233-256.
- 2012b **Seyitömer Höyük 2011 Kazı Raporu**, Kütahya.

Bilgi, Ö.

- 2001 **Protohistorik Çağda Orta Karadeniz Bölgesi Madencileri, Hind-Avrupalıların Anavatanı Üzerine Yeni Bir Yaklaşım,-Protohistoric Age Metallurgists of the Central Black Sea Region, A New Perspective on the Indo-Europeans, Original Homeland**, İstanbul.

Bittel, K.

- 1983 **Hattuscha.Hauptstadt der Hethither.**

Blegen, C., at al.

- 1950 **Troy I.** General Introduction. The First and The Second Settlements. Princeton University Pres.

Blum, S.W. E.

- 2006 “Troia an der Wende von der frühen zur mittleren Bronzezeit -Troia IV und V”, (ed. by Manfred O. Korfmann), **Troia: Archäologie eines Siedlungshügels und seiner Landschaft**, Mainz, p.145-154.

Çınaroğlu, A- E. Genç

- 2000 “Alacahöyük 1998 Yılı Çalışmaları” **21. KST/1**, Ankara, s.327-334.
- 2004 “Kastamonu-Kınık 2002 Yılı Kazısı”, **25. KST/1**, Ankara, s. 355-366.
- 2005a “2003 Yılı Alaca Höyük ve Alaca Höyük Hitit Barajı Kazıları” **26. KST/1**, Ankara: 265-276.
- 2005b “2003 Yılı Kastamonu-Kınık Kazısı”, **26. KST/1**, Ankara, 277-290.

Çınaroğlu, A.-D. Çelik

- 2009 “Alacahöyük 2007 Yılı Kazısı” **30. KST/3**, Ankara, s.91-104.
- 2010 **Atatürk ve Alacahöyük.**

Darkot, B.-M. Tuncel

- 1988 **Ege Bölgesi Coğrafyası**, İstanbul.

Dönmez, Ş.

- 2002 “The 2nd Millenium B.C. Settlements in Samsun and Amasya Provinces, Central Black Sea Region, Turkey”, *Ancient West and East*, Vol:1-2, s.243-293.
- 2004 “Boyabat-Kovuklukaya: A Bronze Age Settlement in the Central Black Sea Region, Turkey”, **Ancient Near Eastern Studies 41**, s. 38-82.
- 2008 “An Overview of the 2nd Millennium BC Cultures of the Central Black Sea Region in the Light of New Research-Yeni Araştırmalar Işığında Orta Karadeniz Bölgesi: MÖ. 2.Binyıl Kültürlerine Genel Bir Bakış”, **Tüba-Ar 11**, s. 85-104

Dönmez, Ş- A. Y. Beyazıt

- 2008 “A General look at the Central Black Sea Region of Turkey During the Middle Bronze Age and a New Approach to the Zalpa Problem in the Light of New Evidence”, **Anatolia and The Jazira During The Old Assyrian Period**, Nederlands Institut, İstanbul, s.103-135.

Duru, R.

- 2006 Gedikli Karahöyük I, **TTKY V. Dizi**, Sayı 51, Ankara.

Eder, C.

- 2004 “Assyrische Distanzangaben und die absolute Chronologie Vorderasiens”, **AoF XXXI/2**, s.191-236.

Ediz, İ.

- 1994 “Çorum Müzesi Müdürlüğü 1992 Yılı Eskiypar Kazısı”, **IV. Kurtarma Kazıları Toplantısı**, (Marmaris 26-29 Nisan 1993), Ankara, s.109-115.

Efe, T.

- 1988 **Demircihöyük Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978.** Vol III, 2. Die Keramik 2, C: Die Frühbronzezeitliche Keramik der Jüngerer Phasen (ab Phase H). Mainz: Verlag Phillip von Zabern.
- 1990 “1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”. **VII. AST**, Ankara, s. 405-424.
- 1991 “1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”. **VIII. AST**, Ankara, s. 163-192
- 1992 “1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, **IX. AST**, Ankara, s.561-583.
- 1994 “Early Bronze Age III Pottery from Bahçeşisar: The significance of the Pre-Hittite Sequence in the Eskişehir Plain , Northwestern Anatolian”, **American Journal of Archaeology** **98**, s.5-34.
- 1995 “1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, **XII. AST**, Ankara, s. 245-266.
- 1997 “1995 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, **XIV-II AST**, Ankara, s. 215-232.
- 1998 New Concepts of Tarsus- Troy Relations at the Beginning of the EB 3 Period. **XXXIV. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi:** 6-10 Eylül 1987- İstanbul: Bildiriler. İstanbul: Ankara, s.297-304.
- 2003 “Batı Anadolu Tunç Çağı Uygarlığının Doğuşu,” **ArkeoAtlas** **2:** s. 92-129.

- 2007 “ The Theories of the ‘Great Caravan Route’ Between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in İnland Western Anatolia. Anakara. **A.S. 57**, s. 47-64.

Efe, T.-E.Fidan

- 2006 “Pre-Middle Bronze Age Metal Objects from İnland Western Anatolia”, **Anatolia Antiqua XIV**, p.15-43.
- 2008 “Complex Two in the Early Bronze Age II Upper Town of Küllüoba near Eskişehir” **Anatolica 34**, s.67-102.

Efe, T. - D.Ş.M. Ay Efe

- 2001 “ Küllüoba: İç Kuzeybatı Anadolu’da bir İlk Tunç Çağı Kenti.1996-2000 Yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmaların Genel Değerlendirmesi”, **TÜBA-AR 4**, s.43-78.
- 2011 “Eskişehir Bölgesi’nin İlk Tunç Çağı’na Özgü Geriye Yatık Boyunlu Gaga Ağızlı Testileri”, **Özsait Armağanı**, Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler, s.177-186.

Efe, T.-A. İlaşlı-A.Topbaş

- 1995 Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum Part 1:Kaklık Mevkii, a Site Transitional to Early Bronze Age”, **Studia Troica 5**, s.357-399.
- 1997 “Pottery Links between the Troad and İnland Northwestern Anatolia during the Trojan Second Settlement”, **Poliochni, el’Antica eta del Bronzo nell’Egeo Settentrionale**. Atina, s.596-609.

Efe, T.-M. Türkteki

- 2005 “The Stratigraphy and Pottery oh the Period Transitional into the Middle Bronze Age at Küllüoba (Setitgazi-Eskişehir)” **Anatolia Antiqua-Eski Anadolu XIII**, s.119-144.

Emre, K.

- 1963 “The Pottery of the Assyrian Colony Period According to the Building Levels of the Kanish Karum”, **Anadolu**, 7, s. 87-99.
- 1968 “Acemhöyük Seramiği / The Pottery from Acemhöyük”, **Anadolu**, X, s.53-98/99-153.
- 1978 Yanarlar-Afyon Yöresinde Bir Hitit Mezarlığı/A Hittite Cemetery Near Afyon, **TTKY:VI**, Ankara.
- 1979 “Maşathöyük’te Eski Tunç Çağı”, **Belleten**, C. XLIII, s. 169, s. 1-48.
- 1989 “Pottery of Levels III and IV at the Karum of Kanesh”, Anatolia and the Ancient Near East : **Studies in Honor of Tahsin Özgüç**, Eds. K. Emre, M Mellink, B. Hrouda, N. Özgüç, Ankara, s. 111-128.

Erkanal, H. – S. Günel

- 1996 “1994 Liman Tepe Kazıları”, **XVII. KST/1**: 27-31 Mayıs 1996-Ankara, s. 305–327.
- 1997 "1995 Yılı Liman Tepe Kazıları" **XVIII. KST/I**, s. 231-260.

Fidan, M. E.

- 2012 “Küllüoba İlk Tunç Çağı Mimarisi” **MASROP/ E-Dergi** 7, s. 1-44.

Fischer, F.

- 1963 **Die Hethitische Keramik von Bogazköy** (Bogazköy-Hattusa IV /WVDOG 75) Berlin.

Forlanini, M. –M. Marazzi

- 1986 **Anatolia: L'impero Hittita**, Atlantante Storico del Vicino Oriente 4.3

French, D.H.

- 1967 "Prehistoric Sites in Northwest Anatolia I: The İznik Area." **Anatolian Studies** XVII, s.49-100.

- 1969a "Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II: The Balıkesir and Akhisar/Manisa Area," **Anatolian Studies** XIX, s.41-98.

- 1969b **Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C., Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cambridge.

Genç, E.

- 2004 "Kastamonu Kınık'ta Bir Tunç Çağı Yerleşimi" **Anadolu/Anatolia Ek Dizi No:1**, I. ve II. Ulusal Arkeolojik Araştırmalar Sempozyumu, Ankara, s.39-60.

- 2008 "Kastamonu Kınık Kazıları ve Yerleşimin Çevre Kültür Bölgeleri ile İlişkileri", **Aykut Çınaroğlu'na Armağan** (Ed. Elif Genç-Duygu Çelik), Ankara, s.105-133.

Genouillac, H.

- 1926 **C ramique Cappadocienne**. Musee de Louvre Serie Archaeologique I.II. Paris.

Gunter, A.C.

- 1991 **Bronze Age Gordion Excavations Final Reports III**, Philedelphia.

Günel, S.

- 1999 "Vorbericht  ber die mittel-und sp tbronzezeitliche Keramik vom Liman Tepe" **Istanbulur Mitteilungen** 49, s.41-82.

Güngördü, E.

2003 **Türkiye'nin Coğrafyası**, Asil Yayın (1. Baskı), Ankara.

İbiş, R.-S. Durmuş

2010 “Çankırı Salur: Orta Anadolu'nun Kuzeyinde Bir Eski Tunç Çağı Mezarlığı” **Anadolu 36**, s. 13-43).

İlali, A.

1996 “Seyitömer Höyüğü 1993 Yılı Kurtarma Kazısı” **VI. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 24–26 Nisan 1995, Didim, s.1–20.

İzmir, R.

1972 **Türkiye I**, Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, İstanbul.

Kamil, T.

1982 Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia, **BAR International Series 145**, Oxford.

Kansu, Ş. A.

1940 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Etiyokuşu Hafriyatı Raporu (1937)**, Ankara.

Kontani, R.

1995 “Relations between Kültepe and Northern Syria during the Third Millenium B.C “, **Bulletin of the Ancient Orient Museum XVI**, s.109-142.

1997 “MÖ. 3. Binin İkinci Yarısı ile 2. Binin İlk Çeyreğinde Seramik Bakımından Orta Anadolu ve Kuzey Suriye İlişkileri”. Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı **Yayınlanmamış Doktora Tezi**.

Korfmann, M.

1987 **Demircihüyük: die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978**, Mainz.

- 1995 "1993 Yılı Troia Çalışmaları", **XVI. KST/I**, s.239-262.
- 1997 "Troia 1995 Kazıları", **XVIII. KST/I**, s.213-229.
- 1998 "Troia 1996 Kazıları", **XIX. KST/I**, s.427-453.

Koşay, H.Z.

- 1934 "Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâletince Yaptırılan Ahlatlıbel Hafriyatı". **Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi II**, S. 3-100.
- 1938 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı.1936'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor.** Ankara
- 1951 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Kazısı. 1937-1939'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor – Les Fouilles D'Alaca Höyük Entreprises par la Societe D'histoire Turque, Rapport Preliminaire sur les Travaux en 1937-1939**, Ankara.

Koşay, H.Z.-M. Akok

- 1947 The Pottery of Alaca Höyük, **AJA 51**, s. 152-157.
- 1950 "Amasya Mahmatlar Köyü Definesi", **Belleten 14/55**; 1950, Ankara, p. 481-485.
- 1966 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alacahöyük Kazısı 1937-1939'daki Kazılara ve Keşiflere Ait İlk Rapor**, Ankara.

Kulakoğlu, F.

- 1999 "Some Animal Representations on Kültepe Pottery of the Assyrian Trading Colony Period", **BMECCJ 11**, s.149-165.
- 2011 "**Kültepe Kaniş-Karumu: Anadolu'nun En Eski Uluslararası Ticaret Merkezi**", **Anadolu'nun Önsözü. Kültepe Kaniş Karumu** (Ed.F. Kulakoğlu-S. Kangal). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No:78. İstanbul.

Kull, B.

- 1988 **Demircihüyük. Die Ergebnisse der Ausgrabungen von 1975-1978**, Mainz.
- 1998 "Middle Bronze Age Occupation at Demircihüyük", **Uluslararası Assiriliyoloji Kongresi XXXIV**, Ankara, s. 699-706.

Kühne, H.

- 1976 Die Keramik Vom Tell Chuera Und Ihre Beziehungen Zu Funden Aus Syrien Palastina, **Der Türkei und Dem Iraq**, Berlin.

Lamb, W.

- 1937 **Excavations at Kusura near Afyon Karahisar**, John Johnson for the Society Antiquaries of London, Oxford.

Lloyd, S.-N. Gökçe

- 1951 "Excavations at Polatlı", **AS/I**, s. 21-75.

Lloyd, S.-J. Mellaart

- 1958 "Beycesultan Excavations: Fourth Preliminary Report, 1957" **Anatolian Studies 8**, s.93-125.
- 1962 **Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels**, Vol I, London.

Macridy, Th.

- 1908 “La Porte des Sphinx a Eyuk . Fouilles du Musee Imperial Otoman”, **Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft** 13. Berlin, P. 1-29.

Matsumura, K.

- 2011 “Büklükale Kazısı 2009” **32.KST/4**, s. 411-420.
- 2012 “Büklükale Kazısı 2010” **33.KST/4**, s. 421-436.

Matthews, R.

- 2001 “Project Paphlagonia: Regional Survey in Çankırı and Karabük Provinces, 2000”, **18.AST/2**, s.249-256.
- 2004 “Salur North:an Early Bronze Age Cemetery in North-Central Anatolia”, (Ed. A.Sagona), **A View from the Highlands. Archaeological Studies in Honor of Charles Burney**, s. 55-66.

Mellaart, J.

- 1970 “The Second Millennium Chronology of Beycesultan”, **Anatolian Studies** 20, Londra, s.55-68.

Mellink, M. J.

- 1956 **A Hittite Cemetery at Gordion**, Museum Monographs, The University Museum, University of Pennsylvania, Philadelphia.
- 1966 “Archaeology in Asia Minor”, **AJA** 70, s. 139-159.
- 1989 “Anatolian and Foreign Relations of Tarsus in the Early Bronze Age”. **Anatolia and the Ancient Near East. Studies in Honor of Tahsin Özgüç**, Ed. Kutlu Emre vd., Ankara, s. 319-331.

Mikami, T.- S. Omura

- 1987 “1985 Yılı Kaman-Kalehöyük Yüzey Araştırmaları”, **IV. AST/II**. Ankara, s. 227-237.

Müller-Karpe, A.

- 1994 **Anatolisches Metallhandwerk**, Neumunster.

Müller-Karpe, H.

- 1974 **Handbuch der Vorgeschichte III**, Kupferzeit, Münih.

Neve, Peter

- 1992 **Hattuša-Stadt der Götter und Tempel**. Antike Welt, Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte. Sondernummer.

Omura, M.

- 2011 “2009 Yılı Yassihöyük Kazıları”, **32.KST/4**, s. 360-367.

- 2012 “Yassihöyük Kazıları, 2010”, **33.KST/4**, s. 271-286.

Omura, S.

- 1989 “1987 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları”, **X.KST/ I**, s. 353-368.

- 1991 “Anadolu’da III. Alishar Seramiği”, Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**.

- 1998 “1996 Yılı İç Anadolu’da Yürütülen Yüzey Araştırmaları” **XV. AST/2**, Ankara, s. 41-50.

- 2000 “1998 Yılı İç Anadolu Yüzey Araştırması”, **XVII. AST/2**
Ankara, s. 25-30.
- 2000a “ Preliminary Report on the 14th Excavations at Kaman-
Kalehöyük (1999)”, **Kaman-Kalehöyük 9**, Tokyo, s. 1-36.
- 2000b “1998 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları” **21. KST/1**, s. 217-
228.
- 2001 “Preliminary Report on the 15th Excavations at Kaman-
Kalehöyük (2000)”, **Kaman-Kalehöyük 10**, Tokyo, s. 1-36.
- 2003 “2001 Yılı Kaman Kalehöyük Kazıları”, **24. KST/1**, s. 11-16.
- 2008 “2003-2006 Yılları Kaman Kalehöyük Kazıları”, **29. KST/3**,
s. 1-16.
- 2009 “2007 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları”, **30. KST/3**, s. 197-
206.
- 2012 “2010 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları”, **33. KST/4**, s. 447-
462.

Orthmann, W.

- 1962 “Beobachtungen an dem Hüyük in Eskişehir”, **Istanbul**
Mitteilungen 12, s. 1-10.
- 1963a **Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien**,
Berlin.

1963b **Frühe Keramik von Boğazköy**; aus den Ausgrabungen am Nordwesthang von Büyükkale. Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft 74, Berlin.

1966 “Untersuchungen auf dem Asarcık Hüyük bei Ilıca”, **İstanbul Mitteilungen** 16, s.22-88.

Öktü, A.

1973 **Die Intermediate-Keramik in Kleinasien**, München.

Ökse, T.

2004 “Suriye Şişeleri”nin Taşınma Biçimlerine İlişkin Yeni Bir Bulgu”, **Belleten** LXVIII, s. 599-612.

Özgüç, N.

1947 “Kultepe’de Bulunan Hayvan Figürleri”, **AÜDTCF Dergisi, Cilt V, Sayı 1**. P.133-137.

1957 “Kultepe Kazılarında bulunan mermer İdol ve heykeller” **Belleten** 21, s.61-80.

1964 “Acemhöyük Kazıları”, **TAD XIII/2**, s. 96-97.

1967 “Acemhöyük Kazıları”, **TAD XIV/1-2**, s. 235-236.

1968 “New Light on the Dating of the Levels of the Karum of Kanish and of Acemhöyük near Aksaray”, **AJA** 72, s.318-320.

- 1978 “Haberler: Acemhöyük’te 1977 Çalışmaları”, **Belleten XLII/167**, s.540-541.
- 1980 “Haberler: Acemhöyük Kazısı 1979 Çalışmaları”, **Belleten XLIV**, s. 619-621.
- 1982 “Haberler: Acemhöyük Kazıları 1981 Yılı Çalışmaları”, **Belleten XLVI**, s. 988-990.
- 1990 “An Early Bronze Age Jar from Acemhöyük”, **Eretz-Israel Archaeological, Historical and Geographical Studies vol. XXI**, Ruth Amiran Volume, Jarusalem, s. 70-73.
- 2001 “Kültepe-Kaniş. Mühürlü Kil Bullalar” (Özgüç, N., Tunca, Ö.; Mühürlü ve Yazıtlı Kil Bullalar / Sealed and Inscribed Clay Bullae), Ankara, s. 1-124.

Özgüç, T.

- 1950 **Kültepe Kazısı Raporu 1948**. Ankara.
- 1959 Kültepe-Kaniş. New Researches at the Center of the Assyrian Trade Colonies, **TTKY V-19**, Ankara.
- 1964 “Yeni Araştırmaların Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi”, **Anatolia VII**, (1963), s. 23-42.
- 1983 “New Finds from Kanesh and What They Mean For Hitite Art”, Beiträge zur Altertumskunde Kleinasien: **Festschrift für Kurt Bittel**. Mainz am Rhein, Philipp von Zabern. p. 421-426.
- 1986 “New Observations on the Relationship of Kültepe with Southeast Anatolia and North Syria During the Third Millenium B.C.” **Ancient Anatolia , Aspects of Changes and Cultural Development, Essays in Honor of Machteld J. Mellink** (ed. J.V. Canby vd.), Üniversity of Wisconsin Press, p. 31-47.

1999 **Kultepe-Kaniş/Neşa Sarayları ve Mabetleri**, Ankara.

2003 **Kultepe. Kanis / Neşa**, İstanbul.

Özgüç, T.-M. Akok

1957 “Horoztepe Eserleri”, **Belleten** 21, s. 201-219.

Özgüç, T.-N. Özgüç

1953 **Kultepe Kazısı Raporu 1949**. Ankara

Özgüç, T. – R. Temizer

1993 “Eskiyapar Treasure”, (ed. M J. Mellink *et al.*), **Nimet Özgüç’e Armağan, Aspects of Art and Iconography: Anatolia And Neighbors, Studies in Honor Of Nimet Özgüç**, Ankara, s.613-628.

Öztan, A.

1989 “A Group of Early Bronze Age Pottery from the Konya and Nigde Region”, **Tahsin Özgüç’e Armağan, Anatolia and the Ancient Near East**. Studies in honor of Tahsin Özgüç, Ed. K. Emre, MMellink, B.Hrouda, N.Özgüç, Ankara, s. 407-418.

1991 “1989 Yılı Acemhöyük Kazıları”, **XII. KST/I**, s. 247-258.

2007 “2005 Yılı Acemhöyük Kazıları”, **28. KST/2**, s.549-560.

Sams, K.

1994 **The Gordion Excavations 1950-1973 Final Reports, The Early Phrygian Pottery Vol. IV**, University of Pennsylvania Museum Press.

Sarı, D.

- 2009 "Late EBII Pottery Recovered in Complex II of Küllüoba" **Anatolia Antiqua** 17, p.89-125.
- 2012 "İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi", **MASROP/ E-Dergi** 7, s. 112-249.
- 2013a Evolution Culturelle et Politique de L'anatolie de L'ouest au Bronze Ancient et au Bronze Moyen. ANRT, Villeneuve D'ascq. **Doktora Tezi**.
- 2013b "Bronze Age höyüks and Iron Age hilltop forts", Fig. III/2, **A.S. (Baskıda)**.

Sazcı, G.

- 2005 "Troia I-III, Die Maritime Troia-Kultur und Troia IV-V, Die Anatolische Troia- Kultur: Eine Untersuchung der Funde und Befunde im Mittleren Schliemanngraben (D07, D08)", **Studia Trioca Band 15**, s.35-98.

Schmidt, E.

- 1932 The Alishar Hüyük Seasons of 1928 and 1929 part I. **OIP XIX**, Chicago.

Sipahi, T.

- 2010 "Eskiyapar Kazıları", **1. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Çorum 02 Ekim 2010), Çorum, s. 79-92.
- 2012a "Yeniden Başlayan Eskiyapar Kazısı ve Buluntuları Üzerine Genel Bir Değerlendirme", **Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 28** (Yay. Haz. M Doğan Alparslan ve A. Özdzibay), s. 1-7. İstanbul.
- 2012b "2011 Yılı Eskiyapar Kazısı", **2. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Mayıs 2012), Çorum, s. 45-62.

Sipahi, T.-T.Yıldırım

- 2000 "1998 Yılı Çorum Bölgesi Yüzey Araştırması", **17. AST/2**, Ankara, s.31-40.

Süel, M.

- 1989 "Balıbağı/1988 Kurtarma Kazısı", **TAD XXVIII**, Ankara, s.145-163.
- 1991 "Balıbağı/1989 Kurtarma Kazısı", **I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara, s. 205-214.
- 1992 "Balıbağı/1990 Kurtarma Kazısı", **II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara, s.129-145.

Şahoğlu, V.

- 2002 "Liman Tepe Erken Tunç Çağı Seramiğinin Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi.**

Şenyurt, Y.

- 2010 "Ovaören-Göstesin Geç Hitit/Luwi Hieroglif Yazıtı", **DUR.SAR E.DUB.BA:A Veysel Donbaz'a Sunulan Yazılar/Studies Presented in Honour of Veysel Donbaz**, (Ed. Şevket Dönmez) İstanbul, s. 261-268.

Temizer, R.

- 1949 "Kalınkaya Tümülüsü Kazısı", **Belleten XIII**, s. 795-806.

Topbaş, A.

- 1992 "Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı" **II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 29-30 Nisan 1991, Ankara, s.11-34.
- 1993 "Seyitömer Höyüğü 1991 Yılı Kurtarma Kazısı" **III. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 27-30 Nisan 1992, Efes, s.1-30.

- 1994 “Seyitömer Höyüğü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı” **IV. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, 26-29 Nisan 1993, Marmaris, s.297-310.

Türker, A.

- 2008 “Assur Ticaret Kolonileri Çağı’nda Acemhöyük Çanak Çömleği” Ankara Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**.

Türkteki, M.

- 2010 “Batı ve Orta Anadolu’da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı” İstanbul Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**.

- 2012 "Batı ve Orta Anadolu’da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı", **MASROP/ E-Dergi 7**, s.45-111.

Üyümez, M.-Ö. Koçak-A. Koçak

- 2008 “Afyonkarahisar/Bayat İlçesi Dede Mezarı Orta Tunç Çağı Nekropolü 2006 Yılı Kazıları”, **XXIX. KST/2**, s. 403-416.
- 2009 “Dede Mezarı Nekropolü 2007 Yılı Kazıları”, **XXX. KST/3**, s.183-196 .
- 2010 “Dede Mezarı Nekropolü Kazıları 2008 Yılı Çalışmaları”, **XXXI. KST/2**, s.183-194.

Veenhof, K.R.

- 2000 “Old Assyrian Chronology, Proceedings of the International Colloquium on Ancient Near Eastern Chronology (2nd Millennium BC)” **Ghent 7-9 July 2000**, (Akkadica 119-120), s. 137-150.

- 2003 “The Old Assyrian List of Year Eponyms from Karum Kanish and Ist Chronological Implications”, **TTKY, Seri VI**, No.64. Ankara.

Von der Osten, H. H.

- 1937 The Alishar Höyük. Seasons of 1930-32. I. **OIP XXVIII**, Chicago.

Willies, L.

- 1990 “An Early Bronze Age Tin Mine in Anatolia”, **Historical Society** 11, s.91-96.

Yakar, J.

- 1985 “The Later Prehistory of Anatolia: The Late Chalcolithic and Early Bronze Age”. **BAR International Series 268**. Oxford.

- 2000 “Ethnoarchaeology of Anatolia. Rural Socio-Economy in the Bronze and Iron Ages”, **Monograph Series of the Institute of Archaeology of Tel Aviv University No. 17**, Tel Aviv.

Yalçın, Ü.

- 2003 “Anadolu Madenciliği”, **Arkeoatlas/ 2**, İstanbul, s.72-79

Yazıcı, H.

- 2002 **İç Anadolu Bölgesi Coğrafyası**, Nobel Yayınları, Ankara.

Yener A., et al.,

- 1989 “Kestel: An Early Bronze Age source of Tin Ore in the Taurus Mountains, Turkey”, **Science** 244, s.200-203.

Yıldırım, T.

- 2006 “An Early Bronze Age Cemetery at Resuloğlu, Near Uğurludağ, Çorum A Preliminary Report of the Archaeological Work Carried out Between Years 2003-2005”, **Anatolia Antiqua**, p.1-14.

2011 “Resuloğlu Kazısı ve Anadolu Arkeolojisi’ne Katkıları”, **1. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Çorum 02 Ekim 2010), Çorum, s.11-28.

2012 “ Resuloğlu 2011 Yılı Çalışmaları ”, **2. Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu**, (Mayıs 2012), Çorum, s. 33-44.

Yıldırım, T.- Ö. İpek

2011 “2009 Yılı Resuloğlu Eski Tunç Çağı Mezarlık Kazısı” **32. KST/3**, s. 348-357.

Yıldırım, T.- İ. Ediz

2005 “ 2003 Yılı Resuloğlu Mezarlık Kazısı”, **26. KST/2**, s.193-202.

Zimmermann, T.

2005 “Perfumes and Policies- A“Syrian Bottle“ from Kinet Höyük and Anatolian Trade Patterns in the Advanced Third Millenium BC”, **Anatolica 31**, s. 161-169.

KATALOG

Levha 27

1. Tabak Parçası

Bul. No. AA 19.372

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 1a1

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

2. Tabak Parçası

Bul No. : AA 19.372

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktır Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : 1a1

Tanım : Sarımsı kırmızı hamur açık gri özlüdür ve incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıktır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

3. Tabak Parçası

Bul. No : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktır Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : 1a1

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

4. Tabak Parçası

Bul. No : Z 19.240

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktır Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : 1a1

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır ve iyi korunmamıştır. Çark yapımı.

5. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : AA 19.100

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey iyi açkılıdır. Sığ oluk bezemeli dış yüzey dairesel açkılanmıştır. Çark Yapımı (Evresi belli değil).

Açıklama : Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 7:5

6. Tabak Parçası

Bul. No. : AA 19.372

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Kahverengi hamur çok incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey parlak açkılıdır. Çark yapımı.

7. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Kahverengi hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama oldukça iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

8. Tabak Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama oldukça iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

9. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : AA 18.107

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

10. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : V17.11(956)

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey parlak açkılıdır. Dış yüzeyde yatay açkılı izleri oldukça belirgindir ve yatay oluk bezemelidir. Çark yapımı.

11. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : Z19.304

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

12. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : AA 19.377

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı.

13. Tabak Parçası (Lev.105a)

Bul. No. : AA 19.377

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :1a2

Tanım : Grimsi kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Açık kahverengi astarlı yüzey parlak açkılıdır. Dış yüzeyde kırmızımsı kahverengi boya bezeme vardır. El yapımı.

Levha 28

14. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : AA 19.374

Evre : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :1b

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark yapımı.

15. Tabak Parçası (A2 Tabağı) (Lev.105b)

Bul. No. : Z 19-177

Evre : II E

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :1b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark yapımı.

16. Tabak Parçası (A2 Tabağı) (Lev.105b)

Bul. No. : Z 19-249

Evre : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :1b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; taşçık ve az mika katkıdır. Fırlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsızdır. Her iki yüzeyde de çark izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

17. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : AA 19.377
Evre : II D
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form :1b
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Açık kahverengi yüzey yalıdır. Çark Yapımı.

18. Tabak Parçası (A2 Tabağı) (Lev.105b)

Bul. No. : AA 19.377
Evre : II D
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form :1b
Tanım : Pembemsi devetüyü hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Pembemsi devetüyü yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark Yapımı.

19. Tabak Parçası (A2 Tabağı) (Lev.105b)

Bul. No. : AA 19.377
Evre : II D
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form :1b
Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark Yapımı.

20. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : AA 19.374
Evre : II D
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form :1b
Tanım : Pembemsi kırmızı renk hamur orta/ince derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Devetüyü yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark yapımı.

21. Tabak Parçası (A2 Tabağı) (Lev.105b)

Bul. No. : Z 19.249

Evre : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :1b

Tanım : Kırmızı hamur açık gri özlüdür ve ince taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Her iki yüzeyde de çark izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

Levha 29

22. Kase Parçası

Bul. No. : Y 20-182

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2a

Tanım : Devetüyü hamur ince/orta derecede taşçık katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Yüzey açık kahverengi astarlı ve az açkılıdır. El yapımı.

23. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.23

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2a

Tanım : Açık kahverengi hamur ince/orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Yüzey kahverengi astarlı ve az açkılıdır. El yapımı.

24. Kase Parçası

Bul No. : AA 18.107

Evre : II D

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form :2a

Tanım :Devetüyü hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Astarsız ve açkısız yüzey dışta gri, içte devetüyüdür. El yapımı.

25. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.240

Evre : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :2a

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve ağızsızdır. Çark yapımı.

26. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.374

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2a

Tanım : Açık kırmızı renk hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey az ağılıdır. El yapımı.

27. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.249

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :2b1

Tanım : Kırmızı hamur çok incedir ve katkısızdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi ağılıdır. Çark yapımı.

28. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.90

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :2b1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kahverengi astarlı yüzey iyi ağılıdır. Çark yapımı.

29. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b1

Tanım : Kahverengi ve gri özlü hamur, orta derecede küçük taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ağılıdır. Kasenin hemen hemen yarısı tündür. El yapımı.

30. Kase Parçası

Bul. No. : Y 20.145

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b1

Tanım : Kırmızı hamur, orta derecede küçük taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Kaseinin hemen hemen yarısı tündür. El yapımı.

31. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.383

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b1

Tanım : Bej hamur orta/iyi derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

Levha 30

32. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.249

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b2

Tanım : Kahverengi hamur İnce-orta derecede çok ince taşçık, latrin ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. İçte kırmızı, dışta grimsi kahverengi astarlı yüzey açıktır. Kısmen aşınmış olan ve sıvazlama izlerinin bulunduğu dış yüzeyde, bir kısmı korunmuş kabartma bezeme vardır. El yapımı.

33. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.99

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b2

Tanım : Devetüyü hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

34. Kase Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.154

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :2b2

Tanım :Portakalımsı kırmızı hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı ve kahverengi alacalı yüzey açkısızdır. Kase hemen hemen yarım tümdür. El yapımı.

35. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.302

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :2b2

Tanım :Kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve dışta siyah alacalı yüzey az açkılıdır. Dış yüzeyde bir kısmı korunmuş kabartma bezeme vardır. El yapımı.

36. Kase Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.154

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :2b2

Tanım : Açık portakal renk hamur incedir ve ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı ve açkısız dış yüzeyde kahverengi alacalanma vardır. El yapımı.

37. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.377

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a1

Tanım :Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açkılıdır. El yapımı.

38. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.245

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a1

Tanım : Kırmızı renk hamur ince/orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve az açıkıly yüzey dışta aşınmış ve latrinlidir. El yapımı.

39. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :3a1

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıkıysızdır. El yapımı.

40. Kase Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.154

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a1

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey az açıkılydır. Dış yüzeyde kahverengi alacalanma vardır. El yapımı.

Levha 31

41. Kase Parçası

Bul. No. : V 17.11 (955)

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a2

Tanım :Pembemsi kırmızı hamur incedir; az taşçık ve mika katkıdır. Kırmızı astarlı yüzey açıkıysızdır. Fırınlama iyidir. El yapımı.

42. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.240

Evre : II D

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :3a2

Tanım :Portakalımsı kırmızı renk hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

43. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.377 (728)

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a2

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey iyi açkılıdır. El yapımı.

44. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.249

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3a2

Tanım : Bej hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve az açkılı dış yüzey oldukça aşınmıştır. El yapımı.

45. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.374

Evre : II D

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :3b

Tanım :Portakalımsı kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. Çark yapımı.

46. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.177

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım : Kahverengi hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

47. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :3b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur oldukça incedir; çok küçük taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

48. Kase Parçası (Lev.106b)

Bul. No. : AA 19.75

Evre :II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı ve iyi açıktıdır. Dış yüzey yatay oluk bezemelidir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 7:3

49. Kase Parçası (Lev.106b)

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :3b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur oldukça incedir; çok küçük taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktıdır. Dış yüzey ağız kenarının hemen altında yatay oluk bezemelidir. Çark yapımı.

50. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.242

Evre : II D

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Form :3b

Tanım : Koyu gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri astarlı yüzey az açıktıdır. Yüzeyde olasılıkla kabartma büyük motifine ait kopuntu yüzeyi vardır. Çark yapımı.

Levha 32

51. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.113

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey el ile düzeltilmiştir ve az açıktır. El yapımı.

52. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.22

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve açıktır yüzey el ile düzeltilmiştir ve az açıktır. El yapımı.

53. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Z 19.242

Evre : II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :3b

Tanım : Açık kırmızı renkli hamur açık gri özlüdür; ince-orta derecede çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve açıktır dış yüzey latrinlidir. Çark yapımı.

54. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Z 19.218 (947)

Evre : II D

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Form :3b

Tanım : Gri hamur orta derecede taşçık, mika ve latrin katkıdır. Fırlama orta derecededir. Koyu gri astarlı dış yüzey az açıktır. El yapımı.

55. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım :Pembemsi kırmızı renk hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı ve iyi açkılı dış yüzeyde yarım ay şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

56. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım :Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Dış yüzey kırmızı astarlı ve az açkılıdır. İç yüzeyde astar korunmamıştır. El yapımı.

57. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : V 17.11 (960)

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Siyah alacalıkların olduğu dış yüzeyde ters V şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

58. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :3b

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur incedir ve taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Dış yüzey kırmızı kalın astarlı ve açkısızdır. Dış yüzeyde ters “V” şeklinde kabartma bezeme yer alır. El yapımı.

59. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Z/AA 18.23

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :3b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Dış yüzey kırmızı astarlı ve az ağıldır; yaklaşık yarısı korunmuş kabartma bıık motifi ıerir. El yapımı.

60. Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Y 20.56

Evre : II D

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form :3b

Tanım : Gri hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey gri-kahverengi astarlı ve ağıldır. Dışta yağmur damlası sokma bezeme vardır. Çark yapımı.

61. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.22

Evre : II D

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form :3b

Tanım : Koyu gri hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı ve ağılı dış yüzeyde yağmur damlası şeklinde sokma bezeme vardır. Çark yapımı.

62. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.106a)

Bul. No. : Z 19.240

Evre : II D

Mal Grubu: Siyah Astarlı Ağılı Mal (E)

Form :3b

Tanım : Gri hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Siyah astarlı ve parlak ağılı dış yüzey ağı-bezeme ıerir. İç yüzey kahverengi astarlı ve siyah alacalıdır. Çark yapımı.

Levha 33

63. Kase Parçası

Bul. Nol : Z 19.302

Evre : II D

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :5a

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir ve kalker katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağızsızdır. Çark yapımı.

64. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre :II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :5a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey az açık. El yapımı.

65. Kase Parçası

BuL. No. : AA 19.257

Evre :II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Pembemsi devetüyü renk hamur oldukça incedir; kum, kalker ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Çark yapımı.

66. Kase Parçası (Lev.106b)

Bul. No. : AA 19.374

Evre :II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Sarımsı kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıklıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Krem dış yüzey kırmızı boya bezemelidir. Çark yapımı.

67. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.374

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Kırmızı renk hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

68. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Açık kırmızı renk hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

69. Kase Parçası (Lev.106b)

Bul. No. : V 17.11

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az açkılıdır. Çark yapımı.

70. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.99

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Bej hamur incedir ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

71. Kase Parçası (Lev.106b)

Bul. No. : Z 19.183

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım :Kırmızımsı kahverengi hamur incedir; kalker ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açkılıdır. Dış yüzeyde iç içe yapılmış iki tane ters V şeklinde yiv bezeme vardır. Çark yapımı.

72. Kase Parçası

Bul. No. : V 17.11

Evre :II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :5a

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Çark yapımı.

Levha 34

73. Kase Parçası

Bul. No. : Y 20.183

Evre :II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :5b

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama oldukça iyidir. Dışta kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey içte açık kahverengidir. Dış yüzey iyi açıklıdır. Çark yapımı.

74. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :5b

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık, kum ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızımsı astarlı yüzey az açıklıdır. El yapımı.

75. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.106

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :5b

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama oldukça iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıkıdır. El yapımı.

76. İlmik Kulplu Kase Parçası (Lev.107a)

Bul. No. : AA 19-212

Evre :II D

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :5b

Tanım :Bej hamur oldukça incedir. Fırınlama çok iyidir. Portakalımsı kırmızı astarlı yüzey dışta açık, içte yalın ve fırça ile sıvazlanmıştır. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 7:2

77. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.177 (950)

Evre :II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :5b

Tanım :Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı film astar uygulanan yüzey ve az açıktır. El yapımı.

78. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre :II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :5b

Tanım :Portakalımsı kırmızı renk hamur incedir ve az taşçık katkılıdır. Fırınlama oldukça ididir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

79. İlmik Kulplu Maşrapa

Bul. No. : AA 19.276

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :6

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Portakalımsı kırmızı-kiremit rengindeki astarlı yüzey ağızsızdır. Ağız ve kulp kısmındaki eksik yerler alçı ile tamamlanarak tümlenmiştir. El yapımı.

Açıklama : Müze Env No: A.16-05

80. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :6

Tanım : Pembemsi devetüyü renk hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama oldukça iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. Ağız kenarı üstünde yükselen, yuvarlak kesitli dikey ilmik kulpa sahiptir. El yapımı.

81. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası (Lev.107b)

Bul. No. : AB 16.203

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :6

Tanım : Bej ve gri özlü hamur incedir; az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. Kabin yaklaşık yarısı ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. İlmik kulp korunmamıştır. El yapımı.

82. Dikey Kulplu Fincan Parçası

Bul. No. : AA 19.96

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :7

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

83. *Goblet* Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :8b

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır.

Fırınlama orta derecededir. Kahverengi astarlı yüzey el ile düzeltilmiştir ve az açıktır. El yapımı.

Levha 35

84. *Depas* Parçası (Lev.108a)

Bul. No. : AA 19.208

Evre : II D

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form :10a

Tanım : Devetüyü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı film astarlı yüzey ağızsızdır. Her iki yüzeyde ve dipte çark izleri belirgindir. Ayrıca dış yüzeyde çok derin olmayan yatay yivlere sahiptir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkiye 2005, Fig. 7:6

85. Kadeh Parçası (Lev.108a)

Bul. No. : AA 19.364

Evre : II D

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form :11a

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. İçte çark izleri belirgindir. Çark yapımı.

86. Kadeh Parçası

Bul. No. : Z 19.253

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :11a

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta oranda taşçık, kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık kahverengi astarlı yüzey az açıklıdır. El yapımı.

87. Dibi İple Kesilmiş Kadeh (Lev.107c)

Bul. No. : Z 19.226

Levha : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :11b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; az taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kiremit rengi yüzey astarsız ve ağızsızdır. Her iki yüzeyde çark izleri oldukça belirgindir. Bardağın dip kısmı iple kesildiği için dip kısmında helezon şeklinde izlere sahiptir. Ağız kenarının bir kısmı korunmamıştır. Çark Yapımı.

88. Dibi İple Kesilmiş Kadeh Parçası (Lev.108a)

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :11b

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkılıdır. Pembemsi kırmızı yüzey astarsız ve açkısızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 7:4

89. Kadeh Parçası (Lev.108a)

Bul. No. : AB 20.54

Evre : II D

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :11b

Tanım : Pembemsi bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama iyidir. Hamur ile aynı renk yüzey astarsız ve açkısızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

90. Kadeh Parçası (Lev.108a)

Bul. No. : AC 26.225

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form :11b

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

91. Testi Parçası

Bul. No. : Z/AA 19.1

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :14a

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur orta derecede ince taşçık, kalker, kuvars ve altın renkli mika katkılıdır. Fırlama orta derecededir. Kahverengi astarlı yüzey az açkılıdır. El yapımı.

Levha 36

92. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.96
Evre : II D
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Form :15c1
Tanım : Grimsi kahverengi hamur orta derecede taşçık, yoğun kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Koyu grimsi kahverengi astarlı yüzey açıksızdır. Ateşe maruz kaldığı için dış yüzeyde siyah alacalıklar oluşmuştur. El yapımı.

93. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.240
Evre : II D
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Form :15c1
Tanım : Bej hamur orta oranda ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Bej renk astarlı ve açıksız yüzey sıvazlanmıştır. El yapımı.

94. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.242
Evre : II D
Mal Grubu: Kaba Mal (K)
Form :15c1
Tanım : Bej renk hamur kaba taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Bej yüzey astarsız ve açıksızdır. Dış yüzey üzerinde at nalı tutamak vardır. El yapımı.

95. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.374
Evre : II D
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Form :15c1
Tanım : Devetüyü hamur orta oranda taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Devetüyü yüzey astarsız ve açıksızdır. El yapımı.

96. Çömlek Parçası (Lev.108b)

Bul. No. : Y/Z 20.153

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta oranda taş, taşçık, kuvars, bitki ve mika katkıdır. Fırınlanma orta derecededir. Gri astarlı yüzey ačkısızdır. El yapımı.

Levha 37

97. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.240

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta oranda taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Gri yüzey astarsız ve ačkısızdır. El yapımı.

98. Çömlek Parçası (Lev.108b)

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık ve yoğun gümüş renkli mika katkıdır. Fırınlama kötüdür. Kalın astarlı ve ačkısız yüzey dışta kahverengi, ięte grimsi kahverengidir. El yapım

99. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık, kuvars, ve yoğun gümüş renkli mika katkıdır. Fırınlama kötüdür. Kalın astarlı ve ačkısız yüzey dışta kahverengi, ięte grimsi kahverengidir. El yapımı.

100. Çömlek Parçası (Lev.108b)

Bul. No. : Y 19.51

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım :Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık, kuvars ve yoğun gümüş renkli mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Astarsız ve açkısız yüzey dışta koyu gri, içte açık kahverengidir. Yangına maruz kaldığı için siyahlaş dış yüzeyde at nalı tutamak yer almaktadır. El yapımı.

Levha 38

101. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.257

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım :Kahverengi hamur orta derecede taşçık, kuvars, ve yoğun gümüş renkli mika katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Grimsi kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

102. Çömlek Parçası (Lev.108b)

Bul. No. : Y 19.51

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık, kuvars ve yoğun gümüş renkli mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Astarsız ve açkısız yüzey dışta açık kahverengi, içte gri renklidir. Dış yüzeyde at nalı tutamak yer almaktadır. El yapımı.

103. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Kaba Mal (K)

Form :15c2

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur kaba taşçık, kuvars, bitki ve mika katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. Dış yüzeyde at nalı tutamak yer almaktadır. Parçanın ağız kenarı üzerinde parmak baskılı kabartma bant bezeme yer alır. El yapımı.

104. Çömlek Parçası (Lev.108c)

Bul. No. : V 19.11 (959)

Evre : II E

Mal Grubu: Kaba Mal (K)

Form :15c2

Tanım : Kahverengi hamur kaba taşçık, kuvars, bitki ve mika katkıdır. Fırınlama kötüdür. Koyu kahverengi astarlı yüzey açıksızdır. Dış yüzeyde at nalı tutamak yer almaktadır. Tutamak ve parçanın ağız kenarı üzerinde parmak baskılı kabartma bant bezeme yer alır. Tutamağın gövdeye birleştiği kesimde de tek bir parmak baskısı vardır. El yapımı.

105. Çömlek Parçası (Lev.108c)

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık, kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Siyah renkli yüzey astarsız ve açıksızdır. Dış yüzey üzerinde iki tane yan yana oval formlu kabartma bezeme yer almaktadır. El yapımı.

Levha 39

106. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :15c3

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; taşçık ve az mika katkıdır Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıksızdır. El yapım

107. Çömlek Parçası (Lev.108c)

Bul. No. : AA 18.91

Evre : II D

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :15c3

Tanım : Kahverengi hamur kaba taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi astarlı dış yüzey açıksızdır. Ateşe maruz kaldığı için siyah alacalıklar oluşmuş dış yüzeyde oval biçimli kabarta bezeme vardır. El yapımı.

108. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 18.90

Evre : II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :15c3

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık, kuvars ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağılıdır. Çark Yapımı(?)

109. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 18.107

Evre : II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :15c3

Tanım : Sarımsı kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey az ağılıdır. El yapımı.

110. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.374

Evre : II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form :15c3

Tanım : Sarımsı kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi ağılıdır. Ağız kenarı içte bant astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

Levha 40

111. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.154

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form :16a

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede taşçık kuvars ve az mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağısızdır. El yapımı.

112. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.327

Evre : II D

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form :16a

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

113. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.20

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :16a

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

114. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.253

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :16a

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi astarlı yüzey az açkılıdır. El yapımı.

115. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 18.107

Evre : II D

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form :16a

Tanım : Sarımsı kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey az açkılıdır. El yapımı.

Levha 41

116. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form :17

Tanım :Pembemsi kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. Kabin yarısına yakın kısmı tümdür. El yapımı.

117. Minyatür Kap

Bul. No. : AA 19.264 (578)
Evre : II E
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form :17
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır.
Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıklıdır. El yapımı.

118. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : AA 19.372
Evre : II D
Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)
Form :17
Tanım : Sarımsı kırmızı hamur incedir; kalker ve mika katkılıdır.
Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıklıdır.
Ağız kenarı içte bant astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

119. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z 19.183 (953)
Evre : II E
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form :17
Tanım : Açık kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır.
Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey az açıklıdır.
El yapımı.

120. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : AA 19.374
Evre : II D
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form :17
Tanım : Açık kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır.
Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey açıksızdır. El yapımı.

121. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.23
Evre : II D
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form :17
Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. İçte yalın, dışta kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıklıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). El yapımı.

122. Kapak parçası (Lev.109a)

Bul. No. : V 17.9

Evre : II D

Mal Grubu: Kaba Mal (K)

Form :18

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık, az bitki ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Kapağın dış kenarları parmak baskılı kabartma bant bezemelidir. El yapımı.

Levha 42

123. Dip Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Form : Düz dip

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık, az bitki ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Astarlı ve az açkılı yüzey dışta kırmızımsı kahverengi, içte pembemsi kırmızıdır. El yapımı.

124. Dip Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Form : Yuvarlak dip

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Pembe hamur incedir; çok ince taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astarlı ve az açkılı yüzey dışta kahverengi, içte gridir. El yapımı.

125. Dip Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.22

Evre : II D

Form : Düz dip

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede ince taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey az açkılı ve latrinlidir. El yapımı.

126. Dip Parçası

Bul. No. : AA 19.377

Evre : II D

Form : Düz dip

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Tanım : Koyu gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri-siyah renkli yüzey astarsız ve açkısızdır. Dibi iple kesildiği için alt kısmında ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

127. Dip Parçası

Bul. No. : AA 19.377

Evre : II D

Form : Düz dip

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Tanım : Kahverengi hamur oldukça incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Gri yüzey astarsız ve açkısızdır. Dibi iple kesildiği için alt kısmında ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

128. Kaide Parçası (Lev.109b)

Bul. No. : Y 20.123

Evre : II D

Form : 19

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açkılı Mal (E)

Tanım : Kahverengi ve koyu gri özlü hamur incedir; mika katkılıdır. Siyah astarlı yüzey parlak açkılıdır. Çark Yapımı(?)

129. Kaide Parçası (Lev.109b)

Bul. No. : Y/Z 20.154

Evre : II E

Form : 19

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kahverengi hamur incedir; kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açkılıdır ve dış yüzeyde dikine açkılı bezeme uygulanmıştır. El yapımı.

130. Kaide Parçası (Lev.109b)

Bul. No. : Y/Z 20.153

Evre : II E

Form : 19

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kahverengi hamur incedir; kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıktır. Dış yüzeyde dikine olarak yapılmış oldukça belirgin açık izleri yer alır. El yapımı.

131. Kaide Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.153

Evre : II E

Form : 19

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kahverengi hamur incedir; kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi açıktır. Dış yüzeyde dikine olarak yapılmış oldukça belirgin açık izleri yer alır. El yapımı

132. Kaide Parçası (Lev.109b)

Bul. No. : Z 19.242

Evre : II D

Form : 19

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı astarlı ve açıktır. Dış yüzeyde dikine olarak yapılmış oldukça belirgin açık izleri yer alır. El yapımı.

133. Kaide Parçası (Lev.109b)

Bul. No. : AA 16-20

Evre : II D

Form : 19

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Bej ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey pembemsi kırmızı astarlı ve iyi açıktır. Dış yüzey büyük oranda aşınmıştır. El yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:5

Levha 43

134. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama iyidir. Yüzey kahverengi astarlı ve açkısızdır. Oval kesitli ayak parçasının uç kısmı korunmamıştır. El yapımı.

135. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama iyidir. Yüzey kahverengi astarlı ve açkısızdır. Oval kesitli ayak parçasının uç kısmı korunmamıştır. El yapımı.

136. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Oval kesitli ayak parçasının uç kısmında çok az eksik vardır. El yapımı.

137. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırlama orta derecededir. Kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

138. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Gri astarlı yüzey ağıksızdır. El yapımı.

139. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : Dikey kulp

Tanım : Ağık kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi ağıklıdır. Çark Yapımı(?).

140. Kulp Parçası

Bul. No. : AA 19.383

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : Dikey kulp

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi ağıklıdır. Çark Yapımı.

141. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : Dikey kulp

Tanım : Kahverengi hamur koyu gri özlüdür ve incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi ağıklıdır. Çark Yapımı(?).

142. Kulp Parçası

Bul. No. : AA 19.383

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Ağıklı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : Dikey kulp

Tanım : Ağık kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey oldukça iyi ağıklıdır. Çark yapımı.

143. Kulp Parçası

Bul. No. : AA 19.383

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : Dikey kulp

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey parlak açkılıdır. Çark yapımı(?).

Levha 44

144. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.355

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve altın renkli mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey parlak açkılıdır. Dış yüzeyde bıyık şeklinde kabartma bezeme vardır. Çark yapımı.

145. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.107

Evre : II E

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az açkılıdır. Dış yüzeyde kabartma bezeme olarak yapılmış bir kısmı korunmuş bıyık motifi vardır. Çark Yapımı(?).

146. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. No. : Y/Z 20.152

Evre : II D

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Tanım : Gri hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Grimsi kahverengi astarlı yüzey açkılıdır. Dış yüzeyde bıyık şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

147. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.233

Evre : II D

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Tanım : Kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astarlı ve iyi açkılı yüzey içte yalın dışta kırmızımsı kahverengidir. Dış yüzeyde ağzın hemen altında yatay ve dikey olarak uygulanmış yağmur damlası şeklinde sokma bezeme vardır. El yapımı.

148. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. No. : Z 19.345

Evre : II E

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astar açık kahverengidir; iyi korunmadığından yüzeyin açkılı olup olmadığı bilinmemektedir. Dış yüzey yiv bezemelidir. El yapımı.

Levha 45

149. Tabak Parçası

Bul. No. : Y 20.181

Evre : II C

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : 1a1

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astarlı ve açkılı olması gereken açık kahverengi yüzeyde astar aşınmıştır. Çark yapımı.

150. Tabak Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açkılı Mal (*Red Coated Ware*) (B)

Form : 1a1

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi yüzey astarlı ve parlak açkılıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

151. Tabak Parçası

Bul. No. : Z 19.143
Evre : II C
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : 1a1
Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı yüzey astarlı ve parlak açıktır. Çark yapımı.

152. Tabak Parçası

Bul. No. : Z 19.128
Evre : II C
Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)
Form : 1a2
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı ve açıktı yüzey dışta kısmen aşınmış ve bej görünüm almıştır. Çark yapımı.

153. Tabak Parçası

Bul. No. : AA 19.77
Evre : II C
Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)
Form : 1a2
Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktıdır. Çark yapımı

154. Tabak Parçası

Bul. No. : Z 19.305
Evre : II C
Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)
Form : 1a2
Tanım : Gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı yüzey astarlı ve parlak açıktıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). El yapımı.

155. Tabak Parçası

Bul. No. : Z 19.321
Evre : II C
Mal Grubu: Kırmızı Astarlı Parlak Açıktı Mal (*Red Coated Ware*) (B)
Form : 1a2
Tanım : Krem hamur oldukça incedir çok temiz ve katkısızdır. Fırınlama iyidir. Krem astarlı yüzey parlak açıktıdır. Dış yüzeyde kahverengi boya bezemeye sahiptir. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). El yapımı.

156. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 1b

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve kalker katkılıdır Fırlama iyidir. Açık pembemsi kırmızı yüzey astarsız ve ağısızdır. Çark yapımı.

157. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : Z 19.219

Evre : II C

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 1b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve kalker katkılıdır. Fırlama iyidir. Açık Kahverengi yüzey astarsız ve ağısızdır. Çark yapımı.

158. Tabak Parçası (A2 Tabağı)

Bul. No. : Z 19.146

Evre : II C

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 1b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşık ve kalker katkılıdır. Fırlama iyidir. Açık pembe yüzey astarsız ve ağısızdır. Her iki yüzeyde çark izleri belirgindir. Çark yapımı.

Levha 46

159. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.128

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 2a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkılıdır. Fırlama orta derecededir. Açık pembe yüzey astarlı ve ağılıdır. Her iki yüzeyde de siyah alacalıklar mevcuttur. El yapımı.

160. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.128

Evre : II C

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Form : 2a

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince kalker ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Gri yüzey astarsız ve ağısızdır. Çark yapımı.

161. Kase Parçası (Lev.110a)

Bul. No. : Z/AA 18.16

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2a

Tanım : Pembemsi kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Açık kırmızı yüzey astarsız ve ağısızdır. El yapımı.

162. Kase Parçası (Lev.110a)

Bul. No. : AA 19.79

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 2b1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; mika ve latrin katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az ağılıdır. El yapımı.

163. Kase Parçası (Lev.110a)

Bul. No. : AA 19.65

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 2b1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşık, latrin ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Pembemsi kırmızı yüzey astarlı ve ağılıdır. El yapımı.

164. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.153

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey çok aşınmıştır. Çark yapımı.

165. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2b1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açkısızdır. Çark yapımı.

166. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 2b2

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede ince taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık kırmızı yüzey astarlı ve az açıktır. El yapımı.

167. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b2

Tanım : Açık kırmızı hamur orta derecede kalker ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık kırmızı yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

Levha 47

168. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.39
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3a1
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır ancak astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

169. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.153
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3a1
Tanım : Kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

170. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.128
Evre : II C
Mal Grubu: Hitit Malı (C2)
Form : 3a1
Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

171. Kase Parçası (Lev.110b)

Bul. No. : Z 20.9
Evre : II C
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 3a1
Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

172. Kase Parçası (Lev.110b)

Bul. No. : Z 20.9

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a1

Tanım : Bej hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

173. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 3a1

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey açıksızdır. El yapımı.

174. Kase Parçası (Lev.110b)

Bul. No. : AA 18.533

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Pembemsi kırmızı orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Dış yüzeyde memecik şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

175. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Bej hamur çok incedir. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

176. Kase Parçası (Lev.110b)

Bul. No. : AA 18.65

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yarım ay şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

177. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.39

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık, kalker ve mika katkıdır Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

Levha 48

178. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 3a2

Tanım : Bej hamur çok incedir; çok ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Portakalımsı kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

179. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.65

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

180. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.336

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

181. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.221

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Parça üzerinde olasılıkla büyük motifine ait sadece uç kısmı korunmuş kabartma bezeme vardır. El yapımı.

182. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede ince taşçık, kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

183. Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. : Y 20.181

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey parlak açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

184. Kase Parçası (Lev.111c)

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Koyu gri hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri-siyah astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

185. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.197
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır.
Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

186. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.128
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık, kuvars ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Astarlı ve açık yüzey dışta sarımsı kahverengi içte kırmızıdır. Çark yapımı.

187. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.71 (903)
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık, latrin ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Levha 49

188. Kase Parçası (Lev.111a)

Bul. No. : AA 19.49
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

189. Kase Parçası (Lev.111c)

Bul. No. : AA 18.533 (909)

Evre : II C

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Form : 3b

Tanım : Koyu gri-siyah hamur orta derecede taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Gri yüzey astarsız ve ağızsızdır. El yapımı.

190. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Dış yüzey aşınmıştır. Çark yapımı.

191. Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. : AA 16.40 (894)

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Çark yapımı

192. Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Pembemsi kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Çark yapımı.

193. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Çark yapımı.

194. Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. :AA 18.533

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım :Kırmızımsı kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yatay düzeltme izleri vardır. Çark yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

195. Kase Parçası

Bul. No. :Z 18.30

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Bej ve açık gri özlü hamur incedir ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı yüzey astarlı ve açıktır. Çark yapımı.

196. Kase Parçası (Lev.111c)

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Koyu gri hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri astarlı açıktır yüzey el ile düzeltilmiştir. El yapımı.

197. Kase Parçası (Lev.111c)

Bul. No. : Z/AA 18.17

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Koyu gri hamur oldukça iyi arıtılmıştır ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yatay açık bezeme yapılmıştır. Çark yapımı.

198. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.143

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Pembemsi bej hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi bej astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Levha 50

199. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. : Z 19.234

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Üzerinde sığ yiv bezeme olan yuvarlak kesitli kulpa sahiptir. Çark yapımı.

200. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.336

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Yuvarlak kesitli kulpa sahiptir. Çark yapımı.

201. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.178

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi, kalın ve koyu gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Yatay olarak düzeltilmiş kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8a:5

202. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.111b)

Bul. No. : AA 18.62

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı yüzey astarlı ve açıktır. Tamamı korunmuş dikey kulpa sahiptir. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

203. Kase Parçası (Lev.111c)

Bul. No. : AC 19.39

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Gri hamur çok incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Astarsız koyu gri-siyah yüzey iyi açıktır. Dış yüzey yağmur damlası şeklinde sokma bezemelidir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9a:1

204. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.221

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; kalker ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yağmur damlası şeklinde sokma bezemeye sahiptir. Çark yapımı.

205. Kase Parçası (Lev.112b)

Bul. No. : Z 19.218

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve yoğun mika katkıdır. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde baskı, çizi, çentik ve bıyık şeklinde kabartma bezeme vardır. Çark yapımı.

206. Kase Parçası (Lev.112a)

Bul. No. : Z/AA 18.14

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

207. Kase Parçası (Lev.112a)

Bul. No. : Z/AA 18.14

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur çok incedir; iyi arıtılmıştır ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

Levha 51

208. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.87

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır; astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımı.

209. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.319

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; kalker ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

210. Kase Parçası (Lev.112a)

Bul. No. : Z 19.132

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

211. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur incedir ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

212. İlmik kulplu Kase

Bul. No. : AA 20.153

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4a

Tanım : Sarımsı kırmızı renk hamur incedir; taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. Kasenin ağız kenarından küçük bir parça ile kulpu korunmamıştır. Çark yapımı.

213. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.221

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4a

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir; kalker ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

214. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.113a)

Bul. No. : AA 18.85

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 5b

Tanım : Açık gri hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey iyi açıktır; dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Üçgen kesitli dikey kulp sağlamdır. Çark yapımı.

215. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 19.6

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; latrin ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

216. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : Z/AA 18.17

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 5b

Tanım : Açık gri hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Levha 52

217. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.189

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. İyi fırınlanmıştır. Yatay yönde sıvazlanmış kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkiye 2005, Fig. 8a:7

218. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : Z 18.30

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Bej ve gri özlü hamur incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

219. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Kahverengi ve gri özlü hamur incedir; ince kuvars ve latrin katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

220. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

221. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : AA 19.79

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yarım ay şeklinde kabartma bezeme vardır. Çark yapımı.

222. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.71

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 5b

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve kahverengi özlü hamur oldukça iyi arıtılmıştır; çok az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

223. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : AA 18.95

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 5b

Tanım : Gri hamur incedir; az latrin ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey parlak açıktır. Çark yapımı.

224. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : AA 18.88

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 5b

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve siyah özlü hamur oldukça iyi arıtılmıştır; çok az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı kalın astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

225. Kase Parçası (Lev.113b)

Bul. No. : AA 19.199

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 5b

Tanım : Açık gri hamur oldukça iyi arıtılmıştır ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık gri astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

226. İlmik Kulplu Maşrapa (Lev.114a)

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 6

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık pembe astarlı yüzey açıktır. El yapımı

227. İlmik Kulplu Maşrapa

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 6

Tanım : Bej hamur orta derecede incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açıktır. El yapımı.

228. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 6

Tanım : Bej hamur orta derecede incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

Levha 53

229. Dikey Kulplu Fincan Parçası (Lev.114a)

Bul. No. : AA 19.33

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 7

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:11

230. *Goblet* Parçası (Lev.114a)

Bul. No. : AC 19-43

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 8b

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur çok incedir; katkısızdır. Kiremit rengi astarlı yüzey az açkılıdır. Dış yüzey yatay yiv bezemelidir. El yapımı.

231. *Goblet* Parçası

Bul. No. : AA 18.65

Evre : II C

Mal Grubu: Yerel Gri Mal (F1)

Form : 8b

Tanım : Koyu gri-siyah hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astarsız gri yüzey az açkılıdır. El yapımı.

232. *Goblet Parçası*

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 8b

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir; ince kalker ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Yüzeyde gri ve siyah alacalıklar vardır. El yapımı.

233. *Goblet Parçası*

Bul. No. : Z 19.221

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 8b

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; ince kalker katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

234. *Çaydanlık Parçası (Lev.114b)*

Bul. No. : Z 19.217

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 9

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıksızdır. İkincil yanmadan dolayı dış yüzey aşınmış ve kahverengi-siyah bir görünüm almıştır. El yapımı.

235. *Çaydanlık (Lev.115a)*

Bul. No. : Z 19-158

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Emzik dip kısmı haricinde astarlanmamıştır. Emzik ve gövdenin bazı eksik kısımları alçı ile tümlenmiştir. Çark yapımı.

Açıklama : Müze Env No: A.140-07

236. Dikey Kulplu Çaydanlık Parçası (Lev.115b)

Bul. No. : Z 19.224

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzey dikey sığ yiv bezemelidir. Çark Yapımı(?).

237. Çaydanlık Parçası(Lev.114b)

Bul. No. : AA 18.71

Evre : II C

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 9

Tanım : Açık gri hamur oldukça iyi arıtılmıştır ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi-gri astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzeyde yağmur damlası şeklinde baskı bezeme vardır. Çark yapımı.

238. Çaydanlık Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 9

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açkılıdır. Dış yüzeyde astar yer yer dökülmüştür. El yapımı.

239. Çaydanlık Parçası (Lev.115b)

Bul. No. : AA 19.77

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzeyde yatay düzeltme izleri vardır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Akıtacak kısımda dikey yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

240. Çaydanlık Parçası (Lev.115b)

Bul. No. : AA 19.77

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kırmızı ve açık gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde aşınmalar vardır ve astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımı.

Levha 54

241. *Depas* Parçası

Bul. No. : Y 19/20.3

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 10b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

242. *Depas* Parçası

Bul. No. : Z 19.221

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 11a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey parlak açıktır. Siyah alacalanmanın olduğu dış yüzey latrinlidir. Çark yapımı.

243. *Kadeh* Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.16

Evre : II C

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 11b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve ağırsızdır. Bardağın dip kısmı ip ile kesildiği için helozon şeklinde kesme izleri vardır. Çark yapımı.

244. Kadeh Parçası

Bul. No. : Z/AA 19.6
Evre : II C
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form : 11b
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Bardağın dip kısmı ip ile kesildiği için helozon şeklinde kesme izleri vardır. Çark yapımı.

245. Testi Parçası

Bul. No. : Z 19.319
Evre : II C
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 13a
Tanım :Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur incedir. Fırınlama çok iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. Yuvarlak kesitli kulpu vardır. El yapımı.

246. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*) (Lev.118a)

Bul. No. : AA 19.77
Evre : II C
Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)
Form : 14b
Tanım : Gri hamur oldukça incedir ve iyi arıtılmıştır ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Gri- kahverengi astarlı yüzey parlak açkılıdır. Çark Yapımı. (?)

247. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.47
Evre : II C
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 15a
Tanım : Bej hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

248. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 15b

Tanım : Kırmızı ve kalın gri özlü hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı kalın astarlı yüzey açıkısızdır. El yapımı.

249. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.206

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 15b

Tanım : Kırmızı ve kalın gri özlü hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı kalın astarlı yüzey açıkısızdır. El yapımı.

Levha 55

250. Çömlek Parçası (Lev.116a)

Bul. No. : AA 16.71

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıkısızdır. Dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Hemen ağzın altında karşılıklı yapılmış at nalı tutamağa sahiptir. Birçok kırık parçadan birleştirilen çömleğin eksik kısımları alçı ile tümlenmiştir. El yapımı.

251. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.153

Evre : II C

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 15c1

Tanım : Pembemsi bej hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Pembemsi bej yüzey astarsız ve açıkısızdır. El yapımı.

252. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.153

Evre : II C

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 15c1

Tanım : Pembemsi bej hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkıdır. Fırlama kötüdür. Pembemsi bej yüzey astarsız ve ağısızdır. El yapımı.

Levha 56

253. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.336

Evre : II C

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 15c1

Tanım : Devetüyü hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırlama kötüdür. Devetüyü astarsız ve ağısız yüzey de siyah alacalıklar vardır. El yapımı.

254. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.219

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık, kuvars ve yoğun mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağısızdır. Dış yüzey de düzeltme izleri vardır. El yapımı.

255. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık, kuvars ve gümüş renkli mika katkıdır. Fırlama kötüdür. Astarsız ve ağısız kahverengi dış yüzey yangına maruz kaldığı için siyahlaşmıştır. El yapımı.

256. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.217

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık, kuvars ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. Dış yüzey ateşe maruz kaldığı için siyahlaşmıştır. El yapımı.

257. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 16.40

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi-siyah yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

258. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.321

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık, latrin ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

Levha 57

259. Çömlek Parçası (Lev.116b)

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 15c2

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Açık grimsi kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

260. Çömlek Parçası (Lev.116b)

Bul. No. : AA 19.73

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi-siyah yüzey astarsız ve açkısızdır. Tamamı korunmuş dikey kulpa sahiptir. El yapımı.

261. Çömlek Parçası (Lev.116b)

Bul. No. : AA 18.89

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c3

Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

262. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c3

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Dış yüzey ateşe maruz kaldığı için siyahlaşmıştır. El yapımı.

263. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 15c3

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur orta derecede ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Astarlı ve açkısız yüzey dışta kahverengi, içte kırmızıdır. El yapımı.

Levha 58

264. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.39

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 16a

Tanım : Gri hamur orta derecede taşçık ve az mika katkıdır. Fırlama orta derecededir. Grimsi kahverengi astarlı yüzey ağısızdır. El yapımı.

265. Çömlek Parçası (Lev.117a)

Bul. No. : Z 19-121

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 16a

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey ağılıdır. Boynun içi de astarlı ve ağılıdır. Çömleğin bir tarafı ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Omuz üzerine yerleştirilmiş yatay kulplardan bir tanesi korunmuştur. El yapımı.

266. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.39

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 16a

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az ağılıdır. El yapımı.

Levha 59

267. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.336

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az ağılıdır. El yapımı.

268. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 16a

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıksızdır. El yapımı.

269. Çömlek Parçası (Lev.117b)

Bul. No. : Z 18.30

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Form : 16a

Tanım : Bej hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıklıdır. İç yüzeyde astar boynun dip kısmına kadar iner. El yapımı.

270. Çömlek Parçası (Lev.117b)

Bul. No. : AA 18.95

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Dış yüzeyde aşınmalar vardır. El yapımı.

Levha 60

271. Çömlek Parçası (Lev.117b)

Bul. No. : Y 19.47

Evre : II C

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 16b

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede iri taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Koyu gri kalın astarlı yüzey açıksızdır. El yapımı.

272. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.138
Evre : II C
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Form : 16b
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede kaba taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama kötüdür. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

273. Çömlek Parçası (Lev.117b)

Bul. No. : Z 19.153
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 16b
Tanım : Kahverengi hamur incedir ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. El yapımı.

274. Minyatür Kap Parçası (Lev.118a)

Bul. No. : AA 19.77
Evre : II C
Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)
Form : 17
Tanım : Koyu gri hamur oldukça iyi arıtılmıştır ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri-kahverengi astarlı yüzey parlak açkılıdır. Çark yapımı.

275. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Y 19.47
Evre : II C
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 17
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı .

276. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z 19.321
Evre : II C
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 17
Tanım : Bej hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Bej astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

Levha 61

277. Dip Parçası

Bul. No. : Y 19.39
Evre : II C
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : Düz dip
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az açıktır. El yapımı .

278. Ayak Parçası

Bul. No. : Z 19.336
Evre : II C
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Tanım : Kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık gri astarlı yüzey açıksızdır. Dış yüzey oluk bezemelidir. El yapımı.

279. Üç Ayak Parçası (Lev.118a)

Bul. No. : AA 19.65
Evre : II C
Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)
Tanım : Koyu gri-siyah hamur oldukça iyi arıtılmış; katkisizdir. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey parlak açıktır. Volüt şeklinde yapılmış ayağın uç bitim kısmı ve yan kısmı korunmamıştır. Çark yapımı. (?)

280. Kulp Parçası

Bul. No. : Y 19.39
Evre : II C
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : Dikey kulp
Tanım : Sarımsı kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

281. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.128
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Dikey kulp
Tanım : Açık kırmızı hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı (?).

282. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.128
Evre : II C
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : Dikey kulp
Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kırmızı astarlı açık yüzeyde aşınmalar vardır. El yapımı.

283. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.153
Evre : II C
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : Dikey kulp
Tanım : Kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarlı ve açıktır. El yapımı.

284. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.221
Evre : II C
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Yatay kulp
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey aşınmıştır. El yapımı.

285. Bezemeli Gövde Parçası (Lev.118b)

Bul. No. : AA 18.533

Evre : II C

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Açık kahverengi yüzey astarsız ve ağısızdır. İkincil yanma olduğu için dış yüzeyde siyah alacalıklar oluşmuştur. Dış yüzeyde halka biçimli bir kabartma bezeme ve bunun içinde de memecik şeklinde yapılmış ikinci kabartma bezemeye sahiptir. El yapımı.

286. Bezemeli Gövde Parçası (Lev.118b)

Bul. No. : Z 19.138

Evre : II C

Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Bej astarlı yüzey az ağılıdır. Dış yüzey yatay ve dikey çizi bezemelidir. El yapımı.

287. Bezemeli Gövde Parçası (Lev.118b)

Bul. No. : AA 19.367

Evre : II C

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Tanım : Kırmızı hamur incedir; latrin ve yoğun mika katkıdır. Fırlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey ağılıdır. Ortası delik gövde parçasının dış yüzeyinde iki çizi bezeme arasına baskı bezeme yapılmıştır. ark yapımı.

Levha 62

288. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.67

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b1

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağılıdır. Dış yüzeyde yarısı korunmuş yarımay şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

289. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.22

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Astarsız ve açık yüzey dışta açık devetüyü, içte pembemsi devetüyü-kahverengidir. El yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Tüekteki 2005, Fig. 8a:2

290. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.66

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

291. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.250

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b1

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

292. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.18

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b2

Tanım : Kırmızı hamur orta nitelikte ince taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkısızdır. El yapımı.

293. Kase Parçası

Bul. No. : Z 17.29

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b2

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açkılıdır. El yapımı.

294. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.66

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b2

Tanım :Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey büyük oranda aşınmıştır. Çark yapımı.

295. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

296. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.55

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b2

Tanım :Pembemsi bej hamur incedir; İnce taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi bej yüzey astarsız ve açıksızdır. El yapımı.

Levha 63

297. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : AA 17.246

Evre : II B

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2c

Tanım : Bej hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi bej yüzey astarsız ve açıksızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

298. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : Z/AA 18.13

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi film astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

299. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : Z/AA 18.13

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı film astarlı yüzey az açkılıdır. Çark yapımı.

300. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : AA 17.246

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı film astarlı yüzey az açkılıdır. Çark yapımı.

301. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : Z/AA 18.13

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi film astarlı yüzey az açkılıdır. Çark yapımı

302. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : Z 19.57

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı film astarlı yüzey az açkılıdır. Çark yapımı.

303. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : AA 19.176

Evre : II B

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Açık pembe-bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık pembe-bej yüzey astarsız ve açkısızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

304. Kase Parçası (Lev.119a)

Bul. No. : AA 19.45

Evre : II B

Mal Grubu: Çark yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2c

Tanım : Koyu kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi film astarlı yüzey ağıksızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

Levha 64

305. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 3a1

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Sarımsı bej yüzey astarsız ve ağıksızdır. El yapımı.

306. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.85

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey ağıksızdır. Çark yapımı.

307. Kase Parçası

Bul. No. :

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Açık kırmızı hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey ağıksızdır. El yapımı.

308. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Koyu gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey ağıksızdır. Çark yapımı.

309. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.21

Evre : II B

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 3a1

Tanım :Portakalımsı kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıksızdır. Dış yüzey bir kısmı korunmuş kabartma bıyık motifi içerir. Çark yapımı (?).

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8a:3

310. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.57

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a1

Tanım :Bej hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

311. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.23

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a2

Tanım :Pembemsi kırmızı hamur incedir ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır.

312. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.236

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey kabartma bezemelidir. El yapımı.

313. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.39

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a2

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey kabartma bezemelidir. El yapımı.

314. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.173
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3a2
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

315. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.18
Evre : II B
Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)
Form : 3a2
Tanım : Kırmızı hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı film astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

Levha 65

316. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.31
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Kırmızı ve koyu gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8a:6

317. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : Z 17.19
Evre : II B
Mal Grubu: Hitit Malı (C2)
Form : 3b
Tanım : Açık kırmızı hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

318. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.242
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Bej hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

319. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.67

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*) . Çark yapımı.

320. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : Z 17.7

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

321. Kase Parçası

Bul. No. : Z 17.9

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

322. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : AA 17.238

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

323. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : AA 19.176

Evre : II B

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Gri hamur incedir; çok ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Gri-kahverengi astarlı yüzey parlak açıktır. Çark yapımı.

324. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : AA 17.99

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

325. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : AA 17.236

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

326. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.85

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Çark Yapımı. (?)

327. Kase Parçası

Bul. No. : Z 17.29

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

328. Kase Parçası (Lev.119b)

Bul. No. : AA 18.519

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

329. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.23

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Levha 66

330. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.6

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

331. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120a)

Bul. No. : AB 19.34

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

332. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.17

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık Kahverengi hamur incedir ve mika katkıdır. Pişirme iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

333. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.249

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde yer yer birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

334. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.116

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzey sokma bezemelidir. Çark yapımı.

335. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120b)

Bul. No. : AB 19.34 (576)

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

336. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.34

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzey sokma bezemelidir. Çark yapımı.

337. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : Z 19.67

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

338. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : AA 19.6

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

339. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : AA 18.534

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

340. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : AA 17.254

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

341. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

342. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.120c)

Bul. No. : AB 19.34

Evre : II B

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)

Form : 3b

Tanım : Siyah hamur incedir; az mika katkıdır. Fırlama iyidir. Yüzey siyah astarlı ve parlak açıklıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

Levha 67

343. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Z 17.7

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Çark yapımı.

344. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.41

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıklıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:10

345. Dikey Kulplu Kase (Lev.121a)

Bul. No. : AC 28.34

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıklıdır. Gövde de eksik bazı kısımlar alçı ile tümlenmiştir. Çark yapımı.

Açıklama : Müze Env No: 2007-81/AC 28.34

346. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.8

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi koyu gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:8

347. Kase Parçası (Lev.121b)

Bul. No. : Z 19.315

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

348. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Z 17.9

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

349. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Z 18.22

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi-bej astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

350. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

351. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Z 19.49

Evre : II B

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açkılı Mal (E)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırlama iyidir. Siyah astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

352. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

353. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.89

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

354. Kase Parçası (Lev.121c)

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

Levha 68

355. Kase Parçası (Lev.126c)

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4a

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Dış yüzeyde memecik biçimli kabartma bezeme vardır. El yapımı.

356. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.23

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı ve açık gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yer yer yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

357. Kase Parçası

Bul. No. : Z 17.9

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yer yer yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

358. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.173

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

359. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.67

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*) . Çark yapımı.

360. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.99

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

361. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.34

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*). El yapımı.

362. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AC 19.139

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Her iki yüzeyde yatay yönde düzeltme izleri vardır. Tüm olarak korunmuş yuvarlak kesitli dikey kulbu üzerinde yiv bezemeye sahiptir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9a:4

363. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.534

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Açık kırmızı hamur oldukça incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

364. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.122a)

Bul. No. : AB 16.73

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

Levha 69

365. Dikey Kulplu Fincan Parçası

Bul. No. : AA 17.238

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 7

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Dış yüzey yer yer aşınmıştır. Çark yapımı.

366. *Goblet* Parçası

Bul. No. : Z 17.17

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 8a

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

367. Çaydanlık Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 9

Tanım : Gri özlü bej rengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

368. Çaydanlık Parçası

Bul. No. : AA 17.250

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Astar iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

369. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.20

Evre : II B

Mal Grubu: Kahverengi Astarlı ve Açıktı Mal (L)

Form : 13a

Tanım : Kahverengi hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi-kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

Levha 70

370. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*) (Lev.122b)

Bul. No. : Z 17.29

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 14b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi-kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde çizgi ve sokma bezeme; memecik şeklinde ve ters "V" şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

371. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*) (Lev.122a)

Bul. No. : AA 16.35

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 14b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Çark yapımı.

372. Çömlek (Lev.123a)

Bul. No. : AB 17.89

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 15a

Tanım : Açık kırmızı renk hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. Ağız kenarında küçük kırıklar ile gövde yüzeyinde derin çatlaklar vardır. Çark yapımı (?).

Açıklama : Müze Env No: A.6-06

373. Çömlek Parçası

Bul. No. : Y 19.37

Evre : II B

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 15a

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

374. Geniş Boyunlu Çömlek

Bul. No. : AA 17.14

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 15b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur iyi arıtılmıştır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey üzerinde Ters "V" şeklinde tutamak vardır. El yapımı.

Levha 71

375. Çömlek Parçası (Lev.123b)

Bul. No. : AC 19.21

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıksızdır. Oldukça büyük bir at nalı tutamağın mevcut olduğu dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El yapımı.

Açıklama : Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:13

376. Çömlek Parçası (Lev.124b)

Bul. No. : Z 19.57

Evre : II B

Mal Grubu: Kaba Mallar (K)

Form : 15c1

Tanım :Bej hamur orta derecede taşçık ve kuvars katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Bej yüzey astarsız ve açkısızdır. Oldukça büyük bir at nalı tutamağın mevcut olduğu dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El yapımı.

377. Çömlek Parçası (Lev.124b)

Bul. No. : AA 17.250

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Dış yüzeyde at nalı tutamak vardır. El yapımı.

378. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.81

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım :Kahverengi hamur orta derecede taş, taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama kötüdür. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

379. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.23

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım :Kahverengi hamur orta derecede ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

380. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 17.19

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El yapımı.

Levha 72

381. Çömlek Parçası (Lev.124a)

Bul. No. : AA 16.72

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Dış yüzeyde ortaları parmak baskılı karşılıklı yerleştirilmiş at nalı tutamak, aksi yönlerde yine karşılıklı yapılmış dikey kabartma bezeme vardır. Dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Çömleğin eksik kısımları alçı ile tümlenmiştir. El yapımı.

382. Çömlek Parçası (Lev.124b)

Bul. No. : AA 17.257

Evre : II B

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. At nalı tutamağın mevcut olduğu dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El yapımı.

383. Çömlek Parçası (Lev.124b)

Bul. No. : AA 16.21

Evre : II B

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 15c3

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açkısızdır. Dış yüzeyde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

384. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 16.23

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 15c3

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

Levha 73

385. Çömlek Parçası (Lev.125a)

Bul. No. : AA 17.265

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

386. Çömlek Parçası (Lev.125b)

Bul. No. : AA 19.6

Evre : II B

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 16a

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

387. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.18

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 16a

Tanım : Bej ve gri özlü hamur orta derecede taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açıksızdır. El yapımı.

388. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.66

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı.

Levha 74

389. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.67

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur orta derecede ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey az açıktır. El yapımı.

390. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 17.7

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey ikincil yanmadan dolayı yer yer kahverengidir. El yapımı.

391. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.23

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 16a

Tanım : Kahverengi ve kalın gri özlü hamur orta derecede taşçık katkıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıksızdır. El yapımı.

392. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.23

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16a

Tanım : Pembemsi kırmızı ve kalın açık gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

393. Çömlek Parçası (Lev.125b)

Bul. No. : AA 16.24

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 16b

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

Levha 75

394. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : AA 18.534

Evre : II B

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 17

Tanım : Kahverengi hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

395. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z 19.55

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 17

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarsız ve açık ve gri alacalıklar vardır. El yapımı.

396. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : AA 16.63

Evre : II B

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 17

Tanım : Açık kırmızı hamur orta derecede taşçık katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Pembemsi kırmızı yüzey astarsız ve açıktır. El yapımı.

397. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : AA 17.236

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 17

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

398. Dikey Kulplu Üç Ayaklı Minyatür Kap Parçası (Lev.126a)

Bul. No. : AA 19.173
Evre : II B
Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)
Form : 17
Tanım : Gri hamur incedir; katkısızdır. Fırınlama iyidir. Yüzey gri-kahverengi astarlı ve parlak ağıklıdır. Çark yapımı.

399. Minyatür Kap Parçası

Bul. No. : Z 19.57
Evre : II B
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 17
Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve ağıksızdır. El yapımı.

400. Dip Parçası

Bul. No. : AA 17.98
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Düz dip
Tanım : Açık kırmızı ve açık gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Çark yapımı.

401. Dip Parçası

Bul. No. : Z 19.85
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Düz dip
Tanım : Açık kahverengi ve kalın gri özlü hamur orta derecede ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey ağıklıdır. Çark yapımı. (?)

402. Kulplu Parçası (Lev.126b)

Bul. No. : AA 17.254
Evre : II B
Mal Grubu: Hitit Malı (C2)
Form : Dikey kulplu
Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur çok incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey iyi ağıklıdır. Çark yapımı.

403. Kulp Parçası (Lev.126b)

Bul. No. : Z 19.55
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Dikey kulp
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkıdır. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. El yapımı.

404. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.23
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : Dikey kulp
Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.(?)

405. Kulp Parçası

Bul. No. : Y 19.37
Evre : II B
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : Yatay kulp
Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur çok incedir. Fırınlama iyidir. Kiremit rengi astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

406. Bezemeli Gövde Parçası (Lev.126c)

Bul. No. : AA 17.247
Evre : II B
Mal Grubu: Hitit Malı (C2)
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde çizi ve sokma bezeme; memecik şeklinde kabartma bezeme vardır. El yapımı.

407. Bezemeli Gövde Parçası (Lev.126c)

Bul. No. : AA 17.236
Evre : II B
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey yüzeyden kesilerek çıkarılma sonucu elde edilmiş olan derin yiv bezemelidir. El yapımı.

408. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. No. : Z 19.17

Evre : II B

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Dış yüzey çizi bezemelidir. ark yapımı.

Levha 76

409. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.34

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 2b1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı astarlı ve açkılıdır. ark yapımı.

410. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.8

Evre : II A

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 2b1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızımsı kahverengi astarlı ve açkılıdır. Dışta kabartma memecik bezeme vardır. El yapımı.

411. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.9

Evre : II A

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 2b1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Dış yüzeyde gri alacalılar ve kireçlenme oluşmuştur. ark Yapımı.

412. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.34

Evre : II A

Mal Grubu: ark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2b1

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Yüzey astarsız ve açkısızdır. El yapımı.

413. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.6
Evre : II A
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form : 2b1
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Çark yapımı.

414. Kase Parçası

Bul. No. : AB 26.17
Evre : II A
Mal Grubu: Kahverengi Astarlı ve Açıklı Mal (L)
Form : 2b1
Tanım : Kırmızı hamur incedir; az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızımsı kahverengi astarlı ve açıklıdır. El yapımı.

415. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.2
Evre : II A
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 2b2
Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızımsı kahverengi astarlı ve az açıklıdır. El yapımı.

416. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.309
Evre : II A
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 2b2
Tanım : Bej ve gri özlü hamur orta derecede taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Bej yüzey astarsız ve açkısızdır. El Yapımı.

417. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.14
Evre : II A
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 2b2
Tanım : Kırmızımsı kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El Yapımı.

Levha 77

418. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.25

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı yüzey film astarlı ve açkısızdır.  ark Yapımı.

419. Kase Parçası (Lev.127a)

Bul. No. : AA 18.529

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Kahverengi hamur incedir ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı film astarlıdır ve açkılıdır.  ark yapımı.

420. Kase Parçası (Lev.127a)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı film astarlıdır ve açkılıdır.  ark yapımı.

421. Kase Parçası (Lev.127a)

Bul. No. : AA 18.28

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir. Fırınlama iyidir. Yüzey açık kahverengi film astarlı ve az açkılıdır.  ark yapımı.

422. Kase Parçası (Lev.127a)

Bul. No. : AA 17.286

Evre : II A

Mal Grubu:  ark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2c

Tanım : Kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey açık kırmızı astarlı ve açkılıdır.  ark yapımı.

423. Kase Parçası (Lev.127a)

Bul. No. : Z 18.23

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 2c

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı film astarlı yüzey az açıktır. İple kesilmiş dipte ip izlerdi oldukça belirgindir. Çark yapımı.

424. Kase Parçası

Bul. No. : Y 19.34

Evre : II A

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 2c

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi-bej yüzey astarsız ve açıksızdır. İple kesilmiş dipte ip izlerdi belirgindir Çark yapımı.

425. Kase Parçası (Lev.127b)

Bul. No. : AA 18.6

Evre : II A

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 3a1

Tanım : Pembemsi kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı astarlı ve açıktır. Dışta yarısı korunmuş kabartma büyük motifi vardır. El yapımı.

426. Kase Parçası (Lev.127b)

Bul. No. : Z 18.21

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

427. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.9

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince latrin ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde memecik şeklinde kabartma bezeme vardır. Çark Yapımı.

428. Kase Parçası (Lev.127b)

Bul. No. : AA 18.529

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a1

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

429. Kase Parçası (Lev.127b)

Bul. No. : Z 19.9

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde memecik şeklinde kabartma bezeme vardır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

430. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.26

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

Levha 78

431. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.34

Evre : II A

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kiremit rengi yüzey astarsız ve ačkısızdır. El yapımı.

432. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.3

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a2

Tanım : Açık Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey ačkılıdır. Çark yapımı.

433. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.5

Evre : II A

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi yüzey astarsız ve ačkısızdır. El yapımı.

434. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.214

Evre : II A

Mal Grubu: Film Astarlı Mal (G)

Form : 3a2

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızımsı kahverengi film astarlıdır; az ačkılıdır. Çark yapımı.

435. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.14

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3a2

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey pembemsi kırmızı astarlı ve açıktır. Dış yüzey latrin kaplıdır. Çark yapımı.

436. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.6

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

437. Kase Parçası

Bul. No. : AA 16.14

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

438. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.227

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı hamur incedir, ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

439. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.344

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3b

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

440. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.216
Evre : II A
Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)
Form : 3b
Tanım : Gri hamur incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Siyah astarlı yüzey iyi açıklıdır. Çark yapımı.

441. Kase Parçası

Bul. No. : Z 19.14
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3b
Tanım : Kırmızı ve siyah özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Dış yüzeyde düzeltme izleri mevcut. Çark Yapımı.

Levha 79

442. Dikey Kulplu Kase Parçası (Lev.128a)

Bul. No. : AA/AB 18.219
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 3c1
Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir, ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı ve iyi açıklı yüzeyde ikincil yanmadan dolayı siyah alacalanmalar yer alır. Yalın bırakılmış açık kahverengi iç yüzeyde açık kırmızı boya ile yapılmış haç motifi yer alır. Çark yapımı olup dış düzeyde el ile yapılmış düzeltme izlerine sahiptir. Fazla belirgin olmayan yer yer birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

443. Kase (Lev.128b)

Bul. No. : Z 19.10
Evre : II A
Mal Grubu: Hitit Malı (C2)
Form : 3c1
Tanım : Açık kırmızı hamur oldukça incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama çok iyidir. Açık kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıklıdır. Ağız kenarında eksik olan kısım alçı ile tümlenmiştir. Çark yapımı.
Açıklama : Müze Env No: A.9-06.

444. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : Z 18.17

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

445. Kase Parçası

Bul. No. : AB 26.15

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

446. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : AA 17.214

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

447. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : Z 19.309

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur oldukça ince ve katkısızdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark Yapımı.

448. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : Z 19.309

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur oldukça ince ve katkısızdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

Levha 80

449. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : Z 19.127

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

450. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.227

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

451. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : Z 19.35

Evre : II A

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3c1

Tanım : Gri hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı.

452. Kase Parçası

Bul. No. : Z 17.6

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

453. Kase Parçası

Bul. No. : Z 18.21

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

454. Kase Parçası (Lev.129a)

Bul. No. : AA 16.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Morumsu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

455. Kase Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.2

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur incedir katkısızdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

456. Kase Parçası

Bul. No. : Z 18.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; çok ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.

Levha 81

457. Kase Parçası

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

458. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AA 18.529

Evre : II A

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3c2

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık gri astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

459. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AA 18.8

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Kırmızı ve açık gri özlü hamur incedir, çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

460. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembe-Bej astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

461. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

462. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : Z 19.323

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Kırmızı ve açık gri özlü hamur çok incedir; çok az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır; ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. İç kısmında çark izleri belirgindir.

463. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

464. Kase Parçası (Lev.129b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Açık kahverengi hamur çok incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey parlak açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış ve iç kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

465. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.6

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c2

Tanım : Kırmızı hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

Levha 82

466. Kase Parçası (Lev 130a)

Bul. No. : AB 20.242

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4a

Tanım : Kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde ağza yakın kısımda memecik şeklinde kabartma bezeme vardır. El Yapımı.

467. Kase Parçası

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4a

Tanım : Kahverengi hamur çok incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı.

468. Kase Parçası (Lev.130b)

Bul. No. : AA 17.64

Evre : II A

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 4a

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. El yapımı.

469. Kase Parçası (Lev.131a)

Bul. No. : Z 19.169

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde yer yer birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. İç kısımda çark izleri belirgindir.

470. Kase Parçası (Lev.131a)

Bul. No. : AC 19.10

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Açık kırmızı ve gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

471. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : AA 18.529

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey dışta kırmızı astarlı ve iyi açıktır; içte yalındır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. İç kısmında çark izleri belirgindir.

472. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4b

Tanım : Kırmızı hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

Levha 83

473. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : Y 19.41

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Bej hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

474. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. İç kısımda çark izleri belirgindir.

475. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : AB 26.17

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 4b

Tanım : Kırmızı ve açık gri özlü hamur incedir ve mika katkılıdır. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark yapımı.

476. Kase Parçası (Lev.131b)

Bul. No. : Z/AA 19.4

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 4b

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde yer yer birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. İç kısımda çark izleri belirgindir.

477. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.34

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Dış kısımda yatay yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

478. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.344

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Bej ve gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

479. Kase Parçası

Bul. No. : AA 17.216

Evre : II A

Mal Grubu: Kahverengi Astarlı ve Açıklı Mal (L)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı hamur çok incedir ve çok az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. İçte kırmızı ve dışta kahverengi astarlı yüzeyler iyi açıktır. Çark yapımı.

480. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.5

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 5b

Tanım : Bej hamur incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

481. Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.346

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 5b

Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark yapımı.

482. Kase Parçası

Bul. No. : AA 18.5

Evre : II A

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 5b

Tanım : Açık gri ve kahverengi özlü hamur çok incedir ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Gri astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.

483. İlmik Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AA 19.162

Evre : II A

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 5b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Portakalımsı kırmızı film astarlı yüzey ağıksızdır. Dış yüzey hafifçe düzeltilmiştir. El yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:12

Levha 84

484. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası

Bul. No. : AA 19.3

Evre : II A

Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)

Form : 6

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembe-bej yüzey astarsız ve ağıksızdır. El Yapımı.

485. Dikey Kulplu Fincan Parçası

Bul. No. : AA 19.344

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 7

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey ağıklıdır, ancak parçada aşınmalar vardır. Yapımı(?).

486. *Goblet* (Lev.132a)

Bul. No. : AA 17.228

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 8a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey ağıklıdır. Her iki yüzeyde astar yer yer yüzeyden sıyrılmıştır. Dış yüzeyde açık kahverengi ve gri alacalanma mevcuttur. Kabin kırıkları yapıştırılarak eksik kısımlar alçı ile tümlenmiştir. El yapımı.

487. *Goblet Parçası*

Bul. No. : Z 18.21

Evre : II A

Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)

Form : 8b

Tanım : Portakalımsı kırmızı ve gri özlü hamur çok incedir ve çok az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kiremit rengi kalın astarlı yüzey az açıktır. Çark Yapımı(?).

488. *Çaydanlık Parçası (Lev.132b)*

Bul. No. : AC 19.7

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kahverengi hamur çok incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı dış yüzey açıktır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Dış yüzey çizi ve baskı bezemelidir. Çark Yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:11

489. *Çaydanlık Parçası (Lev.133b)*

Bul. No. : V 17.27

Evre : II A

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)

Form : 9

Tanım : Gri hamur çok incedir ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Siyah astarlı yüzey parlak açıktır. Ağız kenarı içte bant astarlıdır (*rim slip*). Dış yüzeyde çizi ve sokma bezeme yer alır. Çark Yapımı.

490. *Hayvan Başı Şeklinde Akıtacak Parçası (Lev.133a)*

Bul. No. : AA 20.27

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı ince astarlı yüzey açıktır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Akıtacak, boğa ya da koç başı şeklinde yapılmıştır. Çark yapımı (?).

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:12

491. Akıtacak Parçası (Lev.133b)

Bul. No. : AD 18.197

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 9

Tanım Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Akıtacak kısmında dikey yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

492. Akıtacak Parçası (Lev.133b)

Bul. No. : AD 19.196

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 9

Tanım :Gri-kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kahverengi astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Akıtacak kısmında dikey yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur. Çark Yapımı(?).

493. Akıtacak Parçası (Lev.133b)

Bul. No. :AA 16.6

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark Yapımı (?).

494. Akıtacak Parçası (Lev.133b)

Bul. No. : AA 17.278

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 9

Tanım :Açık kırmızı hamur çok incedir; az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açkılıdır. Çark Yapımı olup el ile düzeltilmiştir. Akıtacak kısmında dikey yönde birbirinden ayrılan yüzeyler (façatalı) oluşmuştur.

Levha 85

495. Kadeh (Lev.134a)

Bul. No. : AB 18.71

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 11a

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açıktır. Ağız kenarının bir kısmı alçı ile tamamlanmıştır. Çark yapımı.

496. Huni (Lev.134b)

Bul. No. : AA 17.223

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 12

Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı dış yüzey az açıktır. Kızıl kahverengi astarsız iç yüzey az açıktır. Ağız kenarındaki çok küçük eksiklikler alçı ile tamamlanmıştır. Çark Yapımı (?)

Açıklama : Müze Env No: 2010/AA 17.223

497. Huni

Bul. No. : AB 16.81

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 12

Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzey kısmen aşınmıştır. Hemen hemen yarısı kırık olan huni alçı ile tümlenmiştir. El yapımı (?).

Açıklama : Müze Env No: A.13-05

498. Huni Parçası

Bul. No. : AA 17.17

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 12

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

499. Yonca Ağızlı Testi Parçası (Lev.135a)

Bul. No. : AA 17.217

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 13b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı ince astarlı yüzey açıktır. Astar yüzeye iyi pekişmemiştir (*Pasty*). Çark yapımı.

Levha 86

500. Testi Parçası

Bul. No. : AD 18.4

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 14a

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı ve açkılı dış yüzeyde yer yer aşınmalar vardır. Çark yapımı.

501. Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) (Lev.135b)

Bul. No. : AA 17.222

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 14b

Tanım : Kahverengi hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı ince astarlı yüzey az açıktır; kabaca düzeltilmiştir. Astar çoğunlukla yüzeyden sıyrılmıştır. Dış yüzey kahverengi-gri tonlarında alacalıdır. Testinin alt kısmında belki de bilerek açılmış olan oval 2.5cmX1.5cm boyutlarında bir delik mevcuttur. Kabin eksik kısımları alçı ile tümlenmemiştir. El yapımı.

Levha 87

502. Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) (Lev.136a)

Bul. No. : AA 16.17

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 14b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. Astar gaganın yarısına kadar içte devam etmektedir. Dışta ise omurganın altı astarlanmamıştır. El yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkiye 2005, Fig. 9c:15

Levha 88

503. Sivri Gaga Ağızlı Testi (*Schnabelkanne*) (Lev.136b)

Bul. No. : AA 17.267

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 14b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Ağız içine yarım santim kadar devam eden astar özellikle omurganın alt kısmında yer yer yüzeyden çıkmıştır. Gövde çift koniktir, omurga üzerinde ek yeri vardır; dolayısıyla gövde iki parça halinde yapılmış olmalıdır. Dış yüzeyde boyunun altında önde ters “V” ve her iki yanda memecik şeklinde kabartma bezeme mevcuttur. Kabin kırık olan gagasının uç kısmı alçı ile tümlenmiştir. Çark Yapımı.

Levha 89

504. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*)

Bul. No. : AA 18.34

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 14b

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzey çizi ve sokma bezemelidir. El Yapımı.

505. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*)

Bul. No. : AA 17.215
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 14b
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Açık kırmızı astarlı yüzey açıktır. El Yapımı.

506. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*)

Bul. No. : Z 20.9
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 14b
Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; mika katkılıdır. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Fırınlama iyidir. Çark Yapımı (?).

507. Geniş Boyunlu Çömlek (Lev.137a)

Bul. No. : Z 17.41
Evre : II A
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 15b
Tanım : Pembemsi devetüyü hamur incedir; ince bitki ve taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Portakalımsı kırmızı astarlı yüzey az açıktır. Dış yüzey yer yer aşınmış; bazı kısımlar da ıslıdır. Omuz üzerinde karşılıklı dört adet memecik yer almaktadır. Ağız kenarı ve gövde üzerinde eksikler bulunmaktadır. Çark yapımı (?).

Levha 90

508. At Nalı Tutamaklı Çömlek Parçası (Lev.137b)

Bul. No. : AA 17.95
Evre : II A
Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)
Form : 15c1
Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve yoğun mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıksızdır. El Yapımı.

509. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.14

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıkısızdır. El Yapımı.

510. Çömlek Parçası (Lev.137b)

Bul. No. : AA 21.136

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve az mika katkılıdır. Astarsız ve açıkısız yüzey içte kırmızımsı kahverengidir; dışta ise ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Ters 'V' şeklinde tutamağı vardır. El Yapımı.

511. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.14

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c1

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi yüzey astarsız ve açıkısızdır. El Yapımı.

Levha 91

512. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 17.216

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Açık kahverengi hamur orta derecede taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama orta derecededir. Kahverengi astarlı yüzey açıkısızdır. El Yapımı.

513. At Nalı Tutamaklı Çömlek Parçası (Lev.137b)

Bul. No. : Z 19/20.10

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. El Yapımı.

514. At Nalı Tutamaklı Çömlek Parçası (Lev.137b)

Bul. No. : AA 17.216

Evre : II A

Mal Grubu: Mutfak Kapları (I)

Form : 15c2

Tanım : Kahverengi hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Dış yüzeyde küçük bir at nalı tutamağa sahiptir. Dış yüzey ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El Yapımı.

Levha 92

515. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 16.6

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 15c3

Tanım : Bej ve gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. El Yapımı.

516. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 19.13

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 15c3

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. El Yapımı.

517. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z/AA 18.7
Evre : II A
Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)
Form : 15c3
Tanım : Siyah hamur incedir ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir.
Koyu gri astarlı yüzey açıktır. El Yapımı.

518. Çömlek Parçası

Bul. No. : Z 19.9
Evre : II A
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 15c3
Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; ince taşçık katkılıdır.
Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı.

Levha 93

519. Çömlek Parçası (Lev.138)

Bul. No. : AA 17.224
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 16a
Tanım : Kırmızı hamur incedir; taşçık ve mika katkılıdır. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde bazı kısımları ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. Çömleğin eksik kısımları alçı ile tümlenmiştir. El yapımı.

Levha 94

520. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 17.524
Evre : II A
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 16a
Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Açık kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey açıktır. Dış yüzeyde yatay kulbun yarısı ve gövdenin bazı kısımları ikincil yanmadan dolayı siyahlaşmıştır. El yapımı.

521. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 17.216

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. El Yapımı.

522. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 17.215

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. El Yapımı.

523. Çömlek Parçası

Bul. No. : AA 16.14

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 16a

Tanım : Kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzey açıktır. El Yapımı.

524. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.309

Evre : II A

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : Dikey kulp

Tanım : Bej hamur oldukça ince ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıktır. Çark Yapımı.

525. Kulp Parçası

Bul. No. : Z 19.9

Evre : II A

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : Dikey kulp

Tanım : Kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Dış yüzeyde derin yiv bezeme vardır. Çark Yapımı (?).

Levha 95

526. Troya A2 Tabak Parçası

Bul. No. : AA 19.176

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)

Form : 1b

Tanım : Grimsi kahverengi hamur incedir; ince taşçık katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. Yüzeyde çark izleri oldukça belirgindir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:13

527. Kase Parçası

Bul. No. : AD 19.1

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 2 c

Tanım : Koyu gri hamur incedir; mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu gri astarlı yüzey açıktır. İple kesilmiş dipte ip izleri belirgindir. Çark yapımı.

528. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AD 18.184

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3a1

Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Koyu kırmızı astarlı yüzeyler iyi açıktır. Çark yapımı.

529. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AC 26.10

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 3b

Tanım : Gri hamur incedir; mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey gri-kahverengi astarlı ve iyi açıktır. Çark yapımı.

530. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AD 19.340

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3b

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir. Çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Her iki yüzey yatay yönde düzeltilmiştir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9a:3

531. Kase Parçası

Bul. No. : Z 20.33

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Hitit Malı (C2)

Form : 3c1

Tanım : Kahverengi hamur incedir; taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. İç yüzey yalın, dış yüzey ise koyu kırmızı astarlı ve iyi açıktır. Ağız kenarı altında sokma bezeme vardır. Çark Yapımı(?).

532. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AC 20.4

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 4b

Tanım : Kahverengi gri özlü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey gri-kahverengi astarlı ve iyi açıktır. Çark yapımı.

533. Kase Parçası

Bul. No. : AA 22.107

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: İnegöl Gri Malı (F2)

Form : 4b

Tanım : Açık gri hamur incedir; mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzeyler gri astarlı ve iyi açıktır; ağız kenarı içte bant astarlıdır (rim slip). Dış yüzey baskı bezemelidir. Çark Yapımı(?).

534. Kase Parçası

Bul. No. : Y 21.95
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : 4b
Tanım : Kırmızı hamur incedir; orta derecede taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kırmızı astarlı ve açıktır. El yapımı.

535. Kase Parçası

Bul. No. : Z 21.79
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)
Form : 4b
Tanım : Gri hamur incedir; az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey dışta parlak siyah açıktır; ağız kenarı içte bant astarlıdır (rim slip). Çark yapımı.

536. Dikey Kulplu Kase Parçası

Bul. No. : AC 20.85
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 4b
Tanım : Açık kahverengi ve kalın koyu gri özlü hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı kahverengi astarlı yüzey iyi açıktır. Çark yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 8b:9

Levha 96

537. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası (Lev.139a)

Bul. No. : Y 20/21.78
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : 6
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı yüzey astarlı ve açıktır. El yapımı.

538. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası

Bul. No. : AH 20.19
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: El Yapımı Yalın Mal (H1)
Form : 6
Tanım : Açık kırmızı hamur incedir; taşçık katkılıdır. Fırınlama iyidir. Yüzey kiremit rengi astarlı ve açkısızdır. El yapımı.

539. İlmik Kulplu Maşrapa Parçası (Lev.139a)

Bul. No. : AH 18.112
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 6
Tanım : Açık kırmızı hamur çok incedir; çok az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Portakalımsı kırmızı yüzey dışta astarlı ve açkılıdır. El yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:6

540. *Goblet*

Bul. No. : AC 19.211
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Portakal Renginde Astarlı Mal (D)
Form : 8b
Tanım : Portakalımsı kırmızı hamur incedir; ince taşçık ve az saman katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızımsı astarlı yüzey açkısızdır. Dış yüzey kısmen ikincil yanmıştır. El yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:7

541. Çaydanlık Parçası

Bul. No. : AC 20.32
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 9
Tanım : Açık kahverengi ve gri özlü hamur incedir; az taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Çark yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:10

542. Çaydanlık Parçası (Lev.139b)

Bul. No. : AC 19.43

Evre : II B

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)

Form : 9

Tanım : Gri hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama çok iyidir. Siyah astarlı yüzey dışta parlak açıklı, içte astarsız ve açıklısızdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Dış yüzeyde zig-zak şeklinde yiv ve sokma bezeme vardır. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:9

543. Çaydanlık Parçası (Lev.139b)

Bul. No. : AC 19.20

Evre : II B

Mal Grubu: Siyah Astarlı Açıklı Mal (E)

Form : 9

Tanım : Gri hamur çok incedir ve mika katkılıdır. Fırınlama çok iyidir. Siyah astarlı yüzey parlak açıklıdır. Ağız kenarı içte bant-astarlıdır (*rim slip*). Dış yüzeyde çizgi ve sokma bezeme vardır. Çark yapımı.

544. Akıtacak Parçası

Bul. No. : Y 24.7

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 9

Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; çok ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açıklıdır. Çark yapımı.

Levha 97

545. Konik *Depas* Parçası (Lev.140a)

Bul. No. : AE 18.190

Evre : Evresi belli değil

Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)

Form : 10b

Tanım : Devetüyü hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı ince astarlı yüzey az açıklıdır. Astar yüzeye iyi pekişmemiş (*Pasty*) olduğu için yer yer dökülmüştür. Ağız kenarı içte genişçe bant-astarlıdır (*rim slip*). İçte çark izleri belirgindir. Çark yapımı.

Açıklama: Efe, T.-M Türkteki 2005, Fig. 9b:8

546. Kadeh Parçası

Bul. No. : AD 19.34
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Çark Yapımı Yalın Mal (H2)
Form : 11b
Tanım : Kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve az mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kahverengi yüzey astarsız ve açkısızdır. İple kesilmiş dipte ip izleri belirgindir. İçte ve dışta çark izleri belirgindir. Çark yapımı.

547. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*)

Bul. No. : AB 16.20
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 14b
Tanım : Açık kahverengi hamur incedir; ince taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. Çark yapımı.
Açıklama: Efe, T.-M Türkiye'deki 2005, Fig. 9c:14

548. Sivri Gaga Ağızlı Testi Parçası (*Schnabelkanne*) (Lev.140b)

Bul. No. : AD/AE 19.247
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Öncü Hitit Malı (C1)
Form : 14b
Tanım : Açık kırmızı hamur orta derecede taşçık ve mika katkılıdır. Fırınlama iyidir. Pembemsi kırmızı astarlı yüzey açkılıdır. El yapımı.

549. Pencere Kaide Parçası (Lev.141)

Bul. No. : Z 21.Yüzey
Evre : Evresi belli değil
Mal Grubu: Geleneksel El Yapımı Kırmızı Astarlı Mal (A)
Form : 19
Tanım : Kırmızı ve gri özlü hamur incedir; mika ve az latrin katkılıdır. Fırınlamaya iyidir. Kırmızı kalın astarlı yüzeyde dikine açık bezeme uygulanmıştır. Kaidenin dört yüzeyinde karşılıklı yapılmış üçgen formlu pencereler vardır. Kaidenin alt ve üst kısmı eksiktir. El yapımı.

EKLER:

1 HARİTA

3 TABLO

141 LEVHA

ÖZGEÇMİŞ